

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček, račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7565; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

SCLOVENE

Parlamentarizem v zatonu?

V ugledni srednjeevropski katoliški reviji beremo v zadnjih dneh članek vseučiliškega profesorja iz rajha, ki razmišlja o sodobni položaj v Nemčiji pod svojimi vidiki. Članek namreč omenja, da sta dinamično najjačji novodobni politični gibanji, fašizem in komunizem pri zadnjih volitvah v Nemčiji zbrali večino vseh glasov na svoji listi. Obe stranki pa, fašistična Hitlerjeva kakor komunistična, odklanjata parlament v sedanji obliki, oz. ga sploh zametata. Večina nemškega naroda bi torej ne bila več za parlamentarizem. Toda brez dvoma, tako nadaljuje pisec, se bo gibanje v tej smeri še okrepilo. Za katoličane se tako bliža obdobje ura, da pravočasno najdejo pravilno oriento in se radi politične pripadnosti k tej ali drugi stranki, ki se drži na parlamentarizmu (mišljen je predvsem Centrum), ne vežejo brezpogojno na nekaj, kar pripada že preteklosti. Kajti preteklost je preteklost in kdor se nje oklepa, nima bodočnosti. Pisatelj je naziranj, da je propadanje parlamentarizma v zvezi s splošnim propadanjem liberalizma kot takega. Najprej je zatoni liberalizem kot filozofska doktrina, naša doba doživlja krizo kapitalizma, ki ni nič drugega kot oživitven liberalizem na gospodarskem polju, bodočnost pa bo pomnila tudi s političnim liberalizmom. Ker je liberalizem v svojem bistvu nasproten katolicizmu, tako sklepa pisatelj svoja izvajanja, bodo katoličani, tem lažje ali izpod starih trhlje in živih stavbe, ki jo danes predstavlja parlamentarizem.

Ne radi pisatelja, ki po njegovih izvajanjih sodeč pripada von Papenovi idejni skupini, temveč radi zanimivosti idej samih je vredno, da se pri njih pomudimo. Ako je pisec hotel povedati, da bi bilo nespametno, ko bi se katoličani in cerkev v neprestani meni časov krčevito oklepali izključno ene določene oblike vladavine, je gotovo govoril polno resnico. Vse se spreminja. Nič, kar je človeškega, ni trajno. Pod časovni zakon obnega gibanja in neprestanega razvoja spadajo gotovo tudi oblike vladavine. Vendar odklanjati parlamentarizem samo radi tega, ker je »liberalna tvorba«, se nam zdi dokaj naivno. Ni bilo vse slabo, kar je prinesla francoska revolucija. Ako se je s parlamentarno demokracijo hotelo prilegniti narod k vodstvu državnih poslov in omogočiti ljudstvu neposredno kontrolo nad osebam, ki upravljaajo državo in njeno premoženje, ter vse upravne države, od najnižjega do najvišjega obvezati k odgovornosti za svoje delo pred ljudstvom, ki jih vzdržuje in plačuje, — potem je svobodno voljeno parlamentarno zastopstvo brez dvoma koristna in potrebna ustanova. Ako kje s to institucijo niso znali ali niso hoteli pravilno ravnati, s tem se ni dokazano, da je parlamentarizem slaba demokratska tvorba. Tisti, ki je naredil dobre orgle, ne more za to, če nanje igra slab igralec. Tako se spominjamo, da se je tudi katoliška doktrina čisto dvignila proti takšnemu parlamentarizmu, ki je prisvajajoč si suvereno ljudsko voljo samovoljno gazil prirodne in pridobljene pravice posameznikov, rodov, družin in družb. Toda nujno ni, da se kak parlament izživlja v podobnih ekscesih.

Nasprotnikom demokratskega parlamentarizma bi moral vzbuditi marsikako trezno misel baš zaigran boj, ki ga fašizem in komunizem vodita proti svobodno voljenemu ljudskemu zastopstvu. Sicer vidimo v obeh sistemih tudi še nekake »parlament«, ki pa je le videz za preprosto ljudstvo, ker sede notri sami posredno ali neposredno imenovani ljudje, ki naj s svojimi podpisali ali glasovi krijejo ukrepe in voljo diktatorja. Vsako otroče ve, da v Italiji vlada gospod Mussolini in v Rusiji so drug Stalin, ne pa njuna parlamenta. Fašisti in komunisti so proti parlamentu in tu zopet pridemo na v začetku omenjena izvajanja — ker je parlamentarizem slab le v njihovem smislu. Obe stranki sta namreč teroristični. Kot manjšina bi hoteli izključno in neomejeno gospodovati nad ljudstvom, kar pa ni mogoče, dokler eksistira parlament, ki vlada s kompromisi in principom izkazane večine. Resničnega izboljšanja za življenje narodov pa ne prinaša ne eden ne drugi. Oba sta brezbožna in zanikata dostojanstvo človeške osebnosti in njenih naravnih pravic. Istotako izločujeta oba celo pojem naravnega prava, ki ga je spoštovala celo francoska revolucija.

Sicer pa, kakor že rečeno, niti ne gre za to, kako obliki ima vladavina. Narava ni določila nobene vladavine. Vsaka more biti dobra, ako spoštuje načelo pravičnosti in zasleduje dobrobit vseh državljanov. Zelo je verjetno, da se bo bodočnost vrnila k stanovskemu zastopstvu. Parlamentarna ideja je največ trpela radi tega, ker so se ljudje naveličali formalne demokracije, ki ni odgovarjala vsebini. Naloga države in tistih, ki jo upravljajo, je, da skrbje za častni blagor vseh državljanov. Toda politične stranke, ki so prišle na površje, so le prečesto anticipirale sedanjo fašistično in komunistično politično doktrino. Kdor je pripadal vladajoči stranki, je imel več pravic kot drugi, imel je celo izjemne pravice. Takšno kategoriziranje državljanov po strankarski pripadnosti ne ruši seveda ideje vsakršnega parlamentarizma, ampak podira državo samo v njenih temeljih, ker se državljanji predobro zavedajo, da bodo v odločilnih trenutkih pozvani, da brez ozira na stranke, katerim so pripadali, prispevajo neokrnjen delež v blagu in krvi ta blagor skupne domovine.

Končamo: Res je, kar trdi nemški profesor, da se marsikje v Evropi in sploh v svetu opazuje parlamentaristična utrujenost. Toda, če hoče iti Evropa pravilno politično pot, še daleko ne sme iskati izhoda v kakšnih fašističnih ali komunističnih diktaturah. Le-te ne predstavljajo nikake pozitivne rešitve. v kolirko.časac@naitrdgovumilhwumhwy

Kalvarija delavstva po vsem svetu

London, 27. avg. Medtem ko predsednik USA Hoover na antidepresionistični konferenci v New Yorku izjavlja, da je največja gospodarska kriza, katere je zadel svet, že premagana, in medtem ko guverner Angleške banke Montague Norman konferira z ameriškimi gospodarskimi krogi, kako bi se zopet sterling vrnil na zlato valuto, pa o izboljšanju položaja delavstva nikjer ni nobenega sluba.

Že dva tedna se nahaja angleška tekstilna industrija v Lancashiru v hudi krizi. Ker so delodajalci znižali delavstvu mezde, je več tisoč delavcev stopilo v štrajk. Ker je bila nevarnost, da se stavka razširi na celokupno predilniško delavstvo, so se začela pogajanja med zvezo delodajalcev in strokovno zvezo predilniškega delavstva, ki se vleče že drugi teden. Dne 26. t. m. je bila skupna seja, katero je vodil župan Manchester, ki se je pa končala s popolnim prelomom. Vprašanje med se na konferenci sploh ni našlo, ampak se je razpravljalo samo o zahtevi delavstva, da se štrajkujoči delavci zopet sprejmejo na delo, kar so pa delodajalci a limine odklonili. Delodajalci spekulirajo namreč na veliko število brezposelnih, ki radi sprejmejo vsako delo za katerokoli plačo. — Kljub prizadevanjem manchesterskega župana ni bilo mogoče priti do sporazuma, tako da bo v ponedeljek rano zjutraj stopilo v štrajk 400.000 pre-

dilniških delavcev lancashirskega okraja, kakor je to sklenila strokovna zveza. Delavski minister je izjavil, da ne more posredovati, dokler ne zavlači med obema strankama prijaznejše razpoloženje. Če se v Lancashiru začne mezna borba, bodo posledice tako za delavstvo in za delodajalce, kakor tudi za državno blagajno jako občutne. Če pomislimo, da je že sedaj v Lancashiru od treh delavcev zaposlen samo eden, bomo razumeli, kakšno breme bo naloženo državni blagajni, ki mora brezposelne precej izdatno podpirati. Delavstvo izgubi en milijon sterlingov na mesedah na teden, delodajalci pa so na teden prikrajšani tudi za en milijon sterlingov. Izgube so pa neprimerno večje, če se pomisli, kakšno škodo bodo utrpeli premogovni rudniki, električne centrale in druge panoge, ki so s predilniško industrio ozko zvezane.

Velika mezna borba se je razvila tudi v USA in sicer v Illinoisu, kjer štrajkajo rudarji. Stavkujoči rudarji, katerih je okoli 20.000 so 26. t. m. na avtobusih in motornih kolesih organizirali napad na stavkokaze v rudniku v Bentonu, ki jih ščiti policija. Policija je začela na rudarje streljati, nakar so tudi napadaleci potegnili revolverje. Policija je nato začela streljati s mitraljezi, nakar so napadaleci v veliki paniki zbežali. Na mestu sta ostala dva mrtva in okoli sto ranjenih. Vprašanje pa je, ali se bo gospodarska kriza dala premagati z mi-

traljezi, razen če bi čudežno prenehala, kakor napovedujejo v svojem optimizmu državniki in gospodarstveniki. Delavci pa niso opustili svoje namere, da izsilijo stavko tudi v drugih rudnikih, kjer se še dela, in napovedujejo, da bodo organizirali najmanj 15.000 mož broječo kolono, tako da bi se nahajalo v rudniških revirih okoli 30.000 mož, ki hočejo začeti nasilno akcijo. Vzrok štrajka je v prizadevanju delodajalcev, ki hočejo rudnike racionalizirati na ta način, da bi se mezde znižale za 20 odstotkov.

Tudi v Belgiji štrajkovsko gibanje, ki se je bilo začelo v premogovnih rudnikih pred dvema mesecema, še ni ponehalo. Komunistični delavci so organizirali akcijske čete, ki v skupinah po 5 mož strážijo vhode v rudnike, da onemogočijo pristop stavkokazov. Nad stavkokaze se akcijske čete mašujejo s tem, da, medtem ko stavkokazi delajo, napadejo njihove hiše ali stanovanja, tam vse demolirajo ali pa hišo celo zažgo, ne ozirajoč se na nevarnost, kateri so izpostavljene žene in otroci. Kljub temu se delavci počasi vračajo na delo. — Splošna situacija je sledeča: V Liegu stavka še 28.500 rudarjev, v rajonu Mons se je vrnilo na delo 5756 rudarjev, v Charleroiu, ki je najvažnejše središče premogovnega rudarstva, dela 8776 rudarjev, v Jouvieru pa je še 14.000 stavkujočih.

Hitler naj se izkaže v parlamentarni vladi

Centrum brani parlamentarizem

Berlin, 27. avg. tg. Govori se, da se je že dosegel sporazum pri koalicijskih pogajanjih med centrom in narodnimi socialisti, pri katerem je pokazal centrum največje samozatejevanje in zahteval samo finančno ministrstvo za dr. Brüninga in delovno ministrstvo za dr. Stegerwalda. Centrum in bavarska ljudska stranka tudi danes odločno svarita vlado, naj ne krene z ustavnega pota. V ostalem pa je centrum poslal v Neudeck svojega zaupnika, da stopi v stike s predsednikom republike Hindenburgom, da zve njegovo mnenje. Von Papena pa besta tedaj, ko bo po zborovanju v Münstru potoval v Neudeck, najbrže spremljevala vojni minister Schleicher in notranji minister Gayl. Münsterski program bo imel najbrže temeljno misel, da vse dosedanje odredbe za poživitev gospodarstva niso bile zadostne. Medtem pa se danes izjavlja, v poslovnih krogih, da se je misel prisilnega posejila že opustila, da pa se še nadalje mi-

šli na oddajo premoženja, razen pri poljedelstvu in industriji.

V Prusiji bo morda do srede prihodnjega tedna prišlo do razčiščenja v vprašanju koalicije med narodnimi socialisti in centrom. Videti je, da stremijo narodni socialisti v Prusiji za tem, da bi se Prusiji vrnilo pravice deželne zbornice. Predsednik pruskega deželnega zbora Kerl je poslal pismo državnemu kancelarju, v katerem pravi, da je današnje stanje ravnato neumno, kakor pod vlado dr. Brauna. Narodni socialisti zahtevajo od državnega kancelarja zasilno naredbo, s katero naj se razveljavi dosedanj poslovni red v deželnih zborih, po katerem se sme izvoliti pruski ministrski predsednik samo z absolutno večino. Listi narodnih socialistov sovražno napadajo von Papena, ki najbrže ne bo mogel uresničiti vseh želj, ki so jih izrazile razne stranke.

Napori za rešitev gospodarske krize

Vprašanje stabilizacije sterlinga - Ant depresionistična konferenca z Washingtonu

London, 27. avgusta. Kakor znano, je odpotoval nedavno v Ameriko guverner Angleške banke Montague Norman, ki se posvetuje z ameriškimi bančniki glede stabilizacije sterlinga in povratka k zlati valuti v Angliji. Potovanje Normana je v zvezi tudi z odplačilom odprtega kredita 200 milijonov dolarjev, ki ga je odprla Amerika svojčas za vzdrževanje sterlinga, kakor tudi z likvidacijo odprtega kredita 500 milijonov frankov, ki so ga v isto svrhu bilj odprli Angliji francoski bankirji.

S tem je, kakor pravijo, definitivno zaključena inflacionistična politika Anglije in je odprta pot za stabilizacijo sterlinga. Ta inflacionistična politika je Anglijo zelo veliko stala, vendar pa je Angliji uspelo, da uravnovesi svoj proračun z velikimi štednjami, navitjem davčnega vijaka, redukcijo plač in brezposelnih podpor in z konverzijo vojnih dolgov. Zato je prišel sedaj čas, da se vrne Anglija k zlati valuti in pravijo, da je konferenca med Normanom in ameriškimi bančniki ena najbolj važnih gospodarskih konferenc, kar jih je bilo po vojni.

Trdijo, da se bo stabilizacija sterlinga izvršila še pred svetovno gospodarsko konferenco. Glede te konference se sedaj izve, da ne bo v Londonu, kakor je bilo prvotno nameravano, ampak da se bo vršila v Zenevi.

Važen dogodek je tudi takozvana antidepresionistična konferenca, ki se je otvorila 26. t. m. pod predsedstvom Hooverja. Udeležujejo se je vse važnejše politične in gospodarske osebnosti USA. V svojem otvoritvenem govoru je predsednik Hoover dejal, da je prepričan, da je svetovna gospodarska kriza premagana in da so zato znaki panike in gospodarskega mrtvila izginili. Hoover je poudarjal, da se tudi na mednarodnem polju opazajo znamenja izboljšanja. Hoover je konferenci tudi sporočil, da je dal Nacionalni banki nalog, da proglasi moratorij 60 dni na zapadle notranje hipo-

žitve. Sodobna politična Evropa se je v toliko preživela, v kolikor je zapustila podlago krščanske pravičnosti, ker se je oddaljila od Kristusa. Krščanstvo s svojo nedolgovno zahtevo socialne pravičnosti, ki daje vsakemu, kar mu gre, mora zopet nazaj. — Tudi v politiko. Mi, ki izpovedujemo krščanski svetovni nazor, v resnici ne vidimo v nobenem drugem gestu rešitve iz sodobnega političnega kaosa, v katerega se zapleta Evropa. Kakor hitro pa se to zgodi, so oblike vladavin samo še drugi pomena.

teke. Konferenca se bo bavila z vprašanjem razširjenja in olajšanja kredita onim gospodarskim panogam, ki kažejo znamenje izboljšanja kakor tudi z vprašanjem uvedbe 5 dnevnega delovnega tednika s 6 delovnimi urami na dan, zato da bi se moglo zaposliti vsaj poldrug milijon brezposelnih.

Med tem se seveda efekti krize čutijo dalje. Tako na primer pove statistika, da je 30. junija tega leta znašal kapital 6.150 večjih bank, ki se nahajajo na ozemlju USA, 22.367.711.000 dolarjev. Ta številka pomeni, da se je ta vsota v primeri s stanjem 31. decembra 1931 zmanjšala za 2.204.575.000 dolarjev.

Poljske gospodarske naredbe

Varšava, 27. avg. ž. Danes so bile objavljene štiri nujne odredbe državnega predsednika, iz katerih se da razbrati, da bo moratorij podaljšan. Ustanovljeni bodo posebni odbori za poravnalne postopke, ki bodo posameznim zemljiškim posestnikom, ki imajo do 50 ha zemljišča, odredili plačilne termine šele po žetvi in če bo potrebno, tudi dalje. Isti odbor bo pooblaščen, da ugotovi odstotke na posejila in prepreči prisilne dražbe. Slična pooblastila dobijo redna sodišča za zemljiške posestnike do 300 ha in nad 300 ha, ki bodo poskrbeli za sanacijo. Četrta nujna odredba se nanaša na pobijanje oderutstva na deželi.

Konec konference v Varšavi

Varšava, 27. avg. tg. Konferenca strokovnjakov vzhodno evropskih agrarnih držav je bila danes popoldne končana s tem, da je bila sprejeta cela vrsta sklepov, ki po večini odgovarjajo poljskim predlogom. V resolucijah se zahteva, da se omogoči agrarnim državam pokritje njihovih denarnih dolgov z dobavo poljskih pridelkov upniškimi državam potom posebnih kontingentov. Dalje zahtevajo, da naj bodo poljedelskim agrarnim kreditnim fondom na razpolago tudi denarni trgi na zapadu. Dožim so te zahteve jasno naperjene na naslov Francije, so nekatere druge zahteve za obnovno avobodne izmenjave blaga v kmetijstvu, ostale samo želja.

Dunajska vremenska napoved. V splošnem bo lepo vreme trajalo še dalje. V severnih Alpah morda ni izključena kratka motnja z nevihtami. V vzhodnih in južnih Alpah pa se bo najbrže samo smer vetra obrnila proti severozahodu, potem pa bo bolj oblačno in nič več tako vroče.

Tudi konferenca v Stresi ne bo uspela

Pariz, 27. avgusta. tg. »Journée Industrielles« prerokuje slabe uspehe srednjeevropski konferenci v Stresi. List pravi, da podonavske države radi slabe letine ne bodo imele nobenega blaga za izvažanja, in da niti ne bodo mogle pokriti lastne potrebe. Razen tega je računati tudi še z nadaljno opozicijo Nemčije in Italije, končno pa tudi tajništvo Zveze narodov očitno kaže, da je proti podonavskemu načrtu, s katerim se Zveza narodov noče kompromitirati.

Po neuspeli revoluciji

Santander, 27. avgusta. AA. General San Jurio je prisel v kaznilnico Duesco. Po prihodu je moral obleči kaznilniško obleko, nakar so ga zaprli v celico.

Madrid, 27. avgusta. AA. General Dela Herranz in polkovnik Infante, ki sta bila pravkar obsojena na večletno ječo, ostaneta v madridskih zaporih. Trenutno je v teh zaporih 18 generalov, 5 višjih oficirjev, 5 oficirjev, 5 podoficirjev in 33 vojakov. Vsi ti bodo prišli pred vojno sodišče.

Mednarodne veslaške tekme v Belgradu

Belgrad, 27. avgusta. I. Mednarodna veslaška zveza je na svojem lanskem kongresu v Parizu sklenila, da se bodo vršile letos mednarodne veslaške tekme za evropski šampionat v Belgradu. Naša državna veslaška zveza je izvršila vse priprave za ta zelo redki in razveseljivi sportni dogodek, ki bo letos v naši prestolici v prvih dneh prihodnjega meseca. Do sedaj se je prijavilo vsega 20 evropskih držav, ki bodo zastopane po svojih moštvi na mednarodnih tekmah na Savi ob otoku Ade Ciganlije. Vse tehnične priprave so bile danes končane. Tribune za gledalce na Adi Ciganliji, mesto za start, nadalje vsa sredstva za prevoz ljudstva — vse je pripravljeno. Ustanovljen je posebni odbor v Belgradu, ki ima odgovornost za vse priprave te mednarodne tekme. Tudi gostje polagoma že prihajajo. Danes dopoldne je najprej prispelo domače moštvo, nato pa še nekatera inozemska moštva. Tekem se udeležijo sledeče države: Francija, Švica, Holandska, Belgija, Danska, Češkoslovaška, Italija, Poljska, Španija, Rumunija, Madjarska in Nemčija. Vseled velikega števila prijavi se bo vršila eliminatorska tekma 2. in 3. septembra, 4. septembra pa bo končala finalna tekma. Tekma se bo vršila v sedmih kategorijah: Skiu, double scull, dvojec s krmilom, dvojec brez krmila, četvorec s krmilom, četvorec brez krmila in osmerec. Največje število prijavi je za četvorec s krmilom. Danes so prispeli v Belgrad sledeče ekipe: Holandska, ki je poslala 20 veslačev, Madjarska, 27 veslačev, Italija 30 veslačev, Češkoslovaška 25 veslačev, Francija 27 veslačev in Švica 24 veslačev. Ves prihodnji teden se bodo inozemske ekipe vadile na Savi pri Adi Ciganliji in ljudstvo bo imelo priložnost da se spozna z metodami inozemskih tekmovalcev.

Upokojitve

Belgrad, 27. avgusta. I. Upokojeni so: dr. Peter Vavpotič, okrajni načelnik v Ptuj, Rihard Koropec, politično upravni tajnik 4. skupine pri banki upravi v Ljubljani, dr. Franc Bratina, okrajni podnačelnik v Murski Soboti, dr. Konrad Lipnjak, višji pristav pri okrajnem načelstvu v Koprivniku.

Belgrad, 27. avgusta. I. Sprejeta je ostavka na državno službo Marije Ramšak, manipulantinje pri pošti v Gornji Radgoni. Za tehnične pristava je postavljen v 8. položajni skupini Pfeifer Metod, uradniški pripravnik pri okrajnem načelstvu v Mariboru. Za profesorja na učiteljsku v Ljubljani je postavljen v 4. skupini I. stopnje Franc Ferjan, profesor v Ptuj.

Jubilej Marijinega kronanja na Brezjah

Glavna proslava dne 3. in 4. septembra

Polovična vožnja od 1.—7. sept. na vseh vlakih in razredih razen O. E.

Strašen vojni izum

Iznajdba zračnega torpeda, ki more uničiti cela mesta

Newyork, 27. avg. 4g. Šel ameriškega generalnega štaba Mac Arthur je odpotoval v vzhodno Evropo in se govori, da je njegova pot v zvezi s naravnost fantastičnim izumom ameriškega inženjerja Barlova, ki je svoj izum baje prodal Rusom. Inž. Barlov je že leta 1918. dobavljati antantni zelo silovite takozvane globokovodne bombe proti nemškim podmornicam in je bil tudi takrat pripravljen dati ameriški vladi takozvan »leteč torped«, ki bi lahko porušil ves Berlin v 24 urah. Tedanji ameriški mornariški podtajnik, sedanjí kandidat za predsednika Roosevelt je takrat to ponudbo odklonil, ker Barlov ni mogel dati nobenega jamstva, da zračni torpedi ne bo zgrešil svojega cilja v preveliki meri. Sedaj je svoj izum s kombinacijami izpopolnil tako, da napaka do daljave 1.500 kilometrov ne more biti večja kakor 2 kilometra. Govori se, da je Barlov že meseca aprila v razgovoru s Hooverjem ponudil svoj izum Ameriki pod pogojem, da se sme njegov izum izkoristiti samo tedaj, če bi bila Amerika napadena. Hoover pogoja menda ni sprejel. Ali je potem Barlov, ki se je pred 10 dnevi vrnil iz Rusije, ponudil svoj

izum Rusiji, še ni mogoče ugotoviti. Vendar je verjetno, da Rusi ponudbe niso sprejeli, ker bi bilo treba za izvršitev načrta 18 mesecev dela in 4 milijarde dolarjev, kakor je Barlov sm navajal. Razen tega Rusija tudi nima potrebnih preciznih strojev in tehnično izobraženih delavcev.

Varšava, 27. avg. 4g. V poljskih vojaških krogih, kakor tudi v teh krogih obmejnih držav, se silno zanimajo za potovanje ameriškega šefa generalnega štaba v Rusijo. Tu se čuje, da je ameriški inženjer Barlov prodal svoj načrt zračnega torpeda Rusiji že koncem meseca julija, in da je načrt pregledala posebna komisija ruskih tehnikov in vojaških strokovnjakov. Barlov je zahteval od Rusije, da mora Rusija v primeru, če bi preiskava tega strašnega vojnega sredstva bila zanj ugodna, tako da bi po njegovem mnenju onemogočila vsako vojno, prepustiti sredstva Zvezi narodov, da se bo mogla Zveza narodov s tem orodjem in izsiliti popolno razorožitev. Čuje se, da so v Rusiji načrt pregledali in objavili, da ga bodo meseca februarja 1933 predložili razorožitveni komisiji in stavili tam primerne predloge.

Velika vojaška manifestacija v Berlinu

200.000 bojevnikov v Berlinu

Berlin, 27. avg. X. V dnevih 3., 4. in 5. sept. se bo vršila v Berlinu največja vojaška manifestacija, kar jih je Nemčija videla po svetovni vojni. Ta dan se bo pripeljal v Berlin na 180 posebnih vlakih nad 200.000 članov Stahlhelma. Tekom treh dni bo Berlin tako naravnost okupiran po tej silni armadi bivših nemških bojevnikov. Mesto bo valovalo v barvah bivše cesarske Nemčije, ker imajo vsa združena Stahlhelma svoje zastave le v hohenzollernskih barvah črno-belo-rdeče.

Da se v teh napetih političnih trenutkih v Berlinu zbere tako ogromna armada, je zelo znatno in bo gotovo imela ta manifestacija organizacije, katere program obstoja predvsem v zahtevah za obnovo predvojnega Nemčije, gotovo velik zunanjo-politični odmev. Ne ve se še ali bo državni predsednik Hindenburg osebno prisostvoval vsem manifestacijam, ker je, kakor znano, Stahlhelm pri predsed-

niških volitvah nastopil proti Hindenburgu, vendar je sigurno, da bo Hindenburg poslal zborovanjem svoje pozdrave in daljšo proklamacijo. Nemška vlada s kanclerjem Papenom na čelu bo v celoti prisostvovala vsem manifestacijam. Stahlhelm je od vseh organizacij nemškega nacionalizma gotovo najbližji sedanji Papenovi vladi, v kateri ima predvsem general Schleicher glavno svojo oporo. Tako bo manifestacija Stahlhelma v svoji celoti prava vladna manifestacija, ki bo znova podčrtala tendence nemške vlade, ki stremi za tem, da v zvezi z Reichswehrom dvigne čim najvišje vojaško silo Nemčije. Tako bo letošnja največja nemška manifestacija popolnoma stala v znaku monarhizma in militarizma. Predstavniki hohenzollernske dinastije bodo prisostvovali kompletno vsem prireditvam.

Zanimive letalske vaje

Komunisti povzročili incidente

Paris, 27. avg. V Reimsu, kakor tudi v Metz in ostalih pet sosednjih departementih so se začele 25. t. m. velike letalske vaje. Namen teh vaj je, da se prebivalstvo pouči, kako se ima v slučaju letalskega napada zaščititi, bodisi s tem, da se ugasnejo vse luči, da pravočasno prihitijo na mesta, kjer je padla kakšna bomba, pomožne čete, da se posebno izpostavljena mesta zakrijejo z umetno meglo in da prebivalstvo zbeži v pripravljene zaščitne kleti itd.

Vaje so se tako v Reimsu kakor v Metz izvršile zelo povoljno in popolnoma normalno. Preizkusil se je sistem obrambe pred letalskimi napadi, ki ga je iznašel nek polkovnik protiletalske zaštite in ki obstoji v tem, da se napadena stranka o letu sovražnih aparatov pouči potom večbarvnih luči, ki se prižigajo s pomočjo posebnih stikal.

Zanimivo je, da so komunisti ob priliki teh vaj razvili veliko propagando, ki je imela namen, da ljudstvo pregovori k bojkotu proti naredbam vojaške oblasti, ki je bila zapovedala, da se morajo

mesta ob določenem času ponoči pogrezniti v popolno temo. Ta propaganda ni imela zaželenega uspeha, pač pa je povzročila nekaj incidentov. Ko se je mesto Reims ob 22. uri zavilo v temo, se je zbrala na glavnem trgu gruča 500 komunistov, katere je morala razpršiti policija, da ne bi demonstranti napadli pomožnih oddelkov, sestojenih iz tehničnih vojakov in ognjehačev, ki so imeli nalogo, da se takoj podajo na mesta, kjer bi padla kakšna sovražna bomba.

Pozneje je izbruhnil bolj resen incident. Komunisti so zasedli v železniški delavnici v Reimsu in okoli nje požar, ki sicer ni napravil nobene velike škode, pač pa je nekoliko pokvaril vaje, ker je razsvetlil okolico, tako da so branilci lahko opazili letalski napad sovražnika. Policija je povzročiteljce požara, a jih dosedaj še ni našla.

Za letalskimi vajami se začne vaje pehote in tankov, ki bodo jako obsežne in katerih se bo udeležilo okoli 60.000 mož.

Društveni desetboj S. K. Iirije

Včeraj popoldne se je pričelo tekmovalno v tej disciplini, ki je gotovo najelitnejše sportno tekmovalno. Zahteva idealno razvito telo, mišice, popoln trening v najtežjih panogah lahke atletike, ogromno vzdržljivost, hitrost in kožno tudi pridnost.

Ze kdor si je ogledal tekmovalce same, mora priznati, da tako krepkih fantov ne vzgaja nobena druga sportna panoga. Rezultati sami pa so bili naravnost odlični. Opazja se, da kljub nezanimanju občinstva in merodajnih forumov lahka atletika v Ljubljani kvalitativno ogromno napreduje.

Najodličnejši med vsemi atleti je gotovo Iirijau Zupančič Neli. Odličan v tekih, pa tudi v metih nedosegljiv, je zopet popravil slovenski rekord in prvič prekorajl znakom 13 metrov v metu krogla. Ako se ne varamo, bo Neli še letos med najboljšimi metalki krogle v državi. Ostali mnogo ne zasostajajo. Dejanski stan pa najbolj nazorno naslikajo rezultati:

Tek na 100 m: Zupančič N. 11.6, Putinja 11.8 (Primorje), Stepišnik 12.3, Lejka 12.6 (oba Iirijau).

Skok v daljavo: Stepišnik 5.95, Putinja 5.87, Zupančič 5.66, Lejka 5.40.

Met krogle: Zupančič N. 13.03 (nov slovenski rekord), Stepišnik 11.23, Putinja 10.56, Lejka 9.40.

Skok v višino: Zupančič N. 1.65 m, Stepišnik 1.60, Putinja 1.55, Lejka 1.50.

Tek na 400 m: Zupančič N. 53, Putinja 55.8, Lejka 54.4, Stepišnik 60.8.

Stanje po točkah: Zupančič N. 3483.22, Putinja 2994.79, Stepišnik 2844.39, Lejka 2443.08. — Jugoslovanski rekord znaša 6.274.835 točk. Upajmo, da ga bo Zupančič zboljšal. Tekmovalje v ostalih petih disciplinah se nadaljuje danes ob 9 na igrišču Iirije.

Stavka v Varšavi

Varšava, 27. avgusta. AA. Pat poroča: Danes je izbruhnila stavka občinskih nameščencev, ker jim niso izplačali neke prejemke. Predsednik občine je s tem v zvezi izdal komunikacijo, v katerem ugotavlja, da so občinski nameščenci stopili v stavko, čeprav so jim objavili, da jim pripadajoče prejemke izplačajo še tokom današnjega dne. Predsednik občine je odredil, da se to ne izvrši, dokler nameščenci ne prekinjejo stavke in se vrnejo na delo. Obenem je opozoril stavkujoče na posledice. V stavko so stopili le upravni uradniki varšavske občine, dočim opravljajo nameščenci ostalih občinskih ustanov redno svojo službo.

Trst, 27. avg. Z. V Redipugliji je padlo vojaško letalo, katerega ga je vodil pilot Melon. ki je ostal na mestu mrtov.

Narodna banka o gospodarskem položaju

Pravkar objavljeno poročilo Narodne banke o gospodarskem položaju v 2. četrtletju t. l. pravi uvodoma, da je to četrtletje predhodna doba.

V kmetijstvu vlada po zimskem zatijšu živahna delavnost, ki se kasneje z realizacijo žetve prenese tudi na ostale gospodarske panoge. Tudi v drugem četrtletju 1932 je bilo naše gospodarstvo v običajnem položaju, samo dolgotrajna zima, v nekaterih krajih pa poplave, je zadržala kmet. dela. Kakor hitro so vremenske razmere dovoljevale, je kmet z dvojnimi naporom nadoknadil zamudo in je bilo obdelanega približno toliko kot lani.

Dočim je vlada v kmetijstvu živahnost, so bile ostale panoge gospodarstva v zastoji, ki bo trajal do zaključka produkcijskega procesa v kmetijstvu. Istočasno je vse naše gospodarstvo čutilo strahoviti pritisk svetovne gospodarske krize, na katero ne moremo vplivati, ki pa na srečo radi slabega priključka naše države na svetovno gospodarstvo, pri nas nima destruktivnega učinka, katerega moremo ugotoviti pri največjem številu držav.

Vpliv zmešanih razmer v svetovnem gospodarstvu se vidi najbolj v zmanjšanju naše zunanje trgovine, katere obseg dosega v 2. četrtletju 1932 komaj 38.4% obsega iz 2. četrtletja 1929. V tem razmerju so prizadete vse one kmetijske panoge in podjetja, ki so pretežno organizirana za izmenjavo dobrin z inozemstvom.

Kar se tiče notranjega prometa, se da ugotoviti, da je bil v glavnem na nekoliko višjem nivoju kot lani. Železniški promet je manjši za 10.6, produkcija premoaga pa za 4%. Čeprav je bila brezposelnost večja ko lani, vendar v primeru z zimskimi meseci pada. Vsi znaki govorijo, da je kriza dosegla svoj vrhunec in da moremo na jesen pričakovati izvestno izboljšanje gospodarskega položaja.

Toliko splošni del, pri čemer bi bile pomniti, da bi bilo treba tudi navesti nekaj znakov, ki govorijo za jesensko izboljšanje, ki je lahko samo sezifijskega značaja.

Denarni trg in banke.

Nenormalno stanje na denarnem trgu traja dalje. Vloge padajo, velike zasebne banke pa so zmanjšale obrestno mero od 5-6% na 2.5-3%. Denarni trg je v nekakšnem predhodnem stanju. Iz statistike zasebnih bank je razvidno, da se je položaj poslabšal. Hranilne vloge so padle od 11.87 milijarde Din konec 1. četrtletja na 11.02 milijarde Din konec 2. četrtletja. V naslednjem navajamo še nekaj statistik o poslovanju 20 največjih zasebnih bank v državi. Iz statistike je razvidno, da so hranilne vloge padle od 3.07 konec marca na 2.89 milijarde Din konec aprila. Večjo stabilnost kažejo vloge na tekočih računih, ki so celo na-

rasle od 1.078 na 1.119 milj. Din. Upniki pa so vseeno padli od 1.864 na 1.810 milj. Din. Če se vpoštevamo, da sta v tej statistiki vpoštevani tudi Prastediona in Ljubljanska kreditna banka, potem je moralo biti padanje vlog še znatnejše, kakor ga izkazuje ta statistika. Skupno so tuja sredstva bank padla od 6.015 na 5.620 milj. Din, torej za 395 milj. Din. Na drugi strani pa je zabeležiti tudi povečanje likvidnosti in ne motimo se najbrže če trdimo, da je to v zvezi z zaščito že omenjenih 2 zavodov. Blagajna je sicer padla v aprilu, kasneje pa je zopet narasla in dosegla stanje marca. Pač pa banke nadaljujejo z likvidiranjem aktivnih poslov, kar se vidi iz zmanjšanja meničnih posojil od 1.665 na 1.584 milj., še bolj pa so padli tekoči računi in sicer od 3.948 na 3.619 milj. Din. Edino lombard je znaten. Skupno je znašal plasman bank brez naložb na žiru marca 5.631 milj., junija pa 5.431 milj. Din, kar pomeni zmanjšanje za 200 milj. Din.

O položaju državnih financ smo že večkrat poročali in poročilo ne prinaša novih momentov. Obsežne podatke pa prinaša poročilo o višini državnih dolgov.

Splošno stanje industrijske produkcije se je zelo poslabšalo v onih industrijah, ki delajo za izvoz dočim je nekaj izboljšanja opaziti v onih industrijah, ki delajo za domači trg. Rudarska in topilniška produkcija. Produkcija pirita je prenehala, posebno je tudi padla produkcija svinčane. Izredno so se poslabšale prilike na mednarodnem lesnem trgu. Naš izvoz lesa je padel v primeru z lanskim letom za 53.8, v primeru z letom 1928 pa celo za 71%. Izvoz lesa v Grčijo je popolnoma prenehal. Ruska in romunska konkurenca je vse hujsa. Domači konzum se je povečal.

Število natovorjenih vagonov je znašalo 349.658, v 1. četrtletju 283.516. V primeru z lanskim letom je železniški promet padel za 10.6%, pomorski promet za 12.28% in rečni promet državne rečne plovbe za 10.6%.

Število konkurzov je znašalo 197 (lani 127), prislilnih poravnjav pa 290 (210). Borzni promet je padel na minimum, saj je znašal samo 160.4 milj. Din v primeru s 624 milj. v prvem četrtletju letos in 1.282.2 milj. v 2. četrtletju lani. To velja za devize in efekte, od vsote 160.4 milj. odpade na devize 111.5 milj., na efekte pa 48.9 milj. Din. Na blagovnih borzah je radi ukinitve žitnega režima nekaj več prometa in sicer je znašal promet 87.6 milj. Din, v prvem četrtletju pa 61.7 milj. (lani v drugem četrtletju 107.1 milj. Din).

Privilegirana agrarna banka izkazuje v drugem četrtletju letos zmanjšanje hipotekarnih posojil od 489 na 488, zaružna posojila pa so se povečala od 243 na 253 milj. Din.

Boj proti jetiki v Trbovljah

Ljubljana, avgusta.

Poročali smo, da se je otvoril prvega avgusta v Trbovljah protituberkulozni dispanzer, ki ga je osnovala Glavna bratavska skladnica s sodelovanjem protituberkulozne lige in okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Glavna bratavska skladnica se je namreč odločila za smoteno pobijanje tuberkuloze, ki tako razširja v rudarskih revirjih. Da bo naša javnost spoznala veliko važnost te ustanove, smo se obrnili na vodjo dispanzerja zdravnika dr. Prodana, s prošnjo za intervju o dispanzerju in pobijanju tuberkuloze v Trbovljah.

»Gospod doktor! Kaj je to, protituberkulozni dispanzer?«

»Protituberkulozni dispanzer je ustanova, ki jo je prvič z oživitvijo Calmette na francoskem pred 30 leti in mu dal glavno nalogo, da preprečuje širjenje tuberkuloznih obolenj. To pomeni isto, kakor zmanjševati umrljivost za tuberkulozo. V različno od drugih zdravniških ustanov (bolnišnic, zdravilišč itd.), je ta dispanzer urejen na takozvani odprti način. To se pravi, da se dispanzer bori na prostem terenu z vsemi socialnimi in higijenskiimi sredstvi za doseg svojega cilja. Calmettova ideja je našla mnogo posnemovalcev. Po vseh kulturnih državah je omrežje teh protituberkuloznih ustanov zelo gosto razporejeno in je njihovo veliko število najboljši dokaz za kulturno višino narodov. V Nemčiji sem, ki je to idejo povzela po Francozih, je danes nad 1.200 dispanzerjev. V drugih državah pride povprečno na 10 do 15.000 prebivalcev po ena slina ustanova. Samo na Dunaju je 27 dispanzerjev. Umevno je, da je v kulturnih državah zaradi teh dispanzerjev umrljivost za tuberkulozo precej padla. V Nemčiji je umrljivost za tuberkulozo 6 do 7 na 10.000 prebivalcev, na Danskem 3 do 4 na 10.000, pri nas pa 25 do 30 na 10.000. V Zagrebu je na primer stanje obupno. Pred kratkim smo brali obupen klic, da umre tam vsak četrti mladič za jetiko.«

»In kako je v naših rudarskih revirjih?«

»Stanje tuberkuloze v naših rudarskih revirjih ni rožnato. Umrljivost je zelo velika toda uspehi, ki so se pokazali pri smotrenem delu protituberkuloznih dispanzerjev povsod drugod, nas navdajo z upanjem, da tudi pri nas ne bodo zaostali.

Tuberkuloza je socialno-higijenska bolezen, katere razširjenje je odvisno od gmothenega stanja prebivalstva, njegovega higijenskega življenja in kulturne višine. Najboljši dokaz za to je Japonska, ki se je v kratkem času kulturno visoko dvignila. Prej je imela visoko umrljivost za tuberkulozo, sedaj pa je to umrljivost znižala na stanje najboljših zapadnih držav. Z ljudsko prosveto pada tuberkuloza. Znano je, da je po večjih mestih, ki so kulturna središča, sicer umrljivost mnogo večja, kakor na deželi, a vendar je prava prosveta najboljše sredstvo proti širjenju tuberkuloze. Ta prosveta pa mora biti tudi socialno-higijenska.«

»Kakšne bi bile dolžnosti družbe v boju proti tuberkulozi?«

»Tuberkuloza je kužna, nalezljiva bolezen, kroničnega dolgotrajnega poteka. Tuberkuloza je bolezen revnih slojev, vendar kakor sam dobro vem, ne priznase niti dobro stoječim slojem. Tuberkuloza je torej splošna kužna bolezen in dolžnost vsakogar je, da stori nekaj za zaščito samega sebe in svojega življenja. Posebno se moramo posvečati našim otrokom, ki žive v splošno okuženi okolici in jih zavarovati pred vsakim okuženjem v najmlajših letih, v katerih more tuberkuloza povzročiti neposredno smrt, v poznejših letih pa je manj nevarna. Res je, da je 95 do 100% vseh ljudi okuženih z bacili jetike. Zbole pa le nekateri, še manj jih umre. Vsi imamo kalj bolezni v sebi. Eni brez vseh težav, drugi pa spet z različni občutki, ki so vendar v zvezi s temi povzročitelji bolezni, ki zmanjšujejo delovno sposobnost.«

»Kakšno bo delo dispanzerja v Trbovljah?«

»Kot povsod, nam bo posebna skrb ureditve vprašanje odprte tuberkuloze v Trbovljah. V danih razmerah se mi zdi najprimernejše, da bi Glavna bratavska skladnica s pomočjo Protituberkulozne lige, občine in še drugih odločujočih činiteljev zgradila lopi podobno ležalnico, kjer bi ostali vsaj čez

dan taki bolniki pod stalnim zdravniškim nadzorom. Znano je, da je ležalna kura na čistem svežem zraku s primerno prehrano najbolj važnega pomena pri zdravljenju bolezni. S sorazmerno majhnimi stroški, toda z razumevanjem in ljubeznijo bi se to dalo izvesti. Ne smemo pozabiti tudi važne vloge zaščitnih sester, ki imajo važne naloge pri odprtem terenskem delu za pobijanje tuberkuloze.

Tuberkuloza je eminentno važna narodna vprašanja, mimo katerega ne more in ne sme iti nobena država, niti krajevna politika. Glavni bratovski skladnici gre upravičeno iskreno priznanje za njeno globoko umevanje tuberkuloze kot splošnega narodnega in socialnega zla. Protituberkulozna liga, ki razveseljuje prodira v našo zadnjo kmetesko vas, ima močno oporo tudi pri OUZD in pa v znanem socialnem delavcu, predsedniku kurtatorija centralnega dispanzerja in Ljubljani dr. Franti Miu. Naj bi to delo rodilo koristen sad!

LOTERIJA

društva sv. Vincenca v Beogradu v korist

zgradbi rim. kat. katedrale v Beogradu

se dne

31. avgusta 1932

brezpogojno zaključil

Vzvišeni namen in velik socialni pomen te prireditve si bo pridobil tudi Vašo naklonjenost

Kupite torej tik pred zbiranjem

srečko za zgradbo katedrale!

in Vaša podpora bo bogato nagrajen!

DOBITKI:

2x2.500.000 Din, 2x500.000 Din, 10x100.000 Din, 100x10.000 Din

Cene dvojna 1/1 1/2 1/4

šrek: Din 200—100—50—25—

žrebanje 31. avgusta 1932!

Dobe se povsod!

Centralna uprava:

Beograd, Ulica Jovana Ristića 20

Prodajna podružnica:

Zagreb, Trtkova ulica 5

XVIII. zagrebški zbor od 3. do 12. IX. 1932

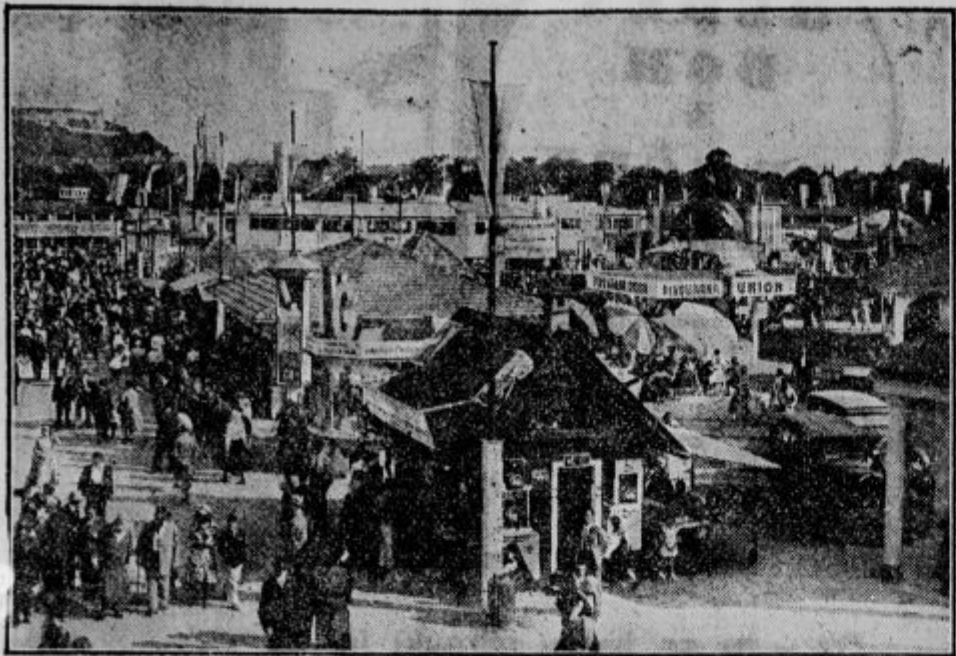
Splošni mednarodni vzorčni sejem s posebnimi sejm: elektrika — radio — hotel — hiša kuhinja, hranila in živila, tekstilna — kožuhovina, volna — zimski šport — ljudska domača obrt in preproge — poljedelstvo in živilska krma, dalje splošni sejem za vse vrste blaga, velika veterinarska razstava.

Potniška legitimacija zagrebškega velesejma, ki jo je treba vnaprej nabaviti, upravičuje na železnih do 50%, znižane vožnje, (nazaj prosta vožnja) na ladjah na Adriji višji razred za ceno nižjega, in se dobi pri vseh potniških birojih in denarnih zavodih v vseh večjih krajih.

Vstopnina Din 10.—, v ponedeljek in petek Din 5.—.

Legitimacije se dobivajo pri »Putnikuc«.

Kakšen bo jesenski velesejem

Spet bo v dneh od 3. do 12. septembra oživila Ljubljana. Jesenska prireditelj Ljubljanskega velesejma bo tako raznolika in pestra, da bo nedvomno privabila nebroj obiskovalcev. Kajti jesenska prireditelj Ljubljanskega velesejma nima samo trgoveškega značaja, temveč so predvsem kulturne razstave, ki obsegajo skoro vse panoge našega življenja. Le na jesenskem velesejmu imate najlepši pregled čez delo našega naroda. Pomisliti je treba, koliko sodelavcev ima jesenska razstava, saj bomo v okviru jesenske razstave imeli celo vrsto posebnih prireditev.

Te prireditve so kmetijske, ki bodo obsegale celo vrsto posebnih oddelkov, ki bodo pokazali vse naše obsežno kmetijsko delo, razstava čistokrvnih psov, alpinska razstava, tujsko prometna razstava, umetnostna razstava, razstava Fotokluba in Domače ognjišče. Da bo dotok ljudstva v Ljubljano večji in da bodo Ljubljančani imeli še kaj posebnega, se bo vršila dne 4. septembra revija narodnih noš, dne 11. septembra pa bo že znano tekmovanje harmonikarjev.

Kmetijska razstava

bo obsegala, kakor smo že omenili, več oddelkov. Predvsem opozarjamo na strokovno poučni oddenek. Na sirsarski in mlekarški razstavi bodo zastopane skoro vse mlekarne in sirsarske zadruge v Sloveniji. Zlasti bomo imeli priliko pokusiti vse sirsarske specialitete, n. pr. Jason, topljeni sir, kjer je naša domača produkcija že zelo napredovala. Poleg tega bomo imeli tudi razstavo jaje. Naše čebelarstvo je že staroslovno in njegov proizvod med, je zelo cenjen, zato ga ne bo manjkalo na razstavi. Za zelenjadno produkcijo je pri nas še velika bodočnost, zato nam bo razstava zelenjave in povrtnine na velesejmu prišla zelo prav. Tudi ena najvažnejših panog našega kmetijstva: vinogradništvo, bo priredila svoj sejem na velesejmu. Te razstave se lahko udeleži vsak producent itd., ki bo tudi lahko sam razpredal. Blago je že začelo prispevati v Ljubljano.

Veliko pozornosti je posvečeno živinoreji. Predvsem priredi živinorejska zadruga Jugomotafon v dneh 3. in 4. septembra veliko razstavo goveje živine. Nadalje nam bo pokazala uspehe naše konjereje razstava plemenskih konj, katero priredi kmetijski odbor velesejma. Za obe razstavi se nam obeta veliko število zelo lepe živine in bosta zelo poučni za naše kmetovalce.

Ves čas velesejma pa bomo imeli na velesejmu razstavo perutnine in kuncev, katero prireja agilno društvo Živalica pod predsedstvom g. Kristofa, ki ume važnost teh živali za naše gospodarstvo. Poleg tega bomo pa lahko

videli še lepo število raznih ribic in ptic na razstavi.

Jugoslovanska kinološka zveza priredi dne 8. septembra posebno veliko razstavo čistokrvnih psov, za katero je že prijavljenih nad 300 psov. Ta razstava bo gotovo zanimala ne samo lovce, ampak tudi ostale interesente.

Alpinska razstava

Nekaj novega bo za Ljubljano alpinska razstava, ki bo desetisoče naših ljubiteljev planin gotovo zanimala. Zbrani material je zelo pester in sodeluje pri prireditvi vse naše tozadevne organizacije in institucije. Razstava bo zelo slikovita. Alpinski razstavi bo priključena

tujsko-prometna razstava

ki je že lani vzbudila veliko pozornost in mnogo pohvale. Prireja jo zopet tujsko-prometni svet dravske banovine in bo tokrat razstavljeno mnogo več kot lani, na kar že sedaj opozarjamo.

Lep pregled plodonosnega dela naših založnikov nam bo dala

»Slovenska knjiga«

ki bo prirejena v zvezi s tednom slovenske knjige, katerega organizacijo vodijo naša založništva. Pokazalo se bo, da naša knjiga ni samo lepa, ampak tudi poceni in kako velika je književna produkcija malega naroda.

Letos bomo imeli na velesejmu tudi umetnostno razstavo in sicer pod devizo »Žena v slovenski umetnosti«. Zanimivo bodo gotovo izpadle tudi volitve najlepše slike (vsak obiskovalec bo lahko volil).

Ljubljanski Fotoklub priredi veliko amatersko razstavo umetniških slik fotografij iz cele države. Razstava bo zelo obsejna.

»Domače ognjišče« je naslov razstave, ki ima namen pokazati novodobno racionalno gospodinjstvo našim gospodinjam in gospodinjstvom pomočnikom.

Seveda ne smemo pozabiti, da bo na velesejmu tudi industrijsko-obrtniški izdelek našel dobro mesto. Naši mizarji se bodo zopet postavili z novimi izdelki. Radio nam bo pokazal najnovejšo pridobitno tehniko na tem polju. Naši obrtniki pa bodo pokazali spretnost svojih rok v izdelkih na razstavi, katero prireja urad za pospeševanje obrti, nadalje v paviljonu Zbornice za TOL, ki bo zopet polno zaseden.

Če pomislimo, kako številni so bili sodelavci pri tej prireditvi, če pomislimo, koliko je posebnih razstav, skoro ni panoge, ki ne bi bila zastopana, potem je gotovo razstava taka, da bo prinesla vsakemu nekaj in zato ne bo manjkalo obiskovalcev, ki bodo gotovo odšli vsi zadovoljni z razstavo »Ljubljana v jeseni«.

Kaj nam piše ameriški Slovenec

Pred volitvami. — Združene države ameriške imajo mnogo dela z velikimi političnimi pripravami za janske volitve, ki se bodo vršile v torek 8. novembra t. l. Republikanska stranka, ki sedaj sedi v administraciji v Washingtonu je ponovno nominirala za svojega predsedniškega kandidata Herberta Hooverja, sedanjega predsednika, demokratska stranka pa newyorškega guvernerja, Franklina Roosevelta. Razlika med obema glavnima srankama je le ta, da republikanska zagovarja bolj tesen in centralističen administrativni sistem ter visoke tarife na uvoz. Demokratska stranka v svojem programu pa daje posameznim državam, katerih je vse skupaj 48, bolj širok avtonomističen administrativni sistem in obenem veruje, da visoka carina na uvoz škoduje trgovinskemu prometu države. Pri letošnjih volitvah je opaziti veliko bistveno razliko med republikanci in demokrati pri vprašanju prohibicije. Sicer je vprašanje prohibicije obema strankama nekaka žoga, ki jo bjejo sen in tja z velikim hruščem, da pridobivajo z njo glavo ob času volitev. V resnici pa, prohibicija je velika zlata kravica mnogih politikov, zlasti pa še raznih bootlegarskih trustov, ki so nastali za časa prohibicije in tudi silno obogateli. Če kje, govori denar tukaj, in mnogo zločinov, ki so posledice bootlegarske (tihotapstva z opojnimi pijačami) industrije, se pokrije z njim. Kdor pozna možnost korupcije v tej veliki obsežni republiki, ta se raznim obljubam od strani raznih političnih kandidatov glede stališča do prohibicije le dvomljivo meji.

Konvencije naših jednot in zvez. — Ameriška Slovenija ima točasno deset slovenskih podpornih zvez in jednot. Skupno bi štele te jednote in zveze gotovo nad 125.000 članov obojega spola. Skupno premoženje pa znaša sigurno nad 10.000.000 (deset milijonov dolarjev). — Letos sta imeli dve slovenski jednoti svoj konvencije, katere se vrše na vsake štiri leta, le kake dve ali tri organizacije

imajo svojo konvencijo vsake tri leta. — Prva je imela v mesecu juniju svojo konvencijo Slovenska podprna svobodnodelna zveza in sicer v mestu Pittsburgh, Pennsylvania. Njeni tozadevni sklepi niso spremenili ne načel, niti kakih drugih temeljnih zadev zveze. — Druga konvencija se je vršila v mestu Indianapolis, Indiana; imela jo je Jugoslovanska Katoliška Jednota, ki ima svoj glavni sedež v Ely, Minnesota. Ta konvencija se je vršila v mesecu juliju in tudi ta ni spremenila kakih temeljnih zadev jednote. Svobodnodelni elementi so sicer napeli vse svoje moči, da bi potem glasovanja spremenili ime Katoliška v »Jugoslovansko podprno jednoto«. — Toda tozadevno glasovanje je pokazalo, da je članstvo za staro ime in beseda »Katoliška« bo ostala še za naprej v jednotinem imenu. Obe organizaciji pa sta spremenili nekatere zadeve v poslovnem sistemu.

Smrtna kosa med našimi v Ameriki. V Clevelandu, Ohio, je hotel Leopold Krese rešiti nekega mladeniča, ko je ta omahnil z neke skale v vodo. Zraven je omahnil še sam, padel pri tem na skalo, izgubil zavest in nato padel še v vodo, kjer je utonil. Pokojnik je bil rojen v Ameriki in bil sin slovenskih staršev. — Gdč. Rose Svete, stara 18 let se je ubila med avtomobilsko vožnjo v Waukeganu Illinois. — V Frontenac, Kansas, je preminul John Jarc, star 81. let, pionir tamošnje naselbine, v kateri je bival celih 50 let. Doma je bil iz Podboršta pri Mirni peči na Dolenjskem. — V Calumetu, Mich., je umrl starosta tamošnjih naseljencev Jakob Stariha, star 66 let, doma iz Semiča na Dolenjskem; živel je 47 let v tej naselbini. Zapušča 13 otrok izmed 17, ki mu jih je rodila njegova žena. — V Barbertonu, Ohio, je umrla ena najstarejših izseljenk, Uršula Dormiš, rojena Strumbelj, stara 76 let rodila iz Iga pri Ljubljani. — Vsem bodi lahka tuj zemlja in naj počivajo v miru!

Vsakemu se izplača ogledati si pestre in zanimive razstave Ljubljanskega velesejma prirejene pod imenom

„LJUBLJANA V JESENI“

3.—12. septembra 1932.

Gospodarstvo kočevske mestne hranilnice pred sodiščem

Kočevje, 27. avgusta.

V sredo 24. avgusta se je nadaljevala in končala pred tukajšnjim okrajnim sodiščem razprava proti živinodravniku g. Maksim Štribarju, ki je bil obtožen klevete po § 280. k. z. Zasebni tožitelj je bil kočevski odvetnik in banski svetnik dr. Iran Sajovic. Obtožnico je zagovarjal odvetnik dr. Rom, sodil je sodnik poedinec g. Jože Arko. Za razpravo, ki je trajala od pol 9 dopoldne do tričetrt na 8 zvečer, je vladalo v Kočevju živahno zanimanje.

Zasebni tožitelj obtožuje živinodravnika gosp. Štribarja, češ, da je na sestanku pripravljalnega odbora za ustanovitev krajevne organizacije nove stranke izjavil, da je imel dr. I. Sajovic kot bivši kočevski župan zelo nesrečno roko ter da je kriv na finančnem polomu mesta Kočevja oziroma kočevske mestne hranilnice. G. Štribar je nadalje izjavil na istem sestanku, naj bi dr. Sajovic vse dotlej, dokler se ta zadeva ne razčisti pred nepristranskim sodiščem, odložil vsa častna mesta ter naj bi se v javnosti ne udeleževal. Vse to, da je bilo govorjeno v namenu, da obtoženec onemogoči dr. Sajovicu kandidaturu za predsednika krajevne organizacije JRKS.

Obtoženec se je zagovarjal, da je na tistem sestanku izjavil, da je dr. Sajovic skrivni finančnega poloma, prizna pa, da je rekel, naj bi Sajovic pustil vsa častna mesta, dokler se stvar ne razčisti in navaja v dokaz številne priče.

Prva razprava se je vršila 20. julija t. l., a je bila prekinjena in se je nadaljevanje vršilo dne 24. t. m. Veliko prič je izjavilo, da je g. Štribar očitno dr. Sajovicu skrivno ne pa krivdo. V nadaljnjem se je obtoženec izgovarjal, da je očitno dr. Sajovicu skrivno za finančni polom mestne hranilnice v Kočevju v dobri veri, ker je o tem pisala že »Gottscheer Zeitung« in tožitelj ni proti njej nastopil, nadalje, ker je bil nato že l. 1927. od svojih prijateljev opozorjen. V dokaz svoje trditve je navedel obtoženec številne priče, med tem sedanjega župana, viš. fin. svetnika g. M. Kostanjeveca, podžupana R. Ganselmayerja, šolskega nadzornika Betrianija, knjigovodjo mestne hranilnice g. Trugerja, predstojnika okr. sodišča v Ribnici g. Ant. Šavlija in druge. Vse priče so ob zaslišanju izpovedale v glavnem isto: da je mestna hranilnica nalagala čezmerne vloge v merkantilno banko in po njej v podjetja znanega kočevskega industrijalca g. Antona Kajfeža. To se je vršilo v času, ko je županoval dr. Iv. Sajovic.

Župan g. Kostanjevec izpove, da je razvidno iz zapisnika občinskih sej, da je svoječasno pokojni občinski odbornik Matija Rom trgal, da je mestna hranilnica vložila v merkantilno banko 8 milijonov kron, ker je to nasprotovalo statutom tega denar-

nega zavoda. Ti so namreč določali vloge v kakem bančnem podjetju le do višine rezervnega fonda, kar pa je bilo prekorajeno. L. 1925. pa je mestni občinski zastop sprejel spremembo statuta svojega denarnega zavoda. V smislu teh sprememb je bilo dovoljeno mestni hranilnici naložiti v banko vlog v višini ene tretjine svojih lastnih vložkov. Ker je imela mestna hranilnica tačas okrog 20 milijonov dinarjev vlog, je vložila v merkantilno banko nad 7 milijonov dinarjev. Tudi s tem so bila nova pravila kočevske mestne hranilnice že prekorajena. Župan Kostanjevec izjavlja, da je ta denar, ki je bil naložen v merkantilno banko, za hranilnico oz. obično popolnoma izgubljen, kakor tudi nadaljnji 4 milijoni iz konzorcijskih pogodb.

Sodnik: »Zaradi česa mislite, da se je izvršila sprememba statuta mestne hranilnice?«

Župan: »Očitno je, da zaradi tega, da se zviša višina vlog iz mestne hranilnice v merkantilni banki.«

Priča B. Betrianij, okrajni nadzornik, izpove, da je natančno zasledoval pretakanje denarja iz mestne hranilnice v merkantilno banko. Trdi, da je tedanjega župana dr. Sajovica večkrat opominjal zaradi tega. Točnejši pogled v stanje kočevske mestne hranilnice je dobil pa šele takrat, ko je postal član direktorija. Trdi, da je bil dr. Sajovic od l. 1924. pa do l. 1927. absoluten in neomejen gospodar v Kočevju, tako da se brez njegovega znanja ni zgodilo nič, kar se tiče gospodarstva.

Priča, sedanjí knjigovodja g. Truger je v svojih izjavah operiral s številkami. Natančno je navajal, kako in na kakšen način se je vršilo pretakanje denarja iz hranilnice in merkantilne banke. Natančno je obrazložil stanje mestne hranilnice sedanjí predstojnik ribniškega sodišča g. Anton Šavelj. On je bil član gerentskega sveta v mestni hranilnici že po polomu in tačas preštudiral stanje in poslovanje tega zavoda. Njegove izpovedbe so vzbudile po Kočevju veliko zanimanja.

Po zaslišanju prič je govoril tožitelj dr. Iran Sajovic. Dokazoval je, da je bilo njegovo ravnanje, ko je bil kočevski župan, pravilno. Sklepi direktorijarne mestne hranilnice, v katerem sam ni bil, so bili sprejeti nekateri soglasno, nekateri pa z veliko večino članov direktorija. Merkantilna banka v Kočevju je bila tedaj visoko aktivna. Spremembo statuta mestne hranilnice je potrdilo veliko županstvo v Ljubljani. Po njegovem govoru je kratko govoril tudi toženčev zagovornik dr. Rom, nakar je sodnik g. J. Arko razglasil oprostitelno razsodbo. Obtoženec se oprošča po § 280. k. z. na podlagi § 304. k. p. (opravičljiva zmot). Sodišče se je prepričalo, da se obtoženec sicer dokaz resnice ni popolnoma posrečil, da pa se mu je popolnoma posrečil dokaz dobre vere.

Vital Vodušek:

Nedel'ske misli

Marsikomu je evangelijski mrtev; zgodbja je že tako davna, Jezus pa tako daleč. A nekaj nam Jezusa silno približa in oživi: velika ljubezen, ki diha iz evangelijskega. Zato nam je tudi današnja slika tako domača.

Jezus se bliža Naimu, iz Naima pa neso mrtlica. Za krsto sina-edina omahuje osamel mati, Joka. Vsak njen gib razodeva, da ji je hujše kakor v smrti. Gospod jo pogleda. On ve vse; zato se mu zasimili do srca. Noče, da bi mati jokala. On je ljubezen. On je življenje in vstajenje. Pristopi in se dotakne nosil. Nebeška moč mora sijati iz njegovih rok in obraza, da nosilci obstanejo. Polem Gospod samo pokliče: Vstani! In mrtvi sede, govori, se smeje. V Jezusovih očeh je morda solza veselja, ko ga vrata srečni materi.

Gospod, nihče ne zna tako ljubiti kakor ti. Samo tvoja ljubezen nima meja; saj lahko seže v večnost in vrača v življenje.

Teško je razumeti tvoje čudeže, še težje tvoja obujanja. Zaradi sestre si obudi brata, zaradi očeta deklico, zaradi matere sina-edina. Ali ti ni bilo hudo, oklepati v telo dušo, ki se je že sprostila v večnost? Ali ni preveč, obujati radi solz, ki se vendar kmalu posuše?

Mi ne razumemo, da je mogla biti tvoja ljubezen tako velika, posebno, ker je danes ne čutimo več... Gospod, Gospod, ne zameri, da sem povedal kakor otrok!

Danes je toliko več solza, toliko več gorja! To-liko več jih je padlo, toliko več jih umira, pa nikogar ne obudiš! In ni morda samo osamel sestra, oče, mati, ampak osirotele je pet, deset majhnih lačnih otrok... Toliko trpljenja je sredi med trojimi cerkvami, toliko trpljenja se izjoka sleherni dan pred tvojo tabernakljo, pa ne delaš čudežev... In morda še nikdar ni bilo v trpljenju in umiranju toliko nerazumljivega, kakor prav sedaj. Gospod, zakaj nam trpljenja ne vzameš?

V trpljenju mora biti neka skrivnost, drugače bi nam ga gotovo ne pustil, Gospod. Zdi se mi, da lahko odseva iz današnjega evangelijskega:

Takrat si delal čudeže, takrat si brisal solze in jemal žalost in boleč, ko si bil med ljudmi. Ko

se te je vsak lahko dotaknil, ko je vsak videl sled za teboj. Sedaj pa te ni, sedaj si samo skrit med nami. In zato je trpljenje, zato so solze sveta, da ne pozabi nate. Da se trpeč drži k tebi, da trpeč hoče za teboj. V solzah hrepenenje ne mine, v trpljenju ne ugasne.

Če bi svet ne trpel, bi ne iskal tebe, Gospod. Vsi trpeči pa te kličejo. In če nikamor drugam, v trpljenje se molitve izteka, v trpljenju najde svojo moč in svoj izraz. Saj si še ti, Gospod, vse življenje molil mene v samolah in po gorah, šele trpljenje ti je izvil krik molitve...

Gospod, čutimo, grenko čutimo, da nam zato ne jemlješ trpljenja, da te nikdar ne bomo nehalno klicati in iskati, in da te bomo kdaj — našli, Gospod!

Najfinejše
Glashütte-ure
dobijo se pri
F. Čuden
Ljubljana, Prešernova 1

—————

Dopisna trgov. šola

poučuje dopisnim putem proti majhni
odškodnini sledeče predmete: slovensko,
srbo-hrvaško in nemško dopisovanje,
trgovsko, obrtno in zadržno knjigovod-
stvo, računstvo, reklamo, nauk o trgo-
vini, poznavanje blaga, zemljepis, zgodo-
vino, stenografijo, strojeopisje in lepomis-
lno, trgovsko, menično in zadržno pravo,
vodstvo kreditnih in pridobitnih zadrug
in vse svetovne jezike. Informacije in
vpisovanje: Ljubljana, Pražakova 8/1
(vogal Miklošičeve ceste 30).

10.000
za
-15.000

Din je zavarovan vsak Slovenčar
naročnik za slučaj smrtne nesreče.

Ljubljana

20 let šišenskega prosv. društva

Prvi odbor šišenskega prosvetnega društva leta 1912 z g. patrom Mariofilom Holečkom in predsednikom Janko Babnikom v sredini.

Dne 14. aprila t. l. je preteklo 20 let, odkar je bilo društvo ustanovljeno in to dogovorno s prebivalci iz Zg. Šiške in Kosez. Pod okriljem novega društva bi naj se zbirali prijatelji iz Sp. in Zg. Šiške ter Kosez, kar je tudi obveljalo še do dandanes. Katoliško izobraževalno društvo za Zg. Šiško in Koseze, ki je do takrat obstajalo, je prineslo v novo društvo s seboj kot doto svojo knjižnico ter svoje ostalo skromno premoženje.

Ko ob dvajsetletnici društva pišemo te vrstice, hočemo ugotoviti le dosedanj razvoj društva in opravičiti svoj lastni občutek, da se tekom 20-letnega obstoja ni doseglo vidnejših znakov društvenega uspeha, kakor so jih pokazala bratrska društva po deželi.

Predvojna šiška je bila za našega kulturnega orača trda ledina. In le možu, kakor je bil pokojni g. pater Mariofil Holeček, ki je pri zasadi plug v šiški, je uspelo dobiti ljudsodelavcev, da so upali zgrabit v šiški za to delo. Prvi odbor z vsaj enim predstojnikom g. Jankom Babnikom na čelu, je s podporo g. p. Mariofila prejel najtrajno preskušnjo. Pa niso omagali, vsajali so, orali ter si utirali pot zelo uspešno tja do svetovne vojne. Led je bil prebit.

S hvaležnostjo se moramo danes spominjati teh mož prvega odbora, zlasti pokojnega g. patera Mariofila, potem g. Janka Babnika, ki se še danes veseli vsakega našega uspeha in pa takratnega neumornega tajnika g. Cirila Prestorja, ki se nas tudi še spominja.

Svetovna vojna je prekinila redno društveno delovanje, a ukinila ga ni. Še so tu in tam sešli prijatelji, pa to je bilo vse. S tem pa je tudi zaključena prva — razvojna doba društva, ki je bila najtežja in najgorenkejša.

Po svetovni vojni, ko se je prvo navdušenje

dosežene svobode poleglo, je dne 26. decembra 1918 društvo zopet oživilo. Ta dan se je vršil zopet prvi redni občni zbor po vojni. In od tu dalje se pričena druga — razvojna doba društva. Tu je pričel razvijati svoje organizatorne sile naš nepozabni g. p. Ernest Jenko s podporo g. p. Feliksa Tavčarja in drugih naših mož.

Kakor za cerkveno bogoslužje, tako je g. p. Ernest skrbel tudi za plodno društveno delovanje. Ker je društvo vsled razmer moralno vedno iskati nove streme in zavetja, je postala glavna naloga g. p. Ernesta, zagotoviti društvu vsaj za silo stalne prostore z dvorano in odrom. In to se mu je v polni meri s podporo naših mož tudi posrečilo. Kupila se je velika hiša za župnišče in v njej napravila dvorana za društvo, v kateri deluje še danes in uživa gostoljubje gg. oo. frančiškanov, katerim se ob tej priliki za vse dobrote iskreno zahvaljujemo.

V teku zadnjih let se je društveno delovanje silno poživilo. Razni odseki tekmujejo med seboj za uspehi in tako postajajo tudi sedanjí društveni prostori mnogo pretesni, in dvorana je premajhna. Mo sedaj se nismo mislili naprej in zato smo tu, kjer smo. Je pa potrebno misliti na razširjenje društ. prostorov, sedaj, po 20 letih, ko smo organizatorno že precej zrasti. In prepričani smo, da se nam bo ta misel spopolnila. Za to nam jamči naša vztrajna mladina, naši možje, dekleta in žene, zlasti pa naš sedanjí dušni voditelj g. p. Bogdan Markelj, kateremu se imamo za današnje slavlje v prvi vrsti zahvaliti, in pa naš podjetni župnik g. p. dr. Modest Novak, pri katerem bomo gotovo našli vsega razumevanja tudi v bodoče.

In tako stopamo v 21. leto v trdni veri, da bomo vidnejše znake društvenega delovanja pokazali v bližnji bodočnosti. — Bog živi!

1 Din za veliko mero. — Zelo živahno je bilo včeraj na kokošem trgu, kjer je bilo naprodaj čez 30.000 jajc po 75 par, par sto piščancev po 24—35 Din par, nekoliko desetih kokoši po 25 do 30 Din, race in gosi po 25 Din, golobi po 10 Din par. Pet kilogramov težak zajec velja 35 Din. — Med rožami so naprodaj v zadnjih trdnih dneh na trgu lepi oleandri po 100—150 Din.

© Vpisovanje na osnovno šolo v Lichten-thurnovem zavodu v Ljubljani bo v ponedeljek, 5. septembra od 8—12, Sv. maša bo 6. septembra. Redni pouk se prične 7. septembra. — V internat se sprejemajo učenke, ki obiskujejo osnovno in meščansko šolo ali zunanje šole v mestu, kakor učiteljske, gimnazije, trgovsko šolo itd.

© Važno opozorilo za one, ki se nameravajo vpisati v Dopsno trgovsko šolo v Ljubljani: Na vpisnici je omenjen enoleten in dvoleten sistem ter stopnje. Opozorjamo, da se te pripombe tičejo samo onih, ki bi hoteli dvoleten trgovski tečaj končati v enem letu. Vsi ostali, ki se hočejo vpisati v dvoletni, zadržni ali pripravniški tečaj, naj na vpisnico napišejo samo ime tistega tečaja, v katerem se žele vpisati. To zadošča.

Dežni plašči dospeli

za organe finančne kontrole, za gg. oficirje in špe-cijalni za motocikliste. Prvovrstni in izredno poceni.

Drago Schwab, Ljubljana

© Šola na Grabnu. Šolsko leto 1932-33. pričnemo na II. deš. osnovni in višji narodni šoli v Ljubljani »Grabenc dne 1. septembra 1932. Naknadno vpisovanje učencev bo v ponedeljek, 5. sept. 1932. Sv. maša bomo imeli v župni cerkvi v Trnovem dne 6. sept. 1932. ob 8 dopoldne. Z rednim poučevanjem na narodni osnovni in višji narodni šoli pričnemo dne 7. sept. 1932. (sreda). Roditelje opozorjamo posebno na to, da morajo biti dne 5. sept. 1932. vpisani prav vsi učenci, da ne bo nepotrebnih potov, ko bo poučevanje že v polnem teku. — Upravitelj šole.

© Vpisovanje na državni konservatorij se vrši 1., 2. in 3. septembra t. l. Vse podrobnosti so nabite v veži poslopja, Gosposke ulice 8/L. V istih dneh se vrši tudi vpisovanje za šolo Glasbene Matice.

Specijalist za ženske bolezni in porodništvo

Dr. Med. univ. Ivan Pintar

Gosposvetska c 1/II.

zopet redno ordinira

© Redno vpisovanje v dopisno trgovsko šolo v Ljubljani bo od 1. do 10. septembra 1932 vsak delavnik od 9 do 12 in od 15 do 18 popoldne, v nedeljo in na praznik pa od 10 do 12 dopoldne pri ravnatelju DTŠ v Pražakovi ulici 8/L (vogal Miklo-sičeve ceste 30). Kdor se vpiše v DTŠ lahko študira vse predmete, ki se učijo na drž. trg. šoli, doma. Šola poučuje poleg rednih predmetov tudi vse moderne jezike. Natančna pojasnila daje vodstvo šole osebno ali pa se pošlje prospekt, iz katerega se razvidi ustroj in vsi pogoji. Pri pouku sodelujejo najboljši strokovnjaki. Učenci Dopisne trgovske šole lahko polagajo ob izpolnjenih ostalih zakonskih pogojih po uspešno dovršenem pouku v

DTŠ privatne izpite na drž. trg. šolah, ki jim dajejo vse pravice absolventov drž. trg. šol. Kdor se ne more vpisati osebno, naj takoj piše po prospekt in prijavnico. Redni pouk se prične 15. septembra t. l.

© Priglasenke za prvi deklinski letnik drž. dvo-razredne trgovske šole v Ljubljani izročijo pri vpisovanju samo rojstni list, izpričevalo in davčno potrdilo. Denar za šolnino in vpisnino bodo plačale dne 5. septembra od 14 do 18, ko bo že objavljeno, katera je sprejeta. Ako bi katera v tem času ne plačala, se smatra, da izstopi in bo na njeno mesto sprejeta druga priglasenka. — Nesprejete dobe svoje listine pri šolskem slugu. — Vsi drugi pa izročijo denar pri vpisovanju. — Ravnateljstvo.

© Dve novi mitnici v Ljubljani. Mestni dohodarstveni urad namerava v kratkem zgraditi dve novi mitnici v Ljubljani. Dosedanji linijski urad na Gosposvetski cesti namreč ostane, čeprav so podrlji dosedanje poslopje in bodo zidali mesto njega delavski azil. Zgradili pa bodo novo poslopje za linijski urad na nasprotni strani Bleiweisove ceste pri železnici. Tam je stanovala v majhnem poslopiju dalj časa revna stara ženska, ki so jo sedaj oddali v mestno zavetišče za onemogle. To poslopje pa bodo nekoliko prezidali in dozdali, tako, da bo v njem prostora za linijski urad in za stražnico mitniških paznikov. Tudi dosedanje tehnično za vozove bodo prestavili na nasprotno stran ceste. Tehnica je namreč tu potrebna, ker je tu velik promet, zlasti s premošom. Drugo mitnico pa bodo zgradili na Dolenjski cesti ob vhodu ceste na Galjevice. Pred leti je bila tu le ozka steza. Ko pa je zrastle sedanja naselbina, se je ta steza razširila v široko cesto in po te stezi so pričeli razni ljudje tihotapiti. Ne tihotapijo pa prebivalci Galjevice, temveč drugi ljudje. Tihotapijo alkoholne pijače in živila v mestu, največ tihotapstev pa izvrše šoferji, ki po tej cesti lepo obidejo mitnico, samo da jim ni treba plačati voznine za voz. Vendar pa bo te tihotapske idile kmalu konec.

© V francoski otroški vrtci pri frančiškan-kah, misijonarkah Marijinih v Ljubljani, Gorupova ul. 17 bo vpisovanje 1., 2. in 3. septembra, vsakokrat od 9 do 11 dopoldne.

© Borci pridejo s taborenja danes z vlakom, ki pripelje v Ljubljano ob 20.24.

© Promenadni koncert. Godba 40. pp. »Triglav-skega« priredi promenadni koncert v »Zvezdic« v nedeljo, 27. avgusta 1932 od 11 do 12.30.

© Moderna trgovina na Starem trgu. Na Star-em trgu si je v lastni hiši preuredil trgovec g. Miloš Karničnik bivši stari lokal v moderno trgovino, ki bo gotovo Staremu trgu v ponos. Lokal je bil res uprav veleposredno preurejen, lepa in svetla ter velika izložbena okna, nad lokalom pa velika napisna tabla, tako kakor je to v velenostih običaj. Včeraj je bila trgovina odprta in je vzbudila zaradi svoje elegancije in tudi pestrosti razstavlje-nega blaga splošno pozornost, čaroben je pa bil zvečer tudi pogled na sijajno razsvetljeno izložbo. Odlični, podjetni trdniki gre vse priznati!

© Priporoča se trdnika Ivan Bernik, izdelova-nje žaluzij in okenskih rolet, Ljubljana, Linhartova ulica 16, Telefon 2335.

© V zavodu sv. Marte Vam poiščete poštene kuharice, sobarice, služkinje ter druge delazmožne

Zadružnegapijionirja70let

Jubilej g. Janeza Stanovnika.

Ljubljana, 27. avgusta.

V nedeljo praznuje g. Janez Stanovnik, bivši narodni poslanec, 70 letnico svojega rojstva. Naša dolžnost je, da se spomnimo tega jubileja, ker je g. Janez Stanovnik, eden prvih zadružnih delav-cov na Slovenskem, to v polni meri zaslužil.

O zadrugarju Janezu Stanovniku iz Horjula naj pripovedujejo sledeče vrstice:

Med prvimi, ki so imeli rafajznovko, so bili Horjulci. Že dne 1. oktobra 1894 so imeli ustanovno zborovanje in značilno je bilo, da so bili v odbor izvoljeni povečini rokodelci. Izmed devetih odbor-nikov so bili trije čevljarji, en sedlar in en kovač, potem so bili še štirje kmetje in en gostilničar. Računski pregledovalec je bil župnik France Dolinar.

Duša zadruge je pa bil čevljar Janez Stanovnik. Tedaj je bilo v Horjulu tako, kakor marsikje v ljubljanski okolici: guruš je gospodaril. Premnogi so ga zauživali za priboljšek v petek in svetek, jutraj in zvečer, za zdravilo in razvedrilo. Ljudje so pa lezli v dolgoce in kmetije so šle na boben, kakaj tisti, ki so se bratili z gurušem, so prišli kmalu advokatom v roke.

Ako bi bilo šlo še kaj časa tako naprej, pa bi bila horjulska dolina lahko zalagala ves slovenski svet z berači.

Ko je bilo v Ljubljani ustanovljeno Vzajemno podporno društvo, ki je sprejemalo tedensko hranilnice vloge po 50 krajcarjev, je bilo tudi v Horjulu nekaj ljudi, ki so postali člani Vzajemnega podpor-nega društva in plačevali tedenske prispevke. Te je pobiral Janez Stanovnik in jih odraščal Vza-jemnemu društvu. Tako je prišel v stik z gospodi, ki so vodili društvo, ter je dobil vpogled v poslo- vanje društva.

Na občnem zboru Vzajemnega podpornega dru-štva meseca julija l. 1894. se je bil razveljaven razgovor o posojilništvu. Tam se je pojasnjevalo, kako se snujejo domače posojilnice po Rafajzno- vem načinu. Tedaj je Stanovnik spoznal, da bi bil tak zavod zelo potreben in koristen. In moč, ki je na trinožniku služil kruh sebi in številni družini, je začel razširjati misel domače posojilnice. Ta mi-sel je bila včasih zlasti onim, ki so bili v stiskah.

Tudi župnik je bil zavzet za to, samo pomisleke je imel, ki jih je tudi izrazil:

»Kako boš ustanovil posojilnico, ko Horjulci nimajo denarja? Horjulci ne bodo vlagali. Jemali bi že, Bogali Vrtničani se ti bodo smejali, ako bodo izvedeli, da ustanavljaš v Horjulu posojilnico.«

Pa je odgovarjal Stanovnik: »V Ljubljani imam prijatelje. Ti nas bodo podpirali in vložili denar v našo posojilnico.«

Tako je Stanovnik kakor sveder vrtal in vrtal (Zato so mu rekli Svedere) in dosegel, da je žup-

Solnce... zrak... in Radenski vrelci

so trije čudotvorni zdravniki. Zlasti pa

Radenski vrelci:

Radenska zdravilna voda — izborna pijača in ob- enem zdravilno sredstvo brez primere.

Radenska Gizeva voda — izvrsten pridelatek k vinu in sadnim sokom ter

Radenska Kraljeva voda — osvežuje namizno pitje.

Radenski vrelci so zdrav užitek za male in velike!

moči. Cenjenim gospod prav vlijudno priporočamo, naj se obračajo na ta zavod pismeno ali osebno. Tako dobe same marjive uslužbenke, hkrati pa po- trebnim nudijo zaslužek.

© Dečka pogrešamo. Dne 19. avg. 1932 je Dolfi Knafeč, stanujoč na Karlovske cesti 15, neznano kam odšel. Fantek je 9 let star, majhne postave, kratko ostrizen las, nosi rjave, kratke hlače, je brez pokrivala, srcaje in čevljev. Kdor ve za nje- govo sedanje bivališče, naj obvesti starše.

© Kemično čisti obleke Simene, Kolodvorska ulica 8.

— Salon »Polanec, Kopitarjeva — obratuje redno!

Dr. Jemec

zopet redno ordinira

Otroški zdravnik dr. Dragaš

od 1. septembra zopet redno sprejema.

RENTGENOLOG

DR. J. HEBEIN

SANATORIJ »LEONISČE«

ZOPET REDNO ORDINIRA

Zobozdravnik - specialist

Dr. Mirko Kambič

zopet redno ordinira

nik obljubil, da bo sodeloval.

Tedaj je bil čevljarček na konju. Čeprav so se premnogi posmelevali in uganjali burke, češ, kaj morejo napraviti ljudje, ki sami nič nimajo, se ni zbal, temveč je vrtal dalje. Od dr. Sušteršiča je do- bil pravila, jih prebral in popravil tako, da je bilo za Horjul prav. Vendar ga je čakala še velika ovira.

Ko je nesel pravila župniku, mu je le-ta dejal:

»Iz vsega tega ne bo nič. Gospodje v Ljubljani so mi odsvetovali, češ, da bodo kmetje vsled ne- omejene zaveze prišli na boben.«

Župnika so bili oplašili gospodje, dobri sicer, ki pa še niso bili donneli bistva rafajznovk, ter so spremljali gibanje za ustanavljanje rafajznovk z velikim nezaupanjem. Plašila jih je neomejena zaveza.

Vendar je župnik Dolinar po kratkem obotav- ljanju podpisal pravila. Tedaj se je vse pripravilo za registriranje horjulске posojilnice in hranilnice. Prvi predsednik rafajznovke je bil ugledni župan Tomaž Zdešar, ki je dal posojilnici v svoji hiši tudi prostor za uradovanje.

Prve adventne nedelje je občinski sluga raz- glaševal pred cerkvijo, da začne isti dan poslovati domača hranilnica in posojilnica ter je vabil ljudi, da naj vlagajo svoj denar vanjo in pridejo tudi iskat na posodo.

O, to je bilo med možmi zmajevanja z glavami in hudomušne opazke so letele sem in tja, zlasti na rovaš Stanovnika. Med možmi je stal tudi France Mrzlikar iz Ljubogojne, mož, ki je znal ziniti tako, da je osmešil, kogar je le hotel.

Ta je spenil med drugimi:

»Nič ne bo! Kaj bodo posojevali, ko nič ne premorejo. Pravijo, da imajo železno blagajno, v katero bodo spravljali denar. Kaj je treba železne blagajne! Jaz jim posodim staro skrinjo, ki jo imam za pepel. Ta bo dobra za novo posojilnico. Nič ne bo mogel iz nje vzeti ničesar, ker nikogar ne bo, ki bi kaj spravil notri. Zelezne blagajne pa res ni treba!«

In poleg so bili možje, katerim se je Mrzlikar-jeva beseda zdela resnična in sočasna, pa so vdarili v smeh in zbadanje.

Kajpada je Mrzlikar kasneje spoznal, da je bila železna blagajna potrebna, in je tudi sam pridno prinašal vanjo.

O, todaj je bilo v Horjulu ljudi, ki so potro- bovali denarja, pa so ga prišli iskat tja, kjer so razglašali, da bodo posojevali.

Horjulska rafajznovka v začetku res ni dobila domačega denarja, a Stanovnik je iskal in prosil drugod. Kranjska hranilnica je dala 100 goldinarjev podpore in 1500 goldinarjev brezobrobnega poso- jila za dobo petih let. Po posredovanju dr. Sušter- šiča je posojilnica v Gorjah, ki jo je vodil ondtni župnik Azman, vlagala v horjulsko. Kasneje, ko je šel župnik Dolinar za dekana v Ribnico, je dobi- vala vloge tudi iz Ribnice. Tako je mogla horjulska rafajznovka že prvo poslovno leto posoditi potreb- nim 24.140 goldinarjev.

Ko so domačini videli, da se posojilnica raz- vija, so začeli tudi sami prinašati privarčevani denar hraniti. Hranilne vloge dekel, hlapevec, roko- delcev in otrok so bile majhne, a počasi so se ven- dar nabrale večje vsote in sčasoma je postala hor- julska rafajznovka močan denaren zavod, ki je bil mnogim Horjulcem v gospodarsko rešitev.

Tako je Stanovnik navzile oviram in težavam uspel s svojo posojilnico ter jo vodil 30 let. Sama posojilnica in hranilnica mu ni bila dovolj, saj je spoznal potrebo in korist zadrug za Horjul. L. 1897. je posojilnici sledilo Kmetijsko društvo in l. 1907. Živnorojska zadruga.

Res je, da vodijo dandanes te zadruge drug- možje. Mladina dorašča in hoče imeti besedo, pa morajo stari v kraj.

Ob sedemdesetletnici Stanovnikovi mu želimo, da bi še dolgo časa zrl na uspevajoče zadružništvo ob Horjulščici v zavesti, da bo zgodovina zadružni- štva nepristransko pričala, kdo je bil njen ustanov- vitev in voditelj.

F. J.

ADRESAR LJUBLJANE

in okolice je v delu. Obsega

60.000 naslovov v sledečih seznamih:

- a) vsi prebivalci abecedno;
- b) trgovina, obrt in industrija;
- c) načrt mesta Ljubljane s seznamom ulic;
- d) seznam hišnih posostnikov;
- e) državni in avtonomni uradi;
- f) šole, zavodi, društva itd.;
- g) telefonski naročniki.

Adresar stane Din 160—, oglasi po po- sebnem ceniku.

Naroča se v

tiskarni „GRAFIKA“,

Ljubljana, Resljeva cesta 4

Kaj bo jutri?

Rokodelski dom: »Pri belem konjčku«. Pod milim nebom. Ob pol 20.

Kino Kodeljevo: Ob pol 9 »Ko mladost ljubí.«
 © Nočno službo imajo lekarne: danes: mr. Levstek, Resljeva cesta 1; mr. Bohinec ded., Rim- ska cesta 25 in dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta št. 41; jutri: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

KAJ BO JUTRI?

Kino Kodeljevo: Ob pol 9 »Ko mladost ljubí.«

★

© Sobotni živilski trg je bil sicer dobro za- ložen, kupčija je bila živahna, toda dovoz živil v primeri s prejšnjim mesecem nekoliko po- pušča. Pozna se tudi že vpliv suše na kmetih. Kmetje pripovedujejo, da bo zaradi suše letos zlasti krompir slabo obrodil. Pridelek bo dro- ban, ker se zdaj ne redi več. Zaradi nepravilne moče bo krompir tudi prišel gniti ter grozi zaradi tega krompirju še posebna nevarnost. Vseled tega bo dovoz krompirja na trg manjši, cena pa se bo dvignila. Tudi zeljnatih glav le- tos skoraj ne pripeljejo na trg. Lani ob tem ča- su je bil cel trg zabasan z zeljnatimi glavami, letos pa skoraj ne najdeš košare z zeljnatimi glavami. Kolikor bo pridelka, bo na Ižanskem, ki zaradi suše ni toliko prizadet, dočim bo naj- bližnja ljubljanska okolica pridelala zelja ko- maj za dom. — ako seveda v zadnjem hipu ze- lju ne pomaga uspešen dež. Prav tako slabo kaže zelje po Gorenjski. — Pač pa bo letos ubrod obrodila čebula, ki je zaradi tega silno po ceni — 1—1,50 Din kg. Stročji fižol se je ne- znatno podražil ter kaže še tendenco navzgor. Glavna sezona stročjega fižola je prav za prav minula; velik del krivde pri tem ima zopet su- ša. Včeraj je bil stročji fižol po 2—3 Din kg. a ga je bilo zelo malo. Luščeni fižol je po 3 Din liter, novi prepelčar po 2,50 Din liter. Zadnji grah so prodajale redke ženske po 8 Din liter. — Vzdrž ob Jugoslovanski knjigarni je bilo naprodaj mnogo sadja, največ domačih sliv po 3 Din, cimbar po 1,50 Din, nekoliko manj jabolk po 2—4 Din, skoraj nič hrušk po 4—6 Din kilogram. Domače breskve so po 6 Din, orehovi jedrci po 16 Din kg. Grozdje se je pocenilo na 6 Din kg. — Veliko je bilo na trgu borovnic po 1,50—2 Din liter, malin po 3—4 Din liter, nekaj malega robidnic po 1,50 Din liter, brusnice po 5—7 Din liter. — Izmed zelenjave je seveda največ trnovske salate po 50 par. špinace po

Dnevna kronika

Smrtna nesreča v gorah

Akademik Stanko Narad - žrtev Možaklje

Jesenice, 27. avgusta.

Ob desnem bregu Save od Dobrove pa skoraj do Mojstrane se dviga do 1200 m visoka Možaklja, na kateri rasto po večini erarski gozdovi, čez goro od severa proti jugu pa vodi daljnovod električne napeljave KID. Na tem daljnovodu so delavci KID v petek popoldan nekaj popravljali ter imeli s seboj tudi prenosni ročni telefon, kakor to zahtevajo določila. Ti delavci so okoli petih zaslili oddaljene klice: »Pomagajte, pomagajte! Stanko! Stanko! itd. Ti glasovi so se vedno bolj približevali in kmalu je stal pred delavci vseučilišnik g. Veber iz Jesenic, sin železniškega uradnika, ki je v pretrganih stavkih, tresoč se po vsem životu, povedal, da je padel po počitnicah njegov prijatelj, visokošolec Stanko Narad, stud. jur. Delavci so takoj telefonirali na Jesenice po pomoč, nato pa odšli z Vebrom v ono smer, kjer bi imel ležati ponesrečen. Po trudopolnem plezanju so prišli do neke kotanje, kjer je ležal v znak Narad — mrtev. Na njem ni bilo videti nobenih poškodb in si je najbrž zlomil hrbtenico.

Ker niso imeli nobene priprave s seboj, kar je razumljivo, ker so bili po drugih opravkih v Možaklji, niso mogli ničesar ukreniti, da bi ponesrečenega spravili v dolino. Zelo se je že mračilo, ko so srečali reševalce, med katerimi je bil tudi oče ponesrečenega in kateri je še vedno upal, da ne bo kaj hujšega. Vest, da je njegov sin, na katerega je stavil vse svoje nade, mrtev v gorah, ga je popolnoma strla, da je skoraj onemel. S svojo bomo plačo kot železničar je omogočil sinu študij, sedaj pa je vsega konec.

Koledar

Nedelja, 28. avgusta: (15. pobinkoština nedelja), Avgustin, cerkveni učenik; Hermes.
Ponedeljek, 29. avgusta: Obglavljenje Janeza Krstnika. Sabina, mučenica.

Novi grobovi

† Ga. Terezija Lah. Pri Sv. Petru pod Svetimi gorami je 26. avgusta pri svojem sinu župniku g. Ivanu Lahu umrla gospa Terezija Lah. Pogreb blage rajnice bo v nedeljo ob 10 dopoldne. Pokoj njeni duši! G. župniku naše sožalje!

† V mestni ubožnici v Ljubljani je umrl po dolgem bolehanju g. Janez Dolinar. V sled vzornega življenja so ga vsi čislali, v prejšnjih časih je imel trgovino. Svoj prosti čas pa je posvečal molitvi: bil je nad 50 let član tretjega reda, nočni častilec in sploh zavzet za vse dobro. V zadnjih letih je mnogo trpel. Pogreb blagopokojnega bo v ponedeljek, ura bo še naznačena.

Inserenti!

TE dni ste prejeli naša vabilna pisma za velesojem. Do njegove otvoritve imate komaj še teden časa. Če se še niste odločili za oglas v večji ali manjši obliki, storite to takoj, da ga bomo mogli čim bolj učinkovito uvrstiti v list.

Inseratni oddelek »Slovenca«.

Ostale vesti

— Za 70 letnico Slomškove smrti. Dne 24. septembra bo preteklo 70 let, kar je veliki Slomšek vrniti Stvarniku svoj svetniško dušo. Hvaležno se bodo Slovenci spominjali svojega apostola in narodovega vzgojitelja. Tudi naša prosvetna društva bodo prirejala primerne proslave tega spominkega dneva. Govorniki bodo našli lepo in bogato gradivo v knjižici Etbina Bojca, Slomšek — naš duhovni vrtnar, ki bo izšla v začetku septembra, tako, da jo bodo naročniki imeli do 15. septembra v rokah. Obseg ji bo okoli 64 strani, cena pa okoli 12 Din. Knjižico bo založila Leonova družba v Ljubljani in jo dala v komisijo Novi založbi v Ljubljani. Naroča se lahko naprej v knjigarnah, ki jo bodo naročnikom poslale, čim bo izšla.

— 40 letnico gimnazijske mature v Ljubljani bomo obhajali tovariši maturantje iz leta 1892 leto dne 5. in 6. septembra. Prvi sestanek bo 5. v ponedeljek zvečer ob 8 na vrtu ali v restavraciji hotela »Union«, oziroma 6. v torek v križevniški cerkvi. Nato ogledovanje velesojemskih razstav in skupni obed. — Za prireditelje Franc Vajnjal, Ljubljana, Vrstoškova ulica 16.

— Avtobusni zleti Zveze za tujski promet od 27. avgusta do 4. septembra. Sobota: Vršič, odhod ob 7 zjutraj Din 120 brez hrane, Logarska dolina, odhod ob 16, Din 120 samo vožnja. Nedelja: Logarska dolina, odhod ob 4.45, Din 125 (zajutrek in obed). Priklika za kopanje, Jezersko, odhod ob 7 zjutraj Din 59, meja Din 69. Ponedeljek: Županova jama, Din 59. Torek: Ljubelj, odhod ob 15, Din 59. Sreda: Jezersko, odhod ob 15, Din 59. Četrtek: Logarska dolina, Din 125 (zajutrek in obed). Pteke: Jezersko in Ljubelj po Din 59. Sobota: Vršič in Logarska dolina. Nedelja: Jezersko in Logarska dolina. Ponovno opozarjamo na to tako prijetne izlete, ki so navdušili še vedno vse adekvence za neznane lepote Slovenije.

— II. mednarodni Bridge turnir za naslov prvaka Bleda je bil odigran v Grand Hotelu Toplice na Bledu, v našem najlepšem letovišču. Odigran je bil Vanderbilt turnir z zlo-

Vsled teme pa ekspedicija ni nadaljevala svoje poti, pač pa se je odpravila večja izbrana družba davi ob starih. Trenotno, ko to pišemo, ga še niso prinesli v dolino, pač pa se od šestih dalje čujejo glasovi, znamenje, da je reševanje po strmem pobočju Možaklje zelo težavno.

Gora sama ni videti nevarna, pač pa ima na mnogih krajih strme, skoraj navpično štrleče skale. Najbrže je ponesrečen Narad stopil na rob take skale, nameril je zdrknil v prepad. O smrtni nesreči v tem delu govorja še ni bilo slišati, le višje gori nad Hruščico se je pred leti ubil neki lovec. Skala, pod katero je obležal ponesrečen jurist, pa je ravno nad Savo.

Vest o strašni smrti priljubljenega mladika, se je bliskovito raznesla po Jesenicah. Vse sočustvuje, težko prizadeto Naradovo družino.

Jesenice, 27. avgusta.

Včeraj popoldne je odšel z doma 22-letni akademik Narad skupno s tovarišem Vebrom v Možakljo z namenom, da jo preplezata. Tik pod vrhom je Naradu spodrsnilo. Padel je 120 do 150 metrov v globino. Bil je na mestu mrtev. Tovariš Veber je odšel po pomoč in obvestil slučajno v bližini se nahajajoče delavce, ki so takoj naprej obvestili skalsko rešilno ekspedicijo na Jesenicah. Drugi dan je ekspedicija, ojačena še z nekaterimi drugimi Skalski odšla navezgodaj iskat ponesrečenca. Prenesla ga je domov, kjer so ga položili na mrtvaški oder. — Pokojni je nedavno prišel od vojakov in se vpisal na juridično fakulteto na ljubljanski univerzi.

Slatinske tablete za hujšanje

Vam vrnejo vitkost, mladost in lepoto, ker raztope in odstranijo preobilno mast.

Tekom enega leta izgubite na težini 8—14 kg.

Doza 100 tablet Din 46—
Doza 200 tablet Din 74—

Proizvajal:

Lekarna Mr. Bahovec
Ljubljana

ženimi kartami za pare. Radi lepega vremena, katero je vladalo, je prispelo iz vseh krajev Jugoslavije mnogo udeležencev, ne samo z železnice, ampak tudi z avtomobili, kateri so tvorili pred Grand Hotelom Toplice velik avtopark. Turnir je potekel zelo interesantno, ne samo v predigri, ampak tudi v glavni in končni igri, ter so bile tako interesantne igre kakor redko kdaj pri turnirju. Borba za naslov prvaka je bila zelo napeta, ter so bili sledeči igralci nagrajeni: I. nagrada: Gospa Ada Quinz-Bernardier: g. Geza Klein, II. nagrada: g. Dragan Kastl: g. Adolf Bresslauer III. nagrada: g. Oto Schill: g. Adolf Zipser, IV. nagrada: ga. Klara Müller: g. Milan Spitzer. Vsi nagrajeni so Zagrebčani ter se zdi, da v tem mestu resno, in z največjim interesom goje to zanimivo igro.

— Vpisovanje v državni toledolečaj v osnovni šoli na Jesenicah bo dne 1. septembra od 9—12 dopoldne. Pouk brezplačen!

— Na gospodinjstvi šoli na Jesenicah bo vpisovanje 1. in 2. septembra od 10—12 dopoldne v prostorih osnovne šole.

— Gosenice uničujejo. Kakor nam pripovedujejo ljudje iz Gorenjskega, so se na poljih okrog Cerklja, Bernikov in Zaloga pojavile v večjem številu nadležne gosenice, ki groze uničiti zlasti vso repo, ki je komaj pogrnala iz zemlje. Ljudje imajo zaradi tega dovolj opravka, da nevarne živalce pokončajo prej, predno začno one same s popolnim uničenjem repnih posevkov.

— Vpisovanje na mekinjski šoli uršulink pri Kamniku bo 1. in 2. septembra. Sv. maša bo 5. septembra in nato redni šolski pouk. Gojenke naj bodo v zavodu v nedeljo, 4. septembra, do 18 zvečer. Upraviteljstvo.

— Absolventi Geometrijskega oddelka na Tehniški srednji šoli v Ljubljani lahko že dobijo diplome. Kolek 250 Din.

Vprašaj me, prijatelj — kam?

Hajd, z menoj v »Daj-Damov« hram,
tam se z vsem postreže
dušo Ti priveže!

— Kmetijsko-gospodinjstvena šola v Kranju sprejema na svoj 6. mesecni gospodinjstvi tečaj, ki traja od 15. oktobra do 15. aprila, zdrava in duševno primerno razvita dekleta, ki se žele priučiti vseh v gospodinjstvu spadajočih del. Teoretični in praktični pouk vodijo šolske sestre iz Maribora, v zvezi s strokovnimi učitelji. Natančna poudarila daje zavod Marjanišče v Kranju.

— Zahvaljujem se iskreno za vsa uslovna in pismono izražena sočutja in sožalja, ki sem jih prejel ob smrti predrage mi sestre Marije Fertin. Najlepša hvala pref. g. p. gvardijanu Bonaventuri Resmanu, za duhovno tolažbo v njeni dolgotrajni, mučni bolezn; dalje g. duhovnikom, sorodnikom in prijateljem za tako častno spremstvo k večnemu počitku. — Slednjim prošim posebno gg duh. sbrate za pobožen spomin v molitvah. — Brezje, dne 23. avgusta 1932. — Vdani Ignacij Fertin, župnik v pok., brat.

Enoletni trgovski tečaj

Slovenskega trgovskega društva v Mariboru sprejema prijave za pouk dnevno od 9—10, Zrinjskega trg 1-1. (Državna trgovska akademija). Sprejemajo se tudi pisne prijave. Zahtevajte od ravnatelja tečaja prospekte

— Kongres narodnih noš v Ljubljani 2.—5. septembra 1932. Priprave za veličastno prireditve kongresnih dni so v polnem teku. Za prenočišča, prehrano, zabavo je v polni meri preskrbljeno. Največje zanimanje vlada za slikoviti sprevod narodnih noš po službi božji na Kongresnem trgu ob 10. V sprevodu bomo videli poleg naših slovenskih, vse noše našega juga, slikovite noše naših bratov Čehoslovakov, noše Lužičkih Srbov, skupino koroških Slovencev iz Ziljske doline in druge. Posebno pozornost bo vzbujala v sprevodu skupina malečkov v narodnih nošah s 5letnim harmonikarjem, gorenjska svatba z bališem, vozovi in jezdec. Sprevod se bo razvil s Kongresnega trga po Vegovi ulici, Cozjovi cesti, Sv. Jakoba mostu, Starem trgu, Mestnem trgu, Stritarjevi ulici, Tromostovju, Marijinem trgu, Miklošičevi cesti, Tavčarjevi ulici, Dunajski cesti in Gosposvetski cesti na velesojem, kjer bodo ocenjene po etnografi in strokovnjakih za narodne noše najpristnejše in najlepše narodne noše, ki prejmejo v celoti 100 diplom. Udeleženci za kongres že danes tekmujejo, da se pokažejo v čim lepših in čim izvirnejših nošah. — Do začetka kongresa nas loči samo še par dni. Nujno prosimo vse, ki se nameravajo kongresa udeležiti, da pohitijo s prijavi. V kongresni pisarni na ljubljanskem velesojem so na razpolago tudi kongresne legitimacije za četrtinsko vožnjo po ceni Din 4.

D A J sladoled D A M.

— Anton Rud. Legatov enoletni trgovski tečaj. Maribor. Zasebno trgovsko učilišče. Odobren od ministrstva trgovine in industrije v Beogradu. Zavod je na najboljšem glasu zaradi svojih odličnih odličnih uspehov, izbornega učiteljskega zbora, vzorne discipline, nadzorstva ter strokovnega ravnateljstva. Lastni dijaški internat, znižana šolnina. Prijave ustmeno ali pisмено v trgovini v Slovenski ulici 7 z vraten trgovine Wögerer. Šolski programi brezplačno. Začetek dne 9. septembra 1932. Glej tudi današnji inserat.

Izbirčen jeziček
liže sladoled »Petriček«.

— Združenje sadnih eksporterjev in sadnih trgovcev v Mariboru poziva vse trgovce, ki se bavijo s trgovino in izvozom sadja, da v svrhu sestave točne evidence predložijo v pisarni Združenja v Mariboru, Jurčičeva ulica 8-11, svoje obrtnice liste v originalu ali overovljenem prepisu najkasneje do 6. septembra t. l. in do gornjega roka vplačajo članarino, ako tega še niso storili. Opozorjamo vse sadne trgovce na debelo in eksporterje s sadjem, da je članstvo omenjenih pri Združenju v smislu novega obrtnega zakona obvezno in da mora imeti vsak trgovec s sadjem obrtni list za trgovino s sadjem, da se izogne posledicam.

— »Karišac«. Ne čakajte na bolezen in starost! Med našimi zavarovalci ne moremo imeti bolnikov. Starim pa tudi ne moremo veliko nuditi. »Karišac« ne obeta ničesar, česar ne more dati; kar pa obljubi tudi drži. Zato ne odlašajte z zavarovanjem pri: Vzajemni zavarovalnici, odd. »Karišac«, Ljubljana.

— Pri zastrupljenih, ki jih povzroči pokvarjena hrana, dalje alkohol, nikotin, morfij, kokain in opij, je uporaba naravne »Franz-Josef« grenčice zelo važno domače sredstvo. Zdravniški strokovni spisi navajajo, da pri zastrupljenih s svincom »Franz-Josef« voda ne le naglo odstrani najbolj trdovratno zaprtje, marveč tudi učinkuje kot specifično protisredstvo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Terpentinovo „Hubertus“ milo

za žehto v avgustu

— Posebni vlak iz Ljubljane v Beograd na veslaško tekme za prvenstvo Evrope. Ob priliki gornjih tekem bo vozil posebni vlak iz Ljubljane v Beograd. Program je sledeči: Odhod iz Ljubljane 2. septembra ob 20.30, 3. septembra prihod v Beograd ob 7.11. Prevoz v hotele. Dopoldan fakultativni izlet na Avalo. Popoldan olimpijske tekme, 4. septembra dopoldan ogled mesta. Popoldan finale tekme. Zvečer razdelitev nagrad. Odhod iz Beograda ob 22.00, 5. septembra prihod v Ljubljano ob 8 zjutraj. Cena vožnje Ljubljana—Beograd in nazaj v II. razredu znaša 267,50 v III. razredu 134 Din za osebo. Prijave za vožnjo, kakor tudi za stanovanje, hrano in izlete sprjemna »Putnike« v Gajevi ulici za nebotičnikom do srede 31. t. m. do 18. Posebnih legitimacij ni. Obenem si naj vsak kupi že v predprodaji pri »Putnik« vstopnice za tekme, ki stanejo: tribuna »A« 120 dinarjev, tribuna »B« 80 Din in tribuna »C« 80 Din.

— Izbira šol. Počitnice gredo h kraju in novo šolsko leto je pred nami. Starši imajo skrb, kako bi najbolje napotili svoje otroke v šole, da jim tako olajšajo boj za obstanek. K sreči smo dobili letos izvrsten pripomoček, ki bo gotovo marsikomu dobro rabil v tej neizvestnosti. Je to knjiga »Akademski poklic«, ki jo je sestavil dr. Lovro Sušnik in izdalo Slov. kat. akad. starešinstvo v Ljubljani. Ta knjiga obravnava v obširnem splošnem delu izbrano vse vidike, ki naj se upoštevajo pri pametni izbiri poklica, ter označi tudi splošno stanje, kot ga opažamo danes v glavnih stanovih in samostojnih poklicih pri drž. in privatnih uradnikih itd.; obenem pa odpira kolikor mogoče točen pogled v bodočnost. Za splošnost je zlasti važno poglavje o raznih naših solah (zlasti še strokovnih), ki prikazuje, kam je učenec odprta pot po osnovni šoli ter po več ali manj razrednih srednjih šolah. Prav tako je zelo poučno obsežno razmotrivanje o vprašanju, kam z našo žensko mladino. Sploh je v tem delu premmogo dragocen napotkov za vsakogar, kdor se zanima za vzgojno in šolska vprašanja. Kdor si jo še ni ogledal, naj stori to še te dni.

— Kolo jahačev in vozačev Prestolonaslednik Peter prirodo dne 18. septembra na vojaškem vežbališču v Dev. Mar. v Polju velike kasaške in jahalne tekme.

— Naznanjam, da tvrdka »lv. Brunčič in Fr. Rebernik, pleskarstvo in ličarstvo v Ljubljani« ne obstoja več, ker sva se razdružila že koncem leta 1930. Sedaj izvršujem samostojno to obrt pod firmo: Rebernik Franc, pleskarstvo in ličarstvo v Ljubljani, Komenskega ul. št. 22., telefon 3177.

— Svojim blagopokojnim bodete postavili nagrobni spomenik zato si ogledajte takoj trajno razstavo nagrobnikov najnovejših oblik, skic, album izvršenih spomenikov pri znani najcenejši in nai-

Kam naj gremo na zdravljenje, počitek ali oddih?

Pojdimo v naš stari, mili turistovski center mednarodne publike

zdravilišče

Rogaška Slatina

katerega nadmorska višina znaša 228 m, a podnebje je subalpsko in blago.

Zdravilna mineralna voda »Tempel«, »Styria« in »Donat« z indikacijo za zdravljenje želodca, črev, jeter, krvoteka in drugih krvnih bolezni, ledvic, mehurja, živčnih bolezni itd.

Normalno zdravljenje v kopališču: 3 tedne. Zdravilno vodo pa pijemo pred in po zdravljenju tudi doma. — Moderna hidro-elektro in mehanoterapija. Röntgen. Prvovrstno urejeni kemijsko-analitični laboratorij. Zdravniški specialisti. Kopališka godba. Radio. Vse vrste razvedrila. Družabni izleti itd. — Sezona: 1. maja-1. oktobra. Glavna sezona 16. junija-31. avgusta. Izven glavne sezone je najprimernejši poset kopališča vsled udobnosti, nizkih cen in posebnih popustov. — Pavšalne cene za popolno oskrbo vključno zdravljenje. Ugodnosti za neimovite. — Zvez: z železnico via Zagreb-Zabok ali via Grobelno. — Proti predložitvi potrjena znižana vožnja za povratek. — Zlatjavajete prospekte od direkcije zdravilišča odnosno Putnika v Ljubljani, Celju ali Mariboru.

Celje

— Divjaški napad s strelji. V soboto 27. t. m. zjutraj so pripeljali v javno bolnišnico 20 letnega posestnika Kranja Franca Kranja iz Slivnice pri Sv. Jurju. Fant je bil na cesti v bližini St. Jurja ter se je vračal domov. Bil je popolnoma trezen in miren ter mu še na pamet ni prišlo, da bi koga izzival. Na cesti sreča večjo gručo fantov in ko gre mirno mimo njih, ne da bi se zmenil za nje ali sploh koga izmed gruč pogledal, pa pade nepričakovano od gruč proti njemu nekaj strelj. Dva strela sta ga zadela, da se je zgrudil hudo ranjen. Fantje so nato nadaljevali svojo pot, ne da bi se zmenili za usodo obstrelenega fanta. V bolnišnici so dognali hudo poškodbo v prsih in na desni roki. Ker se fant poprej ni zmenil za one fante in ni nobenega pogledal, seveda ne ve povedati, kdo da bi bili. Za divjaškimi fanti pa pozveduje orožništvo.

— Smrtna kosa. V javni bolnišnici je umrla v petek 26. t. m. proti večeru v starosti 60 let Marija Fističeva, žena oskrbnika na graščini v Loki pri Zuzmu. — Umrlj blag spomin, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

— Davčna uprava razglasa: V smislu uredbe o zavarovanju in prisilnem izterjevanju davkov se s tem opominjajo vsi davčni zavezanci-zamudniki, da plačajo zaostale davščine, to so do 15. t. m. v plačilo zapadli a) tričetletni obrok izgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznežene osebe, davka na poslovni promet ter vojnice — in b) polletni obrok zemljarine — najkasneje v 8 dnevnem roku od 26. t. m. do 5. septembra, sicer bo izvršeno brez nadaljnega izvršilno postopanje in sicer z rubežem. Rubežni stroški znašajo 2 odstotka davčnega dolga ali najmanj 10 dinarjev v vsakem slučaju. Ružen tega je v vsakem slučaju plačati takso za popis.

Ptuj

Don Franjo Bulič v Ptuj. Včeraj je prispele v Ptuj znameniti arheolog dr. Franjo Bulič, ki se nahaja na počitnicah v Rogasški Slatini v spremstvu nekaterih odličnih znanstvenikov in arheologov, med katerimi je bila večina duhovnikov, da si na licu mesta ogledajo stare krščanske izkopine, o čemer smo že poročali. Nato so si v spremstvu predsednika muzejskega društva g. Škrabarja ogledali muzej. Mitrov temelj in druge mestne zanimivosti.

Zopet požar v Župeči vasi. Zgorelo je gospodarsko poslopje, skedenj in hlev posestnika Alojzija Predikeke. Domači gasilci so požar omejili. Orožniki so aretirali osebo, ki je osumljena, da je zanetila požar.

Cebelja gnolba je vzrok, da pregleduje te dni državni veterinar vse panje tukajšnjih čebelarjev, da ugotovi gnezdo, odkoder se širi ta kuga.

Tedensko službo požarne brambe od 28. t. m. do 4. sept. ima drug vod, druga desetica, in sicer četovodja Franc Breznik in desetinik Ignacij Vauda. Reševalni oddelek: šofer Ervin Damiš in desetinik Ivan Merc; od moštva Menih in Smer.

Radovljica

DR. SLIVNIK

od 29. VIII. zopet ordinira.

Škofja Loka

† Dagarin Marija. Včeraj smo pokopali Mrtanovo mater iz Pušala pri Škofji Loki. Umrla je za dolgo in mukopolno boleznijo: čisto so jo napadali krči. Bila je dobra in zgledna krščanska mati, ki je odgojila pet sinov in eno hčer. Prav zato jo je pa tudi Bog blagoslovil, da ji je dal tisto, kar vsaka slovenska mati iz krščanske hiše najiskrenejše želi: sinu-duhovnika, ki ji je že dolgo bil poleg drugih bratov in sester najbolj v duševno podporo. Blaga mati naj v miru počiva!

Kaplna bomo izgubili. Nekako v sredi prihodnjega meseca odide naš priljubljeni kaplan dr. Vilko Fajdiga iz Škofje Loke v škofijsko pisarno v Ljubljano. K nam pa pride dr. Ignacij Lenček.

Iz Škofje Loke. Podpisani svari in opozarja, da bo vse raznašalce neresenice, neosnovane govorice o vzroku smrti gospoda Starman Alojzija, posestnika na Trati, ovdil sodišču radi klevete. — Škofja Loka, dne 26. avgusta 1932. — Mag. Burdych Oton, lekarnar v Škofji Loki.

solidnejši tvrdki kamnoseško-kiparskem podjetju Franjo Kunovar, pokopališče Sv. Križ, Ljubljana Telefon 27-87.

Kupi meni, ljubi triček,
samo sladoled »Petriček«
za en dinar ali dva
liževa ga obadva.

Velik obrtniški zbor v Ljubljani

Podpisane obrtniške organizacije prirejajo na nedeljo 4. septembra 1932 ob 9 dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Miklošičeva cesta **veliko obrtniško zborovanje**, na katerem se bodo razpravljala sledeča važna obrtniška vprašanja: 1. Zaščita obrtniških pravic in boj s šušmarstvom, 2. Položaj podeželskega obrtnika in pomoč najbolj ogroženim obrtniškim strokam, osebito čevljarji, krojaški, kovaški, sedlarski, fotografski, mesarski, pekovski itd. (Posebni sestanki glede strok po zboru), 3. Zaščita domačega obrtniškega dela, 4. Kreditna pomoč obrtniku in obrtniško gospodarsko združništvo, 5. Socialno zavarovanje, 6. Važno vprašanje obrtni politike. Pozivamo predstavnike naših mestnih in podeželskih obrtniških organizacij, kakor tudi vse stanovske tovarise, da se udeležijo tega zbora,

Poziv javnosti

Zadruga avtobusnih podjetnikov Dravske banovine v Ljubljani, smatra za svojo dolžnost, opozoriti z avtobusi potujoče občinstvo na obupni položaj, ki preti avtobusni promet v Dravski banovini popolnoma uničiti, ako mero-dajni činitelji v najkrajšem času ne ukrenejo vsega za ohranitev in razvoj te iz narodno gospodarskih, tujskih in obseprotnih vidikov tako potrebne obrti.

Da bo tudi širša javnost poučena o stanju avtobusnega prometa v Dravski banovini, ome-njamo:

V naši banovini je teta 1923 pričel en pod-jetnik s prevažanjem potnikov z avtobusom in je ostal nekaj let osamljen. Vozilo je bilo ne-okorno, občinstvo nezaupljivo, tako da se do leta 1927 ne more govoriti o kakem razvoju avtobusnega prometa v dravski banovini. Od leta 1927 dalje pa se je pričel avtobusni promet v celi banovini izredno živahno razvijati in danes predstavlja gotovo najbolj smotno raz-vit tovrstni promet v naši državi. Avtobusni promet v dravski banovini je danes pravo ljud-sko prometno sredstvo. Razpršen je po celi banovini in epaja ne le podeželje z mesti, tem-več tudi podeželske kraje med seboj.

Avtobusna podjetja pa so danes v celi ba-novini pasivna. Dajanje državi, banovini in ob-čini že dolgo presegajo plačilne zmognosti po-sameznih podjetij. Dosedanji dajatvam pa se je zadnji čas pridružil novo breme v povil šanju izrednega cestnega prispevka, zlasti pa v obliki obveznega zavarovanja potnikov. Avtobusna podjetja v dravski banovini so se brez dvoma vedno zavedala svoje odgovornosti na-pram potujočemu občinstvu. Zato so kljub težkim finančnim razmeram stale v pogodbenih razmerjih z obstoječimi zavarovalnicami in š-trovala ogromne zneske za zavarovalnine. Se-daj uvedeno obvezno zavarovanje pa vsled vi-šine premij predstavlja nezmogljivo breme, pri čemer pa varnost potnika ni v ničemer pridobi-la. Smelo lahko trdimo, da je ni države, v kateri bi bil tovrstni promet tako visoko obre-menjen kot pri nas. Nasprotno, podjetja uži-vajo celo moralno podporo oblasti, ki se za-veda, da ne gre tu zgolj za zasebno stvar, tem-več za občekorisne in socialno važne ustanove.

V interesu države, banovine in občine je, da se sedanji avtobusni promet nele vzdri, temveč celo razširi. To zahteva dobro širokih plasti naroda, pa tudi navedenih faktorjev sa-mih. Zato pa je neobhodno potrebno, da se zni-žajo in poenostavijo sedanja nemogoča bre-mena. To bo imelo sicer nekoliko znižane do-hodke od avtobusnega prometa in večja go-tovost teh dohodkov. V nasprotnem slučaju pre-ti avtobusnemu prometu v naši banovini neizbež-na katastrofa, za katero avtobusni podjetniki že danes odklanjajo sleherni odgovornost.

GOSPODARSKA LITERATURA

Dr. Albin Ogris: Trgovinska politika, 1932, str. 330, Samozaložba, Cena 135 Din.

Poročila gospodarskih zbornic. Prejeli smo poročilo o gospodarskih razmerah in delu Tr-govske in obrtniške zbornice za Bosno in Herce-govino v Sarajevu za l. 1931, ki je že 7. povoj-no poročilo zbornice. Poročilo je lepo in pri-naša mnogo statističnega gradiva posebno z zborničnega področja. Mnogo se bavi z vpraš-anji lesne stroke, kar je razumljivo zaradi važnosti za zbornično področje. Manjši del po-ročila navaja posebej akcije zbornice v raznih zadevah. (Priložena je poročila statistika cen-tralnih zavodov zborničnega področja za leto 1931.) — Najobsežnejše je poročilo zagreb-ške zbornice za trgovino, obrt in industrijo, ki pa prinaša mnogo materiala stalno vsako leto, go materiala, predvsem statističnega za vso Poročilo se odlikuje zlasti po tem, da ima mno-državo, ne samo za svoje področje. To je važno ugotoviti, ker nam daje doslej najpreglednejšo sliko našega gospodarstva. Samo poročilo obsega 556 strani, dodane pa so še naslednje razprave: dr. A. Cuvaj, Stanje naše trgovine (referat na kongresu zbornic septembra lani), dr. P. Mi-trovič, Morsko ribarstvo v skandinavskih dr-žavah (s številnimi slikami s pota pisca), dr. L. Karmanski, Regulacija Save od Siska do Za-greba s prometnega stališča ter dva sejna za-pisnika zbornice (30. 6. 1931 in 26. 4. 1932).

Mlinski pavšal. Tudi uvedba mlinskega pavšala ob uklinjenju žitnega režima ni prinesla znatnih olajšav za mlino. Predvsem so bili prizadeži mali obrali in pavšal se je pri nas pobiral strožje kot drugod. Imel pa je to napako, da je imel za pod-jago kapaciteto mlinov, ki pa naravno v vseh slu-čajih ni mogla biti izkoriščena. Kakor smo že pred dnevi poročali, se nameravajo uvesti takse po vi-šini produkcije, kar bi že bilo pravičnejše. Po naj-novejših verzijah pa bo taksa nadoknadena pri dav-ku na poslovni promet. Tako bo mesto kapacitete, ki ne more biti merilo, za podlago vzeta produk-cija. Razbremenjeni pa bodo takozvani kmečki mli-ni, za katere je bil pavšal najneugodnejši.

Vpisi v trgovinski register. Južoskoda, d. d. v Beogradu (1 milij. Din), podružnica v Ljubljani, poslovo, Stebi Anton; Močnik nsl. Močnik & Fili, Celje (meš. blago), Eisenhut Janko, trgovina z meš. blagom, Jarenina; ing. Himmler Adolf, trgovina z jajci, Maribor.

Konkurz je razglašen o imovini Gorenjaka Kon-rada, čevljarja v Celju, prvi zbor upnikov 17. sept., oglašiti se je do 15. okt., ugovor. narok 29. okt.; na-dalje o imovini Prebil Slavke, trgovke, Grad 80 pri Bledu, roki: 6. sept., 1. okt. in 4. okt.

Kenece poravnave. Kosi Anton, posestnik in tr-govec v Apačah pri Gor. Radgoni, Reich Josip, to-varnar na Teznu pri Mariboru.

Likvidacija. Prva jugoslovanska lesna industri-ja, d. z. o. z. v Celju (razdružitev).

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini tvrdke »Berkoz«, javne trg. družbe v Ljubljani, narok za sklepanje poravnave 1. okt., oglašiti se je do

ki naj bo močan izraz obrtniške volje in naj po-trdi, da je obrtnik nujno potreben zaščite. Hočemo delati stvarno, brez demagogije, za posameznika in za celoto. Četrtnsko vožnjo omogočimo onim, ki se Obrtnemu društvu v Ljubljani prijavijo najkas-neje do četrta. Tovarisi! Vsi v nedeljo na naš zbor v Ljubljani (dvorana Okrožnega urada za za-varovanje delavcev) Za Zvezo obrtnih društev za dravsko banovino v Celju — Jernej Golčer l. r. Za pripravljalni okrožni odbor v Ljubljani — Filip Pristov l. r. Za Pripravljalni okrožni odbor v Ma-riboru — Franc Bureš l. r. Za Pripravljalni okrožni odbor v Celju — Miloš Hohnjec l. r. Za Pripravl-jalni okrožni odbor v Novem mestu — Matko Malovič l. r. Za Obrtno društvo v Ljubljani — Jo-sip Rebek l. r.

25. sept.; o imovini »Manec«, tovarne kantitov in mlenje dišav in soli, d. z. o. z. v Ljubljani, 3. okt. in 28. sept., o imovini Novak Fani, neprot. trgovce v Brezicah, roka: 18. in 10. okt., nudi 40%, o imovini Neumanna Gvidona, trgovca in posestnika v Tur-skem vrhu, p. Zavre pri Ptuj, roka: 3. in 28. okt., nudi 40%, o imovini Ivana Smole, mizarja v Tacnu, roka 25. sept. in 1. okt.

Produkcija sladkorja bo v tekoči kampanji znašala v naši državi po cenitvi znanega statistič-nega strokovnjaka dr. Mikuscha 65.000 ton v pri-meri s 88.000 ton v kampanji 1931-32. Evropsko produkcijo cenil na 7.397.000 ton, 7.583.000 ton z Rusijo vred.

Borza

Dne 27. avgusta 1932.

Denar

Ta teden je bil devizni promet zopet manjši, znašal je samo 0,57 milij. Din v primeri z 0,88, 2,5, 0,75 in 1,5 milij. Din. Kompenzacije, ki so bile v prejšnjih tednih znatne, so ta teden padle na mini-mum. Tečaj so bili ves teden čvrsti in so zelo na-rasli.

Curib. Pariz 20.19, London 17.84, Newyork 515, Bruselj 71.45, Milan 26.38, Madrid 41.40, Amster-dam 207.10, Berlin 122.375, Stockholm 91.60, Oslo 89.40, Kopenhagen 94.90, Sofija 3.78, Praga 15.22, Varšava 57.60, Atene 3.21, Carigrad 2.47, Be-karešta 3.05, Helsingfors 7.65.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Pšenica: 20 va-gonov.

Chicago. Pšenica marec 61, sept. 53.125, dec. 57.50, koruza marec 38.50, sept. 33, dec. 36, oves marec 18.375, sept. 22, dec. 17.375, rž marec 33.125, maj 29.375, sept. 31.25, dec. 32.125.

Živina

Mariborski sejem. Na svinjski sejem 26. avgu-sta je bilo pripeljanih 192 svinj. Cene so bile sle-deče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 15 do 90 Din, 7—9 tednov 100—130, 3—4 mesece 150 do 250, 5—7 mesecev 300—350, 8—10 mesecev 360 do 40, 1 leto 460—600; 1 kg žive teže 6—6,75, mrtve 9—10.50. Prodanih je bilo 87 svinj.

Hmelj

Zalec, 29. avgusta.

Večinoma je hmelj že obran. Kakor smo že poročali, je najboljša kakovosti. Letos računajo s pridelkom 8000—9000 met. stotov. Cene pola-goma naraščajo, toda hmeljarji malo prodajajo. Zato je promet majhen. V predprodajah dose-žene cene (8 Din za kg) so povzročile, da mnogo hmeljarjev v smislu zakona o prodajanju kmet. pridelka na zeleno odstopa od kupcij, ker so sedaj dosegljive cene znatno višje.

Produkcija hmelja cenijo po poročilih čeških listov v naši državi v Savinjski dolini na 15.000 do 17.000 stotov po 50 kg, za Bačko pa navajajo cenitve lanske podatke: 8—10.000 stotov po 50 kg. Tako bo treba končno številko, ki da se suče okoli 303.400 do 331.600 stotov po 50 kg, še znižati.

Naznanila

Ljubljana

Danes v šiško K ljudski veselici Šišenskega prosvetnega društva ob pol 5 popoldne na vrtu Centralne vinarne (Frankopanska ulica). Igra godba »Zarija«, bo srečolov, šaljiva pošta, tekana s cvetjem itd. — Vstopnina 3 Din. — Ker je danes tudi »Komarjeva nedelja«, bo vsak lahko deležen pristnih bobov in komarjevih beder.

Veseloigra »Pri belem konjčku« na vrtu Rokodelskega doma. Porabite ugodno priliko in pridite danes zvečer na vrt Rokodelskega doma k vprizoritvi veseloigre »Pri belem konjčku«. Vstopnice se dobivajo v predprodaji dopoldne od 10—12 in zvečer od pol 7 dalje v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Ob neugodnem vremenu bo igra v dvorani. Priče-tek igre je ob pol 8 zvečer.

Primorje: Ilirija

Igrišče Primorja ob 17.30

Gremij trgovcev v Krškem bo imel v ne-deljo, dne 11. septembra 1932 ob 1.30 popoldne izredno skupščino v Krškem v hotelu Gregorič. Na dnevnem redu bo predvsem preosnova gre-mija po novem obrtnem zakonu in odobritev novih pravil, volitev nadzornega odbora in skle-panje o izvedbi obveznega zavarovanja ter slučajnosti.

Cerkveni vestniki

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek 1. septem-bra v uršulinski cerkvi. Ob 5 zjutraj bo prva sv. maša, ob pol 6 pridiga in ob 6 sv. maša z blagoslovom za žive in rajne ude bratovščine. Vabimo vse častilce sv. Rešnjega Telesa, da se v obilnem številu udeležijo evharistične pobož-nosti v uršulinski cerkvi.

Nočni častilci presv. Zakramenta bodo v noči od 1. na 2. septembra (prvi petek) opravil-ji nočno češčenje presv. Srca Jezusovega v ljubljanski stolnici. Molili bodo iz Večne mo-litve 11. uro: Prošnja za duhovnike. Nočno češčenje se prične zvečer ob 9 in traja zjutraj do 4. Novo prigašeni častilci si lahko izbereo noliubno nočno uro.

Zadnja poročila:

Smrtna vožnja v Ljubljani

Ljubljana, 27. avgusta.

V vrsti kolesarskih nezgod, ki se dan za dnem dogajajo na naših ulicah in cestah, je težko najti tako tragično nesrečo, ki se je nocoj, kmalu po pol 10 pripetila na Sv. Petra nasipu — v bližini Pollakove tovarne. Ob omenjeni uri se je po Sv-Petra cesti peljal s kolesom Leopold Cerin iz Ste-pane vasi. Pri Pollakovi tovarni pa je zavil po strmi Usnjarski ulici navzdol na Sv. Petra nasip, najbrž v prepričanju, da se bo tam prijetneje vo-zil. To pa je bilo zanj usodno. Radi strmine ni mo-gel obvladati kolesa in je zaradi tega na ovinku zavoil na breg Ljubljane in s kolesom vred str-moglavlil vanjo. Voda je na onem mestu precej globoka, posebno še radi tega, ker je bila nocoj zajezena.

Nesrečo so kmalu opazili maloštevilni pasantje, ki so bili tedaj na obeh nasipih in na šentpeter-skem mostu. Eden od teh je pripovedoval našemu poročevalcu, da je nenadoma zaslišal iz Ljubljane hropenje in šofotanje. Opazil je Cerina, ki si je obupno prizadeval, da bi dosegel enega izmed oločkov v Ljubljani. Ko je spoznal, da je nje-gova obupna borba zaman, je še nekajkrat s pre-sunljivim glasom zavpil: »Pomagajte, pomagajte!« nato pa je izginil pod vodo.

Medtem so postali na klice pozorni tudi drugi ljudje. Iz bližnje hiše so telefonirali po reševalce. Ti so takoj prihiteli z reševalnim avtom na mesto

nesreče, kjer se je kljub pozni uri zbralo precej ljudi. Nekateri so začeli pojasnjevati reševalcem, na katerem mestu je izginil utopljeni. Toda dva nista povedala enako. Posledica tega je bila, da so reševalci pričeli iskati utopljenca pri šentpeter-skem mostu. Šele čez nekaj časa jih je nekdo pre-govoril, da so ga začeli iskati nekako pri sredini Pollakove tovarne. Spustili so v Ljubljano lestev in ob svitu slabotne električne svetilke s kavljem iskali po umazani vodi. Po napornem iskanju je zadel kavelj ob mehek predmet. Zvlekli so uto-pljenca na breg in ga poskusili z umetnim diha-njem obuditi, kar pa je ostalo brez uspeha. Cerin je ležal v vodi skoraj pol ure in zato ni bilo upa-nja, da bi ga oživil. Kljub temu so reševalci nado-ljevali umetno dihanje tako dolgo, da je prišla policijska komisija z zdravnikom dr. Avramovičem, ki pa ni mogel drugega, kot uradno ugotoviti smrti in nato odrediti prevoz trupla v mrtvašnico pri Sv. Krištofu. Množica radovednežev se je pod doj-mom žalostnega dogodka razšla.

Ob tej priliki si dovoljujemo opozoriti mero-dajne kroge na nujno potrebo vsaj provizorične ograje ob Ljubljani. To je sedaj v kratkem do-biju dveh mesecev že druga nesreča, ki se je pri-petila na Sv. Petra nasipu. Pred dvema mesecema je nekoliko višje utonil v Ljubljani neki delavec. Mislimo, da bi preprosta ograja na obeh straneh Ljubljane preprečila podobne nesreče in tudi ne bi kazila »lepote« Ljubljanih bregov.

Mednarodni intelektualci kličejo zoper vojno

Amsterdam, 27. avg. tg. Danes opoldne je skli-catelj Henry Barbusse otvoril mednarodni bojni kongres proti imperijalistični vojni. Načelno niso pripustili na kongres delegatov Rusije, Madjarske in Čekoslovaške. Prvi dan je vodil kongres Vigli-oni, eden voditeljev razpuščene italijanske katoli-ške ljudske stranke. Barbusse je naglašal v svojem referatu, da je kongres svoboden in odkrit. Svet stoji neposredno pred splošno katastrofo. Delavci in intelektualci se morajo združiti. Treba je voditi boj proti Zenevi, ki ščiti vojno, ker ščiti dosedanji gospodarski sistem in ni mogla preprečiti japo-nске invazije na Kitajsko. Zahteval je enotno fronto intelektualcev in delavcev, ker je treba pričako-vati v Nemčiji hitlerjevski gozd, v Italiji pa grozi izbruh zunanje vojne. Sovjetsko Rusijo je treba ščititi proti vsem grožnjam imperijalističnih držav.

Med tem je zboroval tudi v Parkhotelu med-narodni zdravniški kongres proti vojni. Najvažnejši uspeh te konference je izvolitev stalne zdravniške komisije, ki ima nalogo, nadaljevati konferenco in pripraviti vse pogoje za boj zdravnikov proti gro-zeči imperijalistični svetovni vojni.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Nedelja, 28. avgusta: 9.30 Prenos cerkv. glasbe iz franciskanske cerkve. — 10 Nedeljske misli, p. dr. R. Tominec. — 10.30 Šah: Dr. Milan Vidmar: Šahovski položaj od blejskega turnirja do danes. 11 Salonski kvintet. — 12 Čas, poročila, plošče. — 15.15 Ljudska igra: »Stric v toplice« (Ljudski oder). — 16.45 Salonski kvintet. — 20 Pevski kon-cert ge. Cirile Škerlj-Medvedove. — 20.30 Prenos plesne glasbe iz Park-hotela na Bledu. — 22 Čas, poročila. — 22.15 Salonski kvintet.

Ponedeljek, 29. avgusta: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 18 Čas, plošče, borza. — 18 Sa-lonski kvintet. — 19 E. Boj: Šolske, organizacijske in verske razmere na Poljskem. — 19.30 Dr. St. Gogala: Kulturni izvor gospodarstva. — 20 Ope-rnetni večer. Sodelujejo gđ. Zupanova, g. Jelačin in salonski kvintet. — 21.15 Prenos plesne glasbe iz Park-hotela na Bledu. — 22 Čas, poročila. — 22.15 Tamburaški sekstet.

Drugi programi

Nedelja, 28. avgusta:

Zagreb: 20.15 Kultura in društvena poročila. 20.30 Koncert radio orkestra. 22.45 Plesna glasba. **Milano:** 20.30 Rezervirano za operni prenos. — **Barcelona:** 20 Plesna glasba. 21.15 Plošče. — **Stutt-gart:** 20.15 J. W. v. Goethe: »Ifigenija na Tavridi«, prenos iz Frankfurt. 22.50 Zabavna glasba. — **Toulouse:** 22 Moderna simfonična glasba. 22.45 An-gleška glasba. 23 Pester koncert. — **Frankfurt:** 20.15 »Ifigenija na Tavridi«, igra. 22.30 Zabavni koncert. — **Berlin:** 20.40 Koncert berlinskega radio orkestra s petjem. 22.45 Plesna glasba. — **Belgrad:** 20.50 Kislofonski koncert. 22.45 Ciganska glasba. **Rim:** 20.45 Rezervirano za operni prenos. — **Beromünster:** 19 Narodne pesmi. — **Langenberg:** 20 Ljudski koncert radio orkestra. 22.45 Nočna glasba. — **Praga:** 21.15 Instrumentalni koncert. 22.25 Plesna glasba. — **Dunaj:** 20.10 »Muhe zaljub-ljenec«, pastirska igra. 20.45 »Sokrice«, veseloigra. 22.15 Večerni koncert. — **Budapest:** 20.20 Prenos igre iz studija. 22.15 Poljudna ogrska glasba.

Ponedeljek, 29. avgusta:

Zagreb: 20.30 Koncertni večer. 21.45 Plošče. 22.40 Lahka večerna glasba. — **Milano:** 21.20 Ko-medija, enodejanka. — **Barcelona:** 22 Pesta glas-ba. 22.30 Večerni koncert. 23.30 Plesna glasba. — **Stutt-gart:** 20 Koračnice, prenos iz Frankfurt. 21 Literarno predavanje. 21.30 Klavirska glasba, pre-nos iz Frankfurt. 22.40 Šah. 23.05 Nočna glasba. **Toulouse:** 21.45 Operetni fragmenti. 22 Večerni koncert. 22.15 Melodije. 23 Plesna glasba. 0.05 An-gleška glasba. — **Berlin:** 22 Plesna glasba. — **Bel-grad:** 20 Vokalni koncert gđ. S. Domany. 20.40 Koncert: g. J. Mokranjac (čelo) in g. A. Butakov (klavir). 22.15 Koncert radio orkestra. 22.45 Plošče. **Rim:** 20.30 Lahka glasba. — **Beromünster:** 20.30 Groteskna glasba. 21.40 Prenos koncerta iz zdravlil. doma v Badnu. — **Langenberg:** 20.30 Goethejeva podoba v njegovih delih (V.), nadaljevanje. 22.20 Nočna in plesna glasba. — **Praga:** 21 Radio orke-ster. 22.20 Plošče. — **Dunaj:** 20.30 »Ločitevni sou-per«, radio opereta. 22.15 Plesna glasba. — **Buda-pest:** 20.45 Lahka glasba. 22.20 Večerni koncert. 23.30 Ciganska glasba.

Torek, 30. avgusta:

Zagreb: 20.30 Večer duetov: Ch. Richter (vi-olina) in G. Steiner (violina), Dunaj. Ob klavirju Miroslav Spiller. 22.40 Plesna glasba. — **Milano:** 20.30 »Hasi«, opereta. — **Barcelona:** 22.15 Korač-ni koncert. 23 Pesta glasba. — **Stutt-gart:** 21.20 Pesta ura. 22.45 Zabavni koncert. — **Toulouse:** 21 Filmska glasba. 22 Pester koncert. 22.45 Opera glasba. 0.05 Angleška glasba. — **Berlin:** 20 Konceri orkestra. — **Belgrad:** 20 Vokalni koncert ge. B.

Podkarpatski Rusiji autonomijo!

Praga, 27. avg. tg. Guverner Podkarpatske Ru-sije dr. Beskid je poslal predsedniku republike Masaryku in ministrskemu predsedniku spomenico, v kateri zahteva v smislu mirovnih pogodb var-stvo pravice te dežele. Zahteva, da se avtonomija Podkarpatske Rusije vresniči, ker se bo sicer mor-al obrniti na mednarodni forum. Po mirovnih po-godbah ima dežela pravico do avtonomije v okviru Čekoslovaške države. Obenem so podkarpatske organizacije zahtevale avtonomijo. Če njihovim zahtevam ne bo ugodeno, bodo pozvali vse poslan-ce, naj odločijo svoja mesta.

Pogrešana letalca

London, 27. avg. tg. Od sobote popoldne dalje je angleško ministrstvo za zrakoplovstvo brez po-ročil o oceanskih letalih Leeju in Boehornu. Le-talca bi imela že v četrtek popoldne zapustiti Novo Fundlandijo. Ker sta imela s seboj goriva samo do sobote zjutraj, so že v velikih skrbah za njuno življenje.

Adamovič. 20.30 Prenos iz Zagreba. — **Rim:** 20.45 Pester koncert in komedija. 24 Plesna glasba. — **Beromünster:** 21.45 Operetna glasba. — **Langen-burg:** 20.30 »Krojač Wibbel«, veseloigra (Hans Müller-Schlösser). — **Dunaj:** 21.45 Plesna glasba. **Budapest:** 20 Koncert orkestra »Koncert«. 21.30 Plesna glasba.

— **Naval krvi, srčna tesnoba, zasop-ljenost, plašljivost, živčna razdražljivost, ožotnost, migrena, pomanjkanje spanja se morejo s »Franz-Josef«** grenčico kmalu odpraviti. Znanstvene ugotovitve potrju-jejo, da se »Franz-Josef« voda uporablja z najboljšim uspehom pri najrazličnejših okoliščinah zaprtja. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in spece-rijskih trgovinah.

Maribor

□ **Žetev smrti.** V splošni bolnišnici je ugra-bila smrt 46-letnega delavca Jakoba Robnika. Blagega pokojnika bodo pokopali danes popold-ne ob pol 4 iz mrtvašnice na Pobrežju. V me-stni sirotišnici je umrla mestna uboga, Roza-lija Meško; dosegla je starost 79 let. Pogreb se bo vršil v ponedeljek popoldne na mestnem pokopališču. Naj počivata v miru, žalujočim naše sožalje!

□ **Umrl je od kapi.** Obdukcija, katero sta iz-vršila v petek sodna zdravnik dr. Jurečič in dr. Zorjan na truplu pokojnega Valentina Bajerja, ka-terega so našli mrtvega na Meljskem hribu, je ugo-tovila, da je umrl začet od možganske kapi.

□ **Pregled avtobusov** in avtomobilov se bo vršil za mesto Maribor ter oba sreza levi in desni breg 29. avgusta ob 14 v garaži mestnega avto-busnega podjetja v Plinarniški ulici. Za zamudnike pa se bo vršil pregled dne 1. septembra na istem prostoru in ob istem času.

Diplom. optik in urar

I. Peteln

se preseli iz Gosposke ulice št. 5
v Mariboru
na Grajski trg 7

Jesenice

Angleži na Jesenicah.

Društvo Le Play Society je pod vodstvom Miss Margaret Tatton posetilo v sredo zvečer tudi naše Jesenice. Prišli so semkaj iz Bleda in si v naglici ogledali tudi naše mesto in okolice. Zvečer so se zbrali v gostilni Paar, kjer so večerjali. Pozdravil jih je v domačem jeziku komisar Slavuževič in pro-metni uradnik Bernot, nato pa v angleškem jeziku so morali ostati v gostilni, kjer se je v najkrajšem času razvila prav živahna zabava. Odpotovali so po večini še isti večer proti Selnogradu in Mona-kovu, nekaj pa jih je počakalo tu še en dan. An-gleži niso mogli prehladiti krasot Gorenjske, vsi so zatrjevali, da bodo prišli drugo leto zopet in delati preprogo do med Angleži, da bodo posečali Jugoslavijo.

Pisma o slovenski književnosti

III.

Slovenski protestantski pisatelji so kot bojevnik za novo, versko-revolucionarno gibanje pokazali toliko vneme, pridnosti in poštovanosti za versko slovnost v narodnem jeziku, kolikor je voditelji katoliške protireformacije ne bi mogli ni tedaj, ako bi tudi bili navdani od večje ljubezni do ljudstva in njegovega jezika, kakor so v resnici mogli biti. Sto in stoletno sporočanje o latinskem obrednem jeziku, ki je skoraj prehajalo v verski nauk, zavestni odpor zoper vzgled protestantov, ki je sicer zopet silil k posnemanju, pomanjkanje dovolj močnega čuta jezikovne in rodovne skupnosti z ljudstvom, priložnostno ustno prevajanje molitev in obrednih besedil — vse to in zlasti pomanjkanje gmočnih sredstev, katerih so protestanti imeli v velikih meri, je bilo napoti, da bi katoliški duhovniki po zahtevi reformacije nadaljevali književno delo vsaj v tistem obsegu, ki jim ga je dopuščala cerkev. Zato bi bilo nepravilno, primerjati književni »neuspeh« slovenskih protireformatorjev z bogato književno žetvijo Trubarja in njegovih učencev; kajti ko je bila uničena protestantska cerkevna književnost, ali pa še prej bi moral z literarnim delom pričeti sloj posvetnega izobraženstva ter ustvariti ljudsko-zabavno, leposlovno in mogoče tudi že poljudno-znanstveno knjigo v književnem jeziku protestantov. Tedaj bi to posvetno slovnost, kakor skromno bi tudi bilo, oživljalo in oplajalo rosilo na ljudstvo in njegove duhovnike, ter samogibno in skoraj neopazno rodilo neustajljivo potrebo po slovenski katoliški knjigi. Toda socialne razmere, v katerih je živelo takrat naše ljudstvo, ki so ga potisnile na tlako in v bedo, so povzročale, da ni moglo šolati svojih sinov. In še oni izbranci, ki so dosegli kako duhovniško ali posvetno službo, so se skoraj brez pomisleka uvrščali k članom nemške državne narodnosti. Slovensko meščanstvo, kolikor ga je sploh že bilo, ni čutilo sorodstvenih vezi z ljudstvom, ter je lezlo vedno bolj pod nemški vpliv, ki je neprestano naraščal zaradi državnega absolutizma, turških bojev in nesrečnih kmetijskih uporov, ki so zabili kmeta v tla in napravili iz njega telesnega in duhovnega tlačana. Pač pa opažamo po mestih in gradovih po zahtevi reformacije obnove upodabljajoče umetnosti, ki se vzorje zlasti po italijanskem in baročnem stavbarstvu, kiparstvu in slikarstvu, in tudi domače talente ter prodira v rokodelskih izdelkih in posnetkih v vaše cerkvice, iz katerih preganja severnjaško gotiko.

Ti hudi časi so vtisnili marsikako odurno potezo v slovenski narodni obraz, ki pa se danes, izvenemsi nekatere, morebiti bolj kričeče odražajo v obrazu izobraženstva kakor pa kmetstva. Splošnega narodnega in naravnostnega propada nas je rešilo trdo tlačansko delo, ki je vsaj iz večine ljudstva vzgojilo zarod garačev, za katere je tudi delo eno izmed uspešnih bolečin.

Zaradi naštetih socialnih, političnih in splošno narodnostnih vzrokov ne bi mogla nobena generacija katoliškega duhovništva kaj več storiti na slovnem polju, kakor kar so v resnici storili, ali vsaj hoteli storiti: Alasia iz Sommarive, Janez Čandik, Tomaž Hren in še nekateri jezuitje v prvi poreformacijski ali Hrenovi generaciji, kakor jo imenuje Kidrič, niti Janez Ludvik Schönleben, Adam Skalar, Andrej Jankovič, Matija Kastelec, Janez Svetokriški in drugi v prihodnjih pokolenjih. Njihovo slovnostno delo ni sad dobro premišljeno in enotne zveze, kakor je bilo slovnost protestantov, tudi ne izkazuje takih vodilnih in iniciativnih osebnosti, kakršni sta bili med protestanti: Trubar in Dalmatin (Hren, ki je obetal, da bo organiziral slovensko katoliško slovnost, se ni sploh povzpelo do nekega večjega in zaključnega literarnega dela). Zato ne najdemo v delih protireformacijskih pisateljev one genljive ljubezni do književnega jezika in naroda, ki nam dela protestantske knjige kljub njihovi nesodobni vsebini tako zelo dragocene, vendar nahajamo tudi v knjigah in rokopisih katoliških pisateljev spomin na delo in jezik protestantov, ki lahko vendar ne-razdružno družijo oboje sovražnih si pokolenj in spleta »nepretrgano verigo« v bodočnost. V ljudstvu pa, ki je ždelo v svojih vasicah ali pa se pehalo po tovarniških potih za boljšim zaslužkom, je vzbujalo poslušanje nedeljnih evangelijev, beril in pridig v materinskih prvo določeno slujno o notranjem bogastvu krščanstva, katerega se je začelo oklepati s pobožno pesmijo, romanji in verskimi bratovščinami, ki so še danes najbolj značilni izlivi slovenske verske misli in narodne pobožnosti. V narodni pesmi, bajki in pripovedki je bila takrat zadnji boj poganskega miselnosti o solnčnem jasnem počelu življenja in črni besovskih silah s krščanskim pojmovanjem dobrega in zlega. Hudič in čarovnica sta begala ubogega človeka,

kako so ga nekaj črti in devica Marija in nekateri svetniki imajo moč, da obvarujejo človeku življenje in pridelek, ki so ga nekaj varovali — Kresniki, bojevniki jasnega solnca.

Nekdanji družabni ustroj je vseskozi izpodrinila uvedba rimskega in nemškega prava, le v takozvanih gorskih pravdah se je morda kazal še rahel sled nekdanje pravoslavne demokracije.

Toda tudi delavnost članov inteligentne plasti, ki je v dobi pred reformacijo delovala v latinski, je sedaj opešala. Viri nam poročajo, da je 1560. l. izdal profesor fizike na dunajskem vseučilišču Jakob Strauß iz Ljubljane, učenec protestantskih ideologov Budine in Melanchtona, razlago Aristotelovih spisov: O duši. Nekoliko »znanstvenih« razprav, ki so jih napisali naši ljudje v dobi protireformacije, ne doseže v ničnem sočasne evropske znanosti. Povsod zaslediš le strm padec v preteklost, v njih ni sledu o znanstvenih in modroslovnih zmagah, ki so jih slavili takrat evropski misleci.

Šele čez dobro stoletje začnejo kliti klice analitičnega znanstvenega mišljenja na Slovenskem. Četudi niso že dolgo obrodile sadu. V slovenskem enciklopedizmu, ki ga je hotela gojiti Akademija delavnih mož (Academia operosorum 1693.—1725. leta) in ki živi v delih Schönleba in njegovega učenca Valvasorja, člana angleške Izkustvene akademije (Academia experimentalis), katero je ustanovil znameniti Bacon, je življenjski namen zbrati vse, kar je bilo v domači zgodovini in zemlji pomembnega in vrednega ter ustvariti na ta način temelj nadaljnjemu znanstvenemu delovanju. Slovenski enciklopedisti so hoteli zbrati domače in tuje znanstveno slovnost, ustanovili so javno knjižnico, popisali so domačo zemljo v zgodovinskem, zemljepisnem, narodopisnem in prosvetnem oziru in osnovali zbornik samostojnih znanstvenih razprav. V delavnih možih se je pojavil nov val antične misli, ki bi morebiti v ugodnejših razmerah rodil novo dobo slovnosti in znanosti na Slovenskem. Academia operosorum ni hotela sprejeti nobenega jezika v svojo sredo. Ti so jo proglasili za veri nevarno, če že ne celo sovražno, kar je bilo pospešilo njen razpad pred resnim — delom. Poglavitni vzrok njene jalovosti in brezplodnega zanika pa je ta, da so se akademiki sicer zavedali potrebe in upravičenosti analitičnega raziskovanja, vendar jim je bil problem moderne znanstvene metode v Baconovem smislu — neznan. Akademiji delavnih mož je sledilo spet pol stoletja gluha pokrajinskega učenjstva, gojenci jezuitskih gimnazij so gomili različne modro- in bogoslovne razpravice, šolske naloge in teze.

1781. leta so obnovili v Ljubljani Akademijo delavnih mož. Nekateri njeni člani so že »slavisti«, ki čutijo v blešku misli prosvetljenstva, da so člani slovenskega ljudstva, ki ga morajo preroditi v narod. V verskem oziru izpovedujejo prepričanje zapadno-evropskega deizma, v znanstvenem oziru pa hočejo s samostojnim mišljenjem in opazovanjem, najti resnico dogajanja in nastajanja, na slovnem polju pa hočejo zasadi prve cvetlice slovenske umetne pesmi. V krogu obnovljene akademije so delovali: Kumerdej, Japelj, Edling, Karpe (profesor filozofije v Olomouci in na Dunaju, učitelj »praktičnega modroslovja«, izvirajočega iz Leibniciovih in Wolfovih nauk in hud nasprotnik Kanta), Linhart, fizik Ambschell, Pohl, Dev in drugi.

V tem času je budilo med nekaterimi slovenskimi izobraženci živo zanimanje Kantovo modroslovje, kar nam spričuje Kuraltova in Hladnikova nenatisnjena zapuščina modroslovnega značaja. Tudi za potek in namen francoske revolucije so se nekateri mnogo brigali. Toda vrnimo se zopet k zgodovini naše književnosti!

Poizvedovanje

Kdo ve kaj o Ivani Kostanjevec, ki je odšla od doma dne 19. avgusta namenjena v župno cerkev, kamor ni prišla. — Pogrešana je visoka, suhe postave, stara 56 let, oblečena je bila v belo bluzo in temno krilo. Bila je že del časa živčno bolna in je mogoče, da jo je vsled slabosti srca nenadoma zadela srčna kap. Podatke prosimo nasloviti na: M. Kostanjevec, Sv. Andraž v Slov. goricah.

Zgubljena je bila moška ura od Sv. Jošta do postaje Sv. Jošt. Najditelj naj jo izroči v upravi »Slovenca« proti dobri nagradi.

Revna žena je izgubila denarnico z 120 Din na poti od Podgorice do mitnice v Zel. jami. Najditelj se lepo naproša, naj vrne na naslov: Frančiška Dečman, Podgorica 27.

Kranj

Kranju se obeta senzacija. Cirkus Kolumbija je napovedal svoj prihod. V Kranju se bo mudil od 30. avgusta do 1. septembra.

V Marjanišču se vrši od 1. sept. dalje večerini tečaj za kuhanje in vkuhanje sadja in zelenjave. Tečaj je predvsem primeren za dekleta iz Kranja in bližnje okolice.

Lastnikom motornih vozil. V sredo, dne 31. avgusta se bo vršil na Glavnem trgu v Kranju pred mestno hišo, ob pol 3 pop. pregled motornih vozil za drugo polletje. Ob pol 5 pa pred kolodvorom v Tržiču. Kdor vozila ne bo pripeljal na pregled, ne bo smel z njim več voziti.

Gorenjska podružnica Slov. lovškega društva vabi svoje člane na izredni občni zbor, ki se bo vršil v ponedeljek, 5. septembra 1932 ob 17 v restavraciji pri »Jeleni« v Kranju. Dnevni red: poročilo predsedstva o proslavi društvene petindvajsetletnice.

Znana renomirana usnjarska tvrdka Ivan Zupan iz Savskega predmestja ima zopet vsak ponedeljek stojnico na trgu poleg Kušlana, kjer prodaja prvovrstno usnjarsko blago lastnega izdelka. Trdka topla priporočamo.

Absolventinja praškega konservatorija in pedagoške šole nudi po nizki ceni moderen pouk v glasovirju in vijolini od 1. sept. naprej. Informacije v »Iliriji«.

Zdravilno obsevanje.

Obžarevanje (obsevanje) z originalno aparatur po metodi

Dr. F. G. Zeileis-Gallspach

izvršuje čudovitim uspehom proti vsem boleznim, posebno proti revmatizmu, ichias itd.

AMBULATORIJ

KLAGENFURT, Alter Platz Nr. 22

Za počitnice

rabite hitro izvršen entel, ažur, monogram, okraske za obleke in perilo.

Takoj jih dobite pri tvrdki

Matek & Mikeš, Ljubljana

polet hotela Štrukelj

Ljudska samopomoč v Mariboru

mi je izplačala po smrti našega očeta pripadajočo podporo hitro in kulturno, za kar se ji prisrčno zahvaljujem in jo vsakemu toplo priporočam.

Maribor, dne 19. avgusta 1932.

BERTONCELJ PAVLA

UMETNO VRTNARSTVO

nagrobni venci, razne vrtnice, vsakovrstne rože — cvetlice lončenice itd. ČEH, Ljubljana VII, Gasilska c. 14

Pohištvo

posteljnine

preproge, linoleum, posteljne garniture in odeje, zavese, posteljne vložke, žimnice, flanelaste in volnate odeje, gosje perje za postelje, afrik (morska trava), konjsko žimo, otomane, divane, blago za pohištvo i. t. d. vse po jako nizkih cenah dobite pri

Karol Preis

MARIBOR - Gosposka ulica št. 20

Ceniki brezplačno! Ceniki brezplačno!

Štalna razstava na Karlovski cesti št. 4.

»TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles, otroških vozičkov in delov, Ljubljana, Karlovška cesta št. 4. / Znižane cene. / Največja izbira. / Ceniki franko.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

»Ni dlje od tega, sir, zares ni dlje. Včasih se mi zdi, da je že preteklo leto dni, a včasih se mi zdi, da je prešla od tedaj komaj ena ura.«

»Povejte mi njegovo ime,« je dejal svetnik, ki je imel oči še vedno obrnjene navznoter.

»Gospod John Riddle, ako sem prav razumel.«

»Svetnik, često smo bili slišali o njem; bil je vsega spoštovanja vreden in miroljuben mož, ki se ni vmešaval v naše zadeve. Ako je kateri od naših fantov sirovo ravnal z njim, bo dajal težak odgovor. Vendarle težko verjamem kaj takega. Ljudje v teh krajih kaj radi krivo pojmujejo naše trpljenje in nimajo srca do nas. Svetnik, ti si naš zakonik in sično strog sodnik; povej nam, kako je s to zadevo.«

»Oh, svetnik!« je vzklila moja mati, »gospod svetnik, bodite pravični, čitam vam z obraza, da bo tako. Povejte mi samo, kdo je morilec in ga privedite semkaj, da mu pogledam iz oči v oči. Blagoslovila vas bom, gospod, in Bog bo blagoslovil vas in moje otroke.«

Plečati možakar z dolgo sivo brado, ki ga nobena stvar ni ganila, je odstopil k vratom in izpregovoril z glasom, ki je donel, ko da bi padalo kamenje na dno premogovnika:

»Malo besed bo zadostovalo za to. Štirje ali pet naših najpametnejših in najmiroljubnejših mož se je odpravilo s polno torbo denarja na sejem v

Porlocku. Nakupili so nekaj hišnih potrebščin in drobnarij po zelo visoki ceni, na kar so krenili proti domu izogibajoč se skrbno sirovi pijani drhali. Ko so, ustavili konje, da bi se bili odpeli za kupom ruše, ker je bila noč temna in neprijetna, je pognal plečat, močan razbojnik mednje svojega konja, bodi, da jih je nameraval pomoriti ali pa le preplašiti. Njegova sirovost in predrznost jih je silno presenetila, vendarle niso hoteli izročiti blaga, ki jim je bilo zaupano, ne da bi se bili branili. Tri od njih je robava do nezvesti pretepel, kajti imel je strahovito moč v rokah; nato je naš četrti in zadnji odposlanec naperil pištolo proti njemu in srečno odbil udarec. To je bil Karver, sir, naš junaški in plemeniti Karver, ki je tako rešil naše brate in tudi sebe; na srečo so vsi srečno ušli nevarnosti. Vendarle smo upali, da je napadec brčkone dobil le težjo rano in se mu ne bo treba s svojimi grehi preseliti na drugi svet.«

Ko je v tem govoru nihal laž na laž, je bila mati tako razburjena, da ni mogla storiti drugga, ko da ga je pogledala tako presunljivo, da bi se morala zemlja odpreti spričo njenega pogleda. Toda odprle so se samo točeče svetnikove oči in se ustavile na materinem obrazu, ko je govoril o grehih.

Ona ni mogla prenesti tega pogleda, zato se je mahoma okrenila k Ensoru in ušla, (kakor se ji je zdelo), na njegovih ustnicah smehtljaj in izraz tihega užika.

»Dooni so pošteni brez izjeme,« je dejal starec slovesno. Videti je bilo, ko da se vse od svo-

jega detinstva dalje še ni nasmehljaj. »Vedno smo pripravljani pojasniti slednjo zmoto kmečkega prebivalstva, katere nas prikazuje v slabi luči. Želimo vas tudi prepričati, da ne obdolžujemo vašega ubogega moža roparskega namena in vas tudi ne bomo tožili in segali po njegovem premoženju. Ali ni tako, svetnik?«

»Nedvomno mu bo posestvo zaplenjeno, če mu milostno ne odpustite, sir.«

»Svetnik, mi mu bomo odpustili. Gospa, odpustimo mu. Brčkone ni mogel v oni temni noči ločiti pravice od krivice. Zganje v Porlocku je močno in marsikak pošteni rabi često po krivem svojo gorjajo v tem neurejenem času sile in razbojništva.«

Doone se je pritoževal nad razbojništvom! Mater se je glava nehote zasukala tako, da se je obema poklonila, ne zavedajoč se skoraj, kje je, vendarle ni pozabila, kako se mora vesti. Ves čas je čutila živo toplino, kakor da bi bila pravica na njeni strani, toda na noben način ji ni mogla obrazložiti. Zategadelj si je v naglici obrisala solze in je odšla na hladni zrak, da se ne bi zarekila s tako žaljivo besedo.

Kakor ob prihodu jo je zopet prevzela straža, ji zavezala oči in jo odvedla proti domu. Zavezani so ji oči, kakor da ji goste solze še ne bi bile vzele dovolj vida. Spotoma je nekdo prihitel za njo in ji stisnil v roko težko usnjato možno denarja.

»To vam pošilja naš poglavar,« je zašepetal; »vzemite denar in ga porabite za svoje otroke.«

Toda mati je izpustila torbo iz roke, da je padla

Priporočamo Vam

1101

naiboljše šivalne stroje in kolesa

Adler - GRITZNER

Švicarski pletilni stroji DUBIED

edino te pri tvrdki

Jos. Petelinc, Ljubljana

Telef. št. 2013 za vodo. Telef. št. 2913 Brezplačen pouk v vazenju. Večletno izustvo.

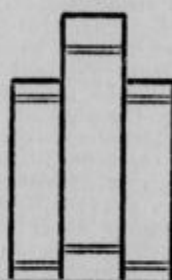
IZJAVA

Podpisana Ošlovnik Alojzija, posestnica v Brdih pri Slovenjgradcu, izjavljam, da nisem plačnica za nikakršne dolgove, ki jih napravila moj mož Ošlovnik Franc in nima nihče pravice sklepati z njim niti najmanjših kupcij brez moje vednosti ali privoljenja.

Brde, dne 25. avgusta 1932.

OSLOVNIK ALOJZIJA

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKO ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

IL NADSTROPJE

Akademski krožek na Jesenicah javlja tužno vest, da se je v gorah smrtno ponesrečil njegov član, gospod

Narad Stane

jurist

Pogreb bo v nedeljo 28. avgusta na Jesenicah ob 17.

Prosimo kolege in gg. starišine, da se pogreba po možnosti udeležijo.

Jesenice, dne 27. avgusta 1932.

ODBOR.

Čitateljem „Slovenca“ za nedeljo

Victor Lauriston:

Njun novi deček

Ustnice Boba Hazletta so trepetale. »Vidite,« je dejal prijazni prednici sirotišča, »on naj zavzame mesto malega dečka, ki nama je umrl.« Obotavljal se je in umolknil. Šele pred tremi tedni mu je umrl sinček edinček. Še vedno ga je bolela izguba.

»Ali nimate drugih otrok?« ga je bilo vprašala prednica. »Imam hčerko, Doris. Ta je štiri leta, Billy je pa bil dve in pol. Bila sta si vdana tovariša pri igri.« Zrl je tja preko prednice in se zamislil v grenko praznoto zadnjih tednov. Zamislil se je v svoja dva otroka, kako lepo sta se igrala, kako živahno sta skakala. »In —« ni mogel naprej. Ustavilo se mu je, ko je dani hotel pripovedovati o Alici, svoji ženi, o njeni strašni, nemi boli in o tem, kaj naj bi bil zanjo ta novi deček, ki ga hočeta vzeti za svojega, in ki naj izpolni Billijevo mesto.

»Kakšen je bil Billy?« je poizvedovala prednica. Hazlett je hitro govoril, ko ga je zadržano bolj opisoval: »Imel je plave lase, sive oči, rjavkasto-sive,« je natančno določeval. »In njegov obrazek je bil rožnat in okrogel in njegovo čelo izbočeno in visoko.«

Zopet se je prekinil. Zamislil se je v tisti mali suhi, blede obrazek, ki je ležal med svečami, ko mu je poslednjikrat poljubil mrzlo čelce. Spomnil se je dušljivega cvetličnega vonja in Alicinega nepremagljivega ihtenja, ki je stresalo njeno telo, ko se je njegove lakti trdo, nenaravno oklepala.

Od takrat so šli mimo tedni, polni boli in preživetih jih je v nekaki omotici. Jasno se je tavedal samo tega, da si je Alice izgubo preveč k sreči gnala.

Prijazen obraz prednice je kazal sočutje. »Imamo nekaj dobrih malih dečkov, ki so približno toliko stari,« je previdno začela.

»Rad bi imel natančno enako starost,« je vztrajal Hazlett. Prednica je kimala z glavo in obžalovala, da mu ne more ustreči. »Pridite, prosim,« ga je povabila in peljala v sobo, kjer so bile male sirote.

Hazlett je tam videl mnogo otrok, odlomke razbitih rodbin, odloženih, zapuščenih otrok, potomce razbite ljubezni, deteta v otroških posteljicah, ki so grulila, grgrala, jokala, kričala. Videl je take, ki so šele začeli hoditi in take, ki so še nerodno okoli tekali. Videl jih je v nepopolnih revnih oblekah in zbuljali so njegovo pomilovanje.

Nekaj mladih žen je stalo v sobi. Brez pojasnja je Hazlett vedel, da so to neporočene matere. S čustvom človečnosti je prežrl te malenkosti. »Kako ljubko dete!« je nehote vzkliknil, in neka mati, ki je stala v bližini, ga je pogledala s toplim, hvaležnim pogledom.

Prednica je sedla v stol pri oknu, dočim so se malčki zbrali okoli nje. Videlo se je, da jo ljubijo.

»To je Clare,« je rekla. Clarovi lasje so bili plavi in njegove oči modre. In Ciril, prihodnji, je bil blede in mršav. Hazlett je kimal z glavo. V svojem srečju je želel dečka, ki bi bil verna slika Billija, tista, ko je bil še zdrav.

Drugega za drugim je prednica opisovala. Vsakokrat pa je mož odkimal. Opazil je, da so se otroci skrivali za njenim stolom, kakor da se boje moža.

Med njimi je bil majhen deček, v revni modri obleki, na katerem mu je obstal pogled. Njegovo blede čelo je bilo obrobjeno s plavimi kodri in njegove oči, velike in sivo-

rjave so zrlje tujca s plahim, prosečim pogledom. »Zakaj se bojiš, Charley!« je vzkliknila prednica. Prijela ga je pod brado, potem pa je prešla na Harrija.

Harry je imel štiri leta. »Dve in pol,« je vztrajal Hazlett, ves zajet od skrbi, da natančno izpolni vrzel v Alicinem, pa tudi svojem lastnem življenju.

»Bojim se —« Prednica je trdno kimala z glavo, kakor da ne more razumeti Hazlettove trdovitosti.

Mož je utihnil. Videlo se mu je, da je tudi tu razočaran kakor je bil v sirotiščih blizu Carisforda. Njegove oči so se zopet obrnile k Charliju, ki se je umikal in gledal kakor gleda prestrašen srnin mladit.

»Ali oddaš tega dečka?« je vprašal. »Charlija? Da.«

Charley je nerad prišel blizu. Stisnil se je k prednici. »Zdrav je,« je dejala, in skoraj natančno tiste starosti, ki jo želite in njegove oči so rjavosive. »Nežno mu je božala plave kodre.«

Hazlett je zopet mislil na Alice. »Jokala bo, ker so njegove oči rjavosive, take kakor Billijeve,« je mrmral; »in jokala bo zopet, ker njegovi lasje niso čisto taki kakor Billijeve.« Za trenutek je premišljal. »Poizkusili bomo z njim,« se je hitro odločil, tako da je bil sam presenečen. Med tem ko so v sirotiščni pisarni opravljali formalnosti, je strežnica pripeljala lepo umitega dečka.

Hazlett ga je prijel za roko in mu prijazen dejal:

»Pridi, mali, jaz sem zdaj tvoj atek.« Deček se je zopet preplašen umaknil, Hazlett pa ga je ujel, ga dvignil v naročje in se z njim obrnil k vratom.

Mali je zajekal, da je v srce rezalo in vrge nazaj svojo glavico. Hazlett je čutil, kako silen trepet je pretresal dečkovo telo. To ga je spravilo v zadrego. Spoznal je, da ta deček ne bo prevzel Billijevega mesta, Billija, ki ga je tako ljubil, in ki bi se zdaj brez strahu prišel nanj.

Strežnica mu je dala biskvita. Charley je po otroški navadi hlastno stegnil ročico po njem in ga lažno pogoltnil, jokati pa še vedno ni nehal.

Hazlett je stisnil dečka v svoje naročje in stal neodločen na stopnicah sirotišča. Skoraj brezupno je premišljal, ali bi ne pustil otroka v zavodu še en ali dva dni. »Ne,« si je rekel, »to bi zadevo samo še bolj zapletlo.«

V Carisfordu, dvesto milj proč, je Alice pričakovala njunega novega dečka. Če hoče dospeti domov še noč, mora ujeti vlak, ki odhaja opoldne.

Na vlaku je Hazlett posadil Charlija na mehek, prožen blazinast sedež v kot poleg okna in radoveden zrl nanj. Pa vendar, ko ga je gledal, je bilo vse, na kar je mogel misliti, le spomin na Billija in na njegovo dolgo bolezen. Ta spomin je zbadal kakor trnje.

Na vso moč se je trudil, da bi se otrese teh spominov. »Zdaj je treba izpolniti Billijevo mesto. Življenje mora naprej, prav od tam, kjer se je nehalo,« je razglabljal.

Slonel je blizu dečka in kazal ven na polja, ki so gladko in tiho mimo bežala.

»Glej krave, sinček.«

Charley pa ni hotel gledati krav. Plaho se

je stisnil v kot. Hazlett si je na tihem očitil: »Kaj naj dve leti star otrok iz mestne najdenišnice ve o kravah?« Potem mu je potrpežljivo kazal še to in ono. Božal mu je plave kodre. A zaman. Charley je ostal top.

Hazlett je izgubil pogum, pa vendar ni popustil s svojo nežno pozornostjo in potrpežljivostjo. »Moram si pridobiti to drobno srčec,« si je prigovarjal.

Iz žepa je privlekel škatljo biskvita. Dal je dečku eno zlatorumenih slaščic, ki mu jih je Alice pripravila za južino. Spravil jih je, da bi napravil veselje dečku — njunemu novemu dečku. Charley je hlastno stegnil ročico po nji in jo požrešno, a brez besed pojedel.

»Da je Charley boječ, je moja lastna krivda,« si je rekel. Hazlettova narava je bila vedno mrzla; odkar pa je Billy umrl, ni ostalo niti iskre toplote v njegovem zamrzlem srečju.

Kritično je začel motriti Charlija, pa se je kar ustrašil, ko je spoznal, kako malo je deček sličen Billiju. »Billijeve oči so bile tudi rjavosive, pa vendar ne take kakor te; in čiste in prozorne so bile kakor voda studenčnica — in celo v njegovem zadnjem, smrtnem boju brez izraza strahu. Njegove krasne oči so gorele zaupanja in vere celo na pragu v neznanje. Billijeve lasje so bili temnoplavi, ne svetli kakor lasje tega dečka, kodrasti, ne gladki.« Kako natančno v vsaki podrobnosti je skušal izpolniti vrzel! Kakor da bi se izpolniti dala taka vrzel!

Obrnil se je proč in si s tresočo se roko pokril svoje vlažne oči.

In Alice?

Mislil je na svojo Alice. Iti bi morala z njim. Njeno srce bi na mah ogrelo to siroto, ki nima na svetu nikogar. Tega pa on ne more. Da bi vendar bila tu! Premagala bi brezupno tišino, mrzlo in trdo kakor kamen; veselo in toplo bi sprejela tega malega tujca. In Charley, vaježen v sirotišču, bi se je oklenil.

S samoljubno bojznostjo je mislil na to, da bi deček gotovo rajši imel Alice kakor njega. Slabotno mrmranje mu je prišlo do ušes. Previdno se je sklonil in poslušal. Malček se je pomaknil tik k oknu. Mimo bežeče reči so ga začele navduševati in razburjen je kazal nanje in govoril sam s seboj.

Hazlettu se je ogrelo srce.

»Ali ni to krasno, sinko?« ga je prijazen ogovoril.

Dečkovo klepetanje se je na mah ustavilo. Strah je zopet gledal iz njegovih rjavosivih velikih oči. Plaho se je stisnil v kot. Hazlett je za hip ujel tisti plahi, proseči pogled v njegovih očeh, ki ga je že v sirotišču privlačil.

Z vzdihom je razgrnil svoj časnik in začel čitati.

Hiša je bila prazna, ko je dospel domov in dvignil dečka iz taksija. Odklenil je vrata in telefonski svoji svakinji, pri kateri je bila Alice z Doris.

»Tako, torej si ga pripeljal!« je vzkliknila Alice. »O, Bob,« je trepetal njen glas. »Tako — takoj pridem.«

Hazlett se je kritično ozrl na Charlija, ki je bil nekoliko umazan od vožnje in biskvita. Pa vendar se mu ni dalo, da bi ga umil, pač pa je šel v šrambo in mu prinesel masleno ribizljevo pogačo in ga posadil v visok otroški stol, ki je bil prej Billijev.

Zunaj je zaskočil Alice in šel k vratom.

»Naš fantek je tu!« ji je navdušeno zaklical.

Prihodnji trenutek pa je začutil, kakor da je sam led okoli njega. Njegova žena je poble-

dela, lesk v njenih očeh je ugasnil in osuplo, skoraj sovražno je zrla na malega novodošleca. Brisala si je oči.

»Ubogi mali fantek!« je ihtela. Hazlett je vedel, da njene besede ne veljajo Charliju, ampak njenemu mrtvemu dečku.

Z razdvojenim srcem jo je skušal tolažiti. Po moški navadi se je čutil njenemu obnašanju. Mar se nista pogovorila skozi in skozi, preden je šel na pot?

Skomignil je z ramo in šel v otroško sobo.

Mala Doris se je ozrla od svojih lutk in začudeno gledala dečka.

»Z Billijem so slabo ravnali v nebesih, ali ne, atek? Ni prav nič lep.«

»To ni Billy —« je popravil Hazlett. Charley je sedel na tleh. Obleden je bil v lepo obleko in njegov obrazek je bil že umit.

Ob pogledu na Hazletta je deček tekel k Alici, ki je trdo, neprijazno sedela v svojem stolu in nobena njenih kretenj mu ni rekla »dobrodošel«.

»Pridi sem, sinko,« ga je poklical Hazlett.

Charley je svojo glavo skril v Alicinem krilu, kakor bi se hotel skriti pred svojim nasledovalcem.

Hazlett je začuden obstal. Nadejal se je težko, pa vendar je upal, da ne bodo prehude. Tega vprašanja pa njegovi možgani niso mogli rešiti. Videlo se je, da Charley ni otrok, ki bo zrasel v njuni življenji; on je individualnost, porinjena med njiju, ki spravlja v nesklad vsako njuno žilico.

Pa vendar ga je z dobrim glasom pomiril.

»Saj se me ne bojiš, Charley, kaj?«

Deček se je še bolj stisnil. Alice pa je vstala in Charlija skoraj siloma od sebe porinila.

»Pojd k — k njemu,« mu je ukazala.

Ubogi otrok je stal in zrl vanjo s tistim plahim, prosečim pogledom prestrašenega mladitca s svojimi velikimi sivimi očmi. Njegove ustnice so trepetale.

Hazlett je stopil k njemu in ga nežno dvignil. Potem je sedel v zibalni stol in mu polglasno pel. Billy je to imenoval petje. Njegov otožni »poj atek«, je zadonel v ušesih osamljenega očeta, ki mu je zdaj oči zalila solza, tako da ni videl tujega otroka, ki je leseno, topo ležal v njegovem naročju...

Alice je pripravljala večerjo. Hazlett pa je polglasno nadaljeval pesem, trepetajoč, brezupen. Nazadnje je z globokim vzdihom postavil Charlija na tla.

Sirota je zopet tekla k Alici in se je oklenila.

»Ne hodi mi v bližino,« je skoraj zajokala, potem pa je srdito rekla: »Večerja je gotova, Bob.«

Hazlett je vstal. Odkar je Billy umrl, sta se odločila, da bosta začela tam, kjer sta bila prekinjena. Billijeve smrti je bila krassen sen, ki sta si ga morala iz glave izbiti, ga pozabiti...

Hazlett je prinesel otroški stol, posadil dečka vanj in ga potegnil k mizi na svojo desno. Kolikokrat je vanj posadil Billija!

Alice je to videla. Njene ustnice so zatrepetale.

»O, Bob,« je zastokala.

On jo je bedasto, začudeno gledal.

»O, Bob ne — ne morem ga gledati tam. Ne morem. Ne — ne maram ga videti — na Billijevem mestu.«

Hazlett jo je dolgo gledal. Potem je resigniran skomignil. Preveč ga je zadevalo razočar-

Nikolaj Ljeskov:

Strah

(Nadaljevanje.)

Brez sape sem vse to povedal domačim, a za ta moje odkritostnost so me zaprli v sobo, kjer sem moral čitati svetopisemske zgodbe, dokler se ni vrnilo boso fante iz sosednje vasi, kamor so ga bili poslali k nekemu vojaku z mojimi čevlji, da bi popravil okvaro, ki jo je zakrivil gozdni škrt. A celo branje svetopisemskih zgodb me ni obvarovalo vere v tista nadnaravna bitja, s katerimi sem se seznanil tako rekoč pod pokroviteljstvom deda Ilje. Zgodbe sem dobro znal in jih ljubil — tudi danes še jih rad berem, vendar pa se mi je zdel ljubi otroški svet bajnih bitij, o katerih je tolikokrat govoril ded Ilja, potreben. Gozdni studenci bi osiroteli, če bi jih hoteli ločiti od genijev, ki jim jih je pridružila ljudska domišljija.

K ostalim neprijetnostim, ki jih je imela piščalka gozdnega škrtarja, se je priključila še ta, da je dobil ded Ilja zaradi pouka v demagogiji, ki mi ga je bil dajal, od moje matere ukor, se me nekaj časa izogibal in se po vsej priliki odpovedal moji nadaljnji vzgoji. Navidez me je hotel celo odgnati od sebe.

»Zgubi se, pojdi k svoji varuški,« mi je dejal, me obrnil in dal s svojo široko, žuljavo roko eno po sedalu.

A mogel sem se že s svojo starostjo postavljati in tako ravnanje se mi je zdelo nezdržljivo z mojim dostojanstvom. Bil sem osem let star in mi torej ni bilo treba več hoditi k varuški. To sem dal Ilji tudi čutili — na ta način, da sem mu prinesel cel pomivnik vkuhanih črešenj.

Ded Ilja je imel to sadje zelo rad; potolažen me je sprejel, me s svojo žuljavo roko pogladil po glavi, in zaupni, dobri odnosi med nama so se obnovili.

»Poslušaj,« mi je dejal ded Ilja, »vedno spoštuj kmete pred vsemi drugimi in jih rad poslušaj; a kar zveš od kmetov, ne smeš dalje praviti. Drugeče te zapodim.«

Posihdoh sem začel vse skrivati, kar mi je mlinar povedal, zato sem pa tudi zvedel toliko zanimivega, da me ni bilo strah samo ponoči, ko postanejo vsi ponočni škrti, gozdni duhovi in hišni strahovi zelo predrzni in smeli, marveč tudi podnevi. In sicer je prišel ta strah čezme zato, ker se je nahajala naša hiša, kakor se je izkazalo, in ves naš kraj v oblasti zelo strašnega roparja in krvočnega čarovnika, ki se je imenoval Selivan. Prebival je približno šest verst od nas na razpotju, to je tam, kjer se je cepila velika poštna cesta v dva pota, katerih eden, novi pot, je vodil v Kijev, drugi, stari pot, s starimi, votlimi vrhami še iz časa cesarice Katarine, pa v Fateš. To pot so potem opustili in je popolnoma zapuščena.

Približno vrsta za tem razpotjem je ležal krasen hrastov gozd in ob njegovem robu slabo, na vse strani odprto in napol razpadlo prenočišče, v katero, kakor so govorili, še nikdar noben človek ni prišel. In to je bilo zelo verjetno, kajti hiša ni premogla nikake udobnosti za goste. Tudi je bilo od tu zelo blizu do mesta Kromy, v katerem je bilo tudi v onih divjih časih najti toplo izbo, samovar in pšenične obroke, čeprav ne najboljše vrste. In v tem groznem prenočišču, v katerem se ni še nikdar ustavil kak človek, je prebival »nepotrební gostilničar« Selivan, strašni človek, katerega ni nihče rad srečal.

3.

Taka je bila, po besedah deda Ilje, zgodba samotnega »prenočiščarja« Selivana. Selivan je bil doma iz malomeščanske hiše v mestu Kromy-ju; starši so mu že zgodaj umrli, sam pa je prišel za vajenca k prestarju. Prodajal je preste v neki krčmi za Orlovsko prečnico. Bil je priden, dobrončen in ubogljiv fant, kljub temu pa so svariili prestarja in dejali: pri Selivanu je treba previdnosti, kajti v obrazu ima majhno žareče znamenje — in zaznamovan ni nihče zastoj.

Celo takoj ni manjkalo, ki so imeli za to poseben pregovor: »Bog zaznamuje lopove.« Mojster premar je Selivana zelo hvalil zaradi njegove vneine in zanesljivosti, drugi ljudje so

pa dejali, da sicer fantu ne žele nič slabega, a zdrava pamet sili k previdnosti in zaupati mu ni preveč. »Bog zaznamuje lopova.« Ker mu je v obraz vžgano znamenje, je treba to umeti kakor svarilo, da naj se vsi preveliki zaupljivci varujejo pred njim. Prestar ni hotel zaostajati za drugimi ljudmi, a Selivan je bil zelo dober delavec. Svoje preste je prodajal popolnoma pošteno in vsak večer je stresel pred svojega gospodarja iz velike usnjate mošnje vse desetice in petice, natančno toliko, kakor je prejel od mimo vozečih se kmetov. Ampak zaznamovan ni bil zastoj, marveč je le čakal na priložnost (je že tako).

Tedaj je prišel v Kromy »doslužben krvnik« iz Orjola, Borjka po imenu. Rekli so mu: »Borjka, bil si rabelček, med nami ti bo zelo grenko — in sedaj so se vsi trudili, vsak po svojih močeh, da bi te besede nasproti doslužnemu krvniku z dejanji podprli. Ob svojem prihodu v Kromy je imel krvnik Borjka s seboj svojo hčer, petnajstletno dekle, ki je bila rojena v kaznilnici — dasi so bili mnogi mnenja, da bi bilo bolje, če sploh ne bi bila nikoli rojena.

Prišla sta bila v Kromy, ker sta se bila dala v tej občini vpisati. Danes se to glasi neumljivo, takrat se je pa dogajalo, da so krvnikom, ki so svoj rok doslužili, dovolili, da se vpišejo v majhne mestne občine, in sicer se je zgodilo to čisto preprosto, ne da bi koga vprašali za dovoljenje. Tako se je zgodilo tudi z Borjko: katerikoli guverner je zahteval, da vpišejo starega krvnika v Kromy-ju, kar so tudi storili; in sedaj je prišel, da bi tukaj živel, in je privedel s seboj tudi svojo hčer. Toda v Kromyju krvnik kajpak ni bil nikomur dobrodošel, nasprotno, sami čedni ljudje, so ga vsi prezirali in nikakor ni njega in hčer nihče maral vzeti v hišo. A prišla sta v dobi, ko je bilo že zelo mraz.

Krvnik je hodil od hiše do hiše in prosil za sprejem, a ne dolgo; kmalu se je naveličal biti ljudem v nadlego. Saj je videl, da nima z njim nihče najmanjšega sočutja, in vedel, da je to popolnoma zaslužil.

»Ampak otrok!« si je mislil. »Otrok ni kriv zaradi svojih grehov — morda se bo kdo usmilil otroka?«

In znova je šel Borjka od hiše do hiše in prosil za sprejem, če ne za oba, pa vsaj za deklico... Rotil se je celo, da ne bo nikdar poizkušal obiskati hčere.

Pa tudi ta prošnja je bila zaman.

Kdo pa mara biti s krvnikom znan?

Potem, ko sta nesrečna došleca na ta način prehodila vse mestce, sta se vrnila in prosila za ponoven sprejem v kaznilnico. Tam sta se mogla vsaj nadejati, da se bosta mogla po jesenski vlagi in mrazu ogreti. Pa tudi v kaznilnici ju niso sprejeli, ker je rok njune kazni pretekel in sta bila sedaj svobodna. Bila sta svobodna, da za katerikoli plotom ali v kateremkoli jarku umrjeta.

Rablju in njegovi hčeri so tod pa tam dali kak dar, seveda ne zaradi njiju, ampak v Kristusovemu imenu; nikjer pa ju niso sprejeli v hišo. Stari in hči nista imela nobenega zatočišča in tako sta prenočevala zdaj pod kakim bregom v ilovnatih jamah zdaj zopet v praznih čuvajnicah po zelenjavnih vrtovih v dolini. Njune krute usode je bil deležen tudi mršav pes, ki je bil prišel z njima iz Orjola.

Bil je to velik, kosmat cucek, katerega dolga dlaka se je časoma čisto sprijela. S čim se je pri svojem beraškem gospodarju hranil — ni nihče vedel; slednjič pa so dognali, da sploh ni potreboval hrane, ker ni imel želodca, to se pravi, imel je samo kosti in kožo pa žalostne žolte oči, v sredici pa ni imel nič in zato sploh ni potreboval hrane.

Ded Ilja mi je pripovedoval, kako se da to izlaha doseči. V ta namen daš kateremukoli mlademu psu pitje stopljen kosečar ali svince, pa ti postane brez želodca in mu ni treba nič več žreti. Kajpada je treba v ta namen »posebne čarodejne besede«. Zato pa, ker je znal krvnik očividno tako besedo, so ljudje v svoji strogi pravdnosti njegovega psa ubili. Tako se seve tudi spodobí, kajti čarovništvo se ne sme podpirati. Za prosjaka je bilo pa to velika nesreča, ker se je pos ponoči tiščal otroka in mu dajal del svoje toplote. Zaradi takih malenkosti pa seve ni bilo treba priznati psi in vsi so bili mnenja, da so ga po pravici ubili.

(Dalje prih. nedeljo.)

Manfred Kyber:

M A T I

Gori v podstrešju je ležala v senenem košu mačka mati z dvema mačkama otročičema. Otroka sta bila prišla šele pred nekaj dnevi na svet in sta bila še zelo slabotna; imela sta majhne tačice, ki jim je vedno izpodletavalo, pa nesorazmerno veliki glavi s slepimi očmi, ki sta se iskaje pogrezali v materin kožuh pod želodcem. Mladiča sta bila zelo smešna. Mački pa sta se zdela nad vse lepa, ker sta bila njena otroka — eden siv in črno tigrast, kakor je bila sama, prava lepota torej, kakor je smela reči brez napačne skromnosti — drugi pa je bil ves oče, ki je bil pisan, z elegantnimi belimi hlačami in belimi rokavicami ter rumeno liso na nosu, pa peti je znal hudo čuvstvo. Kako krasno sta bila pela skupaj v prvih suševih nočeh na vrtu, dvoglasno, veliko lepih pesmic... Zelo umevno tedaj, da sta bila ta otroka z majhnimi, drsečimi tačicami in velikima glavama tako krasno uspešna; to nista bili samo mački, kakor vsak ve, ne, mačka deca, kakršne zemlja še ni bila videla! Ponosno se je vzpela mačka mati v vis, predla in z ljubeznijo gledala mali čudeši svojega sveta.

Ta-le prijetna podstrešna izba je bila pa tudi na vse strani ravno pravi kraj: tih in samotni. Mehka, s senom napolnjena pletenica, topla in izredno primerna za prve poizkuse v plezanju; vse naokrog polno stare šare, polno možnosti za napete položaje in odkritja. Skozi okna je prijazno kukala majska luna in razsvetljevala obsežne ploskve za igranje, in slednjice — kako znameniti mišji revir, kako obsežno poprišče za strokovnjaško izobrazbo poklicnih sposobnosti!

»Sama se moram malo ozreti okolu za mišmi,« si je dejala mačka, »malčka spita in malo izpremembe mi bo dobro delo; nega dece je zelo utrudljiva stvar in povrhu se mi zdi, da se mi zbujajo znameniti tek.«

Mačka je vstala s senenega ležišča, še enkrat na hitro obizirala svoja otroka in se po copatah tiho splazila ob skrinjah in zabojih. Najsi je tudi kdo že precej v letih — takole opreževanje za mišmi je še vedno prijetno razburljivo. In sedaj — ali ni nekaj začumelo? Ali ni tako dobrodejno zavonjalo po miših? Ali ni bil to tisti tenki vonj, ki ga na prvi mah nezmotljivo prepozna vsak mačji nos? Še par previdnih korakov v žametnih šlapicah — v tem je nihče ni prekosil — in potem je stala pred mišjim gnezdom, v katerem sta ležala dva majhna, gola mladiča.

Samo mladiči? je pomislila mačka, tu so bile zametne papučice čisto odveč, saj ta dva niti še ne vidita niti še ne moreta tekati. Sploh se skoraj ne izplača, dva majhna grizljaja, drugega nič. Ampak vseeno bi mogla v okrepčilo takorekoč...

B. Levin:

Poučna zgodba

V državnem okrevališču »Bodi zdrav« smo imeli jako slabo kuhinjo. Ne vem, ali je bila tega kriva povsod občutljiva kriza in štednja, ali pa ni bilo vodstvo kos svoji nalogi. Dejstvo je, da sem že po tridevtem bivanju v zdravilišču postal jako mrk. Moral sem za dve luknjici skrajšati jermen okoli pasu. Prav tako se je godilo tudi vsem drugim, okrevanja potrebnim gostom bolniške blaginje. Ves dopolden so obupno postopali pod kuhinjskimi okni, stegovali vratove, pohlepno vohali pečenke in poskušali zvedeti, kaj je danes na jedilniku. Samo dva izmed nas sta se počutila prav dobro. To sta bila neki kovinar, ki je igral na balalačko in moskovski knjigovodja, ki je pel romance. Vedno sta prejela dvojne obroke pri kosilu. Kuharice in pomivalke so z njima bile posebno prijazne. A mi, vsi ostali povprečno nenadnjeni ljudje, smo jima samo zavidali in nosili zadnje denarce okoliškimi kmetom, pri katerih smo kupovali za približek mleko in rdeče jagode. Denarja nam je kmalu zmanjkalo, in potem so morale prevzeti njegovo vlogo brisače, zobne krtačice ali celo prijazne besede, ki pa so manj priljubljena plačilna sredstva.

Tako smo živalarili, in nekoč sem že bil pripravil zadnje plavalne hlače, da bi jih zamenjal za dva litra kmečkega mleka. A v sobo je nenadno planil Glavač, delovodja iz kijeveke cukrarne in zavpil:

»Joj, prijateljčki, pravkar sem bil v kuhinji in videl tri gnjati pa najmanj deset zaklanih

Hotela je zagrabit. A nekaj v njej je govorilo.

»Niti ne vidita še niti ne moreta bežati, prav kakor tvoja otročiča. Prav nič si ne moreta pomagati in mati je najbrž že mrtva. Tako sta brez brambe in moči kakor tvoja otroka, če tebe ni pri njima. Je že res, da sta to miški, toda majhni miški, zelo majhni, otročička — kaj ne, saj veš, kaj so otroci?«

Govorila je materina ljubezen, in v njej se je oglašala vesoljna ljubav, njen bodoči duh. Ta duh more govoriti samo po materini ljubezni, ki je zelo velika, tako velika, kakor je mačja materina ljubezen, ki je ena izmed največjih.

»Kaj ne, da veš, kaj so otroci?« je vprašal glas.

Mačka se je nagnila, prišla malo miško previdno z zobmi in jo odnesla v svojo seneno košaro. Potem se je vrnila še po drugega mladiča. Obema je dala svoje nedri in ju dočila obenem s svojo lastno mačjo deco.

Mali miški sta bili že napol otrpeli, a v trebušnem kožuhu mačke sta se kmalu ogreli. Bili sta napol sestradani, a na mačjih nedrih sta se kmalu nasitili. Hitro sta se čutili pri materi domači in varni in nista slutili, da je bila ta mati mačka mati. Kako naj bi bili to vedeli? Bili sta slepi in neboljeni. Nad njima je varno ležala mehka, žametna mačka šapa brez krempljev.

Mačji otroci so rasli in mišji otroci so rasli, oboji so spregledali in prvo, kar so oboji ugedali, je bila taista mati in taista velika materina ljubezen.

Bili so otroci in igrali so se med seboj in majsko sonce je gledalo skozi okno in se z njimi igralo. In tkalo je zlat sij okrog glave mačje matere.

To je resnična dogodba. Samo majhna je, a vendar je zelo velika. V njej je majhna stvar v borni podstrešni izbi rodila nov svet. Saj ne bo vedno natančno tako, še dolgo ne, je pa velik dogodek, da se je zgodilo tako. Zakoni starega sveta so močnejši in težki, a življenje jih bo zmagalo stopnjo za stopnjo, kajti vse obsegajoča ljubav je živa sila v duši te zemlje. Počasi, zelo počasi se poraja novi svet iz starega, in to se je že velikokrat zgodilo v uborni podstrešni izbi, le da ljudje niso o tem nič vedeli. Ljudje vedo tako malo, in najmanj tisti, ki menijo, da vedo največ. Ljudje tudi ne vedo, če živali molijo. Toda po mojem mnenju se tudi živali v svoji stiski obračajo za pomoč k Sili, ki je nad njimi — in če bi ta-le mačka prosila, bi jo Mati božja pred vsemi drugimi uslišala.

Majsko sonce je vedelo, česar ljudje ne vedo. In je tkalo zlat sij okrog glave mačje matere.

kokoši. Kuharica Maša je vrtila sladoled. Na mizi stojijo velikanski vrči mleka, ležijo jajca in čajno maslo. Tovariši, če ne bom dobil za zajtrk vsaj mrvice šunke, ne morem jamčiti, da ne bom postal morilec! To presega moje moči!

Mukoma smo se pomirili in sklenili, da je napočil odločilni trenotek. Sklenili smo sledeče. Če ne bomo dobili pri zajtrku, obedu ali večerji ničesar od onega, kar je videl Glavač v kuhinji, bo to nedvomno pomenilo, da izginjajo vse dobrote neznanokam, dočim so namenjeni nam samo odpadki. Prisegli smo, da bomo v tem slučaju sklicali protestno zborovanje in nastopili složno vsi kot eden.

Ogorčeni in bojoviti smo v strnjenih vrstah prikorakali k zajtrku in se zavzeli. Miza je bila lepo pogrnjena. Poleg vsakega krožnika je ležal snežnobel prtček. Krožniki so bili zvrhano polni vabljive rožnate gnjati. Vsakdo izmed nas je dobil jajčnik in kozarec mleka.

Seveda se je naša bojovitost takoj razpršila v nič. Postali smo židane volje in po zajtrku ubrano zapeli: — Borci, korakajte v bitko. — Besede: »do-ol-go-o« smo stradali v ječi, so donele posebno vneto in prepričevalno.

Naša nenavadna sreča je imela povsem preproste vzroke. Z jutranjim brzovlakom je dospela v okrevališče »Bodi zdrav!« neka vplivna oseba. Ko je šla z nami vred v kopališče, smo pričeli takoj pripovedovati, kako slabo se nam godi. Potožili smo o steninah, umazanem perilu in nesnagi v jedilnici. Vpliven mož nas je

ranje, da bi sploh kaj mogel razpravljati. Otroški stol je potegnil od Alice bliže k sebi.

»On ne sme biti na Billijevem mestu,« je skrajno razdraženo poudarila. Drugo jutro pa se je izrazila jasneje:

»Ali ne misliš, Bob, da bi ga poslali nazaj?«

»Zakaj?« je Hazlett v zadregi zajeceljal.

»On — on ni tak, kakor sem pričakovala, da bo, Bob,« se je obotavljala. »In tudi v strašno odgovornost nam je. Ali ne misliš, da bi bilo zanj boljše tam, kjer je bil?«

Tedaj se je dvignil v trpeči duši moža tisti trnasti boj, ki ga je bil takrat, med boleznijo, ko je izgubljal življenje svojega lastnega otroka.

»On ni kakor Billy,« je dokazovala Alice.

»Ali si mogla pričakovati to?«

Njegov glas je bil skoraj hrapav. Njen čeden obraz pa je bil zagrenjen. Naenkrat se mu je zdel naguban, star. Njegova prva misel je bila, da je mrzla, samoljubna, trdosrčna. In potem je vse boljše razumel. Razumel je svoje globoko, instinktivno hrepenenje po ljubezni, nekem, ki bi prevzel Billijevino mesto, ljubezen, ki jo je na Billiju razsipal.

Alice pa je bila drugačna. Zelela je, da Billijevino mesto ostane Billijevu, oltar za njene nežne spomine. In Charley ni bil kakor Billy. Niti sledu Billijeve silne toplote ni imel. Hazlett sam se je razočaran spomnil na tisti plahi

pogled, kakršnega ima mladič srne, s katerim ga je deček gledal. Zdaj pa je s strahom spoznal, da to ni več tisti Charley, ki ga je sprva videl v sirotišču.

In vedno se je še vedno oklepal spomina na tisti prvi vtis, ki dga je ogrel za siroto, ki pa je zdaj izginjal. Šel je delat in prepustil Alice njeni samoti.

V pisarni je bil z delom preobložen in ni utegnula, da bi mislil na zasebne zadeve. Nujnost dela je bilo mazilo za njegovega potrtega duha.

Da je vsaj za nekaj trenutkov pozabil na svoje domače vprašanje, mu je dobro delo. Skoraj radosten je šel domov. Ko je živahno korakal po poti, si je pravil, da je težave morda le pretiraval. Predstavljal si je, da ga bo Charley čakal, kakor ga je čakal Billy; da mu bo prišel naproti, kakor mu je prišel Billy. Mora ga vzeti v svoje naročje, mu pripovedovati pripovedke in se sprijazniti z njim.

»Kje je Charley?« jo je vprašal.

»Charley je v kuhinji, ne maram ga.« Njen glas ni nič dobrega obetal.

Hazlett je odprl vrata. Deček, ki se je igral sredi kuhinje, je plaho gledal Alice. In kakor bi se spomnil njene neprijaznosti, se je tekel skrit za štedilnik. Hazlett je naglo stopil, ga ujel in sedel z njim v zibalni stol.

(Konec prih. ned.)

Kurenčkova Neška ma tud beseda

Na, zdej sm ustala pa spet sama. Na nubena viža nism mogla strčka preguvort, de b še en čas tle ustou. Tku nataknen je biu, de ni blu več z nim za guvort. Ke sm ga prašala, za kua se mu ne dupade pr nas, m je pa začeu bile brat, de sm ratala kar kumfuzna in nism več vedla, ki se me glava drži.

»Veš kaj, Neška, teh vašeh kišt, ke ste

jh začel tudi pu Kranjskem pustulat, sm že du grla st. Jest sm mislu predn sm se udloču, de b šou soja dumovina ubiekat, da um vidu res Kranjska dežela in Kranjce. Zdej pa videm, da Kranjske dežele ni več, ne pu noš, ne pu jezik, ne pu staubah. Tku, de res na vem al hodem pu Pariz al pu Kuri vas. Še plesat na znate več pu kranjsk. Učaseh sma zaplesal kašn poustranc, zdaj se pa zvirate kokr diujaki u Afrik. Soje čase sma zapel na Blede »Po jezzeru bliz Triglava« in druge take. Zdej s pa sama slišala kua pojeja na Blede: »O du klajner gardeoficir, »Ramona« in še druge take peremudarije, ke nisa za nikamer. Tu slišem lohka tud u Amerik al pa Australi. Men je žou kulker mam las na glau, de sm pršou u soja dumovina. Kokr zdej videm, sm pršou pa med ldi, ke jh na puznam in tud na zastopm.

Ja, takele mi je puvodu. Men se je prec zdel, de mu pr nas ni ušč. Že na Blede me je prašu, ke je »lišu tista plesna muska, če je ud kerga gud, de mu ufrehit delaja, ke z renam razbijaja, na škaf toučaja, pa na kamlp piska-

pazno poslušal in rekel: »Ničesar sličnega nism opazil.«

Pojasnili smo obiskovalcu, da smo doživeli v zvezi z njegovim prihodom popolno nepričakovano spremembo, dočim je vladala poprej prava revščina.

»Že prav,« je rekel vplivni mož, »počakajmo, kaj bo jutri.«

Jutri in pojutritšnjem seveda je bilo vse zopet v redu. Zvečer, ko je počastil gost z osebno udeležbo našo nogometno prireditve, nam je rekel:

»Hrana je tu izvrstna, nastavljeni so nad vse postrežljivi. Osebno sem se prepričal. Vaša ovadba dokazuje zgolj to, da vi radi po nepotrebnem delate neprilike. To res ni lepo, in seveda se ne bom oziral na neutemeljene pritožbe.«

Tako nas je visoki gost zavrnil in se ponoči odpeljal. Drugo jutro seveda smo zopet doživeli žalostno popolno izpremembo. Prti so izginili in prikazale so se zopet umazane nepokrite mize. Zopet smo morali gultiti slane kumare in krompir s konopnim oljem. Meso se je tako skrčilo, da smo pri kosilu skoro potrebovali drobnogled. Kuharice in ostali mogotci so postali neznosno hudobni.

Trpeli smo več dni to revščino, in naposled me je razsvetlilo. Izmisli sem si zvijačo, ki sem jo takoj sporočil sotrpino.

»Ali ste opazili fantje,« sem rekel, »da smo imeli veliko boljšo hrano, dokler je bil pri nas na obisku zastopnik osrednje bolniške blaginje?«

»Seveda,« so zaklicali, »imeli smo tisočkrat boljšo hrano.«

»No torej,« sem nadaljeval, »ali se spominjate, kako smo šli na morje, da bi poskusili ujeti vsaj malo rib za približek? Ali ste videli onega starčka, ki se je solnčil na pesku? Zaupal sem nekoč temu starčku naše težave in rekel, da moramo po odhodu vplivnih gostov redno stradati. Starček je rekel: »Veste kaj? Če hočete, prav lahko vam bom glumil visokega uradnika. Jaz sem vpokojen igralec in sem nekoč nastopal celo v vlogi kralja. Zatehavam samo tri rublje nagrade, vi pa boste morali pripraviti moj nastop... Torej, fantje, veste kaj: pomenkovali se bomo danes pri kosilu, da obiskujejo vsa zdravilišča preoblečeni visoki uradniki. Prepričati se hočemo, kako se godi zavarovancem bolniške blaginje na dopustu. Ali ste razumeli?«

Vsi so seveda skupaj odgovorili:

»Smo! Velja! Sijajno!«

Priredili smo zbirko, vsi plačali po dvajset kopejk in izročili denar staremu igralcu. Ko smo opazili, da so postale kuharice in oskrbniki nemirni, ker smo toliko govorili o nepričakovanih visokih obiskih, smo poslali glas. Stari igralec je takoj prikorakal v našo jedilnico in zvito vprašal hišno:

IVAN KRALJ

se priporoča za vsa ključavničarska dela
LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 5 ali Rimska c. 2

ja. Ke sm mu puvedala, de je tu ta nar bl muderna muska za ples in de gospoda pleše, je pa tku zafrkliu zdihnu: »Aha, ta gospoda je pršla sm na uddih.«

Ta narbl se je pa strčke fržmagal, ke ni mogu pr Mariji na utok na tist zgone puzgunit, ke prauja, de se usakmu žele izpouneja, ker puzguni. Tku ga je pa tu razkačl, de ni blu z nim več za guvort. Jest na vem, al se je tist zgung kej pufrderbu, de ni dau nubene štime več ud sebe, al kal. Sej jest sm tud useli, kedr sm pršla na Bled, rada puzgunila z nim. Puna-vad sm prusila za zdauje in Marija me je useli uslišala. Sam tekat, ke sm ja prusila, de b že enkat jeinal iz tem večnem obcugem, je biu pa vs moj zguneje zastojn. Prec ta peruga pu tistem zgunejn, sa nam spet dvestu dinarju obcugal. Jest na vem kuku je tu, de glih tekat ni uslišala moje prošne. Pa vem, de sm več ket en ferkele ure zgunita. En uržah je mogu že bt.

Striček je biu pol vs dan slabe vole, sam zavle tistga zgonca. Če sm bl vajn tišala in ga naguvarjala, de b m puvodu, za kua je tou prost, mn je zalegl. Nazadne, ke ga je začeu še moj mož spravšat in nadlegvat, de b mu puvodu uržah, za kua se tku jezi in mula pase, je pa le puvodu.

»Vita,« je reku. »Not iz Amerike sm pršou na Krajnsk in nalaš sm vaj puvabu, de pejma na Bled, de b pr Mariji neki izprosu. Zdej je pa zgung udpuvedu. Vesta, de me more tu jezit. Kene, tulc strošku in muje, pa use zastojno.«

»Za kua s pa prouzaprou tou prost?« ga je prašu moj mož.

»Za kua družga, kokr, de b dau Buh Kran-cem saj tulc gnarja, de b lohka tud še ta nove dauke in trošarine zmagoval, in pa tku debele buče, de b na mogli prec usakmu u čeva zleot.«

K. N.

»Prosim, gospodična, ali je tu zdravilišče bolniške blaginje?«

Hišna, ki je pometala po zajtrku, je bila tako bedasta, da se ni zmenila za obisk in naravnost zavpila:

»Kaj pa hočete tu? Poberite se! Nepoklicanim je vstop prepovedan!«

»Ah tako!« je z globokim basom zaklical stari igralec. »Tako torej sprejemate organe, ki nadzorujejo na povelje vodstva bolniške blaginje, kako vršite svoje dolžnosti. Kaj vidim? Tako torej strežete počitka potrebnim delavcem!«

Zdaj je razumela že hišna, s katero osebo ima opravka. Vse osebe je bilo takoj pokoncu. Letali so sem in tja. Kuharice so privlekle sveže prte. Hišne so pričele prvič zračiti postelja. Vsi smo bili seveda veseli, češ, da zdaj se bomo najdeli pečenke in drugih dobrih reči.

A kmalu smo doživeli neumljivo razočaranje. Ta dan smo dobili za obed juho brez mesa, lanski fižol in korenčke. Tudi prihodnji dan nismo videli mesa pri obedu ali večerji. Dokler nismo poklicali starčka, smo bili redno dobivali meso, čeprav v neznanji količini in dokaj slabe kakovosti. A vendar nikoli nismo jedli samo prikuhe brez govedine. Oni, ki so imeli srečo, so celo včasih potegnili mrvice mesa tudi iz juhe. A zdaj je meso popolnoma izginilo z obzorja!

Trpeli smo štiri dni in se prepričali, da prihaja na mizo vedno eno in isto: kislata smetana, kislo mleko, špinata, kislica, salata...

»Mar je to človeška hrana? Kdo se bo zdaj najedel?«

Stanovaleci so postali zopet razburjeni. Morali smo sklicati tajno zborovanje v gozdu in seveda zraven povabili tudi starega igralca. Čim smo se zbrali, so zadoneli klici:

»Tristo zelenih! Poprej smo imeli vsaj dosti rib. Soj ima naša hiša lastne mreže. Zdaj pa niti rib ne dobimo.«

»Menda hočemo, da bi poginili od lakote!«

Kratkoma so možje navalili na starca in mu pričeli staviti vedno nove zahteve:

»Poplašite jih, da bomo dobivali zrezke! Svinjsko pečenko! Piščance! Jajčnik z gnjatjo!«

»Nak,« je nepričakovano odvrnil starec, »siz te moke ne bo kruha.«

»Kako to? Zakaj smo vam pa odšteli tri rublje?«

»Vi že veste, dragi tovariši, to je vaša brig-a. A jaz nisem v stanju uživati rib in mesa. Mesna hrana je pretežka za moj želodec. Obol-el sem že pred desetimi leti na črevesnem ka-taru, in od tedaj sem pristal rastlinske hrane.«

Ne bom popisoval, kako so vsi postali jezni. Povem samo to, da je bil sleparski starec kljub svoji boleznii izredno lahkonog. Drugače bi bil moral najbrž podleči ogorčenim pestem, ki so ga pričele obdelovati od vseh strani.

VATA za odeje in v tablah vedno v zalogi
Tovarna vate Arbeiter, Maribor
Zahtevajte vzorce in cenik

GOSPODARSKA ZVEZA LJUBLJANA R. Z. Z. O. Z.

Prodaja deželne pridelke, žito, mlevske izdelke, seno, slamo, koloni-jalno in specerijsko blago, kmetijske stroje in orodja, umetna gnojila, cement, premog itd.

Prvovrstna moka iz mlina Forgacs, Bačka Topola, je stalno na zalogi.

14480

ŽENA IN DOM

Naša knjiga in naša žena

Na letošnjem jesenskem ljubljanskem vselesnjem, ki se je vdomačil in uveljavil kakor vsakoletni smotra trudov in prizadevanj našega slovenskega življa na vseh popriščih gospodarsko-kulturnega udejstvovanja, je našla slednjič svoje mesto tudi slovenska knjiga. Ob tej priliki naj se tudi naše žensko jasno zave pomena naše knjige in svojih dolžnosti do nje.

Knjiga je zakladnica narodnega jezika — ključ do vsakršne omike, glavnega predstavitelja in zastopnika vsakega naroda, tudi najmanjšega, pred forumom vsečloveške kulture. Knjiga ni muzej narodne besede, ampak tisočletna kulturna zemlja, v katere brazdah se jezik neprestano organsko razvija in izpopolnjuje, da ostaja živa last naroda. Knjiga je cvet in sad najboljših umov, najplemenitejših duhov, genijev naroda. Narod brez knjige je v zboru kulturnega človeštva tujec, uboječ, pa naj je še tako mnogosteven, a narod z lastno, živo književnostjo je polnovreden član v kolu kulturnih narodov, ne glede na številčno veličino.

Knjiga je tudi najzanesljivejša, najcenejša učiteljica vsakemu posamezniku. Šola daje samo tesno odmerjeno podlago za vsakovrstne vednosti in pnanje; izpopolniti pa se mora vsak sam s pomočjo knjige in ostalega tiska. Kdor to zanemari, zaostaja za časom in v svojem poklicu ne more biti povsem na mestu. S pomočjo knjige pa se more tudi človek z najskromnejšo šolsko izobrazbo usposobiti, da z umevanjem doživlja svojo dobo, se udeležuje njenih prizadevanj, jo sooblikuje. In to je pač zmisel našega zemškega življenja.

S tem zmisлом morajo skušati izpolniti svoje življenje posebno žene. Neverjetno je, v koliki meri se tudi še moderna žena peha le za enim edinim ubornim ciljem: da bi s svojo zunanostjo vzbujala pozornost, bila privlačna za drugi spol. Kaj naj bi jo čakalo na tem potu — če ne prej, pa slej — kakor razočaranje in obupna praznina in osamelost? Še po srečnem zakonu, ko mož umrje in si otroci zdaj za drugim osnujejo lastno ognjišče. Umevati skupnost in dobo in jima služiti z večnimi vidiki pred očmi, to je vselej vredno življenja — neglede na osebnost usodo, ki je le neznan prašek v vesoljstvu. To modrost najlažje najdemo v knjigah, ki nam v vseh strokah odpirajo poglede v neznan, neslutene dalje. S poglobitvijo, izpopolnitvijo v strokovnem znanju moremo še-le notranje osvojiti svoj poklic in najti potem v njem tudi uteho in zadoščenje. Tega se mora zavedati posebno sedanje žensko, ki še vedno neodločno omahuje med svobodnim poklicem — a s tem bodi rečeno, da si žena svobodno in resnobno voli tudi materinski poklic — in med golim parasitstvom na račun drugega spola. Vsaka moderna žena naj bi si namesto lepotilnih sredstev nabavila strokovno knjižnico in čas, ki ga marsikatera uporablja za svojo zunanost, naj bi raje obrnila — ne da bi le malo zanemarjala moderno higieno — za izpopolnitev svoje strokovne in splošne izobrazbe, s katero bo slej ali prej vendarle prodrla in uspela.

Predvsem pa potrebujemo v sedanji dobi s r e n e k u l t u r e. In te nam zopet ne more nihče v toliki meri posredovati kakor dobra lepa knjiga (kamor spadajo po večini tudi potopisi). Če je resnično, da je ni tako slabe

pridige, iz katere ne bi mogli črpati koristi za svojo dušo, če smo le blage volje — velja to popolnoma tudi za knjige — izvzemši seve podle, hotoma nenravne spise. Vendar pa je človeško življenje tako kratko in povečini nam vsem za čitanje — posebno za čitanje knjig — ostaja tako malo časa, da naj bi vsak čital le najboljša dela domače in svetovne književnosti.

Še pred nekaj leti smo bili Slovenci glede tujih del odvisni od nemških prevodov; po zaslugi podjetnih prijateljev književnosti pa smo dobili že celo vrsto biserov svetovne književnosti v lepih slovenskih prevodih in nam je najlepši napredek na tej poti zagotovljen. Kakšna sreča, kakšen užitek imeti v svoji lasti — izposojena knjiga se mi zdi vedno kakor oskrnjena — bajno, neizrekljivo bogastvo in lepota misli genijev vseh časov in narodov! In kakšen ponos, kakšna radostna zavest, da je slovenski jezik sposoben za izražanje najgloblje in najlepšega, kar so kdaj zamislili in v besedi oblikovali največji duhovi! Pa ne samo sposobna, marveč odlično sposobna, enakovredna vsakemu drugemu kulturnemu jeziku se je izkazala slovenščina prav v prevodih mojstrskih del svetovne književnosti. Pri čitanju takega prevoda je zadnjič nekdo po pravici vzkliknil: »Slovenščina je najlepši jezik na svetu!«

So, ki z žensko načeloma ne govorijo resno, je sploh ne jemlje resno, pravijo, da je ponekod celo v šoli tako. So tudi žene, ki nimajo prilike, da bi prišle v stik z duhoviti, izobraženimi ljudmi. Knjiga, tudi najgloblja in najduhovitejša, je pa vselej in vsem odprta in dostopna, do zadnjih skrivnosti in tenkosti.

Življenje je kakor površina zemlje polno nedoseženih višin in nedoumljivih globlin, polno čeri in prepadov, blatnih močvirij pa cvetnih dobav, polno lepot in grenkobe, sreče in razočaranj, ki so v neenakih deležih razdeljene med posameznike — sam Bog ve po kakih zakonih in sodbah. Kdor pozna samo svoje življenje in še tega le po zunanji plati, marsičesa ne more umeti in težko nosi svojo usodo. Vzemi dobro knjigo, pa se ti bo marsikaka uganka življenja razsvetlila ali vsaj videla boš, da se kakor ti tudi drugi bore z življenjem, udarjajo s perotmi v kleiki okolice in razmer, da krvave iz nešteti ran, dokler slednjič ne najdejo izhoda ali se ne umire, spoznavši, da more biti tudi v boju in hrepenjenju samem zmisel življenja. V najtežjih urah more biti dobra knjiga tešiteljica in rešiteljica, da prideš mimo zijajočih prepadov, ki te vabijo v svoje globine.

Vse to in še mnogo več je dobra knjiga. Zato ne moremo biti nikdar dovolj hvaležni tistim, ki so obogatili našo narodno kulturo z zreliimi sadovi svoje duševnosti, jo napojili s svojo srčno krvjo. Pa tudi tistim smo dolžni hvaležnost, ki so nam odprli zaklade tujih književnosti. Kjerkoli je v hiši redno denarja za vsakdanji kruh, ga mora biti tudi za našo knjigo. Dobra knjiga ni luksuz, ampak vsakdanji kruh. Naše žene, ki so dale naši književnosti že tudi toliko tvornih sil, katerih imena bodo z njo trajno zvezana, se morajo izkazati za najboljše prijateljice naše knjige, za njene najvnetejše pospeševalke. Njih nada in ponos naj ne bo omara s oblekami, marveč omara s knjigami.

vilno masažo in pravilnim postopanjem, preden se ti pregloboko začrtajo v kožo.

Postopaj dvakrat na teden na sledeči način:

Osnaži si polt s čistilno kremo ali čistilnim oljem, ki prodre globoko v znojnice. Pusti to nekaj minut na obrazu, potem obriši z vato ali mehkim svilenim papirjem. Potem umij obraz s toplo vodo in milom.

Namaži obraz in vrat z dobrim, zanesljivim prehranjevalcem kože (toniko) ali z dobro masažno kremo. Zdjaj kaži masirati obraz in vrat z lahkim trepanjem navzgor. Posebno okoli oči trepaj zelo lahno, ker tu je koža zelo nežna in bi se utegnila raztegniti. Prični pri nosu in

masiraj proti sencema in navzgor. Pri tem rabi prste obeh rok. Postavi konce prstov prav pod oči, rahlo pritiskaj ob robu oči proti zunanjim kotom in navzgor.

Po masaži obriši kremo, ki je odveč, s čisto vato ali z mehkim svilenim papirjem. Zdjaj segrej približno dve veliki žlici olja sladkih mandljev, olivnega ali belega mineralnega olja in nekaj kapljic benzoinske tinkture (če rabiš olivno olje). Toplo olje namaži po obrazu in vratu.

To pusti pol ure na koži, potem si jo obriši. Zjutraj prepoji kos vate v prehranjevalcu kože in s to obriši obraz in vrat. Nazadnje ga obriši še s tekočino, ki krči. Ta naj se ti sama od sebe posuši na koži. Tako delaj dvakrat na teden.

Vsak večer pa si umij obraz s toplo vodo in milom, potem si ga lahno masiraj z zanesljivim prehranjevalcem kože ali nočno kremo. Zjutraj si ga umij kakor ponavadi. T. D.

MODNE NOVOSTI

Cape na pohodu!

Z besedo cape (kap) označuje moda kratko ogrinjalo, ki obdaja pleča, a more zavzemati vse mogoče oblike. Cape se je že par sezij tipaje pojavljalo, za to jesen in zimo pa se napoveduje njegov zmagovalni pohod — vse-kakor ne kakor samostojno ogrinjalo, marveč le kakor okras, kakor »začimbac posameznih oblek, ki bodo vobče enostavne.

Zadnji vzorec na naši sliki je primer take obleke. Obleka je iz volnenine, zamišljena predvsem za nošenje pod plaščem. Služila bo izvrstno za poklic in za promenado. Ker so te obleke ob sebi docela preproste, jih mora pozivljati barva tkanine; priljubljene so mahovozelena, srnjerjava in vinkordeča. Cape je zaradi natančnega prilaganja prišiti.

Zelo raznovrstna in učinkovita je uporaba cape-a pri promenadnih oblekah. Drugi vzorec na naši sliki kaže kostim, pri katerem sega

cape le zadaj čez pleča, spredaj pa prehaja v rokave. Učinek izpopolnjenosti ozek pas in pa spredaj zavezana ovratnica iz krzna.

Nekaj docela novega so krznene cape-i, ki jih je mogoče nositi povrh vsakega kostima ali plašča, ki ni obit s kožuho. Tretji vzorec na naši sliki kaže primere takega cape-a, ki se podaljšuje na hrbtu v obliki jezika do pasu. Ovratnik je visok v biedermeierskem slogu. Seveda prihaja za tovrstni cape v poštev samo kratkodlakno krzno.

Zelo dražestne so večerne obleke s cape-om. Večinoma se te obleke od vratu do ramen popolnoma prilegajo in šele nato dobi cape širšo, zvonzasto obliko. To se doseže s pomočjo drobnih gubic. Na enak način je izdelano tudi dvodelno krilo. Učinek podčrtava umeten cvet pod vratom (prvi vzorec).

Še stanovanju svoje!

Danes nihče več ne oporeka, da potrebuje človek vsako leto daljšega odpčitka za obnovo duha in telesa. A kaj nam pomaga vsa obnova, če se pa čez nekaj tednov povrnemo v stanovanje, ki že kdove kdaj ni bilo obnovljeno, kjer je vse ogoljeno, pomanjkljivo, zakajeno, neprijetno. Tu nas kmalu mine vsa svežost, vsa radost, ki smo jo zajeli zunaj v naravi, siva vsakdanja okolica skali naš veseli pogled na življenje; kmalu čutimo zopet nezno moro na plečih, v prsih puščobo in malodušnost. So ljudje, ki pritrjujejo sebi in svojim na duši in na telesu, da imajo stanovanje tip-top, so pa zopet drugi, ki pritrjujejo stanovanju za vse druge potrebe in želje. Prvi nimajo prav, drugi pa greše nad seboj in nad svojimi.

Vsaka obnova ali izpopolnitev v stanovanju je dokaj draga, zato je prav, da hranimo v ta namen vse leto ali tudi dve in več. Če damo stene samo gladko pobarvati, dosežemo s pravilno izbiro barv najodličnejše učinke, siane nas pa neprimerno manj, kakor če damo stanovanje poslikati z večbarvnimi vzorci. Posebno kuhinjo nikdar ne barvamo drugače kakor gladko, zato si pa privoščimo užitek, da jo vsako leto obnovimo. Tako tudi predstava in druge prostore, ki jih veliko uporabljamo.

Stroške za nove zastore si moremo zmanjšati, če kupimo primerno pralno blago in jih sami naredimo. Čisto bele zavese z volantom so izredno učinkovite in lepe. Če jih naredimo na potezo, da jih moremo potegniti popolnoma skupaj, si s tem prihranimo store. Ali pa se zadovoljimo z okusnimi vitražami in izpopolnimo učinek z ozki poprečno zaveso nad oknom.

Sedaj so prišle v modo novovrstne zofe »couche«; praktične so, a drage. Če mislimo, da jo moramo na vsak način imeti ali jo pa tudi nujno potrebujemo na pr. za ležišče za doraslega otroka, potem si jo moremo sami narediti za majhne stroške: star posteljni vložek ali peresni matrac postavimo na kratke

noge, napravimo za vzglavje klinasto ali valjasto blazino, vse pokrijemo s cenanim pregrijalnim in couche je gotova.

Stare, obrabljene senčnike za svetilke zamenimo z novimi, ki jih napravimo sami iz svilenih ostankov ali pa iz pergamentnega papirja, ki ga poslikamo sami. In tako je v stanovanju morda še marsikaj, kar kriči po obnovi in moremo to z dobro voljo in spretnostjo storiti brez posebnih denarnih žrtv.

Jedilnik za avgust-september

(Krekova meščansko-gospodinjstva šola v Zgornji Šiški pri Ljubljani.)

Ponedeljek, 29. avg. Kosilo: 1. Sadje. — 2. Zdrobove rezine in salata. — 3. Čespljev narastek. — Večerja: Ajdovi žganci s kislim mlekom.

Torek, 30. avgusta. Kosilo: 1. Sadje. — 2. Ječmenček z zelenjavo in svinjska rebra. 3. Salata. — Večerja: Ocvrte gobe, krompir in kisle kumare.

Sreda, 31. avgusta. Kosilo: 1. Sadje. — 2. Kaša s kislom repo. — 3. Jajčni kolač z gnjatjo in salata. — Večerja: Čespljevi cmoki; salata z jajci.

Četrtek, 1. septembra. Kosilo: 1. Sadje. 2. Svinjski golaž s fižolom v stročju. 3. Kolač iz koruzne moke in čezana. — Večerja: Goveji žleodec (vampi) v paradižnikovi omaki in krompir.

Petek, 2. septembra. Kosilo: 1. Sadje. — 2. Fižolova juha z rezanci. — 3. Salata in pečena riba. — Večerja: Mlečen riž. — Posajena jajca in črn kruh.

Sobota, 3. septembra. Kosilo: 1. Sadje. 2. Rajželjčev pečenjak in salata. — 3. Pehtirnova potica. — Večerja: Jabolčni vsukanci, kisle paprika s čebulo, paradižnik in črn kruh.

Nedelja, 4. septembra. Kosilo: 1. Sadje. — 2. Krompirjevi zrezki in telečja obara. — 3. Mešana salata. — 4. Ocvrte rezine in malinov odecdek. — Večerja: Jabolčni kolač iz krčka testa. — Mrzla čespljeva juha in kruh.

Plavanje za žene nevarno?

Sedanji način življenja po mestih slabi telesni ustroj tako moža kakor žene. Zato potrebuje tudi žena protiteža pomehuženju, ki ga povzroča civilizacija. V poštev prihajajo vsakovrstne poti za pospeševanje zdravja, posebno pa pametna telesna delavnost. Ta delavnost pa mora biti umerjena po telesnih in duševnih svojstvih žene.

Plavanje na prostem spada med najzdravnejše telesne vaje. In žena je zanj prav posebno sposobna. Znatnejša tolašča v ženskem telesu zmanjšuje njeno specifično težo v primeri z moško in ji prihranjuje dokaj mišičje sile, ki jo more izkoristi pri plavanju za pogon. To lažja pod kožo je tudi slab prevodnik toplote in izgublja ženska v vodi manj toplote kakor moški, kar prihranjuje slabotnim ženskam moči, zdravim ženskam pa omogočuje, da brez škode uživajo dražljaj mraza dlje, nego bi bilo to drugače mogoče. Ta dražljaj pospešuje presnavljanje in s tem celokupno življenjsko energijo. Pospešuje pa tudi vdihavanje in če se je plavalka izvežbala v pravilnem izdihavanju, potem se poveča premenjava zraka v pljučih, kar pomeni, da kislika preostaja, dočim se ogljikova kislina v obilni meri izdihava. Vse te zdrave dražljaje gibanje pri plavanju še ojači.

Pri plavanju leži telo skoraj vodoravno in razbremenjuje hrbtenico; zato je to izvrstna vaja za pravilno držo, tembolj, ker na najrazličnejši način delujejo vse mišice trupa in se krepe. Vrhu tega se v plavalni legi oproščajo pritiska trebušnega drobovja spodnji organi in se obvarujejo tako pred povešenjem. Tu ni mesto, da bi podrobno govorili o posameznih plavalnih vrstah. Na vsak način naj bi znala vsaka plavalka (kakor sploh vsak plavalec) vsaj po en slog za prsno in en slog za hrbtno plavanje; plavanje na hrbtu omogoči prijeten in potreben odpohitek.

Nobenega pomisleka ne more biti za zdrave plavalke tudi glede skakanja, potapljanja in plavalnih tekem. Plavanje je tudi za ženske ena najzdravnejših telesnih vaj. To je sodba odličnih zdravnikov.

Lepota in zdravje

Gube

Marsikatera žena se ničesar bolj ne boji kakor gube. Gube na obrazu se večinoma napravijo, če podkožne mišice kože neprestano vlečejo v neko točko. Izguba mehke blazine podkožne masti, ki jo ima mladost, tudi povzroči gube. Posledica tiste nervozne navade, da obraz neprestano vlečemo na eno mesto, je ta, da se čez nekaj časa napravi guba, na pr. tista, ki jo tako pogostoma vidimo med očmi nad nosom ali pa na čelu. Take gube torej navadno nastanejo, če podkožne mišice in mreža finih živcev vlečejo kožo v take nervozne izraze.

Če kdo prehitro in znatno izgubi na svoji teži, izgubi tudi podkožno mast in koža se mu ohlapno povesi in naguba, posebno pod čeljustmi, okoli brade in vratu. Zato naj čezmerno debeli pazi, da ne bo izgubil svoje teže prenašlo, če želi postati vitek. Zadovoljiti se mora s tem, da polagoma izgublja na svoji teži, tako da se koža privadi in prilagodi.

Če je kdo slabo prehranjen, je tkivo sestradano, tedaj se tudi napravi mreža finih gub, ki križem tečejo od vrh čela, ušes, čez lica okoli ust, vratu in grla. Slabo prehranjeni naj si pomaga s tem, da sestradano tkivo pod kožo hrani s primerno, zadostno in pravo hrano. Najboljši in najhitrejši uspeh ima, če poleg druge hrane spi po en liter mleka na dan. Nervozna oseba pa naj se trudi, da se bo izognila vsem negativnim izrazom obraza, kakor gubanja čela, stiskanju ust itd. Naj se vadi v tem, da bodo obrazne mišice počivale.

Gubam, ki nastanejo radi slabih oči, pa moraš odpomoči najprej s tem, da si nabaviš očali, potem šele moreš pričakovati uspehov od lokalnega postopanja.

Da se izogneš obraznim gubam, je zelo važno to, da je tvoje telo dobro prehranjeno. Zato pazi na svojo normalno težo. Bodi vedrega duha, da se boš izognila nervoznim izrazom obraza, ki jih povzročajo skrb in druga negativna duševna doživetja. Rajši prepreči, da se gube sploh ne bodo začele delati. Če pa jih že imaš, jih lahko odpraviš, če želiš, s pra-

Naš domači zdravnik

J. J. P. Divja buča, prav za prav blušee (bryonia alba), je znana rastlina, ki se je v prejšnjih časih pogosto rabila v splošnem zdravstvu, dandanes jo še mnogo uporabljajo v homeopatiji. Zdravilna je korenika, a tudi močno strupena. Zunanja raba povzroča kožno vnetje raznih stopinj, kar vtegne časih ugodno vplivati na kakšno sklepno bolezen ali vnetje rebre mrene, notranja raba pa je zelo nevarna radi strupenosti. Menda je blušee opuščen zato, ker imamo na razpolago več sredstev, ki so enako učinkovita, bolj zanesljiva in manj nevarna.

F. Z. H. Beli tok pri mladi, krepko razviti deklici je navadno posledica nesnage ali okužbe, časih znak kakšne splošne bolezni, neredokrat učinek grde razvade. Ako bistro materino oko ne iztakne pravega vzroka in ako se ne da vzrok hitro odstraniti z domačimi sredstvi, je zdravniška pomoč nujna.

H. D. V. Zimski prehlad v nogah in pomladni prehlad v tilnik vas mudiča še zdaj proti koncu poletja. Če imate kaj časa in denarja, uberte jo v kakšno domačo toplice za tri tedne, če pa tega ne zmorete, pomenite se z domačim zdravnikom, kako si odženete te sitnosti doma. Vsekakor pa je potrebno, da se še pred zimo tako utrdite, da vam običajne in neobhodne škodljivosti ne morejo več do živga.

F. P. M. Ilovnatu kopel kot zdravilo proti božjasti (epilepsiji)? Odkrito priznam svoje popolno neznanje v tem pogledu, menim pa, da ni zdravila, ki bi odpravilo vsako božjast, ker je več vrst. Zares so časih neki strupeni sokovi, ki povzročajo božjastno razpoloženje v človeku dvomim pa, da bi ilovnatu kopel mogla potegniti take strupove iz telesa. Če že hočete napraviti poskus, naj traja kopel kvečemu eno uro, gotovo pa ne čez! Morda je božjast v kakšni zvezi s srčno nakazo, potem bi se je bilo treba lotiti od te strani. Brezmesna in brezsolna prehrana je priporočljiva, prav tako primeren življenjski posej, ki naj se vrši v prirodi (kmet, vrtnar, gozdar itd.).

M. S. P. Mekinasti lišaj se pravi vaši kožni bolezni po truplu, ki se stalno izpreminja, širi in zgrublja, a zopet ponavlja v raznovrstnih barvah in oblikah, od rdečkaste do temnorjave. Vzrok tej bolezni so glivice, ki se razrašajo v vrhnjih plasteh kože in so podobne plesni, ki pokriva vlažne predmete v temnih prostorih. Zato pušča ta lišaj obraz in drugo svetlobi izpostavljeno kožo prosto. Kaj napravite zoper to neznatno nadležnost? Najmanj enkrat na teden si krepko omilite vse telo z milnim cvetom in si oplahnite kožo čez pol ure ali kasneje, napadena mesta si otirajte vsak drugi dan s salicilnim cvetom, posipljate kožo povsod, posebno

na potnih mestih, z lojcem ali smukcem, kadar le morete, sončite se do eno uro na dan in pridno menjavajte telesno in posteljno perilo. Ako delate to vsaj nekaj mesecev zaporedoma, izgine vam kožna »plesen« morda še letos za vedno.

Z. Z. P. »Cvetoča« nos je sitna zadeva. Veščaki sicer trde, da rastejo cvetke te vrste iz čaš in čašic, da so nekatere tudi drugačnega izvora. Kako je pri vas, ne morem vedeti na daljo. So domača sredstva, ki se da z njimi odpraviti znake trajnega vnetja, kakor rdečico in zabreklost, če ne zadoščajo ta, treba zdravilnih maž, časih pa še posebnih žarkov, časih zdravniškega noža.

S. S. Lj. Srčna napaka pri mladem človeku se da znatno popraviti, časih celo odpraviti. Niso pa vse srčne napake enake, zato je zdravljene precej različne, sploh in prav posebno glede vsakokratnega stanja. Nikar ne poskušajte teh stvari sam, razgovorite se raje z zdravnikom svojega zaupanja, ki vas vsaj enkrat na mesec pregleda in vam poda primerna navodila glede prehrane in gibanja, kopeli in utrjevanja. Ni mi znana nobena rudninska voda, ki bi sama po sebi zdravila srčne bolezni.

J. J. Lj. Edinec ali edinka biti je najhujša otroška bolezen, edince ali edinko imeti, je najmučnejša pokora roditeljem. Že zdaj, ko je otroku komaj pet let, imate tolike skrbi in sitnosti z njim! Čez pet let bo najmanj petkrat huje njemu in vama, čez deset let dozori gorje do viška, iz božanega miljenčka se razvije neukroten zmaj, ki vama pošteno poplača zmotno odgojo in vzgojo z drugačnim novcem, kakor pričakujeta vidva. Nikar ne mislite, da se da mati priroda pehariti ali celo varati! Kdor greši proti njej, da ji izmika darove, a se otepa njene službe, zapade njenim zakonom, ki so strogi in glede občutnih kazni neizogibni. Življenjski zakoni namreč imajo prav tako veljavnost kakor prirodni zakoni v fiziki, kemiji, astronomiji in drugod. Človek je družabno bitje, prav posebno otrok. Otroku ne zadošča družba roditeljev ali starejših ljudi, otroku treba otroške družbe za popolno uspevanje v telesnem in duševnem pogledu. Če nima otrok otroškega ozračja, ali shira ali se pohabi. Vedita tudi, da ima mati priroda čisto drugačno računstvo kakor ga uči novodobna prosvetljenost. Trije otroci stanejo gotovo manj denarja in dela in skrbi in sitnosti kakor en sam, dajo pa vsaj devetkrat toliko pristnega življenjskega veselja! Moj nasvet je torej tak, da preskrbite svojemu neboljčniku v doglednem času primerno družino doma, če pa to res ni mogoče, dajte otroka v kakšno vzgajališče med otroke!

A. P. R. Brezimnikom nič!

Pravni nasveti

Sprejem sina k vojakom. M. T. Sina, ki je izučen obrtni a se noče lotiti dela, bi radi poslali k vojakom. Bil je letos na naboru, a ni bil spoznan za sposobnega. Vprašate, kako bi dosegli njegov sprejem v vojaško službo. — Če ni bil spoznan za sposobnega, ga ne bodo sprejeli. Ako je začasno nesposoben, pojde drugo leto itak zopet na nabor. Do takrat bo pač treba počakati. Če kljub delazmožnosti sin noče delati, ga nikar ne podpirajte, ampak mu resno in odločno povejte, naj si sam poišče kruha.

Avtonomne doklade k uslužbenskemu davku. K. S. T. Čitali ste, da se na uslužbenski davek do 4000 dinarjev mesečnega prejemka ne smejo nalagati samoupravne doklade. Vam so pa kljub temu naložili poleg uslužbenskega davka tudi še avtonomne doklade, čeprav ne znašajo vaši mesečni dohodki 4000 dinarjev. — Res se na uslužbenski davek do 4000 dinarjev mesečnega ali 960 dinarjev tedenskega prejemka ne smejo nalagati avtonomne doklade. Toda to velja samo pri redno se ponavljajočih prejemkih. Službeni prejemki, ki se ponavljajo zdaj pa zdaj, n. pr. tistojemne, stolnine in drugi podobni prejemki, so pa v celoto zavezani avtonomnim dokladom. Zato vam ne bo pomagala prižoba, ker so vaši prejemki najbrže taki, ki se ponavljajo zdaj pa zdaj.

Kdaj lovec ne odgovarja za škodo. R. V. S. Lovski upravičenec ne odgovarja za škodo na vrtovih, ako gospodar ni vrta zavaroval ali pobelil ali ožil sadnega drevja ter sploh podvzel vsega, s čimer razumen gospodar praviloma zavaruje svoje nasade.

Dokaz očetovstva. V. K. S. Ne moremo vam povedati, ali se bo nezakonski materi posrečilo dokazati, da ste oče njenega otroka. Če je ona pri rojstvu otroka drugače govorila, kakor sedaj pri sodišču, še ni dokazano, da pri sodišču ne govori resnice. Sodišče nikakor ni vezano na materino izjavo, ki jo je dala ob otrokovem rojstvu. Če vas bo sodišče obsodilo, da ste oče, vas bo tudi obsodilo na plačevanje preživnine, ki bo trajalo tako dolgo, dokler se otrok ne bo mogel sam preživljati.

Bufet. O. J. P. Obrnite se na okrajno načelstvo (obrotni referat), kjer boste najlažje zvedeli, ali je v vaši občini krajevna potreba za bufet in koliko imate upanja, da dobite koncesijo. Tam boste tudi zvedeli, koliko utegnete znašati koncesijski in drugi stroški. Zadrage le dajejo podatke, ki jih zahtevajo državne oblasti, in mnenja, ne odločajo pa o podelitvah koncesij. Ker se vsak slučaj pri obrtnem oblastvu posamič obravnava, vam ne more nihče proročati, kakšen uspeh bo imela vaša prošnja. Če imate zakonite pogoje, če obstoji krajevna potreba in če boste ugodili vsem odredbam, ki jih izda obrtno oblastvo, ne more biti zapreke za koncesijo.

Povračilo škode po lovu. K. P. Če se glede odškodnine, povzročene po lovu, ne morete z lovskim zakupnikom sporazumeti, morate svoj odškodninski zahtevek uveljaviti pisмено ali ustmeno na zapisnik pri pristojni občini tekom osmih dni, odkar ste zvedeli za škodo, toda najkasneje tekom šestih mesecev, odkar je škoda nastala. Občinski razsodišče pa rešuje le zahteve po povračilu škode po lovu ali škode po divjačini do višine 1000 dinarjev. Zahteve po povračilu škode nad 1000 dinarjev pa rešujejo redna sodišča. Dolžan pa je po postavi lovski upravičenec povrniti škodo, ki jo z lovom store on sam, njegovi čuvaji, pomočniki, slugi in njegovi lovski gostje, kakor tudi vsa škoda, povzročena po njegovih lovskih pseh, dalje škodo, ki jo v njegovem lovišči stori z lovopustom zaščiten divjačina na zemljiščih in pridelkih, ki so na teh zemljiščih.

Dolg v Belgradu. D. J. L. Neki geometer, ki je v službi v Belgradu, vam je dolžan večjo vsoto denarja. Ker se za opomine ne zmeni, bi radi zvedeli, kako bi prišli do svojega denarja. — Če vam dolžnik zlepa ne vrne denarja, vam pač ne kaže drugega, kakor da terjatve iztožite in mu nato zarubite plačo. Tožiti ga boste morali pri sodišču v Belgradu. Tega pa sami najbrž ne boste znali in bo pač treba odvetnika.

Sestra ne odgovarja za brata. M. G. T. Od brata ste kupili hišo, ki je že prepisana na vas. Brat pa ima neko pravdo, vsled katere bo moral plačati precej stroškov. Sedaj pa nasprotnik trdi, da boste morali vi, ki ste kupili hišo, plačevati za bratom stroške. Vprašate, če vas bodo mogli k temu prisiliti. — Sestra nikakor ne jamči za bratove stroške, ako se ni zanj zavezala. Zato ste lahko glede teh stroškov brez skrbi. Čudno pa je, da bi brat, ki je prodal hišo, ne imel denarja. Morda ne gre le za fingirano kupčijo? Če je brat hišo zato prodal, da upnike pripravi ob njihove terjatve, se bo dala ta kupčija izpodbiti in je možno, da se razveljavi.

Vžitek stanovanja in hrane. A. K. Oče je leta 1922 izročil posestvo sinu, sebi pridržal dosmrtno gospodarstvo, drugemu sinu pa zgovoril hrano in stanovanje. Dejansko pa je začel takoj sin-prezveznik gospodariti, ker je bil oče radi bolezni nesposoben. Radi grdega ravnanja sina-prezveznika, ki je vas — svojega brata, večkrat udaril, čeprav ste pomagali pri delu, ste bili prisiljeni dom zapustiti. Sedaj je oče umrl. Vprašate, če lahko od brata-prezveznika zahtevate odškodnino za hrano in stanovanje, ker ste bili prisiljeni vsled njegovega grdega ravnanja zapustiti dom. Važno je, pod kakšnimi pogoji vam je oče zgovoril hrano in stanovanje v domači hiši. Če je zapisano, da imate pomagati bratu pri delu po svojih močeh, potem morate na domu delati po bratovih navodilih vsa vašemu zdravju primerna opravila. Če ste le radi bratovega zlostavljanja bili prisiljeni zapustiti dom, sami pa niste dali zato nobenega povoda, potem smete po našem mnenju zahtevati od brata za zadnja tri leta vrednost stanovanja in hrane, odračunati pa morate od tega, kar ste z lastnim delom v tem času drugod zaslužili. — Če pa imate zapisano brez-pogojno hrano in stanovanje na domačem domu, potem lahko zahtevate polno odškodnino za hrano in stanovanje, ako po bratovi krivdi ne morete na domu živeti. V morebitni tožbi boste to krivdo morali pač dokazati!

Nesrečna mati. A. S. Vaša hčerka je bila uslužbena pri oženjenem mizarskem mojstru brez otrok. Po nesreči sta imela medsebojno nedovoljeno razmerje, iz katerega se je rodil otrok. Takoj po rojstvu otroka je nezakonski oče ostal brez premoženja, ker je vse prepustil ženi. S sodbo je bil nezakonski oče konečno spoznan za očeta in obsojen na plačilo vzdrževalnine. Vendar očetu ni nič za vzeti, ker dela kot brezplačen pomočnik pri svoji ženi. — Svetujemo vam, da vodite kot varuhinja otroka proti nezakonskemu očetu izvršbo do skrajnosti. Predlagajte, da položi na sodišču razodetno prisego o svojem premoženjskem stanju. Čim boste zvedeli, da ima količjak denarja pri sebi, predlagajte žepni ruhez itd. Če boste vodili vsrajno proti njemu izvršbo, upamo, da se bo nezakonski oče navelič stalnih nadlegovanj izvršilnega organa ter da bo radi ljubelega miru prišel prispevati za otroka. Ugotovite, če ima morda nezakonski oče kake dolžnike. Tudi take terjatve lahko zarubite.

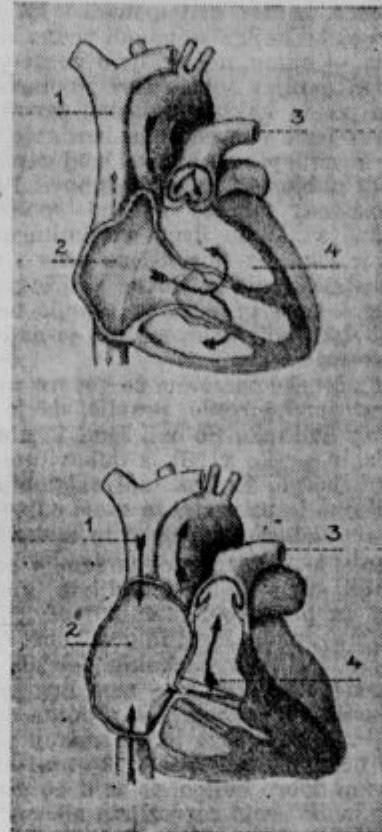
Spor radi hasnovanja. P. P. Mati je kupila posestvo z upravicarjem. Po kupni pogodbi je mati takoj prevzela v hasnovanje polovico posestva, dočim je polovica posestva ostala vžitarju do

Dr. Vilko Sporn, specialist za notranje bolezni:

Srce in krvni obtok

Če hočemo razumeti srčne bolezni, moramo imeti vsaj površne pojme o srcu in njegovem delu.

Srce je mišičasta vreča, ki jo deli mišičast pretin v dva dela: v desno in levo srce. Vsaka polovica ima svoj predvor in močnejši prekat. Radi posebnih živčnih dražljajev se srce neprestano stiska in razširja, polni se s krvjo in prazni. Najprvo se izprazni istočasno napolnjena predvora v prekate, potem se istočasno skrči oba prekata. Vse to delo pa bi bilo brezplodno, kri bi se ne pretakala po žilju, če bi krvnega obtoka ne usmerjale srčne lopute (ventili). Te nežne kožice so tako zrasle, da se odpirajo samo v eno smer. Kri se vjame na pr. v prekat kot miška: tja pač lahko pride mimo odprtih loput, nazaj pa ne more več, ampak mora ubrati radi pritiska srčnih sten drugo smer.

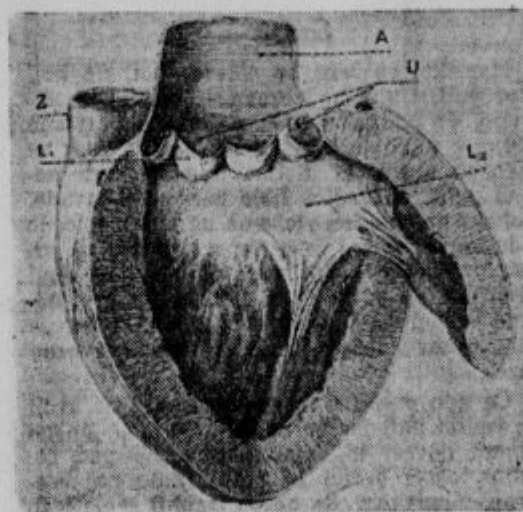

Desno srce pri delu.

Zgoraj: 1. zgornja privodnica; 2. predvor se krči; 3. pljučna odvodnica; 4. prekat se polni. Spodaj: 1. zgornja privodnica; 2. predvor se polni; 3. pljučna odvodnica; 4. prekat se krči.

V srcu imamo četrto loput, ki jih nazivamo po njihovi obliki. Dvoje jih loči predvora od prekatov, to so lopute na škrici, dvoje se jih nahaja v velikih srčnih odvodnicah in sicer v aorti in v pljučni odvodnici. To so pa polumesečne lopute. Vsi ti mrenasti ventili se pri vsakem utripu mahoma in tako tesno zaprejo, da ne more niti kapljica krvi nazaj. Zato je razumljivo, da ima lahko vsaka poškodba teh naprav za življenje usodopolne posledice.

Prav tako je važno za dobro funkcijo srca tudi srčno mišičevje. Brezštevilno mišičastih vlaken spleta to za dobro pest veliko vrečo. Čudovito je njihovo delo. Od spočetja do smrti se v enakomernem taktu krčijo in raztezajo. Pa ne vsa naenkrat, ampak pod vplivom posebnega živčevja poprimajo enkrat podolgnati svežnji vlaken, enkrat povprečni. Kot nešteto milijonov delavcev potegnejo enkrat eni, enkrat drugi, mirno, brez ugovora, brez odmora. Samo ene zahtevajo brezpopojno: zadostne hrane in zraka, oziroma kisika.

Levi prekat z aorto v prerezu.

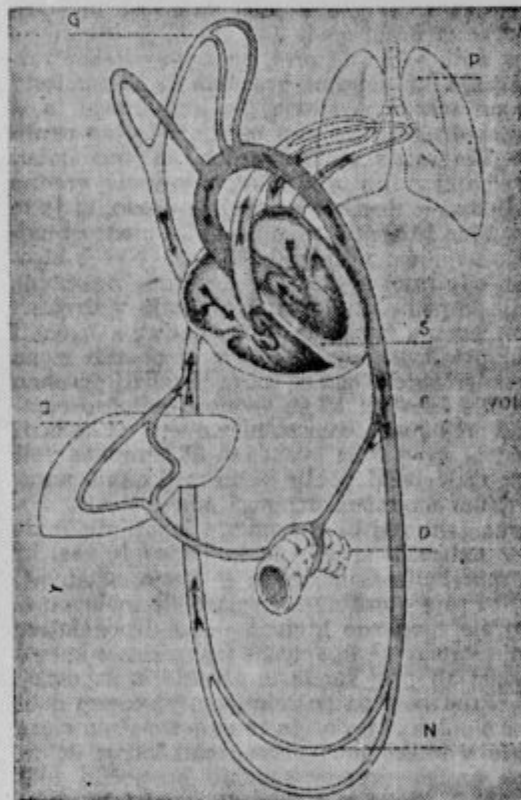
Z: zgornja privodnica; L1: polumesečne lopute; A: aorta; U: ustje venčnih odvodnic; L2: loputa na dva škrica.

smrti. Ker pa je morala mati več plačati na prevzetih dolgovihi, sta se mati in prevžitar kot prodajalec dogovorila, da odstopi materi takoj še pet ogonov njive, zato pa mu bo mati dala delavce, kadar bo potreboval. Po treh letih je mati izročila celo posestvo svojemu sinu, ki že 6 let živa polovico posestva in še 5 ogonov nemoteno. Sedaj pa je vžitar materi sodnijsko odpovedal najem 5 ogonov za 1. november. Vprašate, če je sin dolžan se tej odpovedi ukloniti. — Ne. Ker ste vi kot sin prevzeli od matere celo posestvo z vsemi pravicami, moral bi vžitar vam odpovedati spornih 5 ogonov, ki jih vi živiate. Ker je bila podana odpoved materi, se vas nič ne tiče in lahko mirno še nadalje živiate in lahko vsakega, ki bi vas motil pri tem uživanju, tožite radi motenja posesti. — Če pa bo vžitar vam odpovedal, potem zoper to odpoved pravočasno uložite pri sodišču ugovore. Na to se bo vršila pri sodišču razprava, pri kateri boste dokazali, da spornih 5 ogonov niste vzeli v najem, dok pa, da jih je mati takoj dobila na hasnovanje kot nova lastnica kupljenega posestva.

Z dobro, arterijelno krvjo dobijo mišičasta vlakna oboje, zato si bo marsikdo mislil, da je srce vedno dobro hranjeno. Saj je levo srce vedno polno dobre krvi. Pa ni tako! Noben si ni pogasil žeje, če se je potopil tudi do vratu v vodo, ampak šele tedaj, ko se je je napil! Kri v srcu hrani kvečjemu le prav tenko notranjo mreno, verjetno tudi lopute. Mišičevje pa »pije« kri z dvema odvodnicama, ki prvi zapuščata aorto. Ti dve arteriji opletata srce kot vene; od njih se odcepljajo žile in žilice, ki se nazadnje razpletajo v mrežo neštevilnih najtanjših žilic ali laskavic. Šele iz teh lahko zajamejo milijoni mišičastih vlaken hrano in kisik. Če žile obolijo, če postanejo ožje, trpi prehrana srčne mišice in srce začne slabeti.

Površina srca je svetla, gladka, malo vlažna. Nežna mrena ga odeva, pod njo opazimo posebno ob žilju večje ali manjše zaloge maščobe. Ob velikih žilah se ta mrena loči in ogrne še enkrat srce, tako da se lahko popolnoma prosto giblje v mehurju, ki mu pravimo osrčnik. Obeseno je torej le na velike odvodnice, oziroma privodnice.

Dvoje privodnic donaja slabo, venozno kri desnemu predvoru, ki jo potem mimo loput na tri škrice potisne v desni prekat. Ko se skrči desni prekat, se v hipu zapro prve lopute, odpro se pa polumesečne pljučne arterije — le za trenutek, kajti pritisk krvi v tej arteriji jih takoj zapre, ko se začne ponovno polnjenje prekata. Kri torej ne more nazaj, ampak brzi v pljuča, kjer zajame v pljučnih mehurčkih kisik. Zbira se v četrto privodnico, ki jo vodijo v levi predvor. Ta jo potisne mimo loput na dva škrica v levi prekat. Debelo mišičevje tega prekata nam pove, da je najmočnejši in da opravlja najtežje delo. Ko se skrči, se zapro lopute na dva škrica, odpro pa polumesečne lopute aorte. S silno močjo pogene kri v aorto in ostalo žilje telesa. Od te krvi dobi srce vsaj zasluženi delež: med aortnimi loputami zijajo ustja že omenjenih venčnih arterij srca.

Krvni obtok.

G: glava in zgornje okončine; J: jetra; P: pljuča; S: srčni pretin; D: drob; N: spodnje okončine (noge). (V temneje risanem žilju se pretaka dobra arterijalna kri, v drugem delu žilja pa še neizčiščena venozna kri.)

Utripanje levega srca je tako močno, da se velike in manjše arterije za hip razširijo, radi prožnosti pa spet zožijo: odvodnice tudi utripajo. Po bilu ali pulzu spoznamo, kakšno je srce, kako utripuje, štejemo udarce, merimo krvni pritisk.

Delo srca je ogromno. Izračunali so, da znaša v 24 urah 19.000 kgm., to je toliko, kot ga opravi človek, ki znosi 19.000 kg en meter visoko. Poleg tega pa se hitro prilagodi in ustrezno vse večjim zahtevam. Kako težko dihamo, če gremo prvič v gore. Kar kmalu pa izgubimo težko sapo — srce je že poprijelo krepkeje. Vse bolj razumemo tedaj neverjetne sportne uspehe svetovnih rekordirjev. Dvoje je za to potrebno: zdravo srce in dolgotrajno, pametno vezbanje.

Če govorimo o zdravem srcu, mislimo na pravilno razvit organ z zdravimi mišičnimi vlakni, z nepokvarjenimi žilami, s pravilno delujočim živčevjem, z loputami, ki se brezhibno odpirajo in zapirajo. Srce pa ne sme biti pri-raslo na svojo okolico, ampak se mora v osrčniku svobodno gibati.

Zakupna pogodba. S. R. Posestnika S. in K. sta leta 1910 sklenila pogodbo, s katero je posestnik K. vzel za 30 let v najem del parcele, da tam postavi kozolec in se je poleg nekaj dajalev v naravi zavezal plačevati letno 2 K zakupnine. Ko je posestnik S. umrl, je podedoval posestvo njegov sin, ki je dobil varuha in ta je pristal na dotedanje plačevanje najemnine. Čez nekaj let je mladi posestnik S. odšel v Ameriko. Sedaj njegov osrčnik na posestvu pa zahteva od sosedu K., da plačuje mesto 2 K letne najemnine 20 Din in zahteva to za vsa leta po vojni razaji. Vprašate, če je osrčnik upravičen do zahtevati. — Ako zakupna pogodba ni vključena v zemljiški knjigi, sme sedajni lastnik v zakonitem roku 6 mesecev zakup parcele odpovedati. Ako je lastnik odsojen, ima pa pooblaščenega skrbnika, je ta skrbnik upravičen tudi za odpoved. Svetujemo vam, da se na novo pogodite za 20 Din mesto bivših 2 K, da se izognete morebitni odpovedi, neplačana zakupnina zastara v 3 letih. — Zahtevano zakupnino po 20 Din za vsa leta po vojni nazaj, ne more od vas terati niti iztožiti.

Poletno jutro

Rožnati valovi zarje
pljuskajo tiho
izza srebrnih oblakov
na ravan samotno.

Vse še sniva — le škrlanček
blodi že po morju
zlatopurpurne meglice
daleč na obzorju.

Vse še sniva — le pastirček
že na pašo žene
ovce mehkorune, krotke
pod goré zelene.

Z zvončkom mu ovčica bela
radostno pozvanja —
o pa spev o zlati sreči
na piščalko sanja...

Zakaj se je Nacek Pacek poboljšal

Je nekega dne pripovedoval ded Dobrojed strmečemu Nacku o čudovitih rečeh, ki se bodo godile na svetu čez 100 ali 200 let. Takrat nihče več ne bo hodil peš. Kakor ptiči bodo letali ljudje na umetnih perotih iz kraja v kraj, v ogromnih balonih bodo potovali na luno in na zvezde in bogve kam še vse. Holaj, ali bo takrat imenitno in lepo!

»Pa se boš upal tudi ti, ded, voziti z balonom?« je ves zavzet pobaral Nacek.

»Bi se že,« se je ponosno vzravnaval ded Dobrojed, a koj nato žalostno povsod glavo, »ampak je stvar takšna, da me takrat že zdavnaj več ne bo na svetu. Še kakšno leto — in odnesli me bodo na pokopališče...«

»Škodale!« je vzdihnil Nacek. »Potem se bom pač moral sam voziti, ker se mama gotovo ne bo hotela.«

»Hm,« se je namuzal ded, »tudi ti se najbrž ne boš vozil, dragi moj! Ali misliš, da boš še sto let živel?«

Na to Nacek ni bil pomislil. Grenko razočaranje mu je leglo v srce. Le čemu je potem sploh treba takšnih perotnih in balonov, če njega več ne bo na svetu!

Pa se je zdajci nečesa domislil in pobaral: »Ali nihče ne dočaka sto let?«

»O, ta ali oni že,« mu je pojasnil ded.

»Ampak zelo, zelo redko kdo. Na primer — saj si čital o onem Turku, ne? Stopetdeset let je bil star, ko je umrl. To je bil najstarejši človek na svetu.«

»Pa kako to, da samo nekateri dočakajo tako visoko starost?« je bil močno radoveden Nacek.

»Ker živijo povsem drugače kakor drugi ljudje,« ga je poučil ded, »prav niti sam ni bil prepričan o resničnosti svojih besedi. Čakaj, sem nedavno bral življenjepis nekega stoletnega starca. Če te zanima, ga lahko prečitaš tudi ti.«

Nacek je bil seveda kar koj navdušen za to.

Ded je odkrival k polici in vzel z nje star časopis. Razgrnil ga je pred Nackom — in Nacek se je poglobil v čitanje...

In se je — o čudo božje — zgodilo, da je postal sicer tako zanikrni, neposlušan in leni deček, ki so ga vsi klicali za Nacka Packa, na mah ves drugačen. Medtem, ko je morala prej nama napeti vse strune, da si je umil umazani obraz in očistil zobe vsaj enkrat na dan, je zdaj pobil brez prigovarjanja šel k vodnjaku kar po trikrat ali še večkrat na dan in se tam umival s takšno vnemo, da se mu mama kar ni mogla dovolj načuditi. In ne samo to! Nacek je hodil zdaj v nasprotju s prejšnjim življenjem zgodaj spat in prvi je bil ob svitu novega dne na nogah. Okno njegove spalnice je bilo vso noč odprto, tako, da je bilo v prejšnjem zaduhli sobi čistega, svežega zraka več kot dovolj. In nihče, niti ded, ga ne bi mogel pripraviti do tega, da bi

Grogec

Grogec je spet gledal svetel dan in solnce. V očeh je začutil skelečo bolečino, da si jih je moral nekoliko pometi, potem se je šele razgledal okoli sebe.

Povsod tuj in nepoznan svet. Solnce je prisijalo že visoko nad gore. Ali tod nista prej hodila s škratoma, vse drugače je. Pred njim je bila trata, poraščena z visoko zeleno travo in čez sredo je peljala bela pot. Okrog in okrog pa sam gozd.

»Po poti bom šel, kaj pač hočem drugega. Tako bo najbolje,« je pomislil. Ni se nič pomisljal, kar čez planoto je zavil po beli poti; še nazaj se ni ozrl.

Pod pazduho pa je nesel gosli. Škratove gosli. Lepe so bile, rdečkaste in so se čudovito svetile na soncu. Vzel jih je v roke in jih nekaj časa ogledoval stojč. Strune so bile vse zlate in so se bleščale. O, te lepe gosli morajo pač lepo peti. In tudi lok je čisto srebrni!

»Če bi malo poskusil?« Naslonil jih je k rami, kakor je videl ti-stega črnega cigana. Nastavil je lok in potegnil parkrat gori in doli po zlatih strunah. Tedaj so mu pa zagorele oči v blaženem veselju, ta se je kar na glas zasmejal.

Srebrnočisto pojo gosli, mehko in nežno, kot bi sanj angel iz nebes vlekel po strunah srebrn lok. Še nikdar jih Grogec ni imel v roki, pa so mu takoj zapele, samo na rahlo je premikal prste in se je rodila sladkodoneča,

pokusil le kapljico vina ali kakšne druge škodljive pijače. Marljivo se je gibal na prostem zraku in na soncu. Pri tem pa ni zane-marjal učenja in tudi materi je izdatno pomagal pri delu — kar je bilo najbolj čudno. Kajti je bil Nacek prej na glasu, da ga ni bolj lenega dečka od njega devet fara naokoli...

Ta Nackova sprememba seveda tudi učitelju ni ostala prikrita. Ugibal je in ugibal, stari mož, kakšna čudovita sila je vplivala na zanikrnega dečka, da se je povsem poboljšal. Postal je najvzornější učenec v razredu. Vedno je bil lepo umit in čistih rok in še celo nohte si je poslej skrbno negoval, kar je bilo naravnost nekaj nezaznaskega. Saj ga je moral prej učitelj vsak dan iznova pred vsem razredom karati, naj vendar ne bo tak umazanec. Imel je nepridiprav včasih nohte dolge kakor cigan in za nohti umazanarije na kupe...

Izpraševali so ga zdaj na ta, zdaj na oni način. Nacek pa je molčal ko grob in zapiral svojo skrivnost v najtišji kotiček srca.

Nekega dne pa je mama našla Nacka v njegovi samotni sobici vsega obupanega. Slo-nel je nad razgrnjenimi stranmi nekega dnevnika in plakal tako pretresljivo, da se je tudi mami v čudni bolečini skrčilo srce.

Sklonila se je k dečku, mu sočutno dvignila objokani obraz in ga vprašala:

»Ja, kaj pa se je vendar zgodilo tako hu-dega, ubožček moj?«

Nacek je še huje zajokal.

»No, daj, povej!« mu je ljubeče prigovar-jala mama.

Tedaj je Nacek brez besede pokazal mami neko mesto v dnevniku in kakor lešniki de-bele solze so se mu vile po licu.

Mama je vzela časopis v roke in čitala:

»SMRT DESELETNEGA DEČKA POD AVTO-MOBILOM

Danes popoldne se je na Martinovi cesti zgodila huda nesreča, ki je povzročila smrt mladega, nadbudnega življenja. Ko se je de-setletni Stanko G., iskreno ljubljani sinko ugledne družine G., vračal iz šole domov in hotel prekoračiti cesto, je nenadoma pridrvel izza ovinka avtomobil in ga podrl na tla. Ubogi deček je bil na mestu mrtev.

Pokojni Stanko G. je bil najmarljivejši sinko svojih starišev in najvzlednejši učenec v tukajšnji šoli. Bil je navdušen član treznost-nega društva »Mladi junak« in »Pomladka Rdečega križa« ter je vestno živel po zdrav-stvenih navodilih obeh mladinskih društev. Njegov vedno smehljajoči se, sveži, veseli obrazek se je moral prikupiti vsakomur, ki ga je spoznal. Njegova nenadna smrt je ža-lostna tembolj, ker je dečko vedno in povsod poudarjal, da bo gotovo dočakal sto let ali pa še več, ker se tako skrbno ravna po navodilih omenjenih mladinskih društev. In človek mu je moral verjeti, ko je gledal to mlado, čvrsto, utrjeno telo in obraz, iz katerega sta mladost in zdravje kar kipela... Ubogi dečko! Smrt je zamahnila koso nad njim, še preden je do-polnil prvo desetino svojih sto let.

Tako je stalo v časopisu. Mama je čitala, čitala — in ni mogla razumeti.

»Pa zakaj te je smrt tega dečka tako raz-žalostila?« ga je slednjič vprašala. »Ali je bil tvoj prijatelj?«

»Ne,« je med jokom izjecljal Nacek in požiral grenke solze. »Saj ga niti poznal nisem. Ampak zdaj vem, da vse skupaj nič ne pomaga...«

»Kaj nič ne pomaga?« se je začudila ma-ma in široko odprla oči.

»I to,« je ves obupan potožil Nacek, »to, da živim, kakor je ta deček živel... Saj veš, da sem tudi jaz vpisan v društvo »Mladih ju-nakov« in v Pomladku Rdečega križa. Poboljšal se misle samo zato, ker sem čital življe-njepis nekega starega moža. V tem življenje-pisu stoji, da edino le z rednim življenjem doseže človek visoko starost. In jaz bi bil tako rad vsaj sto let star, da bi dočakal, ko bodo ljudje kakor ptiči letali po zraku in se vozili z balonom na luno... Zdaj pa vidim, da vse

skupaj nič ne pomaga! Kljub temu lahko umrem mlad — kakor je umrl ta deček... Joj, pa sem se že tako veselil onih balonov!«

»Aj, ti norček!« se je ljubeznivo nasmeh-nila mama in ga pobožala po razmršenih la-seh. »Pa vendar zaradi tega ne boš postal spet prejšnji zanikrni in leni pobič? Saj ven-dar s tem še ni rečeno, da bo tudi tebe povozil avtomobil, kakor je tega dečka! Kar potolaži se in nikar ne misli na takele reči! Boš videl, prav gotovo boš dočakal balone, s katerimi se bodo vozili na luno, prav gotovo jih boš!«

»Joj, ali res, mama?« je verno vprašal Nacek in se ji proseče zazrl v oči.

»Se razume!« mu je sveto potrdila mama —in Nackov pravkar še tako žalostni in objo-kani obrazek se je zjasnil kakor nebo po hudi, hudi nevihti.

Uboga ptička

V tesni kletki ptička,
ptička osamela
pesemco je žalno
v tiho noč zapela:

»Kaj je danes s tabo,
punčka moja zlata?
Joj, ves dan zaprta
sobice so vrata.

Gladna sem... Si čisto
name pozabila?
Joj, še lahko noč mi
nisi nič voščila!«

V beli krsti nemo
deklica leži,
nikdar več ne bo je
k ptički žalostni.

Požar v Zanikrni vasi

Konec zgodbe.

Po tem strahovitem požaru so se zbrali vaški mogotci v gostilni pri »Debelem birtcu« in modro-vali.

Zupan Zužamaža je dejal:

»Ta požar je izužil tudi mene! Zdaj vidim, da nam res ne kaže drugega, kakor kupiti novo bri-zgalno. Zaradi naše zanikrnosti bi nam bila lahko pogorela vsa vas...«

»Tako let živele nova brizgalna!« so mu na-vdušeno pritrdili možakarji — in mesec dni na to je Zanikrna vas že imela novo brizgalno, obenem pa se je prekrstila v Vzledno vas.

Nekaj drugih rešitev

Nekdo, ki se ni podpisal, sočutno vzdihuje:

Ubogi, ubogi mož!
Od pogorele hiše
ostalo le pepela
mu je za vrhvan keš...

Milena Simončič, učenka II. m. razreda v Ljubljani pa modro pravi: Ker se je zaradi za-nikrnosti ognjegasev nesreča zgodila, je potem vas ime »Zanikrna« vose dobila...

Tonček Jurec, učenec II. razreda je skoval tale zanimivi konec:

Iz hiše dim se že vali
in gor na luno se kadi.
Požgančev oča dol pogleda
in — joj, prejoj! — kaj tam zagleda?
Mu rodna hišica gori...

Ko je mati tako prijazno nagovorila Grogeca, ga je minul strah in se je opogumil. »Truden sem in lačen. Rad bi kaj jedel.« »Ubožec, ne vem, kaj bi ti dala. Sami ni-mamo ničesar. No, pa se bo že kaj dobilo.«

Mati je segla na polico, kjer je bil majhen krajec kruha. Odrezala ga je in ga ponudila Grogecu. On pa je ugriznil v sladke kos. Še za-hvaliti se je pozabil, saj ni že ves dan ničesar jedel. (Dalje prih. nedeljo.)

Škropilnico brž v roke vzame
in z luno dol gasiti jame
požar —
pogasil pa ga ni nikdar.
Zdaj bridke, bridke solze toči
ubogi oča lam na luno
po svoji dragi rodni koči...

Nada Kikelj, učenka I. razreda gimnazije v Ljubljani:

Je grozno to vrvenje,
zaman ves trud, gašenje.
Bo hiša pogorela,
ostal bo kup pepela...

Gabrijel Novšak, učenec II. razr. m. š. na Viču:

Goré, goré zidovi,
gasilec pa nosovi
sramú do tal vise —
odnesli so peté...

Kmet v grozi roke vije,
ko vidi domačije
travome le še tleti:
»Nič več mi ni živitile!

Mirko Gradišnik, učenec V. razreda v Slovenjgradu:

Gasilci iz sosedne
pridirjajo vasi
in njihova brizgalna
brž ogenj pogasi.
Zanikrni vaščanji
se zdaj sramujejo,
od jeze in zavisti
lasé si rujejo...

Vlado Štangl, učenec IV. razr. v Radov-ljici: »Modri gasilci se umaknejo na posvetovanje in čez debelo uro doženejo, da bi bilo dobro na kakšen način cevi zamašiti. Toda kako? In jo iz-tuhta prebrisana glava Vrban Prismuk: »K vsaki luknjici naj se postavi en mož in naj s prstom tišči odprtno — potem voda ne bo več uhajala!«

Rečeno — storjeno. Ko pa začno šteti luknjice v cevih, vidijo, da jih je več kakor vseh prebival-cev v vasi. In se posvetujejo še debelo uro, kaj bi bilo storiti — medtem pa jim vas pogori do tal...

Nagrada za najboljši odgovor je bila prisojena Vladu Štanglu, učenec IV. razr. v Radovljici. Dobi lepo vezano knjigo: Fran Milčinski, »Tolovaj Mataje«.

ZA BISTRE GLAVE

Rešitev zlogovnice

1. Ljubljana
2. Jabolko
3. Levstik
4. »Martin Krpan«
5. Borovec

Pravilnih rešitev je bilo topot 112. Za na-grado je bila izžrebana: Anka Markovec, Ljubljana, Sv. Petra cesta 52. Dobi knjigo »Naj-denček Jokec«.

Nova zlogovnica

U — ve — tec — va — ni — ček — pre —
ca — li — šer — slo — vr — nec — no — pše
— škr — ca — jan.

Sestavite iz teh zlogov 5 besedi, ki pomenijo:
1. Mladinski list. 2. Slovenski dnevnik. 3. Ulica v Ljubljani. 4. Zito. 5. Ptič.

Ena od pravilnih rešitev bo izžrebana za na-grado.

Rešitve pošljite najkasneje do četrtka, 1. sep-tembra t. l. na naslov: Kotičkov striček, uredništvo »Slovenec« v Ljubljani.

STRIČKOV KOTIČEK

392. Dragi Kotičkov striček! — Letos Ti pišem že drugič. Lani si moje pismo najbrž iz-gubil, ko ga nisem mogla nikoli najti v Tvojem kotičku. Ali Ti ga je pa tisti poredni tiskarski škrat, ki tako rad v tiskarni nagaja, zmaknil in ga Požgančevemu očetu na luno poslal. Pa še nekaj Ti moram na uho povedati: Zdaj mi nisi več nepoznan, ker sem uganila Tvoje pravo ime, ne samo zlogovnice. Pa še drugič kaj.

Mnogo pozdravov od Cirile Novak, učenke V. razreda v Ljubljani.

Draga Cirila! Močno me je začudilo Tvoje pismo. Pa ne morda zato, ker pišeš, da si uga-nila moje ime (o tem bodi kar potolažena: mo-jeja imena ne boš nikdar uganila. Kajti uganiti moje ime, je sto in stokrat težje, kakor pa rešiti zlogenko). Pač pa se mi zdi čudno, da Ti, drobna punčka, sumničji tiskarskega škrate, najkrvolednejšega gospoda v naši tiskarni, tat-vine, Zahvali Boga, punčka, da tiskarski škrat, ki ga sploh ne poznaš, ne zna brati, ker sicer bi Ti zaradi hude obdolžitve izpil kri in Te po-hrustal s kožo in kostmi vred, ko bi prebrai Tvoje pisemce v kotičku. Kar pa se Požganče-vega očeta na luni tiče, Ti zaupam, da so se oni, dokler so sitnariji na zemlji, tiskarskega škrate prav tako bali, kakor se ga bojim še danes jaz, Kotiček striček, ki sem sicer njmočnejši mož v svojem kotičku.

Pa mi piši še kaj! Kotičkov striček.

393. Dragi Kotičkov striček! Ropompompom, kaj sem se Ti pa zameril, da me nočeš sprejeti v svoj kotiček? Mar sem jaz našuntal Požgančevega očeta, da so šli na luno in Ti tako vzeli vso veselje družbo? Holala, če me ne daš takoj v svoj kotiček, bom spustil nate naša dva zajca, da Te bosta vsega opraskala in Ti še tiste lase, ki jih imaš, izpulila! Ne boš jima ute-ke! Tudi z brzovlakom ne. Torej le glej, da ne vržeš mojega pisama v Tvoj velepožrešni koš. Te pozdravlja Vid Polše, učenec I. razreda meščanske šole v Šiški.

Dragi Vid! — Ropompompom, Ti si pa hud. Ti! Ampak se te jaz prav nič ne bojim, niti Tvojih dveh zajcev ne. Pa sem Te kljub temu vtaknil v kotiček. To pa iz usmiljenja do Tvojih dveh zajcev, ki si ju mislil našuntati name. Kajti bi lahko naščuval name deset zajcev in bi vseh deset lahko pri belem dnevu z lučjo iskali po moji glavi las, pa bi jih ne našli. Torej zajca ne bosta imela kaj opraviti. Si moraš dru-gič izmisliti že kakšnega hujšega nasprotnika zame. Te lepo pozdravlja Kotičkov striček

Pančevski most — čudo moderne tehnike

Novi pančevski most katerega graditev je naročila naša država na račun reparacij, so gradili v letih 1927-31. Most veže Belgrad s Pančevom in je dolg 1500 metrov ter je stal 340 milijonov dinarjev, od katerih je naša država plačala 90 milijonov. Gradilo ga je 7 nemških firm pod vodstvom Siemens-Bau-Union. Most je eden največjih v Evropi in je daljši od njega le še znani most v Skotski čez zaliv Firth of Forth in morda še dva. Po težavah, ki jih je nudila graditev tega mostu pa presega ta ogromni most brez dvoma vse dosedanje evropske mostove in je zato srečna graditev tega mostu brez dvoma lepa zmaga moderne evropske tehnike.

Poseben način graditve.

Graditev takega mostu zahteva povsem drugačen gradbeni postopek, kakršnega smo navajeni pri graditvi večjih mostov, ki jih srečavamo tu in tam. Moderna tehnika je morala najti novo pot, da je mogla postaviti ogromne stebre, ki nosijo železni most. Na mestu, kjer so gradili most čez Donavo, je Donava široka okrog 1200 m. Njena povprečna globina se suče med 6 in 11 metri. Dno Donave pa tvori izredno fin pesek in blato, ki nikdar ne more nuditi zadostne opore mogočnim stebrom, ki naj bi nosili težki železni most. Ker je bilo treba postaviti temelje stebrov na močno in solidno podlago, so morali najprej iskati to podlago pod blatnim dnom Donave. Na črti, v kateri naj bi šel novi most čez Donavo, so najprej v gotovih presledkih tam, kjer naj bi kasneje stali temelji podpornih stebrov, zasidrali ladjo, ki je začela s posebno vrtno napravo vrtati v dno Donave. Ta poskusna vrtnja so imela nalogo, ugotoviti, v kateri globini pod gladino Donave neha pesek ter blato in se pričene trdnosti oziroma kamenitosti tvorba, ki bo zmožna varno nositi težke stebre. Izredno globoko so morali vrtati pri poskusih, dokler niso privrtali približno do globočine 28 m pod gladino Donave, kjer so šele začeli svedri na škrikljasto gneto, pomešano s trdo glino. Ta plast je bila šele toliko trdna, da je mogla nositi podporne stebre. Do te globine pa so morali segati tudi temelji opornikov, od katerih je najgloblji segal celo v globino 30 m pod gladino.

Nastalo je seveda takoj važno vprašanje, kako bo mogoče v taki globini pod gladino Donave betonirati temelje kakor tudi opornik sam. Tehnika je že pred leti našla način, ki omogoča vodne zgradbe pod vodno gladino, zlasti za zidavo temeljev in opornikov. Graditev se vrši s pomočjo takozvanih kesonov (fr. caisson), je pa seveda silno zamudna in draga. V Evropi je bilo na ta način izvršenih že mnogo vodnih zgradb, vendar tudi Nemci še ne nikdar niso gradili v tako silno globino. Donavski most ima torej, kar se tiče globine temeljev v Evropi, dosedaj rekord.

Po načrtu naj bi torej stalo v strugi Donave 8 silnih podpornih stebrov, ki naj bi stali vsak po 160 m eden od drugega in kateri naj bi nosili 7 ogromnih jeklenih polparabelskih lokov. Za sedem teh stebrov so pokazala poskusna vrtnja, da bodo ležali njih temelji v globinah 26—30 m pod vodno gladino. Le en sam podporni stebel ob obrežju je pa dosegel varen temelj že v globini okrog 10 m. 7 podpornih stebrov torej ni bilo mogoče zgraditi drugače, kakor s pomočjo kesonov. S kesoni pa ni mogoče uspešno graditi, če ni na razpolago vse potrebno. Potreba pa ustvarjajo kesoni izredno mnogo.

Kaj so kesoni?

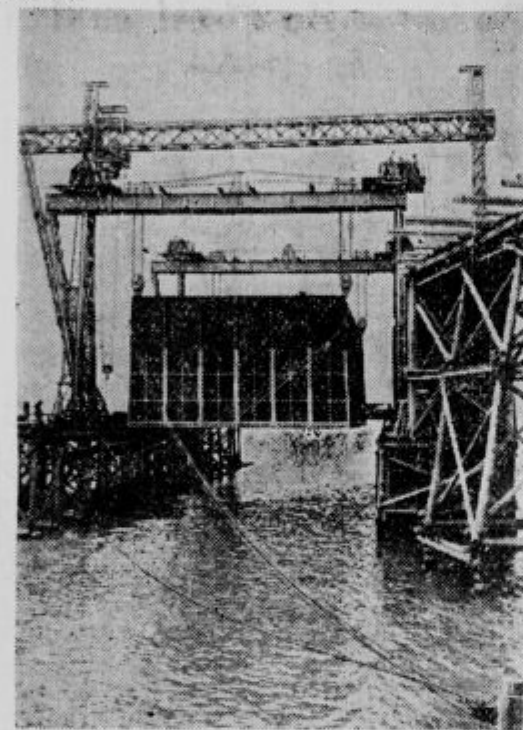
Do bomo mogli razumeti graditev teh podpornikov, si oglejmo najprej kesone in fizikalne principe, ki omogočajo graditev s kesoni.

Kesoni so prav za prav plavajoči veliki zaboji, pa najsi bodo potem zgrajeni iz jekla ali pa železobetona. Pri pančevskem mostu so seveda radi ogromnih izmer rabili kesone. Kesoni na Donavi so bili podobni štirioglatim barkam, vendar so imeli dno šele 2 in pol metra pod spodnjim robom; ti jekleni zaboji so merili v širino 12 in pol m, v dolžino 29 m in v višino od 7 in pol do 10 m. Spodnji del, ki je bil pod dnom kesona, je bil prav za prav velika dvorana s nizkim stropom, seveda brez dna.

Na čem sloni princip gradnje s kesoni?

Vzemimo kako steklenico, kateri je odletelo dno in ji vrst dobro zamašimo z zamaškom. Če take steklenice ne premoremo, nam za prvi poskus zadošča tudi navaden kozarec, bodisi nizek ali visok. Napravimo prvi poskus: Napolnimo čeber, škaf ali kako drugo posodo z vodo in poveznemo steklenico ali kozarec z odprtino pod vodo. Takoj bomo opazili, da voda ne vstopi v steklenico za več kakor četrt cm. Še boljše to opazimo, če prilepimo na majhno okroglo desčico prav kratek kosček sveče, jo prižgemo in čez njo poveznemo steklenico ter jo potisnemo pod vodo toliko, da gleda le njen vrh iz vode. Desčica plava globoko ob dnu steklenice na vodi, na njej pa gori sveča, ki seveda kaj hitro ugasne, ker ji zmanjka kisika v zraku, ki je zaprt v steklenici. Vidimo torej, da voda radi zraka, ki je v steklenici ne more izpolniti steklenice, čeprav je dno odprto. Pač pa opazimo, da voda nekoliko vendarle sili v steklenico; to pa radi pritiska vode, ki stoji zunaj steklenice višje. Če bi imeli priložnost, da ponovimo poskus v večjih globinah, bi opazili, da sega voda v kozarec ali steklenico, če ga poveznemo v globino 10 m do polovice višine kozarca, če

pa v globino 20 pa do dve tretjini višine. Teža vode nad kozarcem torej stiska zrak. Pritisk 10 m globoke vode je enak pritisku kakor pravimo ene atmosfere, 20 m globoke voda pa pritiska na zrak že z dvema atmosferama. Ista množina zraka pa se pod pritiskom ene atmosfere skrči na polovico, pod pritiskom dveh atmosfer na tretjino, pod tremi atmosferami na četrtino itd. prvotne prostornine. Seveda je zrak zato bolj stisnjen, ali kakor pravimo, ima večji pritisk. Drugi poskus: Napravimo sedaj drugi poskus. Poveznemo steklenico v škaf z vodo, katere je pa le toliko, da sega zunaj steklenice le nekako do polovice višine, steklenice in jo odmašimo. Kakor hitro smo odmašili steklenico je skočila voda v steklenico do tiste višine, kakor stoji zunaj. Skozi odprtino v vratu steklenice je namreč voda oz. vodni pritisk potisnil zrak iz steklenice. Nagrnimo se sedaj nad steklenico in vzemimo vrst steklenice v usta. Paziti moramo pri tem le na to da nam zrak med ustnicami ne uhaja na prosto in vdihnemo skozi nos in izpihavamo počasi v steklenico. Kadarkoli bomo pihali v steklenico, bo padla gladina vode v steklenici in če to previdno ponavljamo, ne da bi pri tem puščali uhajati zrak med ustnicami iz steklenice, bo steklenica kmalu čisto prazna in če bomo pihali še naprej, bo odvišni zrak uhajal izpod steklenice na zunanji strani v obliki majhnih mehurčkov. Z zrakom iz svojih pluć smo torej pregnali vodo iz steklenice na ta način, da smo z zrakom, ki smo ga vpihali v steklenico povečali pritisk zraka tako dolgo, da je bil močnejši, kakor pritisk vode. Napravili pa smo v malem istu, kar se godi pri kesonu na veliko s pomočjo zračnih črpalk, ki nadomeščajo v tem slučaju pljuča. Če bi pri tem zadnjem poskusu gorela v steklenici na kosčku lesa sveča in bi mi zadosti hitro vpihivali zrak, sveča ne bi ugasnila. To dokazuje, da bi v takim, seveda povečanem prostoru — kesonu, če mu stalno dovajamo sveži zrak, lahko živel tudi človek, ne da bi se zadušil. Iz zadnjega zgleda smo spoznali, da so tudi v kesonu, pa najsi bo tudi pod vodo, lahko ljudje, ki delajo, n. pr. končije.

Slika 1. Zasilno pristanišče z odroma, na katero so raztovarjali ladje, ki so pripeljale sestavne dele kesonov. Med obema odroma so nato povprek zgradili oder, na katerem so sestavili keson. Slika nam kaže že sestavljeni keson, ki visi na močnem škripčevju. Prav na desni vidimo zasilni most, ki veže odra z bližnjim obrežjem.

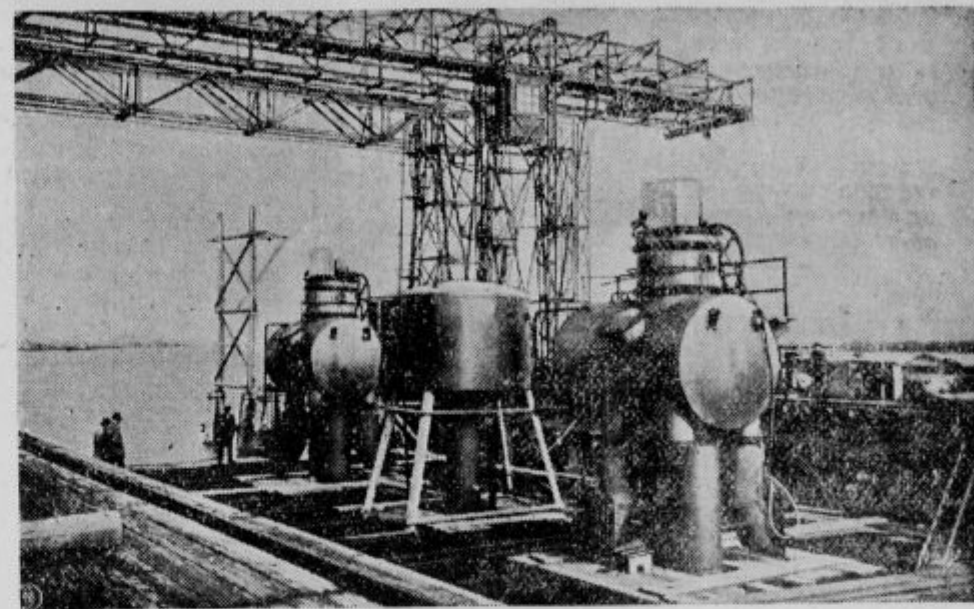
Potrebne predpriprave.

Ko smo tako spoznali bistvene principe kesona, si oglejmo, kaj vse je bilo potrebno, da je bila z njimi graditev mostnih podpornikov mogoča. Na obrežju, kjer naj bi šel novi most čez Donavo, je zrastle malo mestce. Tu so poglnele iz tal zasilne stanovanjske hiše za delavce, moderno urejena bolnišnica z obsežnim vrtom (zakaj, bomo spoznali kasneje), strojne in montažne delavnice ter električna centrala s 4 Dieslovimi motorji po 60 konjskih sil, ki so gnali 4 električne generatorje. Ti so dobavljali potrebni električni tok za nesheto strojev, ki so se uporabljali pri graditvi in ki so bili vsi urejeni na električni pogon. Velika večina vseh teh strojev je prišla v Belgrad po najprikladnejši poti iz Nemčije, namreč s parniki po Donavi in sicer večinoma iz Regensburga, kjer je Donava že prav dobro plovna.

Ko so bili s temi predpripravami gotovi, so začeli v bližini obale zabijati dolge pilote v strugo Donave in sicer tako, da so napravili dva dolga in močna odra, ki sta bila oddaljena 16 metrov eden od drugega. Enega od teh odrov so še zvezali z zasilnim lesenim mostom z obrežjem (slika 1). Kolov-pilotov seveda niso tako zabijali kakor v Ljubljani, ko so regulirali Ljubljanski, kjer je motor dvigal na jekleni vrvi težak železni tolkač, ki je padal z vso silo na kole, ampak s pomočjo močnega in hitrega kladiva na parni pogon.

Zasilno pristanišče in delovni oder.

Ko sta bila ta dva razkladalna in delovna odra gotova, so na nju montirali močan žerjav, čigar predalčasto železno konstitucijo na sliki prav dobro vidimo. Nato pa so se začeli transporti z Regensburga v Nemčiji. Ladja, natovorjena s sestavnimi deli za keson je zapeljala med odra, nakar so jo z žerjavom kaj hitro raztovorili, čeprav so tehtali sestavni deli samo enega kesona okrog

Slika 3. Vedno iznad vode gledajoči del kesona s tremi železnimi rovi, ki vodijo iz delovne dvorane, ki je globoko pod vodo. Na vrhu rorov vidimo prehodne kabine. Srednji rov in prehodna kabina sta za ljudi, oba stranska in dvojna pa za dvigavanje in odlaganje na dnu kesona nakopanega materiala. V ozadju vidimo veliki prevozni žerjav.

200 ton. Nato so zvezali oba odra s tretjim odrom, na katerem so začeli sestavljati keson. Ko je bil keson sestavljen, so srednji in provizorični oder zopet razdrl, prej pa so še dvignili s 4 škripci, ki so bili montirani na posebnem železnem odru, keson v zrak. Ta oder s škripci vidimo dobro na sliki, kjer opazimo, da je zgrajen iz močnih travrz. Nato pa so polagoma spustili keson v vodo, dokler ni plaval, ga priklenili na parnik, ki ga je vlekel na mesto, kjer naj bi stal v Donavi opornik.

Namestitev kesona.

Na tistem mestu, kjer naj bi stal opornik, so pa že preje zgradili dva odra, ki sta bila 16 m oddaljena drug od drugega. Piloti, ki so jih na teh mestih zabijali v dno Donave, so bili dolgi vsi po 18 metrov in parno kladivo je udarilo po vsakem izmed njih približno 3600 krat, preden ga je zabilo zadosti globoko v dno Donave. Med ta dva odra je zavlekel parnik keson. Odra sta seveda stala tako, da sta bila vzdolj ob strugi. Tok Donave je šel torej naravnost skozi 16 m široko strugo med odroma. Pritrdili so keson tako, da je stal natančno na mestu, kjer naj bi stal bodoči opornik. Kakor že omenjeno, so imeli kesoni dno okrog 2,50 m nad spodnjim robom stranic. Vsak keson je bil torej neke vrste zaboj, ki je imel eno odprtino obrnjeno proti dnu, drugo večjo oz. globljo pa proti nebu. V gornjo odprtino so začeli ob zunanje stene kesona zidati v njegovi notranjosti nad 1 m debel betonski zid, ki je kmalu presegel po višini železne stranice kesona. Ker je postajal keson radi velikih množin betona vedno težji, se je začel polagoma potapljati in vsi so mislili, da se bo, ko se bo pogreznil okrog 6 m globoko, lepo mirno vsedel na blatno dno Donave, pri čemer bo gledal gornji betonski rob še vedno nad vodo.

Kako je ponagajala Donava.

Toda šele izkušnja napravi mojstra. Keson se je v resnici polagoma pogreznil tako, da so bili spodnji robovi njegovih stranic 6 metrov pod vodno gladino, toda dno Donave se je med tem poglabilo za 1 meter in keson se seveda ni vsedel na dnu. Kaj se je zgodilo? Dasi je tam tekla Donava zelo počasi, je bila vendar sila toka, ki se je zaletaval v proti toku obrnjeno ožjo stranico kesona, ki pa je kljub temu merilo 12 in pol krat 7 in pol m, tako velika, da je voda z občutno silo tekla mimo kesona na obeh straneh in prav tako pod njim. In čim nižje je lezel keson, tem močnejši je postajal tok, ki je tekkel pod kesonom. Ko se je keson približal na 1 m dnu, je bil tok že tako močan, da je vedno odnesel prav toliko peska in blata z dna, za kolikor se je keson pogreznil. Če bi delali kar tako naprej, bi keson seveda zlepa ne dosegel dna, katerega bi tok sproti poglabljal. Tu je ostala pač edina rešitev: ustaviti tok vode. In to so tudi napravili v resnici, stih pri prvem, kakor tudi pri ostalih šestih mestih, kjer naj bi stal opornik. Na tisti strani odrov, ki je namreč gledala proti toku vode, so napravili močno zažgano steno (širm) v obliki klina, tako da je vsa voda tekla na obeh straneh stene in nato mimo odrov. V pasu med odroma pa je ostala voda povsem mirna in keson se je lahko vsedel na dno (slika 2).

Če pogledamo sliko odra, med katerima je potopljen keson, vidimo, da odra zopet nosita dva ogromna žerjava, ki se lahko premikata vzdolj po odru. Oba žerjava služita za hitro in enostavno dovažanje betona in vseh drugih potrebščin v keson.

Naprave na kesonu.

Sedaj pa je že čas, da si splošne ogledamo vse naprave na kesonu, da bomo mogli razumeti njegovo delovanje (slika 3). Slika nam kaže vedno iz vode štrleči del kesona in na njem montirane naprave. Že pri pogledu s steklenico smo imeli vrst, skozi katerega smo pihali. Zato moramo imeti tudi kesonovo dno gotovo odprto. Da, ima jih še več. V glavnem ima keson v dnu tri velike odprtine. Srednja odprtina je vhod, skozi katerega hodijo delavci v spodnjo nizko dvorano kesona, ki je že čisto na dnu reke; na to odprtino se neprodušno privijejo močni votli valji iz železa, tako, da gleda iz kesona debela cev. Čim bolj se pogreza keson, tem daljša mora biti ta velika cev. To se zgodi na ta način, da takrat, ko postane cev razmeroma prekratka, privijejo nanjo zopet nov, 2 m dolg valj itd. Keson pa ima ob straneh še dve večji odprtini, ki se prav tako nadaljujeta v ogromne cevi. Po teh ceveh se spravlja v velikih okroglih posodah na dnu kesona nakopani material na prosto. Kakor smo pa že pri poskusu s steklenico opozorili, da moramo paziti, da nam ne uhaja zrak

med ustnicami in vratom steklenice, prav tako važno je to pri kesonovih železnih »vratovih«. Zato imajo te ogromne cevi na vrhu vsaka svojo posebno prehodno kabino, ki je neprodušno pritrjena na železno cev in katere te cevi z dvojnimi vrati tudi neprodušno zapira pred zunanjim zrakom. Naj omeimo še to, da sta cevi, po katerih se bliža nakopani material dvojni, tako da ima vsaka po dva rova, to pa zato, da se hitreje lahko dela. Medtem ko gre na eni strani na jekleni vrvi viseča polna posoda po cevi navzgor, se po sosedni cevi spušča iz iste škripca prazna posoda po cevi navzdol.

Delovanje naprav na kesonu.

Prehodne kabine so torej nekakšen ventil vse naprave. Kakor smo že pri poskusu ugotovili, je pritisk zraka v kesonu večji, kakor v zunanjem ozračju. Da je to potrebno, smo že videli na zgle-

du, sicer bi vstopila voda v kesonu in po njem zvezani cevi do iste višine kakor stoji zunaj. Prehodne kabine imajo torej namen preprečiti uhajanje zraka iz kesona, na katerega voda močno pritiska in sicer tem močnejše, čim globlje je želez keson. Če hoče iti sedaj kdo v keson, stopi najprej v prehodno kabino, zapre zunanja vrata za seboj ter je tako neprodušno zaprt od zunanjega zraka. Nato načrpajo z zračnimi črpalkami v prehodno kabino toliko zraka, da doseže njegov pritisk isto višino, kakor je ima zrak v vsem ostalem kesonu. Ko je to doseženo, lahko odpre druga vrata, ki ga vodijo iz prehodne kabine po lestvi skozi cev v takozvani spodnji del kesona oziroma v delavno dvorano. Pritisk zraka na keson mora biti tako močan, da voda od spodaj ne more vdreti v keson. Črpalke zrak seveda ves čas pričrpavajo, tako da ga je celo preveč. Odvišni zrak uhaja ob spodnjih robovih kesona skozi pesek in blato in se dviga v obliki majhnih mehurčkov ob zunanjih stenah kesona iz vode, kakor smo že videli pri drugem zgledu s steklenico. Jasno je, da je radi tega prav na dnu kesona in ob njegovih spodnjih robovih vse suho in v nizki dvorani pod dnom kesona se da prav dobro delati na suhem.

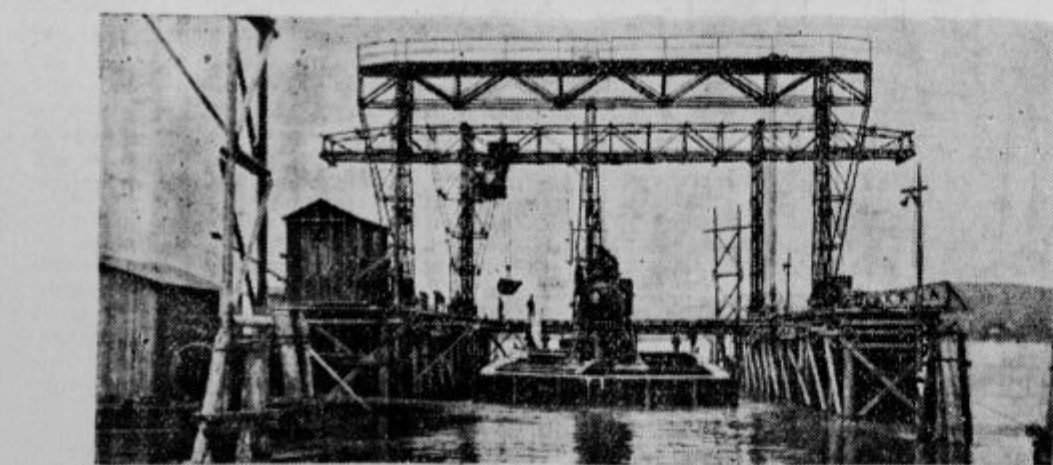
Na dnu je moker pesek, ki ga delavci ves čas odkopavajo in nalagajo v posode. Na ta način kopljejo delavci v kesonu samem vedno bolj globoko jamo, v katero se keson pogreza. Na vrhu kesona pa ves čas sproti dozidavajo betonski venec, ki brani vodi, da ne more zaliti na kesonu zgrajenega voltega opornika, ki obstoji prav za prav le še iz tankih zunanjih sten. Prav take prehodne kabine kakor so potrebne za osebni promet, v kesonu so zgrajene med obema dvojnima cevema, po katerih se izvaža nakopani material. Tudi ta mora pri izlaganju ves iti skozi prehodne kabine, sicer uide zrak, ki je pod pritiskom, iz kesona, in voda bi stopila višje ter zalila vse delavce v delavnem prostoru. Jasno je, da ima keson poleg teh treh glavnih odprtin še več manjših, ki so zopet vse neprodušno zaprte in skozi katere gredo vodovod, telefonski vod in vse potrebne električne napeljave za razsvetljavo in druga dela na električni pogon.

Posebna črpalna naprava za zrak.

Tako smo videli, da je potrebna pri kesonu še posebna črpalna naprava, ki črpa zrak v velikih množinah v keson, zlasti se zato, ker se pri vsakem prehodu vedno izgube precejšnje količine stisnjene zraka, katerega je treba takoj nadomestiti. Zato so na Donavi imeli poseben pomožni parnik, ki je bil vedno zasidran ob montažnem odru, kjer se je pogrezal keson v dno Donave. Na tem parniku so bile nameščene vse črpalne naprave, katerih je bilo po kar štiri. Tri od teh so bile na električni pogon in vsaka od njih je mogla načrpati v keson 13 m³ zraka v eni minuti. Pri obratovanju do globine 20 m je ves čas zadoščala ena sama črpalna. Ko se je keson pogreznil v globlino pod 20 m, sta bili stalno v obratu dve črpalni in samo pri kesonu, ki je zadel na trde temelje šele v globini 30 m, so nekaj časa delovale tri črpalke. Četrta, katero pa je gonil poseben Dieslov motor, pa je služila za rezervno in je enkrat v resnici tudi stopila v obrat. Neko viharno noč je namreč privozil med te opornike ekspresni parnik iz Budimpešte. Radi megle ni videl svetlobnih signalov, ki so mu kazali smer, kje naj vozi, da ne bo potrgal s svojimi jambori električnega voda za napetost 3000 voltov, s katero so se napajale vse strojne naprave, kakor tudi črpalke za polnjenje kesonov z zrakom. Jambor se je zadel v električni vod, nastala je velikanska električna iskra, debele bakrene žice voda so na mah pogorele, silni žar je vžgal in skrivil jambor, vsa naprava pa je bila v trenutku brez električnega toka; v elektrarni na bregu pa so imeli radi silnega kratkega stika pravcati dirindaj. Precejšnje število delavcev, ki so kopali v delovni dvorani kesona globoko pod vodo, pa je ostalo naenkrat brez luči. Črpalke za zrak pa so stale. In če bi stale dolgo časa, bi se z njimi zgodilo isto, kar se je zgodilo pri poskusu s svečo, ki je ugasnila. Njim bi v delovnem prostoru polagoma zmanjkalo kisika in bi se vsi zadušili. Tako pa je stopila v obrat rezervna črpalna, ki jo je gnal Dieslov motor, in nevarnost je bila odstranjena. Mogoče bo kdo rekel, saj bi delavci lahko šli skozi rove in v prehodno kabino in se tako rešili. Vendar temu ni tako. Zakaj?

Nevarnosti dela v kesonu.

Delavci, ki delajo v delovnem prostoru kesona, delajo, čim globlje leži keson, pod vedno večjim zračnim tlakom. Maksimalni tlak, ki ga je imel zrak pri teh delih v kesonih, je dosegel tri in eno petino atmosfere. Ta stisnjeni zrak kaj

Slika 2. Ladja je potegnila iz zasilnega pristanišča v vodo spuščeni in plavajoči keson na sredo reke med oba montažna odra. Na sliki vidimo že, kako je keson potopljen med odroma, na katerih sta montirana dva vodoravna, prevozna in zelo močna žerjava. Na levi so na ladjah pripravljeni vsi potrebni stroji za mešanje betona, črpanje zraka itd.

bitno napolni vse votline človeškega telesa, posebno pljuča. V pljučih pa se veže kri s kisikom, ki ga po žilah nosi v vse dele telesa. Kisik je prav tako pod povečanim pritiskom in če bi človek, ki je del časa bil ali delal pod takim pritiskom, nenkrat stopil iz takega pritiska v normalni zračni tlak, bi se mu zgodilo isto, kar vidimo nazorno v sifonski steklenici, če ji odpremo pipo. Voda v steklenici vzvalovi od samih mehurčkov, ki nastajajo kar v vodi sami. Voda oziroma vsaka tekočina sprejme vase — vpije pod večjim pritiskom mnogo več plina, kakor sicer. Prav tako kri. Zato

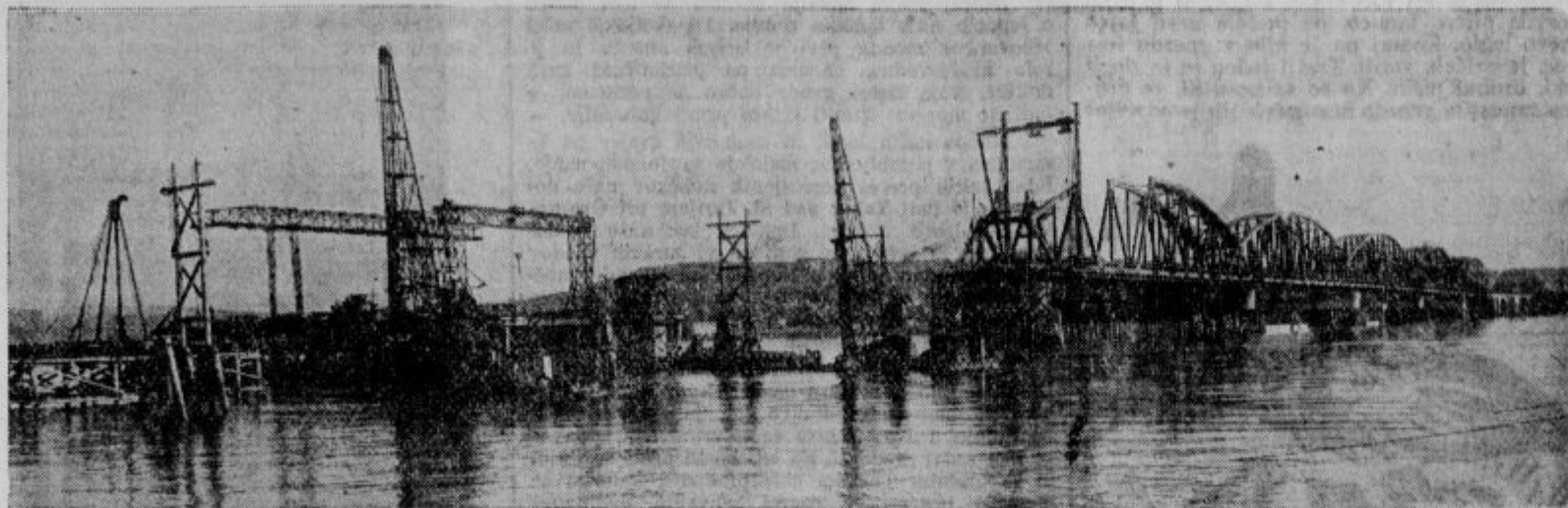
Kako so rasti podporniki

Sedaj si lahko predstavljamo, kako so gradili oporni steber. Železni keson, katerega so v delovni dvorani spodkopavali delavci, se je pogrezal vedno bolj in bolj. Čim bolj se je pogrezal keson, tem višji je bil tanki zid ob zunanjem robu kesona in tem višje so bile ogromne cevi, na katerih so bile montirane prehodne kabine. Končno je ves steber postal velik štirivoglat votel rov, kateri se je proti dnu reke nekoliko razširjal. Končno so delavci v kesonu zadeli na škriljasto dno in keson

laže predočimo ogromnost dela, povemo, da so za vezavo vseh jeklenih vezi, ki tvorijo jeklene loke mosta, porabili nič manj, kakor 700.000 zakovic, katerih je bilo treba vsako vložiti v naprej natančno zvrtane luknje in jih nato zakovčiti.

Most, čudo števil in tehnike.

Ogromnost nam bodo še najbolj pokazale sledeče številke. Skozi tri leta je delalo, izvemši zimske mesece, približno po 600 delavcev, od katerih je bilo okrog 60 Nemcev. Pri zidanju opor-

Slika 4. Pogled na pančevski most. Na desni vidimo, kako grade podpornik s pomočjo kesona. Nekako na sredi slike vidimo ob močnem pokončnem žerjavu veliko in črno parno kladivo, s katerim so zabijali 18 m dolge kole v dno Donave. Na levi vidimo, kako grade 160 m dolgi železni lok. Ob vodi lahko razločimo iz kolov zgrajeni oder, ki teče od enega podpornika do drugega. Po tem odru teče prevozni žerjav, ki radi daljave ni videti visok, dasi meri nad 30 m v višino. Z njim so polagali v lok do 25.000 kg težke jeklene vezi.

bi se v človeku zgodilo prav isto, kakor v sifonski steklenici; vsa kri bi se spenila, telesne votline bi se silno napihnile, tako da bi celo razpočile in smrt bi nastopila v par sekundah. Zato mora vsak delavec, ki dela v kesonu in je bil pod pritiskom dveh atmosfer, čakati približno pol drugo uro v prehodni kabini, kjer prav polagoma popušča zračni tlak, tako da pade v poldruhi uri zrak z nadpritiska na normalni tlak, ki je zunaj. Potem šele lahko brez posledic za zdravje zapusti kabino in še potem mora iti naravnost v že omenjeno bolnišnico z vrtno in se tam muditi dve uri, če bi se slučajno pokazale še kakšne posledice. Dva delavca pri delih v kesonih nista ubogala teh predpisov in sta šla takoj domov. Eden je omedlel na cesti in umrl že med prevozom v bolnišnico, drugega pa tudi ni bilo več mogoče rešiti. Ta bolezen se imenuje potapljaški kolaps, ker se podobna bolezen javlja pri potapljačih, ki delajo prav tako pod večjim zračnim pritiskom. Da se ozdravi v ne prehudih slučajih z električnimi kopelmi. Jasno je, da so pri takih delih delavci težki mnogo bolj plačani kakor sicer, saj je njihovo delo tudi mnogo bolj nevarno. Zato so se v Beogradu težki vedno kar tepli za delo v kesonih, kljub temu, da ni bilo prijetno. Poleg močnega zračnega tlaka je nagajala v kesonu tudi ves čas gosta megla, tako da so delavci komaj videli drug drugega. Razumljivo je, da so delali le po 4 ure.

je običaj na trdnih kamenitih tleh. S tem je bilo njihovo delo končano; zabetonirali so še delovno dvorano, katero so vsi izpolnili z betonom. Nato so odmontirali prehodne kabine brez nevarnosti, saj je bila sedaj spodnja velika odprtina kesona vsa zamašena z betonom in voda vkljub pritisku ni mogla več udariti v delovno dvorano oziroma rove. Zabetonirali so nato še ves velikanski prostor med sedizidom, razmeroma tankim zunanjim zidom, kakor tudi vse rove, podaljšali višino opornika do 10 m nad vodno gladino in opornik je bil gotov.

Tako so zgradili opornik za opornikom, nakar so se lotili zgradbe jeklenih lokov, katere naj bi nosili že zgrajeni oporni steberi. 160 m dolgi železni loki pa se zopet ne dajo postaviti kar tako. Zato so morali zopet zabiti ogromno število po 18 m dolgih pilotov od enega opornika do drugega in sicer tako, da je ostal prost pas med piloti, ki je bil tako širok kakor most. Na teh pilotih so nato zgradili tle, na katere so postavili ogromen 36 m visok pokončen žerjav, ki je imel na močni prečni dvojici diferencialnih škrincev, od katerih je vsak lahko dvignil po 25 ton. Ti škrinci so morali biti zato tako močni, ker so bile posamezne železne vezi, zlasti diagonalne, katerih vidimo v lokih vse polno, težke do 23 ton. Vsako od teh vezi so zvezali z zakovicami eno na drugo in tako je polagoma zrastel lok za lokom. Da si

nikov s kesoni so spravili skozi prehodne kabine v razmeroma majhnih posadah 66.000 m³ peska. V večjih globinah so med peskom našli ogromne množice okostij predpotopnih mamutov, jelenov in bivolov, med katerimi so našli nešteto lepo ohranjenih glav, čeljusti, zob itd. Tako so zvozili na belgrajsko univerzo okrog 100.000 kg takih kosti, za katere so strokovnjaki izračunali, da so stare okrog 100.000 let. Za opornike in za stranske priključne mostove so porabili 88.000 m³ betona. Na belgrajskem obrežju je priključni železobetonski most, ki se naslanja na ogromne jeklene loke, dolg 135 m in ima pet betonskih lokov. Na banatski strani pa je priključni most iz železobetona dolg 250 m in ima osem odprtih. Del opornega stebra, ki gleda iznad vode, meri približno 10 m v višino, kar je okroglo ena četrtnina vsega stebra. Po teži gleda iznad vode samo še ena šestina celokupne teže opornika. Po stroških pa je stal zunanji del en milijon dinarjev, pretežni del, ki je v vodi pa 10 milijonov dinarjev. Ljubljanski nebotičnik, ki je visok okrog 60 m, bo pa stal le sedem milijonov dinarjev! Za jeklene loke so porabili 20.000 ton jekla, ki je stalo 170 milijonov dinarjev. Ostala dela pa so stala prav toliko. Vse to dokazuje, da bo ostal mogočni most za dalj časa lepo čudo in rekord moderne tehnike ne samo v naši domovini, ampak tudi v ostali Evropi.

Joža Herfort:

„Kjer Ljubljana šumi...“

Beatus ille qui...
Počasi leno teče Ljubljana, zavila je že pod temnozeleno janjke hribe, pa je i sama postala celena, lepa. Na plitvinah postajajo jate drobnih srebrnobelih ribic in urne odplavajo ob vsakem nemiru. Kot iz čistega srebra so, boki se srebrno svetlikajo, v porrednih solčnih žarkih.

Po temnomodrem razpaljenem nebu je z Barja ali od Save nekje priplula, s trudnimi krili čaplja in se spustila v varne plitvine Ljubljane. Ribice so se plaho zganile, se poskrile v globine, čaplja pa je potrpežljivo čakala na gotov plen.

Vročina pasjih dni. Vse si želi hladne kopeli, doma ostanejo le oni, ki morajo in oni, ki ne morejo v prosto naravo. Glej, bogati ali vsaj premožni si je zaželel lepe Dalmacije, spet drugi je poromal na ponosne vrhove planin. Koliko pa jih je, ki jim ni dano, da bi si to privoščili? Oj, spomni se, ki uživaš v veselju in brez skrbi...

Mirno teče Ljubljana, bregove ji pokojno varuje nizko grmovje, vsa temna in zelena tira milijone drobnih kapelj v široki objem morja. Zapuščena je Ljubljana. Da, toda kje? Glej, pojdi na sprehod, pohiti z menoj. Fužine ti še samevajo, pojdiva dalje, čez Vevče, kjer ti tovarna mrko sameva in srečavaš žalostne, zmučene obraze. Pa pojdiva dalje proti Zalogu. V prijetni senci zavaro-vane stoji štiri lične hišice, vile, če hočeš. Tu letujejo podjetni Ljubljančani, ki jim je solnce, mir, voda in svež zrak več, kot pa planine in Dalmacija.

Tu si oglej, kaj premorejo pridne roke pa umne glave. Videl boš vse. Ljubke otročice, lepe zlatolaskice in zrele može...

Štiri vile imajo. Dve sta iz tenkega betona, dve iz votlih, lesenih sten, vse pa hčene in snažne. Z živčevjem jih zalaga Kašelj in daljna ali bližnja Ljubljana. Podjetnejši so se spravili nad ribe in čakajo v vročih popoldnevih v čolnih ali ob vodi na skromni Petrov blagoslov...

Kašelska občina jim je dala v najem svet za celih dvesto dinarjev na leto — no, edini dobiček, ki ga ima občina od sveta, ker, ko pride jesen, poplavi voda ljubko kolonijo in deklji pravijo, da je stala voda v vilah celo ped visoko in to ni kar tako...

Zgodaj poleti pridejo prvi letovat, pozno jeseni pobegejo pred pusto meglo in visoko vodo poslednji.

Kolonija Ljubljančanov pri Zalogu

Za janškimi hribi so se zbrali oblaki, riba na vili letoviščarjev se je obrnila v slabo smer, lastovice so letale nizko nad vodno gladino, življenje v vilah je zamrlo, vse se je pripravljalo na nevihto. Dve čapli sta prileteli s svojimi velikimi perotni, kot dve temni senci čez ljubke hišice, pa se spustili na plitvine.

Oblaki so se počasi raztrgali, potegnil je zahodnik in škrlatni večerni žarki solca so se prikradli na lesketajoče se valove.

Zlatolaska je prišla k vodi, položila poleg sebe knjigo, sedla, pa se ozrla za zahajajočim solncem. Bog ve, kaj je mislila, Bog ve, kje je hodila v mislih, kaj je iskala, po čem hrepenela. Nagnila je glavico utrujeno na prsi, naročila valčkom, vsem zlatim v solnčnem zlatu, pozdrav morju, velikemu bratu malih valov.

Čapli sta jenjali loviti, še enkrat sta se dvignili, pa se spustili v temno zavetje močvar ob bregovih Ljubljane. Zlatolaskin pogled, ves lep in mil je šel s temnimi krili čapelj vse dalje, dokler nista utonili v temo. Tudi lepi pogled je utonil v temi, tiho, prav tiho je zapela kot bi se bala zbuditi dan, ki ga je zazibala majčica noč na svojih rahlih krilih...

Vse poletje je tu, letos tretje leto. S poletnim solncem pride, z jesenskimi rožami odide, Zanj je Ljubljana morje, pesek moreka obal, lastavice, galebi, a čapli, oni sivi znaniki, ji nadomestujeta belo prelest labodov. Belo labodjo prelest jezer? O, če bi se zazrl v dekljsko dušo, globoko a tiho. bi našel prelest belejšo od labodje...

Noč. Po temnem azurju plove mesec, vse malo letovišče spi. Utrudilo ga je dnevno vrvenje, vse delo od iger, plavanja in kopanja, pa do poljskega dela.

Solnce, voda, zrak! Vse imajo tu, vse, le da je domače, ljubko in skromno.

Čuj zrelega moža: »Mar mi letovišča, morja in pa gore. Povsod je hrup in ožemanje žepov, tu sem pa srecam, zadovoljno živim v miru in si nabiram moči za celo leto dela.

Ljubljana teče počasi, zasanjano, ob njej love ribiči ribe in stare čevlje. Tam je kolonija, pa vezejo deklji čipke in krpačo nogavice, pojo vesele in žalostne pesmi, so veseli in glasni morda, slozni vsotej.

Zanesla te bo morda pot čez Štepanjo vas, čez polje, morda boš šel na Fužine, si si pojdi ogledati, kaj zmorejo podjetni Ljubljančani. Tu se uči, kaj je skromnost, kaj je ljubkost. Ne pogrešajo Save, saj je tudi Ljubljana čista, žal ne vselej in če se rad v vodo na glavo preukucuješ, morda znaš celo skakati, ti je na razpolago skalalna deska.

Vse imajo ti prijazni letoviščarji od vode in rož mimo židane volje do lepih deklek.

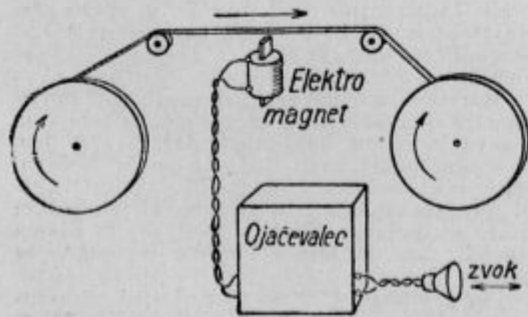
I Z T E H N I K E

Zvočna žica in zvočni papir

Skoro čisto umevno se nam zdi, da lahko shranimo zvoke na gramofonski plošči. Zareze, ki teko v obliki spirale po plošči, so tako izoblikovane, da nam pri igranju tresejo iglo in z njo združeno zvočno pripravo na ta način, da do vseh potankosti zopet čujemo registrirane zvočne nihaje. Po naslovu članka sodeč, bo mogoče kdo na prvi mah misliti, da je morda taka zvočna zareza napravljena kar na papirju oziroma kar odtisnjena na žico. Temu pa ni tako.

Obravnavajmo najprej zvočno žico. Že pred 52. leti je izumitelj Poulsen, ki je prinesel veliko novega v taktat razvijajočo se tehniko brezžičnega telegrafiranja, prišel na idejo, vtisniti jekleni žici zvočni pojav magnetičnim potom. Ako jeklo magnetiziramo, potem vemo, da bo ta od zunaj pridobljeni magnetizem tudi obdržalo. Če bi torej zvočne pojave spremenili v magnetične in te vtisnili v jekleno žico, bi s tem dosegli nov način registriranja zvokov. Seveda moramo potem skrbeti za to, da te magnetične pojave zopet spremenimo v zvočne. Vse to se je — kakor rečeno — v principu že posrečilo pred desetletji. Vsaka tehnična novost pa rabi gotovo dobo, da se razširi, izpopolni, preboli otroške bolezni in se udomači. Ideje se je poprijel dr. Stille in jo je tekom dolge vrste let tako izpopolnil, da je danes že dosegla tehnika zvočnega jeklenega traka tako popolnost, da prav lahko stoji v isti vrsti z gramofoni in zvočnim filmom.

Radi lažjega razumevanja naj se nadaljna razlaga opira na majhno principiarno skico. Na levem

Skica aparata z zvočnim jeklenim trakom.

vrtenju je navita »deviška« žica, ki se odvíja na desno in med tem teče mimo magnet, čigar magnetizem vzbujamo z električnim tokom. Če v spodaj narisani ustnik govorimo tako kakor v telefon, nam bo mikrofonski spremenil zvočne valove v električne impulze. Te ojačimo in speljemo po žici okrog magnetu. S tem smo dosegli, da se je zvok tako rekoč spremenil v magnetizem. Kakor je

zoblikovan zračni val zvoka, tako se pojavlja »sprehajajoča« se sila magnetu. Jeklen trak, ki teče tik mimo magnetu, bo postal tudi magnetičen. Jakost njegovega vrkanega magnetizma se bo popolnoma ravnala po vrakokratni moči magnetu. Jeklen trak, ki se giblje z brzino nekaj nad 1 m v sekundi, je potem na raznih krajih vzdolž svoje dolžine različno magnetičen. Na ta način imamo končno na desnem vretenu shranjen cel naš govor oziroma glasbo.

Kako pa lahko zopet to žico odigramo? Prav enostavno. Uporabljamo lahko kar isto našo skico. Sedaj imamo na levi strani vreteno s popisanim jeklenim trakom, ki zopet drvi v istem smislu mimo magnetu. Tukaj pa vpliva na jeklenem traku

Selenophon zadnje konstrukcije.

nabran magnetizem na elektromagnet. Zbudijo se električni toki, ki jih čez ojačevalko pošljemo na telefon, oziroma zvočnik. Cel postopek smo torej enostavno obrnili in dosegli preobrnjenje magnetizma potom elektrike zopet v zvok.

V praktični izvedbi je seveda stvar nekoliko kompliciranejša kakor smo jo tu videli. Bilo je treba dolgotrajnega raziskovanja, da se je ugotovilo, na primer prava mera za jekleni trak, prava sestava materiala itd. Danes je trak, ki je na eni strani v svrhu premikanja preluknjan slično kakor običajni filmski trak, širok 4—15 mm ter le pet stotink mm debel.

Ta sistem je že tako izpopolnjen, da se bo morda uveljavil v tehniki zvočnih filmov zlasti zato, ker je mnogo cenejši, kakor dosedanje filmske zvočne aparature. Večje važnosti je to za manjše kinematografe, posebno na deželi.

Praktično že uporabljajo Stillejev način jekle-

nega traka pri tako zvanih diktičnih strojih. Na primer: pisarniški predstojnik narekuje v aparat pisma, ki naj se pozneje tipkajo. Ugodnost in prednost takega diktafona leži posebno v tem, da lahko besedo ali stavek, ki smo ga napačno povedali oziroma diktirali, takoj zopet »zbrisemo« in popravimo. Treba nam je samo zavrteti aparat nazaj in posebni za to nameščeni magnet uniči zabeleženi magnetizem, nakar na tem mestu lahko ponovno magnetiziramo novo besedo. S tega tudi sledi, da je tak trak, ki sicer drži zvok desetletja neizpremenjeno v polni jakosti, vedno na novo zopet uporabljiv, če se prejšnjo registracijo zopet »izbriše«. Pri dosedanjih diktafonih, ki so rezali zvočne jarke v gramofonske valje, je bilo treba vedno novih valjev ali pa njih zareze odstraniti na zamuden način. Po vsem tem vidimo, da je zvočnemu jeklenemu traku odprta dosti lepša bodočnost.

V zadnjem času so se pojavili na trgu neke vrste gramofoni, pod imenom selenophon. Mesto gramofonske plošče teče skozi aparaturo papirnati trak približno tako, ko papir v telegrafskem aparatu. Tu se pa spreminja svetlobne učinke v zvočne. Na traku je v črnbeli pisavi beleženo nihanje zvoka, ki ga potem električno oko, tako zvana svetlobna celica, potom ojačevalca in zvočnika spremeni v zvok. Kako izgleda tako črnbelo registriran zvok, vidimo na sliki. Prvotno snemanje zvoka se vrši slično kakor na filmski trak pri zvočnem filmu. Od tega fotografiranega zvoka izvrše nato kliseje, ki jih odtisnejo na navadni ceneni papir. Tako nam je možno kupiti en zvitek papirja, ki ima beleženo mogoče kar celo dejanje opere in ga lahko potem odigramo v eni sapi, brez mučnega prekinjenja kakor pri gramofonskih ploščah. Trak dolžine 300 m igra nepretrgoma 20 minut. Ščasoma bodo aparature kakor tudi traki dosegli cene, ki ne bodo dosti višje od cene prvovrstnih gramofonskih plošč tako, da bomo za hišno zabavo dobili prav lepo novost.

Prav sedaj prihajajo vesti o nekem novem sistemu, ki uporablja tako papir kakor železo. Inženjer Pfeumer je potresel eno petdesetinko mm debel papirni trak z železnimi opilkami, ki tvorijo eno tisočinko mm debelo plast. Magnetizira se ta železni papir dvakrat in sicer od enega roba do druge in od tu do drugega roba. Na ta način vsebuje 300 m dolg trak toliko godbe kakor šest gramofonskih plošč. Zanimivo je tudi to, da se lahko vrši snemanje in oddajanje zvokov enostavno s pomočjo ojačevalca nizke frekvence boljšega radioaparata.

Drobne vesti

Gramofonska glasba je zavzemala v radio-programih sledeče odstotke od celotnega oddajnega časa: v Franciji 25,6%, v Belgiji 20,5%, na Norveškem 18%, v Nemčiji 16,8%, v ostalih državah pa manj.

Zanimivo je, da je v Zedinjenih državah severne Amerike naraslo prebivalstvo v zadnjih 50 letih za 140%, izkop premoža za 736%, izraba vodnih sil za 1020%, pridobivanje zemeljskega plina za 2035% in zemeljskega olja za 3350%.

Angleška letalska industrija porabi letno ogromno vsoto 90 milijonov dinarjev za znanstvena dela in raziskovanje.

Na papirnatem traku je odtisnjeno nihanje zvoka.

LEPOTE NAŠE ZEMLJE

(ože Herfort:

Na poljani!

Prvi rahli dih pomladi je že zavel čez poljane in čez sveže razorane njive, ko se je hrepeneče glasil »čirik« jerebice in odmeval po polju. Razlegalo se je čirikanje jerebice sprva rahlo, boječe — pozneje pa hrepeneče, nazadnje strastno. V tihih mesečnih nočeh je daleč odmeval njen glas, in čule so ga njene tovarišice, tekle so za glasom. Kam jih je peljal? Prišlo so do človeških bivališ — prvih hiš bele Ljubljane. Še dalje, k verandi vile na periferiji mesta! V zamreženem prostoru pod verando je klicala uboga jetnica svobodne tovarišice. Ostale so pri njej — dvanajst jih je bilo — vso dolgo noč, do rane zore, dokler jih ni prepočil delavec, hiteč v tovarno.

Prišel pa je marec in srca jerebic je prevzelo čudno čuvstvo. Tesno jim je bilo pri srcu, tekale so samice skupaj, samci so se bojovito obnašali, kmalu se je vsa kita razdelila na pare, niti so se razšle na vse strani. — Zastonj je klicala osamljena samica pod verando na periferiji mesta. Njene tovarišice je niso čule več; imele so druge, važnejše opravke.

Zašlo je solnce. Le zapadne gore so še žarele. Večerni zvon je že odpel... Tedaj se je nekaj v mladem žitu zganilo, zopet, zopet... Muc, ki je prišel iz bližnje barake, je postal pozoren. Prihulil se je k tlom, le konec repa se mu je nemirno pregibal. Prišla je po travo jerebica, za njo samček. Tik pred mačkom se je prepelica hipoma ustavila, a že prepozno! Nagel skok, krik prestrašene samice in glas bolečin samice... Prestrašen je samec sedel v razor in par hipov tiho ždel. Ko se je nekoliko oddahnil od strahu, je krepko zaklical: »Čerček, čerček... čerček!« Nobenega odgovora! Sfrčal je pod malinov grm in ondi prebil ostali del noči. Klaverno je posedal drugi dan okoli, klical in klical, a brez uspeha. Samice ni hotelo biti od nikoder!

Toda čuj! Proti večeru se je nenadoma začel: »Čirik, čirik, čirik... čirik!« Kaj pa je to? Samica! Brž se ji je oglasil: »Čerček, čerček, čerček... čerček!« — »frrr... čiri, čiri, čiri!« Sedel je, prislusnil: »Čirik, čirik!« »Čerček, čerček!« jo je klical. Kar je začel »Ko, ko, ko, kokoko, ko, ko!« »Guk, guk, guk... in že je bil pred verando vile na periferiji! Dolgo je bil pri njej, jo klical, se ji dobričal, a ni mogel do nje. Ločila ga je kruta mreža. Toda, glej, glej, pazi se, ljubi petelinček! Frrr... čirik, čirik... čirik! — »že zopet tu zlodjev maček! se je začel glas. — »Da ga še enkrat vidim, mu že posvetim!« Molk — — Na zemljo je pala temna noč in luna je medlo svetila... Splazila se je senca k verandi, nekaj dolgega je imela v rokah. Previdno se je bližala vogalu verande. Ko je dospela do ogla, je oprla predmet v ramo. Posvetilo se je iz njega in razlegel se je lahen pok. Mačka je bilo konec. Neznaten dogodek pa je noč zakrila s kopreno tajnosti...

Zarja z zlatom je oblila vzhod ptičice drobne so se zbudile, s petjem milim naznanile nebeškega kralja zgodnji prihod, pa že je bil samček z lepo, temnorjavo podkvijo na prsih

pred verando, pod oknom svoje ljubice. V tovarni je sirena zatulila in naznanila, da je ura šest in pričetek dela. Samček je bil dvoril jerebici, kokal, jo klical, a vse zastonj! Ko pa je zvonar odzvonil sedem, je pogledal izpod drugega dela verande brak istrijanec, leno zazelah in se pretegnil, a tedaj zagledal novega gosta. Mimo pa je prišel nepridiprav, v obliki sososedovega dobermana, ki pa ni imel smisla za jerebičino ljubezen in je grdo zarjul, samček je pa seveda odletel!

Hodil je k njej vs teden, zjutraj in zvečer. Niso ga plašili ne ljudje, ne mački, ki so ga zalezovali, ne psi. Vse težave je rad prestal, samo da je bil lahko v bližini samice.

In tako je minilo sedem dni, bilo je sedem juter in sedem večerov — štirinajst oklicev. Ko pa je minilo sedem dni, osmega pol — — so škarje mrežo prerezale... in vršila se je slovesna svatba v rožni pomladi!

Mlado polje je pelo v pomladni pesmi, vse polje je bilo en sam cvet, eno samo ključje življenje. Pod nebo so hoteli v glasni pesmi škrjanci in padali nazaj k družicam, ki so ponižno želele na gnezdu. V mladem žitu pa je bil srečen jerebičji par. Svoboda, ljubezen — pesem čez pesem, sreča. — Vsa nekdanja kopnenja uboga samice, jetnice so kipel v pesmi ljubezni — kmalu je ob žitu v travo napravila plitvo jamico, jo postlala s par hilkami in gnezdo je bilo gotovo. Vanj je nesla sivo-rjasta jajca — bilo jih je 16, ko je pričela valiti. Samček, mali vitež, je bil vedno pri njej, stopil na rvišeno in oprezoval okolico, pa glasno čirikal in tabaval svojo družico.

Pesem poletja, pesem koscev. Rosno bilje se je lesketalo v prvih žarkih, ko so drobne cvetlične glavice padale pod blestečo koso, pa v jutru in solncu venele. Solnce jim je izpilo sveži sok, prijatelji rož jih je pomoril.

Glasna pesem koscev, blešča kosa in padajočega bilja, pozdravi grabljicam. Življenje v polju. Kosci so se bližali ponižni jerebici, ki je trdno sedela na gnezdu. Še en zamah ostre kose, ostrina je švignila čez njo. V prihodnjem izrenutku je zletela in si kmalu rešila sedlo življenja. Žalostna in vznemirjena je godela v žito k samcu, pa začirikal, toda njen glas je zamrl v vrisku koscev, ni jim bilo mar plitve jamice in jajčec, pobrali so jih, s kruto roko potrli in metali po travi...

Rožne glavice so umirale, mladi sokli so se sušili, poleg suhih rož pa so bila ubita jajca, zarod uničen.

Nesreča jerebičjemu paru ni vzela poguma. Poiskala sta si nov prostor in samica si je urno napravila plitvo jamico, pa pričela nesti jajca za novo leglo. Komaj pa je bilo v gnezdu šest jajčec, je pričela valiti. Tretji teden so se zlegli ljubki, drobni piški. Ko so se posušili, je družica zapustila gnezdo in samček jih je odpeljal

Srečna družinica...

preko žita na mejo k staremu mravljišču in oba sta jim tam kopala in brskala bela mravljinčja jajčeca in buhe.

Mlada družinica, na čelu ji je bil vedno samček, je lepo složno živela, bili so vsi za vsakega in vsak za vse. Mladi so dorasli in dobili skromno rjavo mamičino obleko. Vodnik družine, stari samček je imel na prsih lepo temnorjavo podkev, obrvi in okoli oči pa živorečno rožo. Na prsih je bil sinje sivomodri, hrbet je bil zamolklo rjave barve, rep pa rdečerjav. Če se je stisnil v razor ob grudo, ga sploh nisi več prepoznal od okolice.

Vsa družinica je šla na strnišče in tam pobirala odpadla zrna, ona, ki človeku tako malo, bolje, nič ne koristijo. Od tam so šli počasi na repno njivo. Naenkrat je samček zapazil mačka. En svaričen klic samo in nobenega ni bilo nikjer. Sam pa je porabil staro jerebičjo zvijačo in odpeljal mačka daleč proč. Povesil je levo perot, kot bi bil obstrteljen in glasno klical, da je bolj gotovo opozoril nase muca. Ta ga je res kmalu zagledal in se pripravil na skok. Jereb pa je bil še predaleč, dobro je namreč vedel, da maček daleč skoči, pa se je držal varne razdalje. Muca je to ježilo, pričel je zasledovati vedno bolj se oddaljujočega jereba. Ta ga je peljal daleč proč od družine, pa mu nazadnje v posmeh krepko zaklical in v velikem loku odletel k rešeni družini. — Muc je sedel, dvignil tačico in debelo gledal za izginulim jerebom, tako ga pa že zlepa ni kdo potegnil.

Pod noč se je družinica spravila pod grm ali breg, ki je bil pod njivami in tam prenočila. S prvim svitom so šle jerebice spet na pašo, se kopale v prahu in prsti na njivah ali kar na poljski poti, zvečer so se preletavale pa spet skupno s samčkom na čelu, poiskale primeren prostor, kjer so nočevale.

Mladici so odrasli, jerebice so bile že povsod po kitah, v deželo je prišla jesen s svojim zlatom in plodovi, pričel se je lov na jerebice. Bilo je meglenega septemberskega jutra. Pri podružnici je bila ura sedem, ko se je pričel lov. Veliki psi ptičarji so iskali po njivah jerebičje kite. Naša kita je baš odletela v repo, ko je prišel naup pes — obstal je kot ukopan. Kmalu je začel za seboj povelje: Še, še... Kita se je dvignila, štirje strelji so presekali jutranjo tišino. — Tri jerebice, tri mladice so omahnile in pes jih je prinesel gospodarju.

Se so iskali psi po polju, še so pokale puške in padale jerebice. Na večer pa, ko je solnce škratno zlatilo njive, se je zbrala naša razbita družinica. Samičko je bolela ranjena od svinčnega zrnja opraskana perot, od šestih mladčkov so bili še trije, bilo jih je samo še pet. Plaho so se stisnili pod malinov grm in tam čakali zore.

Srečno so prebili jesen. Polja so se praznila, pusta in prazna so postala, škorci, ki so se družili z vranami so odšli na veliko pot, samotne vrane so leno letale preko polja, ob vodah je poletaval bajno lepi ptič, vodomec, vsa narava je postajala od dne do dne bolj trudna, pusta in potrebna počitka.

Neke noči pa se je nebo zagrnilo s sivino in kmalu je polje in breg zakril sneg z deviško odejo.

Dva dni je že ležal sneg, ko je prišel stari logar in prinesel jerebičam žita. Napravil jim je zaklon, da so bile varne pred kragulji, kanjnami in drugimi roparicami, pa jim je nasul krme.

Spet je padal sneg. Jerebice vse premrle so še zaman iskale primernih zatočišč. Sedaj jim je prišla na pomoč narava. V snegu so si napravile drobne kokoške, luknje, kot nekakšne rove in preko noči jih je kristalasti sneg enostavno zasnežil, obvarovane so bile pred ostrim vetrom, ki gre tudi ubogim živalcam skozi kosti.

Zjutraj so prhnile iz snega in tekle h krmišcu, kjer je pa čakal nanje že drug gost. Na nič hudega slutitve bližajoče se jerebice je planila kanja in odnesla še eno mladico. Komaj pa je dobro zaplavala v zraku, je prešla svoje plačilo od starega logarja, mrtva s prestreljenimi prsi je padla v sneg, jerebica pa je še trepetala v poslednjih kričih...

Ostale jerebice je varovala narava sama in zvesti lovec.

Z marčevim solncem je tudi zanje napočila doba srečnejših dni. Veselo so pričeli samčki čiricati, samice se pa plaho stiskati skupaj. Mlade ptice je prevzelo čudno doslej jim neznan čuvstvo. Bilo pa je, to pri jerebičah navadno, več samcev in pričeli so se boji za ženice. Močno so se pretepali pa samo perje je letelo od njih, nazadnje so pripadle samice močnejšim, šibkejši pa so šli poizkušat srečo drugam.

Kite so se razkropile in razbile paroma na vse strani. Stari samci so imeli stare samice, zvestoba družji te ljubke ptice vse življenje.

Poiskali so si zavetia in kritja, pa šli vzgojiti nov zarod.

Na Šentjurski Tabor pri Grosupljem

Skoraj vsako nedeljo beremo na tem mestu o lepotah naše domače zemlje. To akcijo je začel »Slovenec« menda prvi v širšem obsegu in je zelo hvalevredna, obenem pa patriotična; kajti dokler svoje lastne grude dobro ne poznamo, le tudi ne moremo ljubiti s tisto pravo ljubeznijo.

Mnogo naših lepih in zanimivih krajev pa še samotari v pozabljenju; malokdo se domišli nanje. Eden takih precej pozabljenih kotičkov naše domovine je tudi Tabor nad St. Jurijem pri Grosuplju in bližnja okolica. Dobrišen kos naše zgodovine ima za seboj, saj stoji že od turških vpadov in je še vedno dobro ohranjen. Najprej vidiš močno starinsko obzidje, za tem pa prijazno, deloma gotsko cerkvice sv. Nikolaja, sedaj podružnice župnijske cerkve v St. Juriju.

Že ko se pelješ proti Grosuplju (v smeri iz Ljubljane), ti oko zazre na desni strani na prijaznem gozdnatem hribu sivo zidovje s cerkvico — Šentjurski Tabor. Nehote se ti vrine misel, da so se tam zadaj pred več sto leti borili proti nasilnim in krvoločnim Turkom naši pradedje, katerim se moramo pravzaprav precej zahvaliti, da danes uživamo svobodo, ki je oni niso dosegli. — V Grosuplju izstopiš in zaviješ takoj s postaje po cesti, ki vodi na desno, kjer obenem zagledaš rdečo tablo z napisom »Na Tabor in k jami župana Permeta«. Nato te spremlja — če nimaš drugega spremstva — dobro markirana pot do cilja. Čez kakih 20 minut — dosepeš v prijazno Ponovo vas. V sredi te vasi zaviješ na levo mimo gostilne g. Permeta in prideš mimo par hiš v vabljivo gozdno senco. Kmalu se ti odpre na levi dolinica, v vnožju katere je votlina. V njej kraljuje sv. Anton Puščavnik, na vrhu pa je zvonček. — Zenskam naj razodenem skrivnost, da tukaj prosijo za moža in da je ta zvonček moral že precej pretrpeti od njihovega spola. Saj je znana pesmica:

»Preljubi svet' Anton,
daj mi ti možička,
jaz pa ti zredila bom
debelega prašička.«

Nikar naj mi ne štejejo v zlo, če sem to povedal. — Da zopet začnemo z resnim, bodi povedano, da je bila ta kapelica zgrajena pred nekaj desetletji, l. 1930. pa jo je dal č. g. A. Medved popraviti in votlino povečati. Vse kip je izklesan iz enega samega kamna in tehta približno 1200 kg. Izklesal ga je kipar Vurnik iz Radovljice. Pred par leti je bila spredaj postavljena tudi ograja, ker so se prej nekateri »olikanje« obiskovalci te puščave podpisovali ne samo po rokah in obleki sv. Antona, ampak celo po obrazu.

Ob levem robu te dolinice gremo še malo navzgor, nato pa kmalu zagledamo Tabor — na cilju smo. Okoli in okoli obzidja vodi nedavno narajena pot, a katere se ti nudi krasen razgled. Vidiš zgodovinsko znamenitega sv. Ahacija, Juljske, Kamniške planine, Janče, dobrepoljske in ribniške hribe. Pogled ti celo splava na oddaljeno Hrušico, v vnožju katere ječe naši bratje pod italijanskim jarmom. Vidi se še marsikaj lepega, pa pridi rajši pogledat. — Za obzidjem stoji cerkva

sv. Nikolaja, cerkveno »žegnanje« pa je v nedeljo po sv. Jerneju, torej danes, zato si povabljen na »strukljet«. Presbiterij je gotski, dočim je ostali del cerkve iz poznejše dobe. Presbiterij je bil prvotno kapelica in je bil zgrajen okoli l. 1500. Zvonik je bil prej najbrž obrambni stolp. Cerkev je zavarovana s četverkotnim obzidjem, visokim 5 m. Na

Gornja slika: Šentjurski Tabor pri Grosupljem. Spodnja slika: Puščava sv. Antona pri Taboru.

treh oglih so stolpi, ki pa danes služijo različnim namenom. V vsem obzidju so napravljene strelne line. Obzidje je bilo predeljeno s tramovi v dva dela (zgornji in spodnji). Nekoliko nižje od tega obzidja so sledovi drugega.

Tabor (ali Taber, kakor ga okoliški ljudje imenujejo) je bil prej last graščine Čušperk. Včasih so ga imenovali Lačenberk (Valvasor piše: Lazenberg). (Tudi med Zaplalom in Primskovim na Dol. se nahajajo neke razvaline s istim imenom.) Glede starosti je težko čisto točno se izraziti, ker nam manjka točnih podatkov. Najbrž pa je cerkev starejša ko obzidje. Valvasor sicer piše o slovenskih taborih sledeče: »Gotovo je, da so Turki l. 1471. prodrli do Iga in Perserja in na tej poti upepelili stiški samostan. Zaradi tega so v tem letu začeli graditi tabore po deželi.«

Ko smo bili že na Taboru, si lahko ogledamo še Zupanovo jamo z njenimi krasnimi kapniki, do katere dospemo v četrte ure po gozdni poti. Notri se lahko ohladimo, še bolj pa v malo nižje ležeči »Ledenici«, ki jo je že Valvasor dobro poznal.

Na Tabor pridemo lahko tudi s postaje Predole, ali pa iz Škofljice po cesti mimo Turjaka, kjer zavijemo na levo pod sv. Ahacijem. Torej na svidenje na Taboru! —a —o

Slatinske slike

Zdravilni vrelci

Videc na otoku Patmu je v zamaknjenju gledal »studence žive vode« ter vabil: »Kdor je žejen naj pride; kdor hoče, naj vzame žive vode zastonj.« Kdor je kdaj ob slatinskih zdravilnih vrelcih ozdravel, bi mogel njim, ki so željni zdravja, zaklicati podobno vabilo. Večne resnice in živi vrelci se skladajo med seboj kakor vsebina in oblika; kakor misel in podoba.

Slatinski vrelci teko iz davnih rimskih in predrimskih dob. Le nekaj minut od glavnega vrelca, ki je bil znan že davnim rodovom, se je vila rimska cesta. Iznajdljivi Rimljani so mogli pač vedeti za to zdravilno vodo ter jo po svoji davni cesti pošiljali po širnem svetu. Prav v tem kraju so stakovali celo omrežje cest, da se eno izmed zemljišč ob Rogaški Slatini še danes zove »Ceste«. Prvotni studenec je bil obdan z marmorjem. Marmornata ograja je v dolgih stoletjih s tlakovano cesto vred razpadla. V 17. stoletju je voda dotekala po vrhovem ali brezovem žlebu. Ta preprosti izvir je napotil celo goriškega nadškofa Attemsa, da se je 1766 nalašč pripeljal na Slatino, da si ogleda izvir njene zdravilne vode.

Sloveč dveh ozdravljenj: cesarica Eleonora in grof Zrinjski sta ozdravila po slatinski zdravilni vodi: je nagnil dunajske lekarnarje, da so se združili v poseben zbor 1721, ki se je s cesarskim dovoljenjem zavzel za izkoriščanje slatinskih zdravilnih vrelcev. Leta 1732 so strokovno zajeli glavni vrelce, ga obdali s kamenitim vncem in postavili poleg njega kip sv. Janeza Nepomuka.

Dragoceno zdravilnost slatinskih vrelcev so v svojih strokovnih razpravah ocenili in razglasili zlasti trije izvedenci: zdravnik dr. Pavel Sorbait 1679; fizik dr. Gründel 1685 in lekarnar Siiss 1822. Ta poslednji je zdravilno moč slatinskih vrelcev poudaril s pomembnim izrekom: »Narava je večno naš vzor. Ona vzame v sebstvino rudninske vode vse, kar najde. Narava dela povsem zanesljivo, toda ne s tehniko v roki.« To se pravi: edino naravna rudninska voda vsebuje največjo zdravilno moč; zakaj le narava more to, česar človek s tehniko in z umetnimi primesi doseči ne more. O teh najstarejših in poznejših preizkušnjah je napisal letos profesor Adolf Režek važno razpravo v Farmaceutskem vestniku. Sklep vseh teh sodb in ocen se glasi: Rogaška Slatina prekaša po količini rudninskih sestavin: torej po zdravilni moči, vse poznane svetovne vrelce. Rogaška slatina vsebuje danes prav toliko ogljikove kisline kakor nekaj. Rogaška slatina po izjavah domačih in drugih zdravnikov temeljito ozdravlja želodčne bolezni in bolečine. Priče so neštivilni ozdravljenji.

Stopimo k trem visokim in dokaj prostornim loptom, iznad katerih se blesti napis za napisom: Tempel, Styria, Donat; in izpod katerih lop teko pod točajkino roko imenovani zdravilni vrelci. Glejte, kako prihajajo gostje z vedrim obrazom in bleskovitim kozarcem: vsak po svoji meri in izbi. Kaj drugega je ta vedrost in veselost kakor zaupanje in uverjenje, da jih bo stanovit napoj zdravilnega vrelca osvežil in ozdravil? Slatinski vrelci so živi studenci veselja, ali recimo, srebrne poti

k veselju. Sugestija? Malo tudi. Nedavno smo brali predavanje o najmodernejši zdravnič-sugestiji. Daleč preko naših slovenskih, jugoslovanskih in slovanskih mej sloveč mož je nedavno ob slatinskih vrelcih sebi in drugim sugeriral misel: »Bodimo z Bogom in veselji!« zato, ker se žalost ne izplača. Še Bog je nima rad.

Približajte se gostom — lepa beseda najde povsod lepo mesto — povprašajte jih in povedali vam bodo, v vseh jezikih vam bodo zagotavljali, da so ozdravili po slatinski vodi. Med njimi boste našli goste, ki že deset, dvajset, trideset, da, tudi štirideset let in čez redno vsako leto prihajajo v Slatino. Poznamo Slavonca, ki že nekaj let obiskuje Rogaško Slatino. Tako-le nam je pripovedoval:

»Zame je to gostovanje velik užitek! Sedem na klop ob studenec in gledam, kako se vrste točni in vestni pivci, drug za drugim. Vsak nosi v kozarcu svoje zdravje, katero polagoma vlija vase. Polagoma, kakor deca prijetno tekočino, da jim je pretrano ne zmanjka. Vsek vrelce vzbuja v meni občutek pristnega veselja. Ako slišim še ubrano zdraviliško godbo, si domišljam, da je moje veselje popolno. Ti ljubi cel svet, kako te ljubim!«

Kdor bi mogel umeti skrivnostno govorico slatinskih vrelcev, bi vedel, da mu žuborijo: »Tako smo tekli že v davnih dobi. Tako kakor danes tebe, smo osveževali včasih druge, katerih imena s častjo izgovarjaš, ko praviš Jurij Strossmayer, Anton Martin Slomšek, Simon Gregorčič, Josip Stritar, Ivan Tavčar. In vrelci prehitro tečemo, da bi ti mogli napovedati imena vseh odličnih mož, ki so se iz davnine do danes zatekali po zdravje v Rogaško Slatino.«

Morebiti nam je čut hvalečnosti nad vrtnjem zdravjem narekaval te vrstice; morebiti jih je navdala zavest, kako neizčrpen je v studenčih svoje milosti šele Bog; ko so že naravnih vrelci tako neizčrpnji, zdravilni, rešilni. Kurkoli že; srečni smo, da stojimo ob slatinskih vodah in pojemo Resnici in Dobroti pesem ljubezni: kar je bila »Proslava 200-letnice v Rogaški Slatini«.

Poleg letnice 1732 se v zgodovini zdravilišča Rogaške Slatine žare še tri imenitne letnice: 1819, 1886 in 1908. Prva letnica pove, da je bil takrat v istrijanskim marmorjem obzidan in s templom v visokih jonskih stebrih obdan najstarejši vrelce, ki je pri tej priliki dobil ime »Tempel«. Druga letnica sporoča, da je »Tempel« dobil mogočnega tekmeča v novozajetem vrelcu, ki je od prvega kakih 20 metrov oddaljen. Naravali so ga s stavakih imenom Stajerske »Styria«. Tretja letnica označuje odkritje novega, najmočnejšega izvirka, ki so ga po bližnjem najvišjem vrhu imenovali »Donat«.

Troje zdravilnih vrelcev bo ostalo za Rogaško Slatino neprecenljiva privlačna sila; naj se slatinski domovi in z njimi vred vse druge naprave množe, spreminjajo in prenavljajo tako ali tako; najvišji in najdražji nje naravni zaklad jh, upamo, ne bo nikoli vzeti; in bo pri vseh zdravnikih uvaževan in na vse trge izvaževan. Po slatinskih zdravilnih vrelcih naj raste sloves in blagor naše zemlje. V. T.

Mali oglasi

Damske plašče za jesen

ravnokar izgotovljene, po najnovejših journalih, nudi v veliki izbiri v cenah od 240 Din naprej

F. I. Goričar

Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 29.

Službe iščejo

Vsaka beseda 1 Din

Pisarniška moč

večja slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika, strojeopisja, knjigovodstva in stenografije, išče nameščenje s 1. septembrom. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Marljivo« št. 12.339. (a)

Perfekten dopisnik

(korespondent) hrvaškega, nemškega in madžarskega jezika, izurjen v hrvaški in nemški stenografiji, knjigovodstvu, bilancist, mlada moč, prvovrsten organizator — išče stalno mesto. Vprašanja na Interklam d. d., Zagreb, Masarykova 28, pod »Perfekten K-2010«. (a)

Dekle

želi službo. Zna kuhati in vsa hišna dela. Gre tudi v gostilno ali na deželo. Ponudbe pod »Vestna« na upravo »Slov.«, Maribor. (a)

Industrijski uradnik

z večletno prakso, marljiv, zvest, pošten, išče primerno službo. Gre tudi na deželo. Ponudbe na upravo »Slov.« Maribor, pod šifro »Zaupen« 1897. (a)

Kmetško dekle

išče službo, najraje gre na Gorenjsko. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.336. (a)

Pletilja

agavice prevzame delo. Gre tudi kot pomočnica. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.335. (a)

Nadvičar

strokovno naobražen, vreden in marljiv, z mnogoletno prakso pri vzornih vinogradih, sadonosnikih, kmetijstvu in gospodarstvu želi primerne službe pri boljših gospodarstvih. Naslov v podružnici »Sl.« v Celju pod »Marljiv« št. 12.259. (a)

Dekle šivilja

išče službo pri boljši kršćanski družini. Cenj. ponudbe na upravo »Slov.« pod »Dekle šivilja«. (a)

Službo hišnika

išče zakonski par brez otrok. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12.456. (a)

Organist

(cerkovnik), po mali praktiki zmožen občinskega tajništva, ki je odslužil vojaščino, išče mesto. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.470. (a)

Dekle

zvesto, pošteno, z znanjem nemščine, išče službo kot sobarica, pomoč gospod. Gre tudi k otrokom ali v postrežbo cel dan. Naslov v upravi »Sl.« pod št. 12.496. (a)

Vajenci

Vsaka beseda 1 Din

Kuharska učenka

se sprejme. Kolodvorska ul. 23. (v)

Vajenca

krpekega in poštenega, za mesarsko obrt, sprejem. Ludv. Pust, Cesta v mestni log 15. (v)

Trgovsko učenko

absolventinjo dveh ali treh meščanskih šol, pridno in pošteno, ki ima res veselje do trgovine, sprejem takoj v trgovino mešanega blaga na deželi — s hrano in stanovanjem v hiši. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Učenka« št. 12.269. (v)

Vajenka

pridna in zanesljiva, se sprejme za strojno in ročno vezanje. Atelje »Iris«, Ljubljana, Igriška 10. (v)

Vajenca

sprejme za dimnikarsko obrt, močnega, od 16—17 let starega, Franc Kōnig, dimn. mojster, Brežice (v)

Pekovski vajenec

močan, se takoj sprejme. Melje 23, Genzker Ludvik, Maribor. (v)

Za šiviljo

se želi izučiti 17 let staro dekle. Naslov pove upravo »Slov.« pod št. 12.401 v

Mizarskega vajenca

sprejme Franc Šemerl — mizarstvo, Poljanska 69, Ljubljana. (v)

Vajenko

ali vajenca, sprejme tvrda. A. Persche, Marjtn trg 8. (v)

Pek. vajenca

z vso oskrbo sprejme takoj Anton Olet, pekarna, Radeče p. Zidanem mostu. (v)

Trgovsko vajenko

sprejme trgovina z mešaním blagom na deželi. Ponudbe na upravo »Slov.« pod št. 12.437. (v)

Službodobne

Vsaka beseda 1 Din

Kuharico

izurjeno, z znanjem nemščine, sprejememo s 1. 9. za Karlovce v trajno službo. Ponudbe pod št. 12.001 na upravo »Slovenca«. (b)

Kuharica

pridna in poštena, ki bi opravljala tudi druga dela, se sprejme v službo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.441. (b)

Brivski pomočnik

prvovrsten v moški stroki in ki zna tudi dobro ondulirati, dobi stalno mesto. Nastop takoj. K. Doležal, Stožice 50, p. Ježica. (b)

Dekleta

zdravega in pridnega, ki razume nekaj kuhati, je ljubiteljica malega otroka in ima veselje do dela v boljši mestni hiši, sprejem. Starost 20—30 let. Le dobro vzgojena dekleta skrbnih staršev se vpoštevajo. Naslov pove upravo »Slov.« pod št. 12.547. (b)

Kmečko dekle

za hišna dela sprejem. Ponudbe pod poštena« št. 12.493 na upravo »Slovenca«. (b)

Kuharica

srednjih let, z daljšimi službenimi leti, se sprejme v zelo odlično hišo. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Zanesljiva« št. 12.495. (b)

Pletilja

popolnoma izurjena, se takoj sprejme. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.520. (b)

Regentin Delo

v teh težkih časih se more te najlaže d-viti z ustanovitvijo domače pletarne. Mi damo vsakomur tekoče delo, ker smo edinec za pletenine, dobavimo prejo in izplačamo zaslužek za pletenje kar dokazuje mnogo zahvalnic. Pliše se danes po gratis-prospektu trdijo Družba Pletarska Industrija, od 7. Josip Kalis, Maribor, Trubarjeva 2.

Da ne podležete

(v obrti, trgovini in industriji).

KAKO zvišati promet? To je danes vprašanje, s katerim si belijo glave obrtniki, trgovci, in industrijalci. S tem, da se zviša promet, se zvišajo tudi dohodki.

Najboljše sredstvo za zvišanje prometa in s tem tudi dohodkov je nedvomno reklama. Gospodarstvo vseh dežel nam nudi številne dokaze, da so si moške pridobili ogromna premoženja ravno z velikopotezno reklamo. Reklama zasluži torej kot kapital pomnožujoči činitelj tisto nego in pozornost, ki jo ji posveča pametni poslovni svet v najvišji meri.

Reklama je v današnjem gospodarskem življenju neobhodno potrebna. Kdor izloči reklamo iz svojega obrata, mora prej ali slej podleči v morilskem tekmovanju. Danes ne sme trgovec veliko premišljevali, ali naj dela reklamo ali ne. Lastna eksistenca ga sili, da inserira. In čim bolj smoteno to to delal, tem bolj bo kos konkurenčnemu boju.

Zato je vedno manjše število tistih, ki reklamo odklanjajo. Trgovsko nespametno je, če še vedno marsikdo izjavlja, da spričo dobrih kupčij re-

klame ne potrebuje, spričo slabih kupčij pa da mu nič ne koristi, ker občinstvo radi denarne krize ne more kupovati. Taka naziranja kopljejo grob vsakemu podjetju! Reklama ni nekaj trenutnega, temveč je kapital, ki donša bogate sadove šele v bližnji bodočnosti! Reklama je kakor ogenj v parnem kotlu, ki se ga nikdar ne pogasi, da se prihrani visoki stroški novega obratovanja. Reklama ne trpi nobenega zastoja, ne v obratu ne pri sebi. Zato je tudi premikanje važno znamenje reklame.

„Denar izdam in denar prejmem?“

„Seveda, če ga izdaš za „Slovenca“ male ali velike oglase! Prejel boš še več! Treba je le redno inserirati!“

Inseratni oddelek „Slovenca“:

„V kratkem začne poslovati „Slovenčeva“ posvetovalnica za oglase.“

Dosmrtno proskrho

nudim osebi, katera mi posodi 55.000 Din vknjižba na prvo mesto, v mestu na Gorenjskem. Ponudbe na upravo »Slov.« pod šifro »Oskrba« št. 12.501. (d)

Zasluzek

Vsaka beseda 1 Din

Eksistenco

si ustanovite z ureditvijo izdelovanja potrebnih kemikalnih izdelkov. Kapital ni potreben. - Navodila brezplačno. - »Galantac, Ljubljana, poštni predal št. 352. (z)

Ženitbe

Srečen zakon

je kosček raja na zemlji. Za raj je treba borbe in moči. Kako si ga priborite, boste zvedeli, če prečitate knjigo M. Grahenauerjeve »Iz duhovnega življenja družine«. Dobite jo v vseh knjigarnah. Stanje 24 Din. Člani Mohorjeve družbe jo dobe 25 odstotkov ceneje, če jo naročijo naravnost pri Družbi sv. Mohorja v Celju. (z)

Dekle

srednjih let, z okoli 40.00 Din gotovine, se želi seznaniti v svrhu ženitve z mirnim, krščanskim človekom, ki bi imel nekaj posestva ali svoj dom z obrtjo. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Lastni dom« št. 12.355. (z)

Dijaki

Dijake ali dijakinje do 15 let sprejememo. Strogo nadzorstvo. Francoska konverzacija. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.447. (D)

Dijake

sprejem na stanovanje in hrano ali brez. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.506. (D)

2 mlajša dijaka

ali dijakinji sprejem v vso oskrbo; hrana dobra, soba svetla in zračna, peč in elektrika za 500 Din na mesec. Sajovic, Tržaska cesta 28. (D)

Ant. Rud. LEGAT^{ov}
Enoletni
TRGOVSKI TEČAJ
MARIBOR, VRAZOVA UL. 4
Začetek dne 9. sept. 1932

Sobarica

snažna in nemščine zmožna, se sprejme v prvovrsten hotel. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 12.531. (b)

Zanesljivo žensko

zdravo, čisto, 25—38 let staro, katera zna dobro kuhati, opravljati vsa hišna dela, sprejmeta dva trgovca v Belgradu. - Janežič, Medvedova 25, Ljubljana VII. (b)

Denar

Vsaka beseda 1 Din

Hranilno knjižico

do 700.000 Din sprejem kot posojilo. Prvovrstno jamstvo nudi veleposelstvo. Ponudbe s solidnimi pogoji poslati pod »100% sigurnost« št. 12.332 na upravo »Slovenca«. (d)

Rabi se 45.000 Din

proti vknjižbi na novo zgrajeno tristanovanjsko hišo, katera stane 175.000 dinarjev, na prvo mesto proti 8% obrestim. Več se poizve v upravi »Slovenca« št. 12.372. (d)

Hranilno knjižico

za 40.000 Din prodam. — Založnik, Stari trg 11-II., Ljubljana. (d)

Za posojilo

brezobrestno pri »Jugradu« prodam številko. — Naslov v upravi lista pod št. 12.273. (d)

Dosmrtna oskrba

se nudi osebi (gospod ali gospa) s primernim kapitalom pri fini družini brez otrok. Lepa mirna soba, izborna hrana ter dobra postrežba. Naslov pove oglasni oddelek »Slov.« št. 12.352. (d)

Radi družinskih razmer

se prodaja

v srezu Ptuj iz proste roke neobremenjena mašinsko opremljena, leta 1923 zidana

opekarna-tovarna

zidakov in prvovrstnih zarcnih strešnikov

lepe rudeče barve, ki dobro prezimijo in se ne luščijo. Ležišče izborne glin v veliki množini. Krožna peč 14 kamer za večjo letno produkcijo. Do nakladalne postaje 6 km. Cena Din 700.000. Zamenja se event. za neobremenjeno hišo v Mariboru, Celju ali v Ljubljani. Vprašanja na upravo Slovenca pod »Opekarna-tovarna«. (D)

Dva dijaka

se sprejmeta v bližini srednjih šol; prvo nadstropje, solčna soba, kopalnica, prvovrstna hrana v trgovski družini. - Pomoč pri učenju v hiši. Ponudbe pošto ležeče Maribor, št. 45. (D)

Dva dijaka

nižješolca, sprejem na stanovanje. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 12.513. (D)

Dijake

sprejem na stanovanje. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.484. (D)

Dijakinje

nižjih šol sprejem v vso oskrbo po nizki ceni. — Bližina šentjakobske šole. Florjanska ul. 19. (D)

Dijakinja

se sprejme v oskrbo. Cena zmerna. Naslov pove uprava »Sl.«, Maribor. (D)

Fin, ugoden penzion

nudim dijakinjam boljših rodbin, vsake šole (najraje učiteljskim). Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.494. (D)

Dva dijaka (inji)

v Grazu sprejme na hrano in stanovanje boljša gospa, roj. Ljubljanka. Informacije: Pisarna Tönnes, Dvorakova ul. št. 3, dvorišče. (D)

Dijaški internat

Legat, Maribor, Vrazova ulica 2, blizu realne gimnazije, meščanske šole in drugih srednjih šol, sprejema tudi dijake drugih zavodov. (D)

Prvovrstna oskrba

v centru mesta, se nudi dvema dijakinjam boljših rodbin. Na željo nemško občevarje. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 12.480. (D)

Dijak

se sprejme v vso oskrbo (instrukcije) k akademiku. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.510. (D)

2 dijakinji

sprejem v vso oskrbo. Bližina vseh srednjih šol. Nemščina, klavir. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.508. (D)

Dve dijakinji

sprejem v vso oskrbo. Cankarjevo nabrežje 7-II, desno. Rozman. (D)

Dva dijaka

nižješolca, se sprejmeta v vso oskrbo po zmerni ceni v sredini mesta. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.546. (D)

Dijaka (injo) v Celju

nižješolca, iz boljše hiše, sprejme v popolno oskrbo učitelju blizu gimnazije. — Ponudbe na podružnico »Slov.«, Celje. (D)

Dijake

nižje gimnazije sprejme učitelja na hrano in stanovanje. Cena 550 Din mesečno. Pojasnila daje vsak delavnik od 8—10 šolska upraviteljica Polakova — Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 1. (D)

Dijaka

vzame v vso oskrbo profesor. Dopiši pod »Vestno nadzorstvo« št. 12.357 na upravo »Slovenca«. (D)

Dijaki-podeželani,

pozor! Zajutrek, kosilo, večerja, soba z elektriko in postrežbo, na razpolago lepa čitalnica s časopisi in igrami (zakurjena) za 680 Din mesečno v hotelu Tivoli. (D)

Dva dijaka (-nji)

sprejme učiteljska rodbina. Kandija — Grad Suklje. (D)

Dva dijaka

se sprejmeta v popolno oskrbo. Klavir na razpolago. Cena 550 Din. Naslov v upravi »Sl.«, Maribor. (D)

Več dijakov

sprejem na stanovanje. Dobra hrana in vsa oskrba po zelo nizki ceni. — Maribor, Aleksandrova 57 pritiče levo. (D)

Dva dijaka

sprejem v vso oskrbo. Več se poizve Florjanska ul. 9-I., na ulico. (D)

Dijakinje

oziroma uradnice se sprejmejo v dobri hiši na hrano in stanovanje. Nemška, francoska ali madžarska konverzacija, glasovir v hiši, Košak, Maribor, Zidovska 4. (D)

Sobo

s posebnim vzhodom, solčno in čisto, v sredini mesta, pri odlični družini, iščem za visokošolca s 1. oktobrom. Ponudbe do 6. septembra pod »Mirosljub« št. 12.348 na upravo »Slovenca«. (D)

Trije mlajši dijaki

ali dijakinje se sprejmejo na hrano in stanovanje. — Sv. Petra c. 43, prtlj. (D)

Dva višješolca

sprejem na stanovanje z zajtrkom. Poseben vhod. Križevniška ul. 7-III. (D)

Sobo

oddam 2 dijakoma nižjih razredov srednjih šol. Hotimirova 12, Šiška. (D)

Na stanovanje

in hrano sprejem 2 dijakov (-inji) ali 2 gospod. Ljubljanska ulica 11, Moste. (D)

Soba

z 2 posteljama se odda gospodom ali dijakom. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.452. (D)

Dva dijaka

sprejem na stanovanje in hrano. Naslov v upravi »Slov.« št. 12.459. (D)

Dijaka

sprejem na hrano in stanovanje. Jeločnik, Privoz 13 (poleg meščanske šole na Prulah). (D)

Srednješolski dijaški

penzionat. Začetkom šol. leta 1932-33 se otvori v Ljubljani, v centru mesta privatni pensionat za srednješolce

Dijake

prejem v dobro oskrbo na Miklošičevi cesti. Cena 600 Din. Naslov v pravi »Slov.« pod št. 2489. (D)

Zelo zračno sobo

v balkonu, posebnim vzhodom, meblirano ali mebelirano, oddam dvema gospodičama v Rožni dolini. Naslov v pravi »Slovenca« pod št. 12.383. (S)

Sobo

lepo, opremljeno, s posebnim vzhodom, oddam. Naslov v pravi »Slov.«, Maribor. (S)

Parkeirano sobo

s kuhinjo oddam dvem ali trem odraslim osebam. Glince IX, 22, pri Ljubljani. (S)

Sobo

in kuhinjo takoj oddam. Ježica, Malavas 49. (S)

Opremljeno sobo

v sredini mesta se takoj odda. Naslov pri upravi »Slov.« pod št. 12469. (S)

Sobo

z vzhodom s stopnišča, poleg sodišča, pripravno tudi za pisarno, oddam v Tavčarjevi ulici 11-I. (S)

Odda se soba

kuhinja in pritlikline. — Rožna dolina. Izve se cesta na Brdo 152, Jankovič. (S)

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

V najem se odda

v lepem letoviškem kraju na Gorenjskem gostilna in trgovina za več let ali za 7 let pod ugodnimi pogoji eventualno se tudi prodaja z vrtom ali še z vsem posestvom. Slika hiše na ogled v pravi »Slov.« Ljubljana, Miklošičeva c. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 12333. (N)

Trgovski lokal

nanovo preurejen, z dvema sobama in pritliklinami se odda. Istotam tudi velika delavnica. Poizve se pri hišniku Vič, Tržaška cesta 12. (N)

Trgovina

se odda v najem ali na račun na Dolenjskem, v bližini kolodvora, proti kaveji 15.000 Din. Oženjen par, brez otrok, ima prednost. Ponudbe je poslati na podružnico »Slovenca« v Novem mestu pod št. »Kaveji« zmožen št. 12.432. (N)

Večji lokal

z izlozbo, oddam za novembra. Vprašati Dunajski c. 36. Telefon 2236. n

Krasen lokal

za delavnico ali pisarno, oddam na Rimski cesti št. 19. (S)

Posedstva

Vsaka beseda 1 Din

Gozdne parcele

odnosno poslasto kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Na deželi« št. 11.899. (K)

Stavbne parcele

na Brinju, ob Dunajski cesti, prva primerna za vsak obrat v izmeri 1308 m² po 60 Din, ostale po 51 Din; na Ježici po 20 do 30 Din. Informacije: Herman, Ježica, ali pri »Angelici«. (P)

Gradbeno podjetje ARH. VIDIC JOSIP, Ljubljana VII

(ŠISKA) Celovška cesta 80

TEHNIČNA PISARNA

Narčiti, proračuni, skice za vse vrste zgradb in notranjo opremo, preiskrba parcel-stavbišč, nadzorstvo zgradb in parcelacije zemljišč i. t. d.

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob smrti naše predrage, nepozabne matere, gospe

Ivane Lušin roj. Pogorelec

vdove trgovca in posestnika

se najiskreneje zahvalujemo. Najprisrčnejša zahvala vsem, ki ste poklonili blagi pokojnici cvetja in vencev in jo spremljali na njeni poti k večnemu počitku. Posebno zahvalo pa izrekamo gđe. Tončki Keršičevi, ki je s tako veliko požrtvovalnostjo in udano ljubeznijo stala ob strani drage matere vseh njene dolgotrajne bolezni.

Ljubljana, Sodražica, Maribor, Ljutomer, dne 27. avg. 1982.

ZALUJOČI OSTALI.

Pot do lastnega doma

in blagostanja vsakemu odprta. — Pojasnila daje Stavbna hranilnica in posojilnica, Ljubljana, Miklošičeva 15. (P)

Najboljše naložite

denar, ako kupite hišo z dobro vpeljano trgovino v najlepšem kraju ljubljanske okolice. Ponudbe pod št. »Trgovina« št. 12.362 na upravo »Slovenca«. (P)

Nova hiša

vili slična, 6 sob, 4 kuhinje, predsoba in kopalnica, vodovod, elektrika, kanalizacija, klozetna stanjšica, parket in pritlikline, pralnica, drvarnica, stopnišče, balkonček, vogalna parcela 500 m² — napredaj za 155.000 Din. Jakob Kralj, Predovičeva c. 34, Moste, Ljubljana. p

Vdova kupi

malo posestvo z gostilno ali samo gostilno na prometni točki pri farni cerkvi, tudi blizu kolodvora. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Plačam takoj« št. 12337. (P)

Hiša

novozidana, davka prosta, se poceni prodaja. Gozdna ul. 9, Pobrežje, Maribor. (P)

Enodružinska hiša

novozidana, z lepim vrtom in električno lučjo se poceni prodaja. Gubčeva ulica 24, Pobrežje, Maribor. (P)

Večje posestvo

na Gorenjskem, eno uro oddaljeno od Kranja, obstoječe iz velikega zidanega poslopja, z večjim sadnim vrtom, veliko delavnico, hlevom in vodno mlecjo, pripravno za vsako večjo obrt ali tovarno, se takoj prodaja. Plačilo jako ugodno. Ponudbe pod št. »Večje posestvo« št. 12338 na upravo »Slovenca«. (P)

Majhno posestvo

takoj kupim. Opis in cena poslasta: Viktor Jerman, Pijavice, p. Tržišče, Dolenjsko. (P)

Lokomobilo

fabrikat Lanz 50-60-70 PS, zgrajena leta 1921, stopniška predkurjava, 24 m visok dimnik iz pločevine, 1 motor na olje (Diesel) fabrikat Lanz z Wolf 35 KS, zgrajena leta 1914, 1 kompletna strojna naprava za fabrikanjo lesenih sodčkov, oddam. — Pojasnila daje inž. G. Schmidinger, Celje. (I)

Proda se na Viču

pri Domžalah nova stanovanjska hiša z dvema sobama, kuhinjo in kletjo ter 2000 m² vrta. Cena 35.000 Din. Nadaljne informacije se dobe v trgovini Viktor Vrenjak, Vir. (P)

Posedstvo

na Viču št. 90, zraven Knežove opekarne, obstoječe iz hiše, v kateri je gostilna in trafika, iz hleva, kleti in šupe ter iz 2607 kvadr. metrov zemljišča z gostilniškim inventarjem vred, se zaradi boleznih prodaja najboljšemu ponudniku. Kupci se vabijo, da stavijo svoje ponudbe v sredo, dne 31. avgusta t. l. ob 9 v pisarni notarja dr. Josipa Krevla v Ljubljani, Dalmatinova ulica 3, kjer dobijo tudi vsa pojasnila.

Šoferska šola

E. Ceh (bivša Carmentikova šoferska šola) Ljubljana, Dunajska c. 36 Šola za poklicne šoferje in amaterje. Prospekti in pojasnila zastoj in franko.

Dame pozor!

Redni pouk v krojnem risanju in prirobovanju damskih oblek za dom in poklice, se vrši pri strokovno izprašani učiteljici ter lastnici modnega ateljeja. Roza Medved, Ljubljana, Mestni trg 24-I, - Kroji po meri. (U)

Nemščina

Začetniški in višji tečaj, za odrasle večerni, za mladinske dnevi. Dvakrat tedensko 40 Din mesečno. Vpisovanje 29. 30. in 31. avgusta v Delavski zbornici od pol 19 do 20. (P)

Pouk

Visokošolka, filozofka, inštruirava vse srednješolske predmete ali nadzoruje pri učenju — za stanovanje. Naslov v pravi »Slov.« pod št. 12485. (U)

Morje — solnce!

Omiš — Split. Hotel »Jadrans«, penzion 39 do 55 Din. (R)

V Zagrebu

išče akademski čisto in ceno opremljeno sobico. — Ponudbe pod »Akademik« št. 12552 na upravo »Slovenca«. (R)

Zamenjam

dvonadstropno hišo v Celju — 11 stanovanj, skladišče, velik vrt in dvorišče z hišo v Ljubljani. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Zamenjava« 12350 p

V Celju

tik kolodvora se prodaja dvonadstropna hiša (dvojna), z velikim vrtom in dvoriščem po zelo ugodni ceni. Ponudbe pod »Ugodna prilika« št. 12349 na upravo »Slovenca«. (P)

Proda se hiša

z gostilno in nekaj zemljišča, v bližini farne in podružne cerkve. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 12364. (P)

Hišo

nov, visokoprtilično, tri-stanovanjsko, prodam v bližini šole in remize. Naslov v pravi »Slovenca« pod št. 12457. (P)

Pri nakupu ali prodaji

poslasta, hiše ali parcele, dosežete najbolj zadovoljiv uspeh kupčije, ako se obrnete na Realiteto pisarno Grašek Jože, Ljubljana, Kolodvorska 24 (P)

Dve hiši

v Zeleni jami sta radi družinskih razmer napredaj. Realiteta pisarna v Ljubljani, Wolfova 1. (P)

Hiša

s tremi sobami in kuhinjo, gospodarsko poslopje ter velik vrt se prodaja. Polovica na hranilno knjižico, ostalo pa v gotovini. Pobrežje, Šolska ul. 6, Maribor. (P)

Enonadstropno vilo

nov, v Zg. Šiški, prodam za 280.000 Din. Potreben kapital 95.000 Din. Naslov v pravi »Slov.« pod št. 12550. (P)

Vilo

z vsem komfortom, v Ljubljani — prodam. Mesečni donos 3800 Din. Naslov v pravi »Slov.« pod št. 12518. (P)

Parcela

blizu kolodvora Dev. M. v Polju po 10—20 Din m² prodam. Naslov v pravi »Slov.« pod št. 12519. (P)

Pouk**Krojači**

šivilje, nešivilje! Pričetek jesenskega prirobovalnega tečaja 5. septembra. — Vpisovanje takoj. Honorar znižan. Krojno učilišče, Ljubljana, Šmartinska št. 24. (U)

Oblastv. koncesionirana

šoferska šola J. Gaberščik bivši komisar za šoferske izpite. Ljubljana, Dunajska c. 31 Prihodnji redni tečaj se prične 1. septembra.

Šoferska šola

E. Ceh (bivša Carmentikova šoferska šola) Ljubljana, Dunajska c. 36 Šola za poklicne šoferje in amaterje. Prospekti in pojasnila zastoj in franko.

Dame pozor!

Redni pouk v krojnem risanju in prirobovanju damskih oblek za dom in poklice, se vrši pri strokovno izprašani učiteljici ter lastnici modnega ateljeja. Roza Medved, Ljubljana, Mestni trg 24-I, - Kroji po meri. (U)

Nemščina

Začetniški in višji tečaj, za odrasle večerni, za mladinske dnevi. Dvakrat tedensko 40 Din mesečno. Vpisovanje 29. 30. in 31. avgusta v Delavski zbornici od pol 19 do 20. (P)

Pouk

Visokošolka, filozofka, inštruirava vse srednješolske predmete ali nadzoruje pri učenju — za stanovanje. Naslov v pravi »Slov.« pod št. 12485. (U)

Morje — solnce!

Omiš — Split. Hotel »Jadrans«, penzion 39 do 55 Din. (R)

V Zagrebu

išče akademski čisto in ceno opremljeno sobico. — Ponudbe pod »Akademik« št. 12552 na upravo »Slovenca«. (R)

Večjo vlogo

pri ljub. kreditni banki sprejem kot hipoteko. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Vknjižba na prvo mesto« št. 12331. (R)

Doživetno oskrbo

dobi starejša gospa pri boljši rodbini kot lastna mati — proti enkratnemu plačilu po dogovoru. Lahko tudi z dežele. Dopisi pod značko »Dobri otroci« št. 12.301 na upravo »Slovenca« Ljubljana ali Maribor. (R)

Trgovski pomočniki

in pomočnice! Z marljivim sodelovanjem pripravimo Vam do dobre eksistence. Potreben kapital 12.000 Din, s katerim razpolagata popolnoma samostojno. Moja odškodnina sporazumno. — Ponudbe pod »Ljubljana« št. 12464 na upravo »Slov.« (R)

V času draginje

dobite cenene slike za legitimacije, potne liste, dopisnice — takoj. Šest. autofot za 15 Din. Deset fotocenikov za 2 Din znak pri Fotomeyer — Maribor, Gosposka 39. (R)

Poizvedbe**Pekov. pomočnika**

Francja Maroha iščem za poslovdjo pekarnice. Kdor izve za njega in ga pošlje k meni, dobi 100 Din nagrade. Josip Balingier, pekarna, Vurberg. (I)

FILATELIJA**Pravkar izšlo!**

Novi normalni katalog znamk cele Jugoslavije, Srbije, Črne gore in Bosne. Zepni format na 48 straneh s 75 slikami. — Cena 4.— Din. Trgovina znamk: Haimov, Beograd, Terazije 38.

Kupimo

Zlato in srebro vsake vrste kupi F. Čuden, Prešernova ul. 1. (K)

1000 l malinovca

kupim. Oferte na upravo »Slov.« pod »Letošnja« št. 12486. (I)

Srebrne krone

stare zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN — Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, uvelj. Ljubljana

Bukova drva

in oglice kupuje stalno Uran franc Ljubljana Sv. Petra cesta 24.

Prodamo

Konfekcija — modal Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14. Ljubljana. (I)

Dva Ernemann aparata

II, nova, in zvočno aparaturu ugodno prodam. Ponudbe pod št. »Ugodnost« št. 12.345 na upravo »Slovenca«. (I)

Jazbečarja

2 leti starega, krotkega — poceni prodam. Vprašati pri Zemljišč B. Jurčičeva št. 5, Celje. (I)

Pohištvo

Vsakovrstne spalnice, bukovne, hrastove ter češnjeve Vam nudi najceneje: Ivan Kuhar, Vižmarje n. Ljubljano (poleg kolodvora). (S)

Vinogradniki, pozor!

Prvovrstne rebljanike — (stroj za trganje peciljev) naročite pri Antonu Fišter, strojno ključavničarstvo v Metliki. (I)

Premog, drva, koks

prodaja Vinko Podobnik, Tržaška cesta št. 16. Telefon 33-13. (I)

Puhasto perje

čisto, čohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto, belo, gosje po 20 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razposiljam po poštnem povzetju. L. BROŽOVIC — Zagreb, Illica 82. Kemična čistilnica perla.

Zajci

srebrni in boberreksi, stari in mladi, napredaj. Anžin, Tomačevo 57, Moste. (I)

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela, po najnižjih cenah pri trdki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Drva

prodaja graščina Boštanj ob Savi. (I)

Šolske torbice

aktovke, domač izdelak, dobite poceni pri J. Karlo, Maribor, Trg Svobode št. 6. Popravila točna in solidna. (I)

Prst

za vrtove, presejano, črno, Vam dobavi gradbeno podjetje Anton Mavrič, Dunajska cesta 38, telefon 33-82. (I)

Nudim

lep domač gorenjski oves in lečo po najnižji ceni. Ljudevit Sirc, Kranj.

Stedilnike

raznih vrst, vrtnih, balkonskih in stopniških ograje, dimn. vrtice, brzooparilnike, nudi po najnižjih cenah ključ. podjetje Ciril Podraž, kg pri Ljubljani.

Ia bosanske slive

sveže, debele, kg 2.80 Din franko vsakega naročnika, razposila v košarah po 30 kg brzovozno — G. Drechsler, Tuzla. (I)

PERJE

gosje kg 15, 25, 35 Din gosje belo . . kg 55 „ polpuh beli . . kg 90 „ najfin. beli puh kg 220 „

Eksportna hiša

Luna, Maribor, Aleksandrova 19.

Suhe deske

češnja, oreh in javor za mizarstvo, debele 30, in 50 mm, dolž. od 2 do 5 m ima napredaj Jos. Gregorka, Sap 19, Vrhnika (I)

Grobica

velikosti 3x4 m, s primerom nagrobnim kamnom in lično železno ograjo, na krasnem prostoru pokopališča pri Sv. Križu takoj in poceni napredaj. Naslov v pravi »Slov.« pod št. 12361. (I)

Salonsko obleko

površnik, srednje velikosti, ceno prodam. Naslov v pravi »Slov.« št. 12409. I

Kolo

se prodaja za 980 Din. Aleksandrova cesta 5-II. (I)

Potni pisalni stroj

se prodaja zelo poceni. — Aleksandrova c. 5-II. (I)

Šivalni stroj

z okroglim šolnikom, šiva naprej in nazaj več, štopa idr. Popolnoma nov z garancijo, se prodaja za 1800 Din. Aleksandrova c. 5-II.

Malinovec

pristen, kg 16 Din, prodaja »Sadjak«, Sv. Petra cesta 83. (Z)

Galerijo

dobro ohranjeno in več rolet, uporabno za trgovino, po nizki ceni napredaj. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 12522. (I)

Pisalni stroj

popolnoma nov, ugodno prodam. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod »AEG« št. 12449. (I)

Trgovina

z mešanim blagom, nad 20 let obstoječa, v Ljubljani,

„NEON“ elektro reklamni in svetlobni zavod **ZAGREB**
specialni zavod za projektiranje in montažo Neonskih cevi in druge moderne razsvetljave
Izključna prodaja NEON-OSRAM-PHILIPS - proizvodov
Za prvovrstno kakovost in izdelavo jamči ime NEON-OSRAM-PHILIPS
 Zahtevajte brezobvezne ponudbe

Naznanilo

Stara renomirana tvrdka

A. KUNC Ljubljana
 Gosposka ulica št. 7

otvori zopet z dnem 1. septembra t. l.
ateleje za prvovrstno izdelovanje
moških oblačil po meri

V zalogi ima blago najboljših kvalit, za brez-
 hibno izvršitev pa jamči ime. Zato se sl. občinstvu
 in nekdanjim cenj. odjemalcem najvljudneje priporo-
 roča za zagotovilo znano vestne in solidne postrežbe

Novodošlo jesensko in zimsko blago

po najnižjih cenah samo pri

M. Gajšek, Maribor, Glavni trg 1

Priznana tudi najcenejša prodaja ostankov

ČEVLJE

elegantne, dobre in poceni dobite v
 veliki izbiri vseh vrst moških, ženskih
 in otroških pri znani solidni tvrdki

KOSTA VUKAŠINOVIČ -- MARIBOR

ALEKSANDROVA C. 13

Potrudimo se, da glede mode, kvalitete
 in cene našim odjemalcem popolnoma
 ustrezemo. — Čevlje po meri in popra-
 vila izdelujemo po želji na čas in solidno.

Dobra, praktična vrata in okna

so pogoj udobnega bivanja v Vašem domu! — Vse izdelke stavbnega mizarstva v vseh poljubnih oblikah po naročilu izdeluje

strojno mizarstvo Alojzija Trink

LJUBLJANA - LINHARTOVA ULICA ŠT. 8 - TELEFON 28-56

Maja
 ZAŠT. MARKA

OLTARJE
KIPE
RELIJEFE
PORTRETE

prenavlja, popravlja,
 izdeluje in vsa kipar-
 ska dela po lastnih
 in po danih načrtih
 Nizke cene

Sattler Benedikt
 LJUBLJANA - MOSTE
 Pokopališka ulica št. 5

Za šolo

Nabratniki komad od Din 12.— naprej
 Kožne mape komad od Din 40.— naprej
 Aktovke komad od Din 48.— naprej
 Šolske tablice komad od Din 4.— naprej
 Šolske škatle komad od Din 2.50 naprej
 Nogavice komad od Din 3.50 naprej
 Čevljički komad od Din 26.— naprej

razen tega vse druge potrebščine najceneje pri:
EKSPORTNA HIŠA »LUNA« — MARIBOR
 Aleksandrova cesta št. 19.

Umrl nam je naš predobri in skrbni
 oče
Janez Pregelj

v petek zjutraj, dne 26. avgusta, po dol-
 gemu mukepolnem trpljenju.

K večnemu počitku k Sv. Križu ga
 bomo spremili v nedeljo, dne 28. t. m.
 ob 4 popoldne iz hiše žalosti Velika
 čolnarska ulica št. 10.

V Ljubljani, 27. avgusta 1932.

Globoko žalujejo otroci.

Opozorilo industrijalcem, izvoznikom in trgovcem!

Redka prilika za turiste!

6-21 sept. 1932 se bo vršil VZHODNI VZORČNI SEJEM v BARI (Italija)

Razstava vseh panog industrije: poljedelstvo, živiljenje potrebščine, mehanika, elektromehanika, kemija, elektro-
 kemija, pohištvo, gradbena industrija, konfekcija, dekorativna industrija, prevozna industrija, specialne razstave,
 trgovska razstava.

Udobnosti na železniških in parobrodskih progah za razstavljalce, posetnike in blago.

Industrijci in trgovci, v Vašem interesu je, da obiščete
 vzhodni sejem, ker ta obisk pomeni isto kakor poslovno po-
 tovanje na zapad ali vzhod z velikimi prihranki na času in
 denarju. Od zaključnih kupcij dobite še 1% popusta od
 polnih stroškov.
 Turisti, izkoristite to edinstveno priliko, da vidite napredno

Vsa pojasnila se dobe brezplačno pri „PUTNIK“ d. d. Beograd ter pri njegovih podružnicah v dravi in pri častnem delegatu
 Vzhodnega sejma v Beogradu Luju J. MOHR, poštini predal 25, Telefon 25-447.

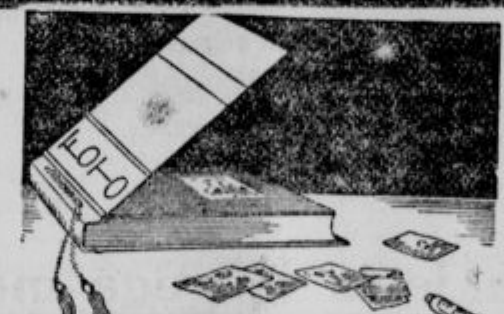

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških
 in igračnih vozičkov, triciklji, razna no-
 vejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika
 izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franko.

Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
 Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

Pozor!

Kdor želi kupiti nepremičnine v Beogradu,
 naj se v lastnem interesu obrne na zavod
 »VOJVOĐINA«, ki najkulantneje posre-
 duje pri nakupu in prodaji nepremičnin.
 Beograd, Kralja Milana 13, dvorišče, levo.

Elegantne albume za fotomaterije in spominske
 knjige v raznih vezavah in velikostih izdeluje in
 razpošilja po nizkih cenah na debelo in drobno
 knjigovoznica A. Janežič.

Predno naročite, si oglejte vzorce tudi pri nas!

Naročila se sprejemajo:

A. JANEŽIČ

Ljubljana, Florijanska ulica 14

Ljudski samopomoči v Mariboru

se iskreno zahvaljujem za ločno iz-
 plačilo pripadajoče podpore po smrti
 ge. Lenart Franciške in priporočam
 to društvo vsakomur v takojšen pri-
 stop.

Rajhenburg, dne 20. avgusta 1932.

FERLIN ANTONIJA

ZAHVALA. Za številne izraze sočuvstvovanja ob smrti moje predrage mame

Alojzije Smolej roj. Fürst

izrekam vsem najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujem vsem tistim, ki so jo v dolgo-
 trajni bolezni obiskovali, tolažili v dneh trpljenja; veleč. g. župniku Barletu, č. g. kaplanu
 za številne obiske v bolezni in dušno tolažbo, č. s. sestram usmiljenkam in zdravniku
 dr. Höglerju za vso pomoč in postrežbo, s katero so pokojni lajšali njeno bol, nadalje
 bodi izrečena prisrčna zahvala vsem darovalcem lepega cvetja, veleč. g. dr. Klinarju,
 Kongregaciji Žalostne Matere božje, Jožefišču, Marijanišču, udeležencem pogreba, mojim
 stanovskim kolegijam in kolegom in sploh vsem, ki so od daleč in blizu prihiteli, da so
 blagopokojno spremili na njeno zadnji poti. Bog plačaj!

Sv. maša zadušnica se bo brala v torek 30. avg. ob 7 zjutraj v župni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 27. avgusta 1932.

ZALUJOČA HČERKA.

Zahvala

Vsem, ki so ob prerani smrti našega iskrenoljubljenega očka, moža, sina,
 brata in strica

Alojzija Starmana

na katerikoli način sočuvstvovali z nami ter ga v tako častnem številu spremili
 na njegovi zadnji poti, najiskrenejši: Bog plačaj!
 Posebno se zahvaljujem častiti duhovščini, vsem darovalcem prekrasnih
 vencev in cvetja, gg. odbornikom občine Stara Loka, gasilnemu društvu Virmaše-
 Sv. Duh in Skofja Loka, gg. starološkim in škofjeloškim pevcem za v srce segajoče
 žalostinke, gg. zdravnikom, ter vsem, ki so blagopokojnemu v njegovih zadnjih urah
 lajšali trpljenje.

Prav posebno pa se zahvaljujem g. Antonu Hafnerju, starološkemu županu,
 ki mi je v najtežjih urah s svojo nesebično požrtvovalnostjo pomagal in lajšal
 mojo veliko bol.

Skofja Loka-kolodvor, dne 23. avgusta 1932.

Ivanka Starman, soproga
 in ostali sorodniki.

NAZNANILO

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem v svoji lastni hiši v Prešernovi
 ulici, po domače restavracija pri »Angelnu«

preuredila gostilniški prostor
v delikatesno trgovino

katero bom otvorila s 1. SEPTEMBROM 1932. — Zagotavljam cenjenemu
 občinstvu, da se bom potrudila najsolidnejše postreči s toplimi in mrzlimi
 jedili. Točila bom dnevno sveže pivo v sodčkih in steklenicah ter izborna
 pristna domača vina po najnižjih dnevnih cenah. Se priporoča za obilen obisk

Alojzija Savodnik Celje Pr š nova ulica

Ogledala, brušena in nebruš. stekla,

šipe za izložbe, automobile itd. marmorsteklo priporočajo
 tovarne ogledal in brušenega stekla

„KRISTAL“ d. d.

Centrala: Maribor, Koroška c. 32, Podružnice:
 Ljubljana VII, Medvedova c. 38, Split, Zrinjska ulica 6.

Ugodna prilika za skupne poslovne in stanovanjske prostore!

V hiši »Slovenske Matice« na Kongresnem trgu št. 7 se s 1. novembrom
 t. l. odda v najem celotno L nadstropje, obstoječe iz 4 sob z 8 okni proti
 Zvezdi, 1 sobe in kuhinje na dvorišče in drugimi pritliklinami. Pripravno
 predvsem za zdravniške, zobozdravniške, odvetniške, inženirje itd., ki bi lahko
 imeli skupno svoje poslovne in stanovanjske prostore. Reflektanti naj se
 javijo pisмено na Slovensko Matico, Kongresni trg 7, do 15. septembra t. l.
 Prostori se lahko ogledajo dopoldne od 9 do 12. Radi ogleda se zglasite v
 pisarni Slovenske Matice na dvoriščni fronti. Slovenska Matica v Ljubljani.

Priporoča se prvi slovenski zavod

Vzajemna zavarovalnica
 Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

PODRUŽNICE: Celje, Palača Ljudske posojilnice; Zagreb,
 Starčevićev trg 6; Sarajevo, Aleksandrova cesta 101;
 Split, Ulica XI. puka 22; Beograd, Poincareova 2.

Posmrtninski oddelek »KARITAS« sprejema v zavarovanje zdrave od
 7 do 80 let stare osebe. Glede pojasnil se obrnite na Vzajemno zava-
 rovalnico, oddelek »KARITAS«.

Cenjenemu občinstvu se priporoča saditev grobov
 in družinskih grobnic ter celoletno oskrbovanje.
 Imamo v zalogi visoke in nizke vrtnice različnih
 vrst, kakor tudi latorje in druge rastline.

Pavel Simenc, pokopališki vrtnar
 Sv. Križ-Ljubljana. Telefon 27-89

Cvetličarna Sv. Petra c. 33. Telefon 26-54

Velika zaloga svežega cvetja, kakor tudi drugih
 rastlin, šopkov, vencev in različnih aranžmajev.

Oblastveno dovoljena prostovoljna javna dražba

ki se vrši od 1. septembra dalje vsak dan
 od 9—12 dopoldne in od 3—6 popoldne

v modni trgovini

Jos. Lenard

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6.

Na dražbi se bo prodajalo razno modno blago
 za gospode in dame, moško, damsko in otročje
 perilo, letne in zimske nogavice, kopalne obleke
 in druge kopalne potrebščine.
 Prav posebno se opozarja na prodajo šivalnih
 strojev, stroja za gumbarje in stroja za entlanje,
 vsi na motorni pogon, kakor tudi vso trgovsko
 opremo kakor stelaže, pulti, omare itd.

Toplo zahvalo

izrekamo vsem za izkazano ljubezen
 naši blagi pokojni nečakinji

Mariji Kucler

prav posebno pa še cenj. rodbinama
 Pavlovec in dr. Logar za vso skrb in
 požrtvovalnost. Bog plačaj vsem!

ZALUJOČA RODBINA
 KUCLERJEVA.

79.-

Za gospodinje: Vrsta 3945-03
Za vsakdanjo uporabo praktičen, močan in udoben čevlj iz boksa, ki je potreben vsaki gospodinj.

Delamo na tem, da prebivalstvo naše države prihrani letno 1.400.000.000—dinarjev.

V zadnjih dveh mesecih znižali smo cene čevljev povprečno za Din 50—14.000.000 Jugoslovancov potrebuje letno po 2 para čevljev, to je skupno 28.000.000 parov čevljev. Računajoči 50—Din pri paru, za kolikor smo z našim delom uspeli, da se znižajo cene čevljev, pomeni, da smo prebivalstvu kraljevine Jugoslavije

omogočili prihranek ene milijarde štiristo milijonov dinarjev letno

Izdelujemo obutev z rokami jugoslovanskih delavcev, iz usnja izdelanega v jugoslovanskih tovarnah. Odstranjujemo brezposelnost. Omogočamo vsem odjemalcem, tudi onim najrevnejšim, da se z malim denarjem preskrbe z dobro obutvijo.

Rata

79.-

Vrsta 3925-03
Praktični polčevlji iz črnega boksa s trpežnim podplatom. Udobni so za vsako gospodinj, ko gre na trg in delo.

79.-

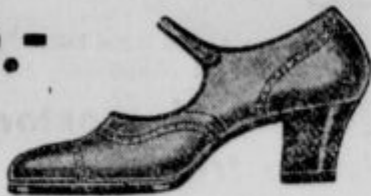
Vrsta 2927-15
Okusni moški polčevlji iz govejega boksa s močnim usnjatim podplatom. Ružavi Din 89.—, črni Din 79.—.

89.-

Vrsta 1937-22
Moški polčevlji iz črnega ali ružavega boksa s prožnim gumijastim podplatom.

99.-

Vrsta 2945-11
Čevlji iz ružavega ali črnega boksa. Praktični in elegantni. Ravno take iz laka za nedeljo in praznik za ceno Din 129.—.

49.-

Vrsta 2942-00
Praktične in udobne sandale s podplatom in peto iz krupona. Za malo denarja mnogo zadovoljstva.

59.-

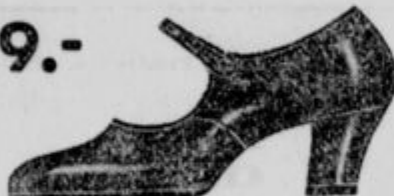
Vrsta 3162-00
Za živahne dečke smo izdelovali visoke čevlje s trpežnim gumijastim podplatom. Nujno so jim potrebni za vsakdanjo nošnjo.

89.-

Vrsta 0167-00
Čizme iz močnega masnega usnja z gumijastim podplatom in peto. Za dober material jamčimo. Za delo na polju in vsak štrpalec.

129.-

Vrsta 1845-01
Udobni in lahki čevlji iz laka in nizko peto. Iz baržuna in satena Din 59.—.

59.-

Vrsta 2642-05
Če ima otrok nove čevlje, je vedno vesel in razpoložen. Zato smo naredili te čevlje iz finega ružavega boksa.

Moške nogavice
5, 7, 10 Din par.
Ženske nogavice
9, 19, 25 Din par.
Otroške nogavice
5, 7, 9 Din par.

59.-

Vrsta 3222-00
Trpežni polčevlji iz duboksa z močnim gumijastim podplatom in peto.

109.-

Vrsta 3967-22
Udoben čevlj široke oblike iz močnega boksa z gumijastim podplatom, ki zdrži trikrat toliko kot usnjeni podplat.

Za vsak par jamčimo, da je iz dobrega materiala in dobro izdelan.

Preklic.

Marčič Franjo, mesarski mojster v Pobrežju pri Mariboru, izjavlja s tem, da so po njem raznešene govorice, da iz »Anticorro« jekla tvrdke »Poldihütte« v Kladnu C. S. R. izdelani mesarski kavli, ki jih razpečava tvrdka »Poldi-Celik« M. Jarc v Mariboru, ob normalnem uporabljanju rjave, neosnovane in neresnične.

Maribor, dne 25. avgusta 1932.

OTVORITVENO NAZNANILO

Čast mi je sporočiti Vam, da bom otvoril s 1. septembrom t. l.

trgovino s čevlji

domačega lastnega izdelka v Ljubljani, Kopitarjeva ulica št. 1

Na zalogi bom imel vse vrste čevljev do najfinjših, dalje posebno močne in trpežne čevlje za delavce in nepremočljive smučarske čevlje domačega izdelka po zelo nizki ceni. Sprejemala se bodo tudi popravila. Z odličnim spoštovanjem

Anton Mohorič, Ljubno,
p. Podnart :: Podružnici:
Jesenice 102, Ljubljana,
Kopitarjeva ulica št. 1.

Najnižje cene! Solidna postrežba!

Zaloga pohištva

IVAN NOVAK
splošno strojno mizarstvo
Vižmarje p. št. Vid nad Lj.
Naročila se sprejemajo po lastnih in po podanih načrtih

Razstavljalec pisalnih in pisarniških potrebščin na Ljubljanskem veletrgju.

Dajem na razstavo svoj novi

šlager artikel

za vse urade

Ekspres-pisnik, gotov uložek za sušila, zakonito zavarovan. Komad D.n 3—

Interesenti naj se obrnejo na proizvajalno in prodajno tvrdko

MILAN LENNER, trgovina s papirjem
Oddam samoprodajo za posamezne banovine

Obiščite novootvorjeni

atelje za strojno in ročno vezanje „IRIS“

Enlanje, ažuriranje, širok ažur za šivilje (spahetel). Vezanje perzijskih preprog. Tovrstne volne. Kette in Schuss stalno v zalogi.

Konkurenčne cene!

Albina Ravnikar, Ljubljana, Igriška ul. 10

TRGOVSKI LOKAL

(190 kv. m., dvigalo)

Ljubljana, Miklošičeva c. 7, I. nadstropje

se takoj odda z inventarjem vred

Informacije:

Oblačilnica za Slovenijo, istotam pritličje.

Največjo zalogo

negrobnih spomenikov

od marmorja in granita

po

globoko znižanih cenah

priporoča

Felix Toman

kamnoseška industrija
Ljubljana, Resljeva c. 30

Vzorec in cenik brezplačno!

Jovan Spilka

kavnica rolet iz dvo-
tega tipa

Bačka Palanka

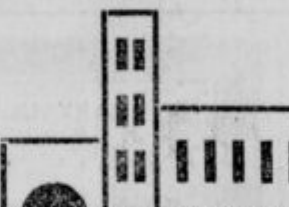
Prva bačka tovarna rolet iz lesnih vrvi

Izdeluje vsakovrstne rolete iz lesnih vrvi, rolete iz gradla raznih barv, raznih vrst tkanine in vzorcev v samo prvovrstni izvršitvi in Ia kakovosti.

Cene brez konkurence!

Zahtevajte v lastnem interesu ponudbe.

Zastopniki se iščejo povsod!

STAVBNO PODJETJE
ŠEFIC STANE

LJUBLJANA

ULICA STARE PRAVDE 3

SE PRIPOROČA ZA VSA V TO STROKO SPADAJOČA DELA

Ženin in nevesta!

Zekaj odlašati s poroko, če vesta, da Vama vso kuhinjsko in sobno opremo v najmodernejši obliki in po najnižji ceni solidno izvrši

mizarstvo **JERNEJ SITAR**, Šmihel pri Novem mestu

Najvarnejše in najboljše naložite svoj denar pri

Ljudski posojilnici

reg. zadr. z n. z. **V Celju** reg. zadr. z n. z.

v novi lastni palači na oglu Kralja Petra c. in Vodnikove ul.

Stanje hranilnih vlog znaša nad 100.000.000 dinarjev

Posojila na vknjižbo, poročstvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem

Jugoslovanska zavarovalna banka

„SLAVIJA“

v Ljubljani, Gosposka ul. 12

Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osljek, Novi Sad in Split

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čol.

izdajatelj: Ivan Rakovec.

Urednik: Frane Kremžar.

Ljubljana

20 let šišenskega prosv. društva

Prvi odbor šišenskega prosvetnega društva leta 1912 z g. patrom Marijolem Holečkom in predsednikom Janko Babnikom v sredini.

Dne 14. aprila t. l. je preteklo 20 let, odkar je našo društvo ustanovljeno in to dogovorno s prebivalci iz Zg. Šiške in Kosez. Pod okriljem novega društva bi naj se zbirali prijatelji iz Sp. in Zg. Šiške ter Kosez, kar je tudi obveljalo še do dandanes. Katoliško izobraževalno društvo za Zg. Šiško in Koseze, ki je do takrat obstajalo, je prineslo v novo društvo s seboj kot doto svojo knjižnico ter svoje ostalo skromno premoženje.

Ko ob dvajsetletnici društva pišemo te vrstice, hočemo ugotoviti le dosedanj razvoj društva in opraviti svoj lastni očetek, da se tekem 20-letnega obstoja ni doseglo vidnejših znakov društvenega uspeha, kakor so jih pokazala bratska društva po deželi.

Predvojna šiška je bila za našega kulturnega orača trda ledina. In le možu, kakor je bil pokojni g. pater Marijole Holeček, ki je prvi zasadi plug v šiški, je uspelo dobiti ljudi-sodelavcev, da so upali zgrabit v šiški za to delo. Prvi odbor z vstrajnim predsednikom g. Jankom Babnikom na čelu, je s podporo g. p. Marijole preostal najstrožji preskušnji. Pa niso omagali, vstrajali so, orali ter si utirali pot zelo uspešno tja do svetovne vojne. Led je bil prebit.

S hvalečnostjo se moramo danes spominjati teh mož prvega odbora, zlasti pokojnega g. p. Marijole, potem g. Janka Babnika, ki se še danes veseli vsakega našega uspeha, ki se takratnega neumornega tajnika g. Cirila Prestorja, ki se nas tudi še spominja.

Svetovna vojna je prekinila redno društveno delovanje, a ukinila ga ni. Se so se tu in tam sešli prijatelji, pa to je bilo vse. S tem pa je tudi zaključena prva — razvojna doba društva, ki je bila najtežja in najgorenkejša.

Po svetovni vojni, ko se je prvo navdušenje

dosežene svobode poleglo, je dne 26. decembra 1918 društvo zopet oživelo. Ta dan se je vršil zopet prvi redni občni zbor po vojni. In od tu dalje se pričena druga — razvojna doba društva. Tu je pričel razvijati svoje organizatorične sile naš nepozabni g. p. Ernest Jenko s podporo g. p. Feliksa Tavčarja in drugih naših mož.

Kakor za cerkevno bogoslužje, tako je g. p. Ernest skrbel tudi za plodno društveno delovanje. Ker je društvo valed razmer moralo vedno iskati nove strehe in zavetišča, je postala glavna naloga g. p. Ernesta, zagotoviti društvu vsaj za silo stalne prostore z dvorano in odrom. In to se mu je v polni meri s podporo naših mož tudi posrečilo. Kupila se je velika hiša za župnišče in v njej napravila dvorana za društvo, v kateri deluje še danes in uživa gostoljubje gg. oo. frančiškanov, katerim se ob tej priliki za vse doobre iskreno zahvaljujemo.

V teku zadnjih let se je društveno delovanje silno poživilo. Razni odseki tekmujejo med seboj za uspehi in tako postajajo tudi sekcije društveni prostori mnogo pretesni, in dvorana je premajhna. Do sedaj se nismo mislili naprej in zato smo tu, kjer smo. Je pa potrebno misliti na razširjenje društ. prostorov, sedaj, po 20 letih, ko smo organizatorji že precej zrasti. In prepričani smo, da se nam bo ta misel spopolnila. Za to nam jamči naša vztrajna mladina, naši možje, dekleta in žene, zlasti pa naš sedanji dušni voditelj g. p. Bogdan Markelj, kateremu se imamo za današnje slavlje v prvi vrsti zahvaliti, in pa naš podjetni župnik g. p. dr. Modest Novak, pri katerem bomo gotovo našli vsega razumevanja tudi v bodoče.

In tako stopamo v 21. leto v trdni veri, da bomo vidneje znake društvenega delovanja pokazali v bližnji bodočnosti. — Bog živi!

1 Dtn. za veliko mero. — Zelo živahno je bilo včeraj na kokošem trgu, kjer je bilo naprodaj čez 30.000 jajc po 75 par. par sto piščencev po 24—35 Din par. nekoliko desetino kokoši po 25 do 30 Din. rabe in gosi po 25 Din. golobi po 10 Din par. Pet kilogramov težak zajec velja 35 Din. — Med rožami so naprodaj v zadnjih tržnih dneh na trgu lepi oleandri po 100—150 Din.

• Vpisovanje na osnovno šolo v Lichten-thurnovem zavodu v Ljubljani bo v ponedeljek, 5. septembra od 8—12. Sv. maša bo 6. septembra. Redni pouk se prične 7. septembra. — V internat se sprejemajo učenke, ki obiskujejo osnovno in meščansko šolo ali zunanje šole v mestu, kakor učiteljice, gimnazijo, trgovsko šolo itd.

• Važno opozorilo za one, ki se nameravajo vpisati v Dopisno trgovsko šolo v Ljubljani: Na vpisnici je omenjen enoleten in dvoleten sistem ter stopnje. Opozarjamo, da se te pripombe tičejo samo onih, ki bi hoteli dvoleten trgovski tečaj končati v enem letu. Vsi ostali, ki se hočejo vpisati v dvoletni, zadržati ali pripraviški tečaj, naj na vpisnico napišejo samo ime tistega tečaja, v katerem se žele vpisati. To zadošča.

Dežni plašči dospeli

za organe finančne kontrole, za gg. oficirje in špejnalni za motocikliste. Prvo vrstni in izredno poceni.

Drago Schwab, Ljubljana

• Šola na Grabnu. Šolsko leto 1932-33. pričnemo na II. dež. osnovni in višji narodni šoli v Ljubljani »Grabnu« dne 1. septembra 1932. Naknadno vpisovanje učencev bo v ponedeljek, 5. sept. 1932. Sv. maša bomo imeli v župni cerkvi v Trnovem dne 6. sept. 1932. ob 8 dopoldne. Z rednim poučevanjem na narodni osnovni in višji narodni šoli pričnemo dne 7. sept. 1932. (sreda). Roditelje opozarjamo posebno na to, da morajo biti dne 5. sept. 1932. vpisani prav vsi učenci, da ne bo nepotrebnih potov, ko bo poučevanje že v polnem teku. — Upravitelj šole.

• Vpisovanje na državni konservatorij se vrši 1., 2. in 3. septembra t. l. Vse podrobnosti se nabite v veži poslopja. Glasbene ulice 8/L V istih dneh se vrši tudi vpisovanje za šolo Glasbene Matice.

Specijalist za ženske bolezni in porodništvo

Dr. Med. univ. Ivan Pintar

Gospodstva c 1/II.

zopet redno ordinira

• Redno vpisovanje v dopisno trgovsko šolo v Ljubljani bo od 1. do 10. septembra 1932 vsak delavnik od 9 do 12 in od 15 do 18 popoldne, v nedeljo in na praznik pa od 10 do 12 dopoldne pri ravnatelju DTS v Pražakovi ulici 8/L (voja Miklošičeve ceste 30). Kdor se vpiše v DTS lahko študira vse predmete, ki se učijo na drž. trg. šoli, doma. Šola poučuje poleg rednih predmetov tudi vse moderne jezike. Natančna pojasnila daje vodstvo šole osebno ali pa se pošlje prospekt, iz katerega se razvidi ustroj in vsi pogoji. Pri pouku sodelujejo najboljši strokovnjaki. Učenci Dopisne trgovske šole lahko polagajo ob izpolnjenih ostalih zakonskih pogojih po uspešno dovršenem pouku v

DTS privatne izpite na drž. trg. šolah, ki jim dajejo vse pravice absolventov drž. trg. šol. Kdor se ne more vpisati osebno, naj takoj piše po prospekt in prijavnico. Redni pouk se prične 15. septembra t. l.

• Priglasenke za prvi dekliški letnik drž. dvo-razredne trgovske šole v Ljubljani izročijo pri vpisovanju samo rojstni list, izpričevalo in davčno potrdilo. Denar za šolnino in vpisnino bodo plačale dne 5. septembra od 14 do 18, ko bo že objavljeno, katera je sprejeta. Ako bi katera v tem času ne plačala, se smatra, da izstopi in bo na njeno mesto sprejeta druga priglasenka. — Nesprejete dobe svoje listine pri šolskem slugu. — Vsi drugi pa izročijo denar pri vpisovanju. — Ravnateljstvo.

• Dve novi mitnici v Ljubljani. Mestni dohodstveni urad namerava v kratkem zgraditi dve novi mitnici v Ljubljani. Dosedanji linijski urad na Gospodstvi cesti namreč ostane, čeprav so podrti dosedanje poslopje in bodo zidali mesto njega delavski azil. Zgradili pa bodo novo poslopje za linijski urad na nasprotni strani Bleiweisove ceste pri železnici. Tam je stanovala v majhnem poslopiju dalj časa revna stara ženska, ki so jo sedaj oddali v mestno zavetišče za onemogle. To poslopje pa bodo nekoliko prezidali in dozidali, tako, da bo v njem prostora za linijski urad in za stražnico mitniških paznikov. Tudi dosedanje tehtnico za vozove bodo prestavili na nasprotno stran ceste. Tehtnica je namreč tu potrebna, ker je tu velik promet, zlasti s premožom. Drugo mitnico pa bodo zgradili na Dolenjski cesti ob vhodu ceste na Galjevico. Pred leti je bila tu le ozka steza. Ko pa je zrasla sedanja naselbina, se je ta steza razširila v široko cesto in po te »ste« so pričeli razni ljudje tihotapiti. Ne tihotapijo pa prebivalci Galjevice, temveč drugi ljudje. Tihotapijo alkoholne pijače in živila v mestu, največ tihotapstev pa izvrše šoferji, ki po tej cesti lepo obidejo mitnico, samo da jim ni treba plačati voznine za voz. Vendar pa bo te tihotapske idile kmalu konec.

• V francoski otroški vrtec pri frančiškan-kah, misijonarkah Marijinih v Ljubljani, Gorupova ul. 17 bo vpisovanje 1., 2. in 3. septembra, vsakokrat od 9 do 11 dopoldne.

• Borci pridejo s taborenja danes z vlakom, ki pripelje v Ljubljano ob 20.24.

• Promenadni koncert. Godba 40. pp. »Triglavskega« priredi promenadni koncert v »Zvezdic« v nedeljo, 27. avgusta 1932 od 11 do 12.30.

• Moderna trgovina na Starem trgu. Na Starem trgu si je v lastni hiši preuredil trgovec g. Miloš Karničnik bivši stari lokal v moderno trgovino, ki bo gotovo Staremu trgu v ponos. Lokal je bil res upravljevalen preurejen, lep in svetel ter velika izložbena okna, nad lokalom pa velika napisna tabla, tako kakor je to v velemedskih običaj. Včeraj je bila trgovina odprta in je vzbudila zaradi svoje elegancije in tudi pestrosti razstavljenega blaga splošno pozornost, karoben je pa bil zvečer tudi pogled na sijajno razsvetljeno izložbo. Odlični, podjetni trdniki gre vse priznanje!

• Priporoča se trdnika Ivan Bernik, izdelovanje žaluzij in okenskih rolet, Ljubljana, Linhartova ulica 16. Telefon 2335.

• V zavodu sv. Marije Vam poiščemo poštene kuharice, sobarice, služkinje ter druge delazmožne

Zadružnega pijonirja 70let

Jubilej g. Janeza Stanovnika.

Ljubljana, 27. avgusta.

V nedeljo praznuje g. Janez Stanovnik, bivši narodni poslanec, 70 letnico svojega rojstva. Naša dolžnost je, da se spomnimo tega jubileja, ker je g. Janez Stanovnik, eden prvih zadružnih delavcev na Slovenskem, to v polni meri zaslužil.

O zadrugarju Janezu Stanovniku iz Horjula naj pripovedujejo sledeče vrstice:

Med prvimi, ki so imeli rafajznovko, so bili Horjulci. Že dne 1. oktobra 1894 so imeli ustanovno zborovanje in značilno je bilo, da so bili v odbor izvoljeni povečini rokodelci. Izmed devetih odbor-nikov so bili trije čevljarji, en sedlar in en kovač, potem so bili še štirje kmetje in en gostilničar. Računski pregledovalec je bil župnik France Dolinar.

Duša zadruge je pa bil čevljar Janez Stanovnik. Tedaj je bilo v Horjulu tako, kakor marsikje v ljubljanski okolici: geruš je gospodari. Premnogi so ga zauživali za priboljšek v petek in sweek, jutraj in zvečer, za zdravilo in razvedrilo. Ljudje so pa lezli v dolgovne in kmetije so šle na boben, kakaj tisti, ki so se bratili z gerušem, so prišli kmalu advokatom v roke.

Ako bi bilo šlo še kaj časa tako naprej, pa bi bila horjuljska dolina lahko zalagala ves slovenski svet z berači.

Ko je bilo v Ljubljani ustanovljeno Vzajemno podporno društvo, ki je sprejemalo tedenske hranilne vloge po 50 kračarjev, je bilo tudi v Horjulu nekaj ljudi, ki so postali člani Vzajemnega podpornega društva in plačevali tedenske prispevke. Te je pobiral Janez Stanovnik in jih odraščal Vzajemnemu društvu. Tako je prišel v stik z gospodi, ki so vodili društvo, ter je dobil vpogled v poslovanje društva.

Na občnem zboru Vzajemnega podpornega društva meseca julija l. 1894 se je bil razveljavljen razgovor o posojilništvu. Tam se je pojasnjevalo, kako se snujejo domače posojilnice po Rafajznovem načinu. Tedaj je Stanovnik spoznal, da bi bil tak zavod zelo potreben in koristen. In mož, ki je na trinožniku služil kruh sebi in številni družini, je začel razširjati misel domače posojilnice. Ta misel je bila vseh zlasti onim, ki so bili v stiskah.

Tudi župnik je bil zavzet za to, samo pomislek je imel, ki jih je tudi izrazil:

»Kako boš ustanovil posojilnico, ko Horjulci nimajo denarja? Horjulci ne bodo vlagali. Jemali bi že. Bogati vrhničani se ti bodo smejali, ako bodo izvedeli, da ustanavljaš v Horjulu posojilnico.«

Pa je odgovorjal Stanovnik: »V Ljubljani imam prijatelje. Ti nas bodo podpirali in vložili denar v našo posojilnico.«

Tako je Stanovnik kakor sveder vrtal in vrtal (Zato so mu rekli Sveder) in dosegel, da je žup-

Solnce... zrak... in Radenski vrelci

so trije žudotvorni zdravniki. Zlasti pa

Radenski vrelci:

Radenska zdravilna voda — izborna pijača in obnem zdravilno sredstvo brez primere.

Radenska Gizele voda — izvrsten pridatek k vinu in sadnim sokom ter

Radenska Kraljeva voda — osvežuje namizno pitje.

Radenski vrelci so zdrav užitek za male in velike!

moči. Cenjenim gospod prav vljudno priporočamo, naj se obračajo na ta zavod pisмено ali osebno. Tako dobe same marijive uslužbenke, hkrati pa potrebni nudijo zaslugek.

• Dečka pogrešamo. Dne 19. avg. 1932 je Dolfi Knafelj, stanujoč na Karlovski cesti 15, neznano kam odšel. Fantek je 9 let star, majhne postave, kratko ostrženih las, nosi rjave, kratke hlače, je brez pokrivala, srajce in čevlje. Kdor ve za njegovo sedanje bivališče, naj obvesti starše.

• Kemično čisti obleke Šimene, Kolodvorska ulica 8.

— Salon »Polanec«, Kopitarjeva — obratuje redno!

Dr. Jemec

zopet redno ordinira

Otroški zdravnik dr. Dragaš

od 1. septembra zopet redno sprejema.

RENTGENOLOG

DR. J. HEBEIN

SANATORIJ »LEONISČE«
ZOPET REDNO ORDINIRA

Zobozdravnik - specialist

Dr. Mirko Kamhič

zopet redno ordinira

ADRESAR LJUBLJANE

in okolice je v delu. Obsega

60.000 naslovov v sledečih seznamih:

- a) vsi prebivalci abecedno;
- b) trgovina, obrt in industrija;
- c) načrt mesta Ljubljane s seznamom ulic;
- d) seznam hišnih posestnikov;
- e) državni in avtonomni uradi;
- f) šole, zavodi, društva itd.;
- g) telefonski naročniki.

Adresar stane Din 160.—, oglasi po posebnem ceniku.

Naroča se v

tiskarni »GRAFIKA«,
Ljubljana, Resljeva cesta 4

Kaj bo danes?

Rokodelski dom: »Pri belem konjčku«. Pod milim nebom. Ob pol 20.

Kino Kodeljevo: Ob pol 9 »Ko mladost ljubi«.

• Nočno službo imajo lekarnice danes: mr. Levstek, Resljeva cesta 1; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 25 in dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta št. 41; jutri: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

KAJ BO JUTRI?

Kino Kodeljevo: Ob pol 9 »Ko mladost ljubi«.

★

• Sobotni živilski trg je bil sicer dobro založen, kupčija je bila živahna, toda dovoz živil v primeri s prejšnjim mesecem nekoliko popušča. Pozna se tudi že vpliv suše na kmetih. Kmetje pripovedujejo, da bo zaradi suše letos zlasti krompir slabo obrodil. Pridelek bo droban, ker se zdaj ne redi več. Zaradi nepravilne moče bo krompir tudi pričel gniti ter grozi zaradi tega krompirju še posebna nevarnost. V sled tega bo dovoz krompirja na trg manjši, cena pa se bo dvignila. Tudi zeljnatih glav letos skoraj ne pripeljejo na trg. Lani ob tem času je bil cel trg zabasan z zeljnatimi glavami, letos pa skoraj ne najdeš kosarje z zeljnatimi glavami. Kolikor bo pridelek, bo na Lžanskem, ki zaradi suše ni toliko prizadet, dočim bo najbližnja ljubljanska okolica pridelala zelja komaj za dom, — ako seveda v zadnjem hipu zelju ne pomaga uspešen dež. Prav tako slabo kaže zelje po Gorenjski. — Pač pa bo letos obrodila čebula, ki je zaradi tega silno po ceni — 1—1,50 Din kg. Stročji fižol se je neznatno podražil ter kaže še tendenco navzgor. Glavna sezona stročjega fižola je prav za prav minula; velik del krivde pri tem ima zopet suša. Včeraj je bil stročji fižol po 2—3 Din kg, a ga je bilo zelo malo. Luščeni fižol je po 3 Din liter, novi prepelčar po 2,50 Din liter, zadnji grah so prodajale redke ženske po 8 Din liter. — Vzdržlj ob Jugoslovanski knjigarni je bilo naprodaj mnogo sadja, največ domačih sliv po 3 Din, cimbir po 1,50 Din, nekoliko manj jabolk po 2—4 Din, skoraj nič hrušk po 4—6 Din kilogram. Domače breskve so po 6 Din, orehovi jedrci po 16 Din kg. Grozdje se je pocenilo na 6 Din kg. — Veliko je bilo na trgu borovnic po 1,50—2 Din liter, malin po 3—4 Din liter, nekaj malega robidnic po 1,50 Din liter, brusnice po 5—7 Din liter. — Izmed zelenjave je seveda največ trnovske salate po 50 par. spinače po

nik obljubil, da bo sodeloval.

Tedaj je bil čevljarček na konju. Čeprav so se premnogi posmevali in uganjali burke, češ, kaj morejo napraviti ljudje, ki sami nič nimajo, se ni zbal, temveč je vrtal dalje. Od dr. Sušteršiča je dobil pravila, jih prepisal in popravil tako, da je bilo za Horjul prav. Vendar ga je čakala še velika ovira.

Ko je nesel pravila župniku, mu je le-ta dejal:

»Iz vsega tega ne bo nič. Gospodje v Ljubljani so mi odsvetovali, češ, da bodo kmetje vsled neomejene zaveze prišli na boben.«

Župnika so bili oplašili gospodje, dobri sierr, ki pa se niso bili domleli bistva rafajznovk, ter so spremljali gibanje za ustanavljanje rafajznovk z velikim nezanimanjem. Plašila jih je neomejena zaveza.

Vendar je župnik Dolinar po kratkem obotavljanju podpisal pravila. Tedaj se je vse pripravilo za registriranje horjuljske posojilnice in hranilnice. Prvi predsednik rafajznovke je bil ugledni župan Tomaž Zdešar, ki je dal posojilnici v svoji hiši tudi prostor za uradovanje.

Prve adventne nedelje je občinski sluga razglaševal pred cerkvijo, da začne isti dan poslovati domača hranilnica in posojilnica ter je vabil ljudi, da naj vlagajo svoj denar vanjo in pridejo tudi iskat na posodo.

O, to je bilo med možni zmahevanja z glavami in hudomušne opazke so letele sem in tja, zlasti na rovaš Stanovnika. Med možmi je stal tudi France Mrzlikar iz Ljubogojne, mož, ki je znal ziniti tako, da je osmešil, kogar je le hotel.

Ta je spesnil med drugimi:

»Nič ne bo! Kaj bodo posojevali, ko nič ne premorejo. Pravijo, da imajo železno blagajno, v katero bodo spravljali denar. Kaj je treba železne blagajne! Jaz jim posodim staro skrinjo, ki jo imam za pepel. Ta bo dobra za novo posojilnico. Ničče ne bo mogel iz nje vzeti ničesar, ker nikogar ne bo, ki bi kaj spravil notri. Železne blagajne pa res ni treba!«

In poleg so bili možje, katerim se je Mrzlikarjeva beseda zdelo resnična in sočasna, pa so vdarili v smeh in zbadanje.

Kajpada je Mrzlikar kasneje spoznal, da je bila železna blagajna potrebna, in je tudi sam pridno prinašal vanjo.

O, tedaj je bilo v Horjulu ljudi, ki so potrebovali denarja, pa so ga prišli iskat tja, kjer so razglašali, da bodo posojevali.

Horjuljska rafajznovka v začetku res ni dobila domačega denarja, a Stanovnik je iskal in prosil drugod. Kranjska hranilnica je dala 100 goldinarjev podpore in 1500 goldinarjev brezobresnega posojila za dobo petih let. Po posredovanju dr. Sušteršiča je posojilnica v Gorjah, ki jo je vodil ondotni župnik Ažman, vlagala v horjulsko. Kasneje, ko je žel župnik Dolinar za dekana v Ribnici, je dobivala vloge tudi iz Ribnice. Tako je mogla horjuljska rafajznovka že prvo poslovno leto posoditi potrebni 24.140 goldinarjev.

Ko so domačini videli, da se posojilnica razvija, so začeli tudi sami prinašati privarčevani denar hraniti. Hranilne vloge dekel, blapcev, rokodelcev in otrok so bile majhne, a počasi so se vendar nabrale večje vsote in sčasoma je postala horjuljska rafajznovka močan denarni zavod, ki je bil mnogim Horjulcem v gospodarsko rešitev.

Tako je Stanovnik navzile oviram in težavam uspel s svojo posojilnico ter jo vodil 30 let. Sama posojilnica in hranilnica mu ni bila dovolj, saj je spoznal potrebo in korist zadrug za Horjul. L. 1897. je posojilnici sledilo Kmetijsko društvo in l. 1907. Živnorajska zadruga.

Res je, da vodoja dandanes te zadruge drugo, možje. Mladina dorasča in hoče imeti besedo, pa morajo stari v kraj.

Ob sedemdesetletnici Stanovnikovi mu želimo da bi še dolgo časa zrl na uspevajoče zadružništvo ob Horjuličci v zavesti, da bo zgodovina zadružništva nepristransko pričala, kdo je bil njen ustanovitelj in voditelj.

F. J.

Dnevna kronika

Smrtna nesreča v gorah

Akademik Stanko Narad - žrtlev Možaklje

Jesenice, 27. avgusta.

Ob desnem bregu Save od Dobrove pa skoraj do Mojstrane se dviga do 1200 m visoka Možaklja, na kateri rasto po večini erarski gozdovi, čez goro od severa proti jugu pa vodi daljnovod električne napeljave KID. Na tem daljnovodu so delavci KID v petek popoldan nekaj popravilji ter imeli s seboj tudi prenosni ročni telefon, kakor to zahtevajo določila. Ti delavci so okoli petih zasliali oddaljene klice: »Pomagajte, pomagajte! Stanko! Stanko! itd. Ti glasovi so se vedno bolj približevali in kmalu je stal pred delavci vsučiliščnik g. Veber iz Jesenic, sin železniškega uradnika, ki je v pretrganih stavih, tresoč se po vsem životu, povedal, da je padel po pečinah njegov prijatelj, visokošolec Stanko Narad, stud. jur. Delavci so takoj telefonirali na Jesenice po pomoč, nato pa odšli z Veberom v ono smer, kjer bi imel ležati ponesrečeni. Po trudopolnem plezanju so prišli do neke kotanje, kjer je ležal v znak Narad - mrtev. Na njem ni bilo videti nobenih poškodb in si je najbrž zlomil hrbtenico.

Ker niso imeli nobene priprave s seboj, kar je razumljivo, ker so bili po drugih opravkih v Možaklji, niso mogli ničesar ukreniti, da bi ponesrečenega spravili v dolino. Zelo se je že mračilo, ko so srečali reševalce, med katerimi je bil tudi oče ponesrečenega in kateri je še vedno upal, da ne bo kaj hujšega. Vest, da je njegov sin, na katerega je stavil vse svoje nade, mrtev v gorah, ga je popolnoma strla, da je skoraj onemel. S svojo borno plačo kot železničar je omogočil sinu študij, sedaj pa je vsega konec.

Koledar

Nedelja, 28. avgusta: (15. pobinkoština nedelja), Avgustin, cerkveni učenik; Hermes.
Ponedeljek, 29. avgusta: Obglavljenje Janeza Krstnika. Sabina, mučenica.

Novi grobovi

† Ga. Terezija Lah. Pri Sv. Petru pod Svetimi gorami je 26. avgusta pri svojem sinu župniku g. Ivanu Lahu umrla gospa Terezija Lah. Pogreb blage rajnice bo v nedeljo ob 10 dopoldne. Pokoj njeni duši! G. župniku naše sožalje!

† V mestni ubožnici v Ljubljani je umrl po dolgem bolehanju g. Janez Dolinar. V sled vzornega življenja so ga vsi čislali; v prejšnjih časih je imel trgovino. Svoj prosti čas pa je posvečal molitvi: bil je nad 50 let član tretjega reda, nočni častilec in sploh zavzet za vse dobro. V zadnjih letih je mnogo trpel. Pogreb blagopokojnega bo v ponedeljek, ura bo še naznačena.

Inserenti!

TE dni ste prejeli naša vabilna pisma za velesesem. Do njegove otvoritve imate kaj veseli teden časa. Če se še niste odločili za oglas v večji ali manjši obliki, storite to takoj, da ga bomo mogli čim bolj učinkovito uvrstiti v list.

Inseratni oddelek „Slovenca“.

Ostale vesti

— Za 70 letnico Slomškove smrti. Dne 24. septembra bo preteklo 70 let, kar je veliki Slomšek vrnil stvarniku svojo svetniško dušo. Hvaležno se bodo Slovenci spominjali svojega apostola in narodovega vzgojitelja. Tudi naša prostna družba bodo prirejale primerne proslave tega spominkega dneva. Govorniki bodo našli lepo in bogato gradivo v knjiznici Etbina Bojca, Slomšek — naš duhovni vrtnar, ki bo izšla v začetku septembra, tako, da jo bodo naročniki imeli do 15. septembra v rokah. Obseg ji bo okoli 64 strani, cena pa okoli 12 Din. Knjižico bo založila Leonova družba v Ljubljani in jo dala v komisijo Novi založbi v Ljubljani. Naroča se lahko naprej v knjigarnah, ki jo bodo naročnikom poslane, čim bo izšla.

— 40 letnica gimnazijske mature v Ljubljani bomo obhajali tovariši maturantje iz leta 1892 letošnje dne 5. in 6. septembra. Prvi sestanek bo 5. v ponedeljek zvečer ob 8 na vrhu ali v restavraciji hotela »Unione«, oziroma 6. v torek v križevniški cerkvi. Nato ogledovanje velesesemskih razstav in skupni obed. — Za prireditelje Franc Vadrjal, Ljubljana, Vrstoškova ulica 16.

— Avtobusni zlet Zveze za tujski promet od 27. avgusta do 4. septembra. Sobota: Vršič, odhod ob 7 zjutraj Din 120 brez hrane. Logarska dolina, odhod ob 16, Din 120 samo vožnja. Nedelja: Logarska dolina, odhod ob 4.45, Din 125 (zajutrek in obed). Prilika za kopanje. Jezersko, odhod ob 7 zjutraj Din 59, meja Din 69. Ponedeljek: Županova jama, Din 39. Torek: Ljubelj, odhod ob 13, Din 59. Sreda: Jezersko, odhod ob 13, Din 59. Četrtek: Logarska dolina, Din 125 (zajutrek in obed). Pteke: Jezersko in Ljubelj po Din 59. Sobota: Vršič in Logarska dolina. Nedelja: Jezersko in Logarska dolina. Ponovno opozarjamo na to tako prijetne izlete, ki so navdušili še vedno vse adeleženke za neznane lepote Slovenije.

— II. internacionalni Bridge turnir za naslov prvaka Bleda je bil odigran v Grand Hotelu Toplice na Bledu, v našem najlepšem letovišču. Odigran je bil Vanderbilt turnir z zlo-

Vsled teme pa ekspedicija ni nadaljevala svoje poti, pač pa se je odpravila večja izbrana družba davi ob Štirih. Trenotno, ko to pišemo, ga še niso prinesli v dolino, pač pa se od šestih dalje čujejo glasovi, znamenje, da je reševanje po strmim pobočju Možaklje zelo težavno.

Gora sama ni videti nevarna, pač pa ima na mnogih krajih strme, skoraj navpično štrleče skale. Najbrže je ponesrečeni Narad stopil na rob take skale, naker je zdrknul v prepad. O smrtni nesreči v tem delu gorovja še ni bilo slišati, le višje gori nad Hruško se je pred leti ubil neki lovec. Skala, pod katero je obležal ponesrečeni jurist, pa je ravno nad Savo.

Vest o strašni smrti priljubljenega mladika, se je bliskovito raznesla po Jesenicah. Vse sočustvuje s težko prizadeto Naradovo družino.

Jesenice, 27. avgusta.

Včeraj popoldne je odšel z doma 22-letni akademik Narad skupno s tovarišem Veberom v Možakljo z namenom, da po preplezani, Tik pod vrhom je Naradu spodrsnilo. Padel je 120 do 150 metrov v globino. Bil je na mestu mrtev. Tovariš Veber je odšel po pomoč in obvestil slučajno v bližini se nahajajoče delavce, ki so takoj naprej obvestili skalaško rešilno ekspedicijo na Jesenice. Drugi dan je ekspedicija, ojačena še z nekaterimi drugimi skalaši odšla navsezgodaj iskat ponesrečenca. Prenesla ga je domov, kjer so ga položili na mrtvaški oder. — Pokojni je nedavno prišel od vojakov in se vpisal na juridično fakulteto na ljubljanski univerzi.

Slatinske tablete za hujšanje

Vam vrnejo vitkost, mladost in lepoto, ker raztope in odstranijo preobilno mast.

Tekom enega leta izgubite na teži 8—14 kg.

Doza 100 tablet Din 46—
doza 200 tablet Din 74—

Proizvaja:

Lekarna Mr. Bahovec
Ljubljana

ženimi, kartami za pare. Radi lepega vremena, katero je vladalo, je prispelo iz vseh krajev Jugoslavije mnogo udeležencev, ne samo z železnico, ampak tudi z avtomobili, kateri so tvorili pred Grand Hotelom Toplice velik avtopark. Turnir je potekel zelo zanimivo, ne samo v predigri, ampak tudi v glavni in končni igri, ter so bile tako zanimive igre kakor redko kdaj pri turnirju. Borba za naslov prvaka je bila zelo napeta, ter so bili ledeči igralci nagajeni: I. nagrada: Gospa Ada Quinz-Bernardorfer: g. Geza Klein, II. nagrada: g. Dragan Kastl: g. Adolf Bresslauer III. nagrada: g. Oto Schill: g. Adolf Zipser, IV. nagrada: ga. Klara Müller: g. Milan Spitzer. Vsi nagajeni so Zagrebčani ter se zdi, da v tem mestu resno in z največjim interesom goje to zanimivo igro.

— Vpisovanje v državni toledno-tečaj v osnovni šoli na Jesenicah bo dne 1. septembra od 9—12 dopoldne. Pouk brezplačen!

— Na gospodinski šoli na Jesenicah bo vpisovanje 1. in 2. septembra od 10—12 dopoldne v prostorih osnovne šole.

— Gosenice uničujejo. Kakor nam pripovedujejo ljudje iz Gorenjskega, so se na poljih okrog Cerkelj, Bernikov in Zaloga pojavile v večjem številu nadležne gosenice, ki groze uničiti zlasti vso repo, ki je komaj pognala iz zemlje. Ljudje imajo zaradi tega dovolj opravka, da nevarne živalice pokončajo prej, predno začno one same s popolnim uničenjem repnih posevkov.

— Vpisovanje na mekinjski šoli uršulink pri Kamniku bo 1. in 2. septembra. Sv. maša bo 5. septembra in nato redni šolski pouk. Gojenke naj bodo v zavodu v nedeljo, 4. septembra, do 18 zvečer. Upraviteljstvo.

— Absolventi Geometrijskega odseka na Tehniški srednji šoli v Ljubljani lahko že dobijo diplome. Kolek 250 Din.

Vprašaj me, prijatelj — kam?

Hajd, z menoj v »Daj-Damove« hram, tam se z vsem postreže dušo Ti priveže!

— Kmetijsko-gospodinjka šola v Kranju sprejema na svoj 6 meseci gospodinjki tečaj, ki traja od 15. oktobra do 15. aprila, zdrava in duševno primerno razvita dekleta, ki se žele priučiti vseh v gospodinjstvo spadajočih del. Teoretični in praktični pouk vodijo šolske sestre iz Maribora, v zvezi s strokovnimi učitelji. Natančna pogramila daje zavod Marijinišče v Kranju.

— Zahvaljujem se iskreno za vsa ustno in pisno izražena sočutja in sožalja, ki sem jih prejel ob smrti predrage mi sestre Marije Fertin. Najlepša hvala preč. g. p. gvardijanu Bonaventuri Resmanu, za duhovno tolažbo v njeni dolgotrajni, mučni bolezn; dalje gg. duhovnikom, sorodnikom in prijateljem za tako častno spremstvo k večnemu počitku. — Slednjič prosim posebno gg. duh. sestre za pobožen spomin v molitvah. — Brezje, dne 23. avgusta 1932. — Vdani Ignacij Fertin, župnik v pok., brat.

Enoletni trgovski tečaj

Slovenskega trgovskega društva v Mariboru sprejema prijave za pouk dnevno od 9—10, Zrinjskega trg 1-1. (Državna trgovska akademija). Sprejemajo se tudi pismene prijave. Zahtevajte od ravnateljstva tečaja prospekte.

— Kongres narodnih noš v Ljubljani 2.—5. septembra 1932. Priprave za veličastno prireditev kongresnih dni so v polnem teku. Za prenočišča, prehrano, zabavo je v polni meri preskrbljeno. Največje zanimanje vlada za slikoviti sprevid narodnih noš po službi božji na Kongresnem trgu ob 10. V sprevidu bomo videli poleg naših slovenskih, vse noše našega juga, slikovite noše naših bratov Čehoslovakov, noše Lužičkih Srbov, skupino koroških Slovencev iz Ziljske doline in druge. Posebno pozornost bo vzbujala v sprevidu skupina maleškov v narodnih nošah s 5 letnim harmonikarjem, gorenjska svatba z balijem, vozovi in jezdec. Sprevid se bo razvil s Kongresnega trga po Vegovi ulici, Cojzovi cesti, Sv. Jakoba mostu, Starem trgu, Mestnem trgu, Stritarjevi ulici, Tromostovju, Marijinem trgu, Miklošičevi cesti, Tavčarjevi ulici, Dunajski cesti in Gosposvetski cesti na velesesem, kjer bodo ocenjene po etnografski in strokovnjaki za narodne noše najpristnejše in najlepše narodne noše, ki prejemajo v celoti 100 diplom. Udeleženci za kongres že danes tekmujejo, da se pokažejo v čim lepših in čim izvršnejših nošah. — Do začetka kongresa nas loči samo še par dni. Nujno prosimo vse, ki se nameravajo kongresa udeležiti, da pohitijo s prijavi. V kongresni pisarni na ljubljanskem velesesemu so na razpolago tudi kongresne legitimacije za četrtinsko vožnjo po ceni Din 4.

D A J sladoled D A M.

— Anton Rud. Legatov enoletni trgovski tečaj, Maribor. Zasebno trgovsko učilišče. Odobren od ministrstva trgovine in industrije v Belgradu. Zavod je na najboljšem glasu zaradi svojih odličnih uspehov, izbornega učiteljskega zbora, vzorne discipline, nadzorsiva ter strokovnega ravnateljstva. Lastni dijaški internat, znižana šolnina. Prijave ustmeno ali pismeno v trgovini v Slovenski ulici 7 zraven trgovine Wögerer. Šolski programi brezplačno. Začetek dne 9. septembra 1932. Glej tudi današnji inerat.

Izbirčen jeziček
liže sladoled »Petriček«.

— Združenje sadnih eksporterjev in sadnih trgovcev v Mariboru poziva vse trgovce, ki se bavijo s trgovino in izvozom sadja, da v svrhu sestave točne evidence predložijo v pisarni Združenja v Mariboru, Jurčičeva ulica 8-II, svoje obrtne liste v originalu ali overjenem prepisu najkasneje do 6. septembra t. l. in do gornjega roka vplačajo članarino, ako tega še niso storili. Opozarjamo vse sadne trgovce na debelo in eksporterje s sadjem, da je članstvo omenjenih pri Združenju v smislu novega obrtnega zakona obvezno in da mora imeti vsak trgovec s sadjem obrtni list za trgovino s sadjem, da se izogne posledicam.

— »Karitas«. Ne čakajte na bolezen in starost! Med našimi zavarovalnicami imamo bolnikov. Starim pa tudi ne moremo veliko nuditi. »Karitas« ne obeta ničesar, česar ne more dati; kar pa obljubi tudi držl. Zato ne odlašajte z zavarovanjem pri: Vzajemni zavarovalnici, odd. »Karitas«, Ljubljana.

— Pri zastrupljenih, ki jih povzroči pokvarjena hrana, dalje alkohol, nikotin, morfin, kokain in opij, je uporaba naravne »Franz-Josef« grenčice zelo važno domače sredstvo. Zdravniški strokovni spisi navaajo, da pri zastrupljenih s svincom »Franz-Josef« voda ne le naglo odstrani najbolj trdovratno zaprtje, marveč tudi učinkuje kot specifično protisredstvo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Terpentinovo „Hubertus“ milo

za žehlto v avgustu

— Posebni vlak iz Ljubljane v Belgrad na veslaške tekme za prvenstvo Evrope. Ob priliki gornjih tekem bo vozil posebni vlak iz Ljubljane v Belgrad. Program je sledeči: Odhod iz Ljubljane 2. septembra ob 20.30, 3. septembra prihod v Belgrad ob 7.11. Prevoz v hotele. Dopoldan fakultativni izlet na Avalo. Popoldan olimpijske tekme. 4. septembra dopoldan ogled mesta. Popoldan finale tekme. Zvečer razdelitev nagrad. Odhod iz Belgrada ob 22.00, 5. septembra prihod v Ljubljano ob 8 zjutraj. Cena vožnje Ljubljana—Belgrad in nazaj v II. razredu znaša 267.50 v III. razredu 134 Din za osebo. Prijave za vožajo, kakor tudi za stanovanje, hrano in izlete sprejema »Putnik« v Gajevi ulici za nebotičnikom do srede 31. t. m. do 18. Posebnih legitimacij ni. Obenem si naj vsak kupi že v predprodaji pri »Putniku« vstopnice za tekme, ki stanejo: tribuna »A« 120 dinarjev, tribuna »B« 80 Din in tribuna »C« 80 Din.

— Izbirna šol. Počitnice gredo h kraju in novo šolsko leto je pred nami. Starši imajo skrb, kako bi najbolje napotili svoje otroke v šole, da jim tako olajšajo boj za obstanek. K sreči smo dobili letos izvršnih pripomoček, ki bo gotovo marsikomu dobro rabil v tej neizvestnosti. Je to knjiga »Akademski poklic«, ki jo je sestavil dr. Lovro Sušnik in izdalo Slov. kat. akad. starsinstvo v Ljubljani. Ta knjiga obravnava v obširnem splošnem delu izčrpo vse vidike, ki naj se upoštevajo pri pametni izbiri poklica, ter označi tudi splošno stanje, kot ga opažamo danes v glavnih stanovih in samostojnih poklicih pri drž. in privatnih uradnikih itd.; obenem pa odpira kolikor mogoče točen pogled v bodočnost. Za splošnost je zlasti važno poglavje o raznih naših šolah (zlasti še strokovnih), ki prikazuje, kam je učenec odprta pot po osnovni šoli ter po več ali manj razredih srednje šole. Prav tako je zelo poučno obsežno razmotrivanje o vprašanju, kam z našo žensko mladino. Sploh je v tem delu premnogo dragocenih napotkov za vsakogar, kdor se začenja za vzgojno in šolska vprašanja. Kdor si jo še ni ogledal, naj stori to še te dni.

— Kolo jahačev in vozačev Prestolonaslednik Peter priredi dne 18. septembra na vojaškem vežališču v Dev. Mar. v Polju velike kasaške in jahalne tekme.

— Naznanjam, da tvrdka »lv. Brunčič in Fr. Rebernik, plekarstvo in ličarstvo v Ljubljani« ne obstoja več, ker sva se razdružila že koncem leta 1930. Sedaj izvršujem samostojno to obrt pod firmo: Rebernik Franc, plekarstvo in ličarstvo v Ljubljani, Komenskega ul. št. 22., telefon 3177.

— Svojim blagopokojnim bodete postavili nagrobni spomenik zato si ogledajte takoj trajno razstavo nagrobnikov najnovejših oblik, skic, album izvršenih spomenikov pri znani najcenejši in naj-

Kam naj gremo na zdravljenje, počitek ali odliht?

Pojdimo v naš stari, mili turistovski center mednarodne publike

zdravilišče Rogaška Slatina

katerega nadmorska višina znaša 228 m, a podnebje je subalpinno in blago.

Zdravilna mineralna voda »Tempel«, »Styria« in »Donat« z indikacijo za zdravljenje žolčca, črev, jeter, krvotoka in drugih krvnih bolezni, ledvic, mehurja, živčnih bolezni itd.

Normalno zdravljenje v kopališču: 3 tedne. Zdravilno vodo pa pijemo pred in po zdravljenju tudi doma. — Moderna hidro-elektro in mehanoterapija. Röntgen. Prvovrstno urejeni kemijsko-analitični laboratorij. Zdravniški specialisti. Kopalska godba. Radio. Vse vrste razvedrila. Rogaški izleti itd. — Sezona: 1. maja-1. oktobra. Glavna sezona 16. junija-31. avgusta. Izven glavne sezone je najprimernejši poset kopališču vsled ugodnosti, nizkih cen in posebnih popustov. — Pavšalne cene za popolno oskrbo vključno zdravljenje. Ugodnosti za neimovite. — Zveze: z železnico via Zagreb-Zabok ali via Grobelno. — Proti predložitvi potrdila znižana vožnja za povratek. — Zahtevajte prospekte od direktorja zdravilišča odnosno Putnika v Ljubljani, Celju ali Mariboru.

Celje

— Divjaški napad s streli. V soboto 27. t. m. zjutraj so pripeljali v javno bolnišnico 20 letnega posestnikovega sina Franca Kranjca iz Slivnice pri Sv. Jurju. Fant je bil na cesti v bližini St. Jurja ter se je vračal domov. Bil je popolnoma trezen in miren ter mu še na pamet ni prišlo, da bi koga izzival. Na cesti sreča večjo gručo fantov in ko gre mirno mimo njih, ne da bi se zmenil za uje ali sploh koga izmed gruč pogledal, pa pade nepričakovano od gruč proti njemu nekaj strelav. Dva strela sta ga zadela, da se je zgrudil hudo ranjen. Fantje so nato nadaljevali svojo pot, ne da bi se zmenili za usodo obstrelenega fanta. V bolnišnici so dognali hudo poškodbo v prsih in na desni roki. Ker se fant poprej ni zmenil za one fante in ni nobenega pogledal, seveda ne ve po čedati, kdo da bi bili. Za divjaškimi fanti pa poizveduje orožništvo.

— Smrtna kosa. V javni bolnišnici je umrla v petek 26. t. m. proti večeru v starosti 60 let Marija Flstričeva, žena oskrbnika na graščini v Loki pri Zusnu. — Umrla blag spomin, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

— Davčna uprava razglša: V smislu uredbe o zavarovanju in prisilnem izterjevanju davkov se s tem opominjajo vsi davčni zavezanci-zamudniki, da plačajo znošale davščine, to so do 15. t. m. v plačilo zapadli a) tričetletni obroki zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznežene osebe, davka na poslovni promet ter vojnice — in b) polletni obrok zemljarine — najkasneje v 8 dnevnem roku od 29. t. m. do 5. septembra, sicer bo izvršeno brez nadaljnjega izvršilno postopanje in sicer z rubežem. Rubežni stroški znašajo 2 odstotka davčnega dolga ali najmanj 10 dinarjev v vsakem slučaju. Razen tega je v vsakem slučaju plačati takso za popis.

Ptuj

Don Franjo Bulič v Ptuj. Včeraj je prispel v Ptuj znameniti arheolog dr. Franjo Bulič, ki se nahaja na počitnicah v Rogaški Slatini v spremstvu nekaterih odličnih znanstvenikov in arheologov, med katerimi je bila večina duhovnikov, da si na licu mesta ogledajo stare krščanske izkopine, o čemer smo že poročali. Nato so si v spremstvu predsednika muzejskega društva g. Škrabarja ogledali muzej. Mitrov tempelj in druge mestne zanimivosti.

Zopet požar v Župecih vasi. Zgorelo je gospodarske poslopje, skedenj in hlev posestnika Alojzija Predikeke. Domači gasilci so požar omejili. Orožniki so aretirali osebo, ki je osumljena, da je zanetila požar.

Čebelja gniloba je vzrok, da pregleduje te dni državni veterinar vse panje tukajšnjih čebelarjev, da ugotovi gnezdo, odkoder se širi ta kuga.

Tedensko službo požarne brambe od 28. t. m. do 4. sept. ima drug vod, druga desetina, in sicer četovodja Franc Breznik in desetnik Ignacij Vauda. Reševalni oddelek: šofer Ervin Damiš in desetnik Ivan Merc; od mostva Menih in Smer.

Radovljica

DR. SLIVNIK

od 29. VIII. zopet ordinira.

Škofja Loka

† Dagarija Marija. Včeraj smo pokopali Mrtanovo mater iz Pušala pri Škofji Loki. Umrla je za dolgo in mukepolno boleznijo: čisto so jo napadali krči. Bila je dobra in zgledna krščanska mati, ki je odgovorila pet sinov in eno hčer. Prav zato jo je pa tudi Bog »lagoslovil«, da ji je dal tisto, kar vsaka slovenska mati iz krščanske hiše najiskrenejše želi: sinu-duhovnika, ki ji je že dolgo bil poleg drugih bratov in sester najbolj v duševno podporo. Blaga mati naj v miru počiva!

Kaplana bomo izgubili. Nekako v sredi prihodnjega meseca odide naš priljubljeni kaplan dr. Vilko Fajdiga iz Škofje Loke v škofjsko pisarno v Ljubljano. K nam pa pride dr. Ignacij Lenček.

Iz Škofje Loke. Podpisani svari in opozarja, da bo vse raznašalce neresnične, neosnovane govorice o vzroku smrti gospoda Starman Alojzija, posestnika na Trati, ovdaj sodišču radi klevete. — Škofja Loka, dne 26. avgusta 1932. — Mag. Burdych Oton, lekarnar v Škofji Loki.

solidnejši tvrdki kamnoseško-kiparskem podjetju Franjo Kunovar, pokopališče Sv. Križ, Ljubljana Telefon 27-87.

Kupi meni, ljubi strček, samo sladoled »Petriček«! Za en dinar ali dva liževa ga obadva.

Maribor

□ **Zetev smrti.** V splošni bolnišnici je ugrabila smrt 46-letnega delavca Jakoba Robnika. Blagega pokojnika bodo pokopali danes popoldne ob pol 4 iz mrtvašnice na Pobrežju. V mestni sirotilnici je umrla mestna uboga, Rozalija Meško; dosegla je starost 79 let. Pogreb se bo vršil v ponedeljek popoldne na mestnem pokopališču. Naj počivata v miru, žalujočim naše sožalje!

□ **Umrl je od kapi.** Obdukcija, katero sta izvršila v petek sodna zdravnik dr. Jurečko in dr. Zorjan na truplu pokojnega Valentina Bajerja, katerega so našli mrtvega na Meljskem hribu, je ugotovila, da je umrl zadet od možganske kapi.

□ **Realna gimnazija v Mariboru.** Vpisovanje v vse razrede se bo vršilo dne 1. in 3. sept. od 8 do 11. Učenci naj prinese davčna potrdila. Šol. izpričevalo, prvošolci izkaz o šol. napredku, petošolci izjavo staršev, da se vpisujejo v realni ali realnogimnazijski oddelki. Podrobnejše na oglasni deski.

□ **Izobilje dobrot.** Vsega, kar jim je pozeležo srce, so dobile včeraj mariborske gospodinjice na trgu. Sadja preko 30 vozov, obloženih z jabolki, hruškami, breskvami in slivami, 1500 komadov perutnine, 6 špeharskih vozov, dalje obilica krompirja, čebule, kumarice kar na vozove in druge povrtnine, da so se prodajalci kar trli. Radi visokega datuma pa ni bila kupčija nič kaj živahna. Cene so bile zmerno: par piščančkov za cvrtje 20—35, kokoši, raca ali gos 20—50, krompir 1—1.50, paradižniki 3—4, kislo zelje 3—4, hren 8—10, čebula 3.50, glavna salata 0.50—1.50, kumarce 1—3, buče 1—3, zeljne glave 1—2, jabolka 3—5, hruške 4—8, breskve 6—12, slive 4—5. — Na senenem trgu pa je zavladala danes radi velikega povpraševanja pravcata draginja. Seno se je prodajalo po 100—125 in slama po 55—60 Din za cent.

Diplom. optik in urar

I. Peteln

se preseli iz Gosposke ulice št. 5
v Mariboru
na Grajski trg 7

□ **Pregled avtobusov in avtotaksijev** se bo vršil za mesto Maribor ter oba sreza levi in desni breg 29. avgusta ob 14 v garaži mestnega avtobusnega podjetja v Plinarniški ulici. Za zamudnike pa se bo vršil pregled dne 1. septembra na istem prostoru in ob istem času.

□ **Štorklje promenirajo po Mariboru** pred Avto trgovino v Melju. Štorkelj veliko, toda pristriznim perutni. V dostojanstveni štorkljevski hoji semtertje po meljski promenadi in za mariborski firbec dovolj hvalevredno izpričevalo, da je bilo v trenutku ljudi na kupe.

□ **Kolporterji za razprodajo našega lista**

— **Naval krvi, srčna tesnoba, zasopljeno, plašljivost, živčna razdražljivost, oteženo, migrena, pomanjkanje spanja se morejo s »Franz-Josef« grenčico kmalu odpraviti.** Znanstvene ugotovitve potrjujejo, da se »Franz-Josef« voda uporablja za najboljšim uspehom pri najrazličnejših okoliščinah zaprtja. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Nedelja, 28. avgusta: 9.30 Prenos cerkv. glasbe iz frančiškanske cerkve. — 10 Nedeljske misli, p. dr. R. Tominec. — 10.30 Šah: Dr. Milan Vidmar: Šahovski položaj ob blejskega turnirja do danes. 11 Salonski kvintet. — 12 Čas, poročila, plošče. — 15.15 Ljudska igra: »Stric v topičah« (Ljudski oder). — 16.45 Salonski kvintet. — 20 Pevski koncert ge. Cirile Škerlj-Medvedove. — 20.30 Prenos plesne glasbe iz Park-hotela na Bledu. — 22 Čas, poročila. — 22.15 Salonski kvintet.

Ponedeljek, 29. avgusta: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče, borza. — 18 Salonski kvintet. — 19 E. Bojc: Šolske, organizacijske in verske razmere na Poljskem. — 19.30 Dr. St. Gogala: Kulturni izvor gospodarstva. — 20 Operetni večer. Sodelujejo gđe. Zupanova, g. Jelačin in salonski kvintet. — 21.15 Prenos plesne glasbe iz Park-hotela na Bledu. — 22 Čas, poročila. — 22.15 Tamburaški sekstet.

Drugi programi

Nedelja, 28. avgusta:
Zagreb: 20.15 Kultura in društvena poročila. 20.30 Koncert radio orkestra. 22.45 Plesna glasba. Milano: 20.30 Rezervirano za operni prenos. — Barcelona: 20 Plesna glasba. 21.15 Plošče. — Stuttgart: 20.15 J. W. v. Goethe: »Ifigenija na Tavridi«, prenos iz Frankfurt. 22.50 Zabavna glasba. — Toulouse: 22 Moderna simfonična glasba. 22.45 Angleska glasba. 23 Pester koncert. — Frankfurt: 20.15 »Ifigenija na Tavridi«, igra. 22.30 Zabavni koncert. — Berlin: 20.40 Koncert berlinskega radio orkestra s petjem. 22.45 Plesna glasba. — Belgrad: 20.50 Ksilofonski koncert. 22.45 Ciganska glasba. Rim: 20.45 Rezervirano za operni prenos. — Beromünster: 19 Narodne pesmi. — Langenberg: 20 Ljudski koncert radio orkestra. 22.45 Nočna glasba. — Praha: 21.15 Instrumentalni koncert. 22.25 Plesna glasba. — Dunaj: 20.10 »Muhe zaljubljenca«, pastirska igra. 20.45 »Sokrivci«, veseloigra. 22.15 Večerni koncert. — Budapest: 20.20 Prenos igre iz studija. 22.15 Poljudna ogrska glasba.

Ponedeljek, 29. avgusta:
Zagreb: 20.30 Koncertni večer. 21.45 Plošče. 22.40 Lahka večerna glasba. — Milano: 21.20 Komedija, enodejanka. — Barcelona: 22 Pesta glasba. 22.30 Večerni koncert. 23.30 Plesna glasba. — Stuttgart: 20 Koranice, prenos iz Frankfurt. 21 Literarno predavanje. 21.30 Klavirska glasba, prenos iz Frankfurt. 22.40 Šah. 23.05 Nočna glasba. — Toulouse: 21.45 Operetni fragmenti. 22 Večerni koncert. 22.15 Melodije. 23 Plesna glasba. 0.05 Angleska glasba. — Berlin: 22 Plesna glasba. — Belgrad: 20 Vokalni koncert gđe. S. Domany. 20.40 Koncert: g. J. Mokranjac (čelo) in g. A. Butakov (klavir). 22.15 Koncert radio orkestra. 22.45 Plošče. Rim: 20.30 Lahka glasba. — Beromünster: 20.30 Groteskna glasba. 21.40 Prenos koncerta iz zdravil.

se sprejemajo; povprašati v upravi na Koroški cesti 1; zaslužek lahko imajo tudi mladeniči, stari vsaj 16 let.

□ **Davčne zadeve.** Mestno načelstvo mariborsko razglasa, da bo od 27. avg. do vključno 5. septembra t. l. v vložišču soba št. 7, razgrnilo seznam o davčnih osnovah obvezancev, katerih predmeti se bodo razpravljali pred davčnim odborom pri davčni upravi v Mariboru. Dan razprave bo 9., 10., 12., 17. in 19. do 21. septembra 1932 z začetkom ob 8.

□ **Nedeljene uradne ure.** Društvo mestnih uslužbencev je vložilo prošnjo na mestno občino za podaljšanje nedeljenega uradovanja v mesecu septembru. Kakor znano je bilo svojačasno sklenjeno to uradovanje samo za oba poletna meseca julij in avgust. — O prošnji bo odločal prihodnji občinski svet.

□ **Poravnalno in konkurzno gibanje.** Potrjena je poravnava Konrada Miheliča, krojaškega mojstra. Dosežena je 40 odstotna kvota. Konkurs je odpravljen nad imetjem Arnolda Sterna, trgovca v Pucovcih, ker se je sklenila prisilna poravnava. Radi razdeljene mase je odpravljen konkurs za druge »Skupni dom« v Mežici. Konkursno postopanje se uvede nad imetjem Kuzniča Mihaela, krojača v Vadarcih. Terjatje je prijavilo do 30. sept. prvi zbor upnikov bo 7. sept. in ugotovitveni narok 30. septembra na okrajnem sodišču v Murski Soboti.

□ **Občni zbor Medklubskega odbora v Mariboru** se vrši v nedeljo, dne 4. septembra, ob 10 dopoldne v hotelu Orel.

□ **Svojo tačko je zadavil.** Zalostno zgodbo je obravnaval včeraj veliki senat mariborskega okrožnega sodišča. Svoj zaključek je našla z njegovo razsodbo tragedija, ki se je odigrala dne 25. maja v Dol. Bistrici v Prekmurju. — Omenjena dne so prešli orožniki v Dol. Bistrici od župana obvestilo, da pretepa posestnik Jožef Peterca v svoji hiši tačko Ano Györek. Patrulja se je podala k hiši omenjenega. V sobi so našli staro Ano Györek mrtvo ležati v postelji. Po celem telesu je imela modrine od udarcev, strta so bila tri rebra in vrat pa ve, zaripel od davljenja. Peterca ni bilo nikjer, odpeljal se je na svojem kolesu ter se šele čez dva dni sam prijavil dolžnjenavskemu sodišču. Iz njegovih izpovedi se je dalo razbrati, da je bilo med njim in tačko že dolgo napeto razmerje; ženica je bila sila skrbna in skopa, zet pa je rad lenharil. Preprič, ki so bili na dnevnem redu, so se zaključili s tragedijo dne 25. maja. Zet je stopil v kuhinjo, da si vzame južino. Radi zajemalke, katero mu je tačka izrgala iz rok ter ga z njo v jezi udarila, je prišlo do pretepa. Vrgel je tačko na tla, jo pretepal ter ji klečal na prsih. Nazadnje jo je davil ter jo nato napol mrtvo zavlekel v posteljo, kjer je reva izdihnila. Priče so slišale obupne klice in prošnje pokojne, pripovedujejo, da jo je pretepal obtoženec pol ure. Peterca sicer priznava dejanje, zagovarja pa se, da ga je starka prva napadla in da je ni davil; smrtne poškodbe je najbrže dobila pri padcu po stopnicah, po katerih jo je pahnul. Obtoženec Peterca je bil obsojen na 2 leti stroge ječe in izgubo častnih pravic za dobo dveh let.

doma v Badnu. — Langenberg: 20.30 Goethejeva podoba v njegovih delih (V.), nadaljevanje. 22.20 Nočna in plesna glasba. — Praha: 21 Radio orkester. 22.20 Plošče. — Dunaj: 20.30 Močivni souper, radio opereta. 22.15 Plesna glasba. — Budapest: 20.45 Lahka glasba. 22.20 Večerni koncert. 23.30 Ciganska glasba.

Torek, 30. avgusta:
Zagreb: 20.30 Večer duetov: Ch. Richter (violina) in G. Steiner (klavir). Dunaj: Ob klavirju Miroslav Spiller. 22.40 Plesna glasba. — Milano: 20.30 »Hašice«, opereta. — Barcelona: 22.15 Koralni koncert. 23 Pesta glasba. — Stuttgart: 21.20 Pesta ura. 22.45 Zabavni koncert. — Toulouse: 21 Filmska glasba. 22 Pester koncert. 22.45 Operna glasba. 0.05 Angleska glasba. — Berlin: 20 Koncert orkestra. — Belgrad: 20 Vokalni koncert ge. B. Adamovič. 20.30 Prenos iz Zagreba. — Rim: 20.45 Pester koncert in komedija. 24 Plesna glasba. — Beromünster: 21.45 Operetna glasba. — Langenberg: 20.30 »Krojač Wibbel«, veseloigra (Hans Müller-Schlösser). — Dunaj: 21.45 Plesna glasba. Budapest: 20 Koncert orkestra »Koncert«. 21.30 Plesna glasba.

Naznanila

Ljubljana

Danes v Šiško K ljudski veselici Šišenskega prosvetnega društva ob pol 3 popoldne na vrtu Centralne vinarne (Frankopanska ulica). Igra godba »Zarja«, bo srečlov, šaljiva pošta, tekma s cvetjem itd. — Vstopnina 3 Din. — Ker je danes tudi »Komarjeva nedelja«, bo vsak lahko deležen pristnih bobov in komarjevih beder.

Veseloigra »Pri belem konjčku« na vrtu Rokodelskega doma. Porabite ugodno priliko in pridite danes zvečer na vrt Rokodelskega doma k vzporedni veseloigri »Pri belem konjčku«. Vstopnice se dobivajo v predprodaji dopoldne ob 10—12 in zvečer od pol 7 dalje v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Ob neugodnem vremenu bo igra v dvorani. Pričetek igre je ob pol 8 zvečer.

Gremij trgovcev v Krškem bo imel v nedeljo, dne 11. septembra 1932 ob 1.30 popoldne izredno skupščino v Krškem v hotelu Gregorič. Na dnevnem redu bo predvsem prenova gremija po novem obrtnem zakonu in odobritev novih pravil, volitev nadzornega odbora in sklepanje o izvedbi obveznega zavarovanja ter slučajnosti.

Cerkveni vestnik

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek 1. septembra v uršulinski cerkvi. Ob 5 zjutraj bo prva sv. maša, ob pol 6 pridiga in ob 6 sv. maša z blagoslovom za žive in rajne ude bratovščine. Vabimo vse častilce sv. Rešnjega Telesa, da se v obilnem številu udeležijo evharistične pobožnosti v uršulinski cerkvi.

Nočni častilci presv. Zakramenta bodo v noči od 1. na 2. septembra (prvi petek) opravljali nočno čiščenje presv. Srca Jezusovega v ljubljanski stolnici. Molili bodo iz večne molitve 11. uro: Prošnja za duhovnike. Nočno čiščenje se prične zvečer ob 9 in traja zjutraj do 4. Novo pripravljeni častilci si lahko izbere poljubno nočno uro.

Velik obrtniški zbor v Ljubljani

Podpisane obrtniške organizacije prireajo na nedeljo 4. septembra 1932 ob 9 dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Miklošičeva cesta **veliko obrtniško zborovanje**, na katerem se bodo razpravljala sledeča važna obrtniška vprašanja: 1. Zaščito obrtniških pravic in boj s šušmarstvom. 2. Položaj podeželskega obrtnika in pomoč najbolj ogroženim obrtniškim strokam, osobito čevljarji, krojaški, kovaški, sedlarski, fotografski, mesarski, pekovski itd. (Posebni sestanki glede strok po zboru). 3. Zaščita domačega obrtniškega dela. 4. Kreditna pomoč obrtniku in obrtniško gospodarsko združništvo. 5. Socialno zavarovanje. 6. Važno vprašanje obrtni politike. Pozivamo predstavnike naših mestnih in podeželskih obrtniških organizacij, kakor tudi vse stanovske tovariše, da se udeležijo tega zbora.

Poziv javnosti

Zadruga avtobusnih podjetnikov Dravske banovine v Ljubljani, smatra za svojo dolžnost, opozoriti z avtobusi potujoče občinstvo na ožupni položaj, ki preti avtobusni promet v Dravski banovini popolnoma uničiti, ako meročajni čimtelji v najkrajšem času ne ukrejejo vsega za ohranitev in razvoj te iz narodno gospodarskih, tujskih in obseprometnih vidikov tako prepotrebne obrti.

Da bo tudi širša javnost poučena o stanju avtobusnega prometa v Dravski banovini, omenjamo:

V naši banovini je tela 1923 pričel en podjetnik s prevažanjem potnikov z avtobusom in je ostal nekaj let osamljen. Vozilo je bilo neokorno, občinstvo nezaupljivo, tako da se do leta 1927 ne more govoriti o kakem razvoju avtobusnega prometa v dravski banovini. Od leta 1927 dalje pa se je pričel avtobusni promet v celi banovini izredno živahno razvijati in danes predstavlja gotovo najbolj smoterno razvit tovrstni promet v naši državi. Avtobusni promet v dravski banovini je danes pravo ljudsko prometno sredstvo. Razprežen je po celi banovini in spaja ne le podeželje z mesti, temveč tudi podeželske kraje med seboj.

Avtobusna podjetja pa so danes v celi banovini pasivna. Dajate državi, banovini in občini že dolgo presegajo plačilne zmožnosti posameznih podjetij. Dosedanji dajatvam pa se je zadnji čas pridružil novo breme v povit šanji izrednega cestnega prispevka, zlasti pa v obliki obveznega zavarovanja potnikov. Avtobusna podjetja v dravski banovini so se brez dvoma vedno zavedala svoje odgovornosti napram potujočemu občinstvu. Zato so kljub težkim finančnim razmeram stale v pogodbenih razmerjih z obstoječimi zavarovalnicami in žrtvovala ogromne zneske za zavarovalnino. Sedaj uvedeno obvezno zavarovanje pa vsled višine premij predstavlja nezmisljivo breme, pri čemer pa varnost potnika ni v ničemer pridobila. Smelo lahko trdimo, da je ni države, v kateri bi bil tovrstni promet tako visoko obremenjen kot pri nas. Nasprotno, podjetja uživajo celo moralno podporo oblasti, ki se zaveda, da ne gre tu zgolj za zasebno stvar, temveč za obsekokoristne in socialno važne ustanove.

V interesu države, banovine in občine je, da se sedanji avtobusni promet nele vzdrži, temveč celo razširi. To zahteva dobro širokih plasti naroda, pa tudi navedenih faktorjev samih. Zato pa je neobhodno potrebno, da se znižajo in poenostavijo sedanja nemogoča bremena. To bo imelo sicer nekoliko nižanje dohodke od avtobusnega prometa in večja gotovost teh dohodkov. V nasprotnem slučaju preti avtobusnemu prometu v naši banovini neizbežna katastrofa, za katero avtobusni podjetniki že danes odklanjajo sleherni odgovornost.

GOSPODARSKA LITERATURA

Dr. Albin Ogris: Trgovinska politika, 1932, str. 330. Samozaložba. Cena 135 Din.

Poročila gospodarskih zbornic. Prejeli smo poročila o gospodarskih razmerah in delu Trgovske in obrtniške zbornice za Bosno in Hercegovino v Sarajevu za l. 1931, ki je že 7. povojno poročilo zbornice. Poročilo je lepo in pri naša mnogo statističnega gradiva posebno z zborničnega področja. Mnogo se bavi z vprašanji lesne stroke, kar je razumljivo zaradi važnosti za zbornično področje. Manjši del poročila navaja posebej akcije zbornice v raznih zadevah. (Priložena je poročilo statistika centralnih zavodov zborničnega področja za leto 1931.) — Najobsežnejše je poročilo zagrebske zbornice za trgovino, obrt in industrijo, ki pa prinaša mnogo materiala stalno vsako leto, go materiala, predvsem statističnega za svo Poročilo se odlikuje zlasti po tem, da ima mnogo državo, ne samo za svoje področje. To je važno ugotoviti, ker nam daje doslej najpreglednejšo sliko našega gospodarstva. Samo poročilo obsega 536 strani, dodane pa so še naslednje razprave: dr. A. Cuvaj, Stanje naše trgovine (referat na kongresu zbornice septembra lani), dr. P. Mitrovič, Morsko ribarstvo v skandinavskih državah (s številnimi slikami s pota pisca), dr. L. Karmanski, Regulacija Save od Siska do Zagreba s prometnega stališča ter dva sejna zapisnika zbornice (30. 6. 1931 in 26. 4. 1932).

Mlinski pavšal. Tudi uvedba mlinskega pavšala ob uklenjenju žitnega režima ni prinesla znatnih olajšav za mlince. Predvsem so bili prizadeti mali obrati in pavšal se je pri nas pobiral strožje kot drugod. Imel pa je to napako, da je imel za podlago kapacitetno mlinov, ki pa naravno v vseh slučajih ni mogla biti izkoriščena. Kakor smo že pred dnevi poročali, se nameravajo uvesti takse po višini produkcije, kar bi že bilo pravičnejše. Po najnovejših verzijah pa bo taksa nadoknadena pri davku na poslovni promet. Tako bo mesto kapacitete, ki ne more biti merilo, za podlago vzeta produkcija. Razbremenjeni pa bodo takozvani kmečki mlini, za katere je bil pavšal najneugodnejši.

Vpisi v trgovinski register. Jugoškoda, d. d. v Belgradu (1 milij. Din), podružnica v Ljubljani, poslov. Stebi Anton; Močnik nasl. Močnik & Fili, Celje (meš. blago), Elsenhut Janko, trgovina z meš. blagom, Jarenina; ing. Himmeler Adolf, trgovina z jajci, Maribor.

Konkurz je razglašen o imovini Gorenjaka Konrada, čevljarja v Celju, prvi zbor upnikov 17. sept., oglašiti se je do 15. okt., ugotov. narok 29. okt.; nadalje o imovini Prebil Slavke, trgovke, Grad 80 pri Bledu, roki: 6. sept., 1. okt. in 4. okt.

Konec opravne. Kosi Anton, posestnik in trgovec v Apačah pri Gor. Radgoni, Reich Josip, tovarnar na Tenzu pri Mariboru.

Likvidacija. Prva jugoslovanska lesna industrija, d. z. o. z. v Celju (razdružitev).

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini tvrdke »Berkoc«, javne trg. družbe v Ljubljani, narok za sklepanje poravnave 1. okt., oglašiti se je do

ki naj bo močan izraz obrtniške volje in naj potrdi, da je obrtnik nujno potreben zaščite. Hočemo delati stvarno, brez demagogije, za pojedince in za celoto. Četrtnsko vožnjo omogočimo onim, ki se Obrtnemu društvu v Ljubljani prijavijo najkasneje do četrta. Tovariši! Vsi v nedeljo na naš zbor v Ljubljani (dvorana Okrožnega urada za zavarovanje delavcev)! Za Zvezo obrtnih društev za dravsko banovino v Celju — Jernej Golčer l. r. Za pripravljali okrožni odbor v Ljubljani — Filip Pristov l. r. Za Pripravljalni okrožni odbor v Mariboru — Franc Bureš l. r. Za Pripravljalni okrožni odbor v Celju — Miloš Hohnjec l. r. Za Pripravljalni okrožni odbor v Novem mestu — Matko Malović l. r. Za Obrtno društvo v Ljubljani — Josip Rebek l. r.

25. sept.; o imovini »Mane«, tovarne kantitov in mlenje dišav in soli, d. z. o. z. v Ljubljani, 3. okt. in 28. sept., o imovini Novak Fani, neprot. trgovke v Brezicah, roka: 18. in 10. okt., nudi 40%, o imovini Neumann Gvidona, trgovca in posestnika v Turškem vrhu, p. Zavrče pri Ptuj, roka: 3. in 28. okt., nudi 40%, o imovini Ivana Smole, mizarja v Tacnu, roka 25. sept. in 1. okt.

Produkcija sladkorja bo v tekoči kampanji znašala v naši državi po cenitvi znanega statističnega strokovnjaka dr. Mikuscha 65.000 ton v primeri s 83.000 ton v kampanji 1931-32. Evropsko produkcijo ceni na 7.397.000 ton, 7.583.000 ton z Rusijo vred.

Borza

Dne 27. avgusta 1932.

Denar

Ta teden je bil devizni promet zopet manjši, znašal je samo 0,57 milij. Din v primeri z 0,88, 2,5, 0,75 in 1,5 milij. Din. Kompenzacije, ki so bile v prejšnjih tednih znatne, so ta teden padle na minimum. Tečajji so bili ves teden čvrsti in so zelo narasli.

Curih. Pariz 20.19, London 17.84, Newyork 515, Bruselj 71.45, Milan 26.38, Madrid 41.40, Amsterdam 207.10, Berlin 122.375, Stockholm 91.60, Oslo 89.40, Kopenhagen 94.90, Sofija 3.73, Praha 15.22, Varšava 57.60, Atene 3.21, Carigrad 2.47, Bukarešta 3.05, Helsingfors 7.65.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Promet: 26 vagonov.

Chicago. Pšenica marec 61, sept. 58.125, dec. 57.50, koruza marec 38.50, sept. 33, dec. 36, oves marec 18.375, sept. 22, dec. 17.375, rž marec 35.125, maj 20.375, sept. 31.25, dec. 32.125.

Živina

Mariborski sejem. Na svinjski sejem 26. avgusta je bilo pripeljanih 192 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 45 do 90 Din, 7—9 tednov 100—130, 3—4 mesece 150 do 250, 5—7 mesece 300—350, 8—10 mesece 360 do 40, 1 leto 460—600; 1 kg žive teže 6—6.75, mrtve 9—10.50. Prodanih je bilo 87 svinj.

Hmelj

Zalec, 29. avgusta. Večinoma je hmelj že obran. Kakor smo že poročali, je najboljša kakovosti. Letos računajo s pridelkom 8000—9000 met. stotov. Cene polagoma narasčajo, toda hmeljarji malo prodajajo. Zato je promet majhen. V predprodajah dosežene cene (8 Din za kg) so povzročile, da mnogo hmeljarjev v smislu zakona o prodajanju kmet. pridelka na zeleno odstopa od kupčij, ker so sedaj dosegljive cene znatno višje.

Produkcija hmelja cenijo po poročilih čeških listov v naši državi v Savinjski dolini na 15.000 do 17.000 stotov po 50 kg, za Baško pa navajajo cenitve lanske podatke: 8—10.000 stotov po 50 kg. Tako bo treba končno število, ki da se suče okoli 303.400 do 331.600 stotov po 50 kg, še znižati.

Sport

Primorje: Ilirija

Igrišče Primorja ob 17.30

Jesenice

Angleži na Jesenicah.

Društvo Le Play Society je pod vodstvom Miss Margaret Tatton posetilo v sredo zvečer tudi naše Jesenice. Prišli so semkaj iz Bleda in si v naglici ogledali tudi naše mesto in okolico. Zvečer so se zbrali v gostilni Paar, kjer so večerjali. Pozdravil jih je v domačem jeziku komisar Slavujevič in prometni uradnik Bernot, nato pa v angleškem jeziku g. župnik Smoley. Ker se je vtila precejšnja ploha, so morali ostati v gostilni, kjer se je v najkrajšem času razvila prav živahna zabava. Odpotovali so po večini še isti večer proti Solnogradu in Monakovo, nekaj pa jih je počakalo tu še en dan. Angleži niso mogli prehaliti krasot Gorenjske, vsi so zatrjevali, da bodo prišli drugo leto zopet in delali propagando med Angleži, da bodo posejali Jugoslavijo.

Šoštani

Nesreča rudarja. V velenjskem rudniku se je v ponedeljek 22. t. m. ponoči ponesrečil kopač Ivan Pirtovšek iz Podgorja. Med delom se je udrl strop rova in zasul kopača. Pirtovšku je zlomilo nogo, dobil pa je tudi težke poškodbe po telesu. Zdravi se v celjski bolnišnici.

Na meščanski šoli se bo vršilo vpisovanje za prihodnje šolsko leto 1., 2. in 3. septembra od 8 do 11 dopoldne. Dosedanji učenci rabijo za vpis zadnje letno spricvalno in znesek 25 Din (5 Din za vpisnino, 20 Din za zdravstveni fond). Novi učenci naj prinesejo tudi krstni list, šolski izkaz in domovnico. — Ponavljalni izpiti se bodo vršili 31. t. m. od 8 zjutraj dalje.

»Slovenca« in »Slov. gospodarja« lahko dobite v dnevni in tedenski prodaji v trafikah g. Valdivo.

Mlado gasilno društvo v Topolšici priredi v nedeljo 4. septembra veliko tombolo: 1000 Din v gotovini, 4 m³ bukavih drv, voz premoaga, pohištvo itd. Godba, petje itd.

Vsa v cvetju in zelenju je naša kaplanija. Ze vso pomlad in poletje in še bo. Vzbuja pozornost pri vsakem, ki gre tudi mimo. Pa zakaj tudi nel Saj Slomškov trg, uradno tako imenovan, je ten in lepota je tudi pri kaplaniji doma.

Pisma o slovenski književnosti

III.

Slovenski protestantski pisatelji so kot bojevnik za novo, versko-revolucionarno gibanje pokazali toliko vneme, pridnosti in poštovanosti za versko slovo v narodnem jeziku, kolikor je voditelj katoliške protireformacije ne bi mogli niti tedaj, ako bi tudi bili navdani od večje ljubezni do ljudstva in njegovega jezika, kakor so v resnici mogli biti. Što in stoletno sporočanje o latin-skem obrednem jeziku, ki je že skoraj prehajalo v verski nauk, zavestni odpor zoper vzgled protestantov, ki je sicer zopet silil k posnemanju, pomanjkanje dovolj močnega čuta jezikovne in rodovne skupnosti z ljudstvom, priložnostno ustno prevajanje molitev in obrednih besedil — vse to in zlasti pomanjkanje gmočnih sredstev, katerih so protestanti imeli v veliki meri, je bilo napotilo, da bi katoliški duhovniki po zatrti reformaciji nadaljevali književno delo vsaj v tistem obsegu, ki jim ga je dopuščala cerkev. Zato bi bilo nepravilno, primerjati književni »neuspeh« slovenskih protireformatorjev z bogato književno žetvijo Trubarja in njegovih učencev; kajti ko je bila uničena protestantska cerkevna književnost, ali pa še prej bi moral z literarnim delom pričeti sloj posvetnega izobraženstva ter ustvariti ljudsko-zabavno, leposlovno in mogoče tudi že poljudno-znanstveno knjižo v književnem jeziku protestantov. Tedaj bi to posvetno slovo, kakor skromno bi tudi bilo, oživljajoče in oplajajoče rosilo na ljudstvo in njegove duhovnike, ter samogibno in skoraj neopazno rodilo neutiljivo potrebo po slovenski katoliški knjiži. Toda socialne razmere, v katerih je živelo takrat naše ljudstvo, ki so ga potisnile na tlako in v bedo, so povzročale, da ni moglo šolati svojih sinov. In še oni izbranci, ki so dosegli kako duhovniško ali posvetno službo, so se skoraj brez pomisleka uvrščali k članom nemške državne narodnosti. Slovensko meščanstvo, kolikor ga je sploh že bilo, ni čutilo sorodstvenih vezi z ljudstvom, ter je lezlo vedno bolj pod nemški vpliv, ki je neprestano naraščal zaradi državnega absolutizma, turskih bojev in nesrečnih kmetijskih uporov, ki so zabili kmetu v tla in napravili iz njega telesnega in duhovnega tlačana. Pač pa opažamo po mestih in gradovih po zatrti reformaciji obnove upodablajoče umetnosti, ki se vzorje zlasti po italijanskem in baročnem stavbarstvu, kiparstvu in slikarstvu, in budi tudi domače talente ter prodira v rokodelskih izdelkih in posnetkih v vaške cerkvice, iz katerih preganja severnjasko gotiko.

Ti hudi časi so vtisnili marsikako odurno potezo v slovenski narodni obraz, ki pa se danes, izvemši nekatere, morebiti bolj kričeče odražajo v obrazu izobraženstva kakor pa kmetstva. Splošnega narodnega in npravnega propada nas je rešilo trdo tlačansko delo, ki je vsaj iz večine ljudstva vzgojilo zarod garačev, za katere je tudi delo eno izmed uspalnih bolečin.

Zaradi naštetih socialnih, političnih in splošno narodnostnih vzrokov ne bi mogla nobena generacija katoliškega duhovništva kaj več storiti na slovenskem polju, kakor kar so v resnici storili, ali vsaj hoteli storiti: Alasia iz Sommarive, Janez Čandik, Tomaž Hren in še nekateri jezuiti v prvi poreformacijski ali Hrenovi generaciji, kakor jo imenuje Kidrič, niti Janez Ludvik Schönleben, Adam Skalar, Andrej Jankovič, Matija Kastelec, Janez Svetokriški in drugi v prihodnjih pokolenjih. Njihovo slovstveno delo ni sad dobro premišljeno in enotne zveze, kakor je bilo slovo protestantov, tudi ne izkazuje takih vodilnih in iniciativnih osebnosti, kakršni sta bili med protestanti: Trubar in Dalmatin (Hren, ki je obetal, da bo organiziral slovensko katoliško slovo, se ni sploh povzpelo do nekega večjega in zaključnega literarnega dela). Zato ne najdemo v delih protireformacijskih pisateljev one genljive ljubezni do književnega jezika in naroda, ki nam dela protestantske knjige kljub njihovi nesodobni vsebini tako zelo dragocene, vendar nahajamo tudi v knjigah in rokopisih katoliških pisateljev spomin na delo in jezik protestantov, ki rahlo vendar ne razdružno družijo oboje sovražnih si pokolenj in spleta »nepretrgano verigo« v bodočnost. V ljudstvu pa, ki je ždelo v svojih vasicah ali pa se pehalo po tovarniških potih za boljšim zaslužkom, je vzbujalo poslušanje nedeljnih evangelijev, beril in pridig v materinskih prvo določeno služnjo o notranjem bogastvu krščanstva, katerega se je začelo oklepati s pobožno pesmijo, romanji in verskimi bratovščinami, ki so še danes najbolj značilni izlivi slovenske verske misli in narodne pobožnosti. V narodni pesmi, bajki in pripovedki je bila takrat zadnji boj poganstva miselnost o solnčnem jasnem početju življenja in črni besovskih silah s krščanskim pojmovanjem dobrega in zlega. Hudič in čarovnica sta begala ubogega človeka.

kako so ga nekdanji Crti in devica Marija in nekateri svetniki imajo moč, da obvarujejo človeku življenje in pridelek, ki so ga nekdanji varovali — Kresniki, bojevniki jasnega solnca.

Nekdanji družabni stroj je vseskozi izpodrinila uvedba rimskega in nemškega prava, le v takozvanih gorskih pravdah se je morda kazal še rahel sled nekdanje praslanske demokracije.

Toda tudi delavnost članov inteligentne plasti, ki je v dobi pred reformacijo delovala v latinščini, je sedaj opešala. Viri nam poročajo, da je 1560. l. izdal profesor fizike na dunajskem vseučilišču Jakob Strauß iz Ljubljane, učenec protestantskih ideologov Budine in Melanchtona, razlago Aristotelovih spisov: O duši. Nekoliko »znanstvenih« razprav, ki so jih napisali naši ljudje v dobi protireformacije, ne doseže v ničnem sočasne evropske znanosti. Povsod zaslediš le strm padec v preteklost, v njih ni sledu o znanstvenih in modroslovnih zmagah, ki so jih slavili takrat evropski misleci.

Sele čez dobro stoletje začnejo klicati analitičnega znanstvenega mišljenja na Slovenskem. Četudi niso že dolgo obrodili sadu. V slovenskem enciklopedizmu, ki ga je hotela gojiti Akademija delavnih mož (Academia operosorum 1693.—1725. leta) in ki živi v delih Schönleba in njegovega učenca Valvasorja, člana angleške Izkustvene akademije (Academia experimentalis), katero je ustanovil znameniti Bacon, je življenjski namen zbrati vse, kar je bilo v domači zgodovini in zemlji pomembnega in vrednega ter ustvariti na ta način temelj nadaljnjemu znanstvenemu delovanju. Slovenski enciklopedisti so hoteli zbrati domače in tuje znanstveno slovo, ustanovili so javno knjižnico, popisali so domačo zemljo v zgodovinskem, zemljepisnem, narodopisnem in prosvetnem oziru in osnovali zbornik samostojnih znanstvenih razprav. V delavnih možih se je pojavil nov val antične misli, ki bi morebiti v ugodnejših razmerah rodil novo dobo slova in znanosti na Slovenskem. Academia operosorum ni hotela sprejeti nobenega jezuita v svojo sredo. Ti so jo proglasili za veri nevarno, če že ne celo sovražno, kar je bilo pospešilo njen razpad pred resnim — delom. Poglavitni vzrok njene jalovosti in brezplodnega zanika pa je ta, da so se akademiki sicer zavedali potrebe in upravičenosti analitičnega raziskovanja, vendar jim je bil problem moderne znanstvene metode v Baconovem smislu — neznan. Akademiji delavnih mož je sledilo spet pol stoletja gluhega pokrajinskega učenjstva, gojenci jezuitskih gimnazij so gomili različne modro- in bogoslovne razprave, šolske naloge in teze.

1781. leta so obnovili v Ljubljani Akademijo delavnih mož. Nekateri njeni člani so že »slavisti«, ki čutijo v blešku misli prosvetljenstva, da so člani slovenskega ljudstva, ki ga morajo preroditi v narod. V verskem oziru izpovedujejo prepričanje zapadno-evropskega deizma, v znanstvenem oziru pa hočejo s samostojnim mišljenjem in opazovanjem, najti resnico dogajanja in nastajanja, na slovenskem polju pa hočejo zasadi prve cvetlice slovenske umetne pesmi. V krogu obnovljene akademije so delovali: Kumerdej, Japelj, Edling, Karpe (profesor filozofije v Olomoucu in na Dunaju, učitelj »praktičnega modroslovja«, izvirajočega iz Leibniciovih in Wolfovih nauk in hud nasprotnik Kanta), Linhart, fizik Ambschell, Pohl, Dev in drugi.

V tem času je budilo med nekaterimi slovenskimi izobraženci živo zanimanje Kantovo modroslovje, kar nam pričuje Kuraltova in Hladnikova nenatisnjena zapuščina modroslovnega značaja. Tudi za potek in namen francoske revolucije so se nekateri mnogo brigali. Toda vrnimo se zopet k zgodovini naše književnosti!

Pozvedovanje

Kdo ve kaj o Ivani Kostanjevec, ki je odšla od doma dne 19. avgusta namenjena v župno cerkev, kamor ni prišla. — Pogrešana je visoka, suhe postave, stara 56 let, oblečena je bila v belo bluzo in temno krilo. Bila je že delj časa živčno bolna in je mogoče, da jo je vsled slabosti srca nenadoma zadela srčna kap. Podatke prosimo nasloviti na: M. Kostanjevec, Sv. Andraž v Slov. goricah.

Zgubljena je bila moška ura od Sv. Jošta do postaje Sv. Jošt. Najditelj naj jo izroči v upravi »Slovenca« proti dobri nagradi.

Revna žena je izgubila denarnico z 120 Din na poti od Podgorice do mitnice v Zel. jami. Najditelj se lepo naproša, naj vrne na naslov: Frančiška Dečman, Podgorica 27.

Kranj

Kranju se obeta senzacija. Cirkus Kolumbija je napovedal svoj prihod. V Kranju se bo mudil od 30. avgusta do 1. septembra.

V Marjanšču se vrši od 1. sept. dalje večerni tečaj za kuhanje in vkuhanje sadja in zelenjave. Tečaj je predvsem primeren za dekleta iz Kranja in bližnje okolice.

Lastnikom motornih vozil. V sredo, dne 31. avgusta se bo vršil na Glavnem trgu v Kranju pred mestno hišo, ob pol 3 pop, pregled motornih vozil za drugo polletje. Ob pol 5 pa pred kolodvorom v Tržiču. Kdor vozila ne bo pripeljal na pregled, ne bo smel z njim več voziti.

Gorenjska podružnica Slov. lovskega društva vabi svoje člane na izredni občni zbor, ki se bo vršil v ponedeljek, 5. septembra 1932 ob 17 v restavraciji pri »Jeleni« v Kranju. Dnevni red: poročilo predsedstva o proslavi društvene petindvajsetletnice.

Znana renomirana usnjarska tvrdka Ivan Zupan iz Savskega predmestja ima zopet vsak ponedeljek stojnico na trgu poleg Kušlana, kjer prodaja prvovrstno usnjarsko blago lastnega izdelka. Trdsko toplo priporočamo.

Absolventinja praškega konservatorija in pedagoške šole nudi po nizki ceni moderen pouk v glasovirju in vijolini od 1. sept. naprej. Informacije v »Iliriji«.

Zdravilno obsevanje.

Obžarevanje (obsevanje) z originalno aparatur po metodi

Dr. F. G. Zeileis-Gallspach

izvršuje čudovitim uspehom proti vsem boleznim, posebno proti revmatizmu, ichias itd.

AMBULATORIJ

KLAGENFURT, Alter Platz Nr. 22

Za počitnice

rabite hitro izvršen entel, ažur, monogram, okraske za obleke in perilo.

Takoj jih dobite pri tvrdki

Mathek & Mikeš, Ljubljana
poleg hotela Strukelj

Ljudska samopomoč v Mariboru

mi je izplačala po smrti našega očeta pripadajočo podporo hitro in kulantno, za kar se ji prisrčno zahvaljujem in jo vsakemu toplo priporočam.

Maribor, dne 19. avgusta 1932.

BERTONCELJ PAVLA

UMETNO VRTNARSTVO

nagrobni venci, razne vrtnice, vsakovrstne rože — cvetlice lončenice itd.

ČEH, Ljubljana VII, Gasilska c. 14

Pohištvo

posteljnine

preproge, linoleum, posteljne garniture in odeje, zavese, posteljne vložke, žimnice, flanelaste in volnate odeje, gosje perje za postelje, afrik (morska trava), konjsko žimo, otomane, divane, blago za pohištvo i. t. d. vse po jako nizkih cenah dobite pri

Karol Preis

MARIBOR - Gosposka ulica št. 20

Ceniki brezplačno! Ceniki brezplačno!

Priporočamo Vam

1101

naiboljše šivalne stroje in kolesa

Adler - GRITZNER

Švicarski pletilni stroji

DUBIED

edino le pri tvrdki

Jos. Petelinc, Ljubljana

Telef. št. 2913 za vodo. Telef. št. 2913
Brezplačen pouk v vezenju. Veletno jamstvo.

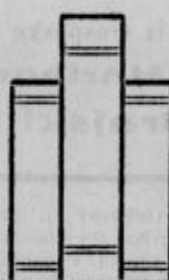
IZJAVA

Podpisana Oslonnik Alojzija, posestnica v Brdih pri Slovenjgradcu, izjavljam, da nisem plačnica za nikakršne dolgeve, ki jih napravila moj mož Oslonnik Franc in nima nihče pravice sklepati z njim niti najmanjših kupcij brez moje vednosti ali privoljenja.

Brde, dne 25. avgusta 1932.

OSLOVNIK ALOJZIJA

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKO ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

IL NADSTROPJE

Akademski krožek na Jesenicah javlja tužno vest, da se je v gorah smrtne ponesrečil njegov član, gospod

Narad Stane

jurist

Pogreb bo v nedeljo 28. avgusta na Jesenicah ob 17.

Prosimo kolege in gg. starešine, da se pogreba po možnosti udeležijo.

Jesenice, dne 27. avgusta 1932.

ODBOR.

Štalna razstava na Karlovški cesti št. 4.

»TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles, otroških vozičkov in delov, Ljubljana, Karlovška cesta št. 4. / Znižane cene. / Največja izbira. / Ceniki franko.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

»Ni dlje od tega, sir, zares ni dlje. Včasih se mi zdi, da je že preteklo leto dni, a včasih se mi zdi, da je prešla od tedaj komaj ena ura.«

»Povejte mi njegovo ime,« je dejal svetnik, ki je imel oči že vedno obrnjene navznoter.

»Gospod John Riddle,« ako sem prav razumel.

»Svetnik, čisto smo bili slišali o njem; bil je vsega spoštovanja vreden in miroljuben mož, ki se ni vmešaval v naše zadeve. Ako je kateri od naših fantov sirovo ravnal z njim, bo dajal težak odgovor. Vendarle težko verjamem kaj takega. Ljudje v teh krajih kaj radi krivo pojmujejo naše trpljenje in nimajo srca do nas. Svetnik, ti si naš zakonik in silno strog sodnik; povej nam, kako je s to zadevo.«

»Oh, svetnik!« je vzkliknila moja mati, »gospod svetnik, bodite pravični, čitam vam z obraza, da bo tako. Povejte mi samo, kdo je morilec in ga privedite semkaj, da mu pogledam iz oči v oči. Blagoslovilja vas bom, gospod, in Bog bo blagoslovil vas in moje otroke.«

Plečati možakar z dolgo sivo brado, ki ga nobena stvar ni ganila, je odstopil k vratom in izpregovoril z glasom, ki je donel, ko da bi padalo kamenje na dno premogovnika:

»Malo besed bo zadostovalo za to. Štirje ali pet naših najpomembnejših in najmiroljubnejših mož se je odpravilo s polno torbo denarja na sejem v

Porlocku. Nakupili so nekaj hišnih potrebščin in drobnarij po zelo visoki ceni, na kar so krenili proti domu izogibajoč se skrbno sirovi pijani drhali. Ko so ustavili konje, da bi se bili odpočili za kupom ruše, ker je bila noč temna in neprijazna, je pognal plečat, močan razbojnik mednje svojega konja, bodisi, da jih je nameraval pomoriti ali pa le preplašiti. Njegova sirovost in predrznost jih je silno presenetila, vendarle niso hoteli izročiti blaga, ki jim je bilo zaupano, ne da bi se bili branili. Tri od njih je robavs do nezvesti pretepel, kajti imel je strahovito moč v rokah; nato je naš četrti in zadnji odposlanec naperil pištolo proti njemu in srečno odbil udarec. To je bil Karver, sir, naš junaški in plemeniti Karver, ki je tako rešil naše brate in tudi sebe; na srečo so vsi srečno ušli nevarnosti. Vendarle smo upali, da je napadač bržkone dobil le težko rano in se mu ne bo treba s svojimi grehi preseliti na drugi svet.«

Ko je v tem govoru nihal laž na laž, je bila mati tako razburjena, da ni mogla storiti drugega, ko da ga je pogledala tako presunljivo, da bi se morala zemlja odpreti spričo njenega pogleda. Toda odprle so se samo točeče svetnikove oči in se ustavile na materinem obrazu, ko je govoril o grehih.

Ous ni mogla prenesti tega pogleda, zato se je mahoma okrenila k Ensoru in ujela, (kakor se ji je zdelo), na njegovih ustnicah smehljal in izraz tihega užitka.

»Dooni so poštenjaki brez izjeme,« je dejal starec slovesno. Videti je bilo, ko da se vse od svo-

jega detinstva dalje še ni nasmehljal. »Vedno smo pripravljeni pojasniti slednjo zmoto kmečkega prebivalstva, katera nas prikazuje v slabi luči. Zelim vas tudi prepričati, da ne obdolžujemo vašega ubogega moža roparskega namena in vas tudi ne bomo tožili in segali po njegovem premoženju. Ali ni tako, svetnik?«

»Nedvomno mu bo posesivo zaplenjeno, če mu milostno ne odpuščate, sir.«

»Svetnik, mi mu bomo odpuščali. Gospa, odpustimo mu. Bržkone ni mogel v oni temni noči ločiti pravice od krivice. Zganje v Porlocku je močno in marsikak poštenjak rabi čisto po krivem svojo gorjačo v tem neurejenem času sile in razbojništva.«

Doone se je pritoževal nad razbojništvom! Mater se je glava nehotе zasukala tako, da se je oboja poklonila, ne zavedajoč se skoraj, kje je, vendarle ni pozabila, kako se mora vesti. Ves čas je čutila živo toplino, kakor da bi bila pravica na njeni strani. Toda na noben način ji ni mogla obrazložiti. Zategadelj si je v naglici obrisala solze in je odšla na hladni zrak, da se ne bi zarekla s kako žaljivo besedo.

Kakor ob prihodu jo je zopet prevzela straža, ji zavezala oči in jo odvedla proti domu. Zavezali so ji oči, kakor da ji goste solze še ne bi bile vzele dovolj vida. Spotoma je nekdo prihitel za njo in ji stisnil v roko težko usnjato mošnjo denarja.

»To vam pošilja naš poglavar,« je zašepetal; »vzemite denar in ga porabite za svoje otroke.«

Toda mati je izpustila torbo iz rok, da je padla

na tla ko slep hrošč. Tedaj je prvič zastokala k Bogu tako presunljivo, da se je celo divjim Doonom zasmilila.

Peto poglavje.

Naselbina brezpravnih izgnancev.

Miroljubni ljudje, prebivajoči v deželi reda in zakonitosti, bodo morda zaradi nezadostnega poznanja razmer prebudo sodili naše sosede, zato jim moramo pojasniti, kaj je bilo prav za prav na stvari, pa kako in zakaj so prišli razbojniški Dooni v naši sredini do take moči. Za nas bi bilo seveda bolje, da jih ne bi bilo, kajti imeli smo dovolj vzroka, pritoževati se. Toda zakoreninili so se pri nas tako polagoma, kakor beste stišali.

Leta ali približno leta 1640. so izbruhnile po celi Angliji velike prekucije. Mnogo bogatih posestev v severnem delu naše domovine je bilo nepričakovano zaplenjenih, bodisi po fevdni pravici posameznih rodbin ali pa na močan pritisk dvora. Lastnike teh posestev so pognali po svetu in vrlovihi. Na teh posestvih je od nekdanj vladala skupna dedna ali, kakor so jo imenovali, solstniška pravica. Ne vem, kaj vse to pomeni, temveč mi je znano samo to, da je v slučaju smrti enega solstniškega podedoval preživeli tudi brez oporoke za njim vse premoženje.

Eden takih solstnikov je bil sir Ensor Doone, plemenit nadvse živahnega uma; drugi solstnik je bil njegov nečak, grof Lorna in Dykemount.